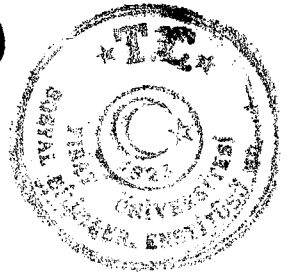

52443

T. C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ENDÜSTRİYEL MESLEKİ ve TEKNİK ORTAÖĞRETİM
KURUMLARINDAKİ İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİ
UYGULAMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

(Bursa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya İlleri Örneği)

DOKTORA TEZİ

Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

İbrahim Yaşar KAZU

52443

Tez Yöneticisi
Doç. Dr. Mehmet KÜLAHÇI

ELAZIĞ-1996

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

I

Bu çalışma/...../ 1996 tarihinde aşağıda belirtilen jüri tarafından oybirliği/oy çokluğu ile Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında DOKTORA tezi olarak kabul edilmiştir.

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

İmza

Başkan :

Üye :

Üye :

SUMMARY

This study was undertaken to obtain the views of the employers, faculty and students toward the cooperative education programs at three-year post-secondary technical and vocational institutes in Turkey. To survey the current status and practices of the existing program (Apprenticeship and Vocational Training Act: 3308) three questionnaires were forwarded to a sampling of the teacher-coordinators, employers and cooperative students.

Frequencies and percentages are used in the analysis of results which are obtained from 205 coordinator teachers, 350 employers and 956 cooperative students, and chi-square and a one-way analysis of variance are utilized for testing of significance.

The major findings of this study are as follows:

- . There were differences of the organizational structure (type, number of staff, size etc.).
- . There were problems on the implementation of the Apprenticeship and Vocational Training Act: 3308.
- . A significant difference was found among different areas of development levels on the cooperative vocational education (COVE) experience,
- . There was no significant difference on the carrying out the duties and the responsibilities of employers among different areas of development levels.
- . There was no significant difference on the carrying out the duties and the responsibilities of teacher-coordinators, among different areas of development levels.

The findings suggest a variety of recommendations for formal school-industry relationship and for conducting further research.

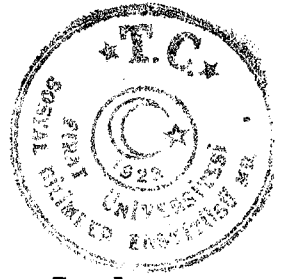
III

ÖNSÖZ

Okul-sanayi ortaklaşa eğitim programları, yurt dışında tüm eğitim kademelerinde oldukça yaygın bir şekilde uygulanmaktadır. Okul ve çevrenin (iş dünyası) ortaklaşa katılımını sağlayan bu program, ülkemizde mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında 3308 sayılı Kanunla yürütülmektedir. Bu Kanun, mesleki ve teknik eğitim sistemimize önemli yenilikler getirmiş olmasına karşın, uygulamaların değerlendirilmesi ve aksayan yönlerin ortaya konulması gerekir.

Bu çalışmayla, ülkemizde daha sağlıklı bir okul-sanayi işbirliğinin oluşturulması ve bu işbirliğinin okul ve sanayinin beklentilerine göre belirlenmesi hedeflenmektedir. Okul-sanayi işbirliğinde büyük görevler üstlenen ilgili tarafların görüşleri doğrultusunda, ülkemizde etkili bir okul-sanayi işbirliğinin nasıl kurulması gerektiği konusunda ilgililere yardımcı olacağı umulmaktadır.

Araştırmanın tüm aşamalarında yardımlarını esirgemeyen ve sürekli desteklerini gördüğüm tez danışmanım Doç. Dr. Mehmet KÜLAHÇI'ya; eleştirileriyle, yardımlarıyla araştırmanın biçimlenmesinde büyük katkıları olan Prof. Dr. Şadiye G. KÜLAHÇI, Yrd. Doç. Dr. Mualla B. AKSU, Öğr. Gör. Hilal KAZU, Öğr. Gör. Mehmet TAŞPINAR ile Eğitim Bilimleri Bölümündeki diğer tüm öğretim elemanlarına; anketleri doldurarak araştırmaya büyük katkıları olan koordinatör öğretmenlere, işletme sorumlularına ve öğrencilere; istatistiksel işlemlerde yardımlarını gördüğüm Dr. Hafize SEZER'e teşekkürü borç bilirim. Ayrıca, araştırmaya maddi destek sağlayan Milli Prodüktivite Merkezi'nin bu değerli teşviklerinin devamını dilerim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ONAY.....	I
SUMMARY.....	II
ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
TABLolar LİSTESİ.....	XI
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	XXI
BÖLÜM I. GİRİŞ.....	2
Araştırmanın Problemi.....	2
Araştırmanın Amacı.....	9
Araştırmanın Önemi.....	10
Sınırlılıklar.....	11
Tanımlar.....	12
Kısaltmalar.....	13
BÖLÜM II. İLGİLİ LİTERATÜRÜN İNCELENMESİ	14
TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM	14
Cumhuriyet Öncesi Dönem.....	14
Cumhuriyet Sonrası Dönem.....	16
OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNE DAYALI EĞİTİM PROGRAMLARI.....	20
Okul-Sanayi İşbirliğini Gerektiren Başlıca Etkenler.....	20
Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitim Programlarının Amacı.....	20
Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitim Programlarının Özellikleri....	21
Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitim Programlarının	
Gereği ve Yararları.....	22
Öğrenciye Yararları.....	23

Eğitim Kurumlarına Yararları.....	25
Topluma Yararları.....	25
İstihdam Sektörüne Yararları.....	26
OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNE DAYALI EĞİTİMDE İLGİLİ TARAFLAR..	26
Koordinatör Öğretmen.....	28
Koordinatör Öğretmenlerin Yetiştirilmesi.....	29
Koordinatör Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları.....	31
Okul Müdürünün Görev ve Sorumlulukları.....	32
Beceri Eğitimi Yaptıracak İşletmelerin Sorumlulukları.....	33
İşletmelerde Beceri Eğitimi Yaptıran Eğitim	
Personelinin Görevleri.....	34
Meslek Danışma Kurulları.....	35
Danışma Kurulunun Amaçları.....	36
Danışma Kurulunun Görevleri.....	36
Öğrencilerin Seçimi.....	37
İşyerlerinin Seçimi.....	38
Yurt Dışındaki Uygulamalar.....	40
Ülkemizdeki Uygulamalar.....	43
Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi.....	46
Projede Geliştirilen Okul-Sanayi İlişkileri Modeli.....	47
Okulda Oluşturulan Yeni Görevler.....	49
METEP (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi).....	51
OSANOR ve METEP Uygulamaları İle Sağlanan Gelişmeler.....	51
OSANOR ve METEP Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar.....	52
Yoğunlaştırılmış Eğitim Uygulaması.....	52
METGE (Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi).....	53
3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu.....	55

Çıkrıklık Eğitimi.....	55
Meslek Kursları.....	55
İşletmelerde Meslek Eğitimi.....	56
Kurullar.....	56

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar.....	58
Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	64
Araştırmaların Genel Olarak Değerlendirilmesi.....	75

BÖLÜM III. YÖNTEM..... 77

Araştırma Modeli.....	77
Evren ve Örneklem.....	77
Veri Toplama Araçları.....	80
Verilerin Toplanması ve Çözümü.....	81

BÖLÜM IV. BULGULAR ve YORUMLANMASI..... 85

A. KİŞİSEL BULGULAR ve YORUMLANMASI..... 85

1. İşletme Sorumlularına İlişkin Bulgular ve Yorumlanması.....	85
İşletme Sorumlularının Öğrenim Durumları.....	86
İşletme Sorumlularının Meslek Alanları.....	86
İşletme Sorumlularının Mesleki Kıdem ve Görevleri.....	87
2. Koordinatör Öğretmenlere İlişkin Bulgular ve Yorumlanması..	89
Öğretmenlerin Cinsiyeti.....	89
Koordinatör Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri.....	89
Öğretmenlerin Koordinatörlük Deneyimleri ve Haftalık	
Koordinatörlük Görevi Yapma Süreleri.....	90

Koordinatör Öğretmenlerin Mezun Oldukları	
Eğitim Kurumları.....	92
3. Öğrencilere İlişkin Kişisel Bulgular ve Yorumlar.....	93
Cinsiyet ve Bölümleri	93
B. İŞLETMELERİN YAPISINA İLİŞKİN BULGULAR	
ve YORUMLANMASI.....	96
İşletmelerin Sektörel Dağılımı ve Türleri.....	96
İşletmenin Büyüklüğü.....	98
İşletmelerde Beceri Eğitimi Gören Öğrenci Sayıları.....	99
Okul-Sanayi İşbirliğinin Uygulama Süresi.....	101
İşletmelerde Eğitim Merkezinin Bulunması.....	102
C. İME UYGULAMASINA İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLANMASI...	102
Bir Koordinatör Öğretmene Düşen İşletme ve Öğrenci Sayıları.....	102
İşletme Sorumlularının ve Koordinatör Öğretmenlerin İME	
Uygulaması Konusunda Kursta Katılma Durumu.....	104
Ücret.....	106
Koordinatör Öğretmenlerin Ulaşım Durumu.....	106
Alan Dışı Koordinatör Öğretmenlik Görevi Yapma.....	107
Öğrencileri İzleme Sıklığı.....	108
Öğrencilerin Koordinatör Öğretmenleri Değerlendirmeleri.....	111
İşletmelerin Okuldaki Bölümlerle İlgili Olması.....	112
İşletme Bulmakta Güçlük Çekme Durumu ve Güçlük Çekilen	
Meslek Alanları.....	113
Öğrenci ve İşletmelerin Seçimi.....	115
Öğrencilere İşletmelerde Uyacakları Kurallara İlişkin Bir	
Yönerge Verilmesi.....	117
Öğrencilere İşletmenin ve Mesleğin Özelliklerinin Tanıtılması.....	119

İşletmelerde Öğrencilerin Beceri Eğitiminden Sorumlu	
Kişilerin Görevlendirilmeleri.....	121
İşletmede Yeterli Sayıda Eğitim Personeli Görevlendirilmesi.....	122
Öğrencilerin Mesleğin Gerektirdiği Çalışmaları İşletmede	
Yeterince Yapabilme Durumu.....	123
Öğrencilerin İşletmede Yaptıkları Çalışmaların İzlenme	
Durumu ve İzlenmeme Nedenleri.....	124
Okuldaki Teorik Bilginin İşletmedeki Beceri Eğitimine Katkısı.....	127
İşletmelerde Teorik Eğitimin Yapılması ve Süreleri.....	129
İşletmelerdeki İş Makineleri ile Okul Atelyelerindeki	
Tezgahlar Arasındaki Benzerlik.....	131
Öğrencilerin İşletmedeki İş Makinelerinden Yararlanması ve	
Yararlanmama Nedenleri.....	132
Temrin Malzemesinin İşletme Tarafından Karşılanması.....	136
İşletme Tarafından İş Dosyasının Tutulması ve	
Her İş Bitiminde Öğrencinin Değerlendirilmesi.....	137
İşletmede Öğretilen Konular Hakkında Okul-Sanayi	
İşbirliğinde Bulunma ve Okulda Tamamlayabilme Durumu.....	139
Öğrencilerin İşyerinde Yaptıkları Etkinlikler.....	141
Öğrencilerin İş Kazası Geçirme Durumu ve Nedenleri.....	142
İşletme Tarafından Öğrencilerin Çıkarılması ve Nedenleri.....	145
Öğrencilerin İşletme Tarafından İstihdam Edilmesi ve	
İşletmenin Öğrenciyi Çalıştırma İsteği.....	147
Öğrencilere Ödenen Ücret Miktarı.....	150
İME Uygulamasına Katılan Öğrencilere İşletme Tarafından	
Sağlanan Sosyal İmkanlar.....	153
Okul Yönetimi ile İşletmeler Arasında Toplantı Düzenlenmesi.....	155

İME Uygulamasının Öğrencilerin Okuldaki Başarısını Artırması....	156
Öğrencilerin İşletmede Çalışmalarından Dolayı Üretime Katkıda Bulunmaları ve İşletmelerin İME Uygulamasına Katılma İsteği....	156
D. İME İLE İLGİLİ GÖREV ve SORUMLULUKLARININ YERİNE GETİRİLMESİNE İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLANMASI.....	158
1. Beceri Eğitimi Yaptıran İşletmelerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması.....	158
2. Koordinatör Öğretmenlerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması.....	170
E. İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLANMASI.....	181

BÖLÜM VI. ÖZET, SONUÇ ve ÖNERİLER

Özet.....	201
A. Kişisel Bulgular.....	204
1. İşletme Sorumlularına İlişkin Bulgular.....	204
2. Koordinatör Öğretmenlere İlişkin Bulgular.....	204
3. Öğrencilere İlişkin Bulgular.....	205
B. İşletmelerin Yapısına İlişkin Bulgular.....	205
C. İME Uygulamasına İlişkin Bulgular.....	206
D. İME uygulaması ile İlgili Görev ve Sorumlulukların Yerine Getirilmesine İlişkin Bulgular.....	214
1. İşletmelerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular.....	214
2. Koordinatör Öğretmenlerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular.....	216

Sayfa

E. İME Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular..... 218

TARTIŞMA-SONUÇ..... 220

ÖNERİLER..... 224

KAYNAKLAR..... 227

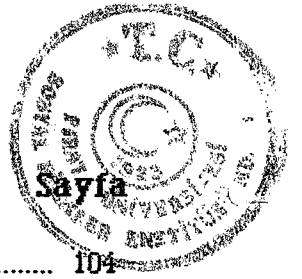
EKLER..... 242

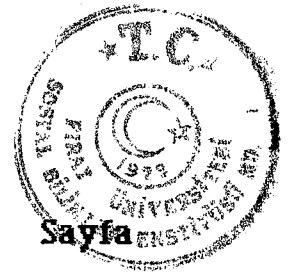

TABLOLAR

1. OKULLAŞMA ORANLARI (1990-1991).....	4
2. KOOPERATİF EĞİTİMLE İLGİLİ YURT DIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	66
3. KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELER.....	78
4. ANKETLERİN DÖNÜŞ ORANLARI.....	82
5. İŞLETME SORUMLULARININ ÖĞRENİM DURUMLARI.....	86
6. İŞLETME SORUMLULARININ MESLEK ALANLARINA GÖRE DAĞILIMI.....	87
7. İŞLETME SORUMLULARININ MESLEKİ KIDEMLERİ.....	88
8. İŞLETME SORUMLULARININ İŞLETMEDEKİ GÖREVİ.....	88
9. ÖĞRETMENLERİN CİNSİYETİ.....	89
10. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ KIDEMLERİ.....	90
11. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN KOORDİNATÖRLÜK GÖREVİ YAPMA SÜRESİ.....	91
12. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN HAFTALIK KOORDİNATÖRLÜK GÖREVİ.....	91
13. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN KOORDİNATÖRLÜK GÖREVİNİ KENDİ İSTEKLERİYLE ALMA DURUMU.....	92
14. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM DURUMU.....	92
15. ÖĞRENCİLERİN BÖLÜMLERİ.....	93
16. ÖĞRENCİLERİN BİR ÖNCEKİ ÖĞRETİM YILINDA İŞLETMEYE GİRME DURUMU.....	94
17. İŞLETMELERİN KİMİN TARAFINDAN BULUNMA DURUMU.....	95
18. ÖĞRENCİLERİN, BECERİ EĞİTİMİ YAPTIĞI İŞLETME SORUMLULARI veya ÇALIŞANLARLA YAKINLIK DURUMU.....	95
19. İŞLETMENİN SEKTÖREL DAĞILIMI.....	96
20. İŞLETMENİN TÜRÜ.....	97
21. İŞLETMENİN BÜYÜKLÜĞÜ.....	98
22. İŞLETMEDE BECERİ EĞİTİMİ GÖREN ÖĞRENCİ SAYISI.....	99
23. İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ GÖREN ÖĞRENCİLERİN İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIMLARI.....	100
24. İŞLETMELERDE OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN UYGULAMA SÜRESİ.....	101
25. İŞLETMEDE EĞİTİM MERKEZİ BULUNMA DURUMU.....	102
26. BİR KOORDİNATÖR ÖĞRETMENE DÜŞEN İŞLETME SAYISI.....	103

27. BİR KOORDİNATÖR ÖĞRETMENE DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI.....	104
28. İŞ PEDAGOJİSİ KURSUNDA VERİLEN DERSLER.....	104
29. İME KONUSUNDA HERHANGİ BİR KURSA KATILMA DURUMU.....	105
30. HİZMET İÇİ EĞİTİME İHTİYAÇ DUYMA DURUMU.....	105
31. İŞLETME SORUMLULARININ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ İLE İLGİLENMELERİNDEN DOLAYI ÜCRET ALMA DURUMU.....	106
32. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERE ARAÇ TAHSİSİ YAPILMA DURUMU.....	107
33. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN ULAŞIM DURUMU.....	107
34. ALAN DIŞI KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLİK GÖREVİ YAPMA DURUMU.....	108
35. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİ İZLEME SÜRESİ.....	109
36. ÖĞRENCİLERİN KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİ DEĞERLENDİRMELERİ.....	112
37. İŞLETMELERİN ÖĞRENCİLERİN BÖLÜMLERİYLE DOĞRUDAN İLGİLİ OLMA DURUMU.....	112
38. İŞLETME BULMAKTA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU.....	114
39. İŞLETME BULMAKTA EN ÇOK GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEK ALANLARI.....	114
40. ÖĞRENCİLERİN SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR.....	116
41. İŞLETMELERİN SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR.....	116
42. ÖĞRENCİLERE İŞLETMELERDE UYACAKLARI KURALLARA İLİŞKİN BİR YÖNERGE VERİLME DURUMU.....	118
43. ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELERDE UYACAKLARI KURALLARA İLİŞKİN BİR YÖNERGE VERME DURUMUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	119
44. İŞLETMENİN ve MESLEĞİN ÖZELLİKLERİNİ TANITMA.....	120
45. İME UYGULAMASINI NKİM/KİMLER TARAFINDAN YAPTIRILDIĞINA İLİŞKİN GRUPLARIN GÖRÜŞLERİ.....	122
46. İME UYGULAMASINDA YETERLİ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRİLMESİ.....	123
47. ÖĞRENCİLERİN MESLEĞİN GEREKTİRDİĞİ ÇALIŞMALARI, İŞLETMEDE YETERİNCE YAPABİLME DURUMU.....	124
48. ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE YAPTIKLARI İŞ ve İŞLEMLERİN İZLENME DURUMU.....	125
49. ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE YAPTIKLARI İŞ ve İŞLEMLERİN İZLENMEME NEDENLERİ.....	126

50. OKULDA ÖĞRETİLEN MESLEKİ BİLGİLERİN İŞLETMEDE YAPILAN BECERİ EĞİTİMİNE KATKISI.....	127
51. OKULDA ÖĞRETİLEN MESLEKİ BİLGİLERİN İŞLETMEDE YAPILAN BECERİ EĞİTİMİNE KATKISININ YETERSİZ OLMA NEDENLERİ.....	128
52. İŞLETMELERDE TEORİK EĞİTİM YAPILMASI DURUMU.....	130
53. TEORİK EĞİTİM SÜRESİ.....	130
54. İŞLETMELERDEKİ İŞ MAKİNELERİ İLE OKUL ATELYELERİNDEKİ TEZGAHLAR ARASINDAKİ BENZERLİK DURUMU.....	131
55. ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDEKİ İŞ MAKİNELERİNDEN YARARLANMA DURUMU.....	133
56. ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDEKİ İŞ MAKİNELERİNDEN YETERİNCE YARARLANMAMA NEDENLERİ.....	134
57. TEMRİN MALZEMESİNİN İŞLETME TARAFINDAN SAĞLANMA DURUMU.....	136
58. İŞ DOSYASININ TUTULMA DURUMU.....	138
59. İŞLETMENİN İŞ BİTİMİNDE HER ÖĞRENCİ İÇİN DEĞERLENDİRME YAPMA DURUMU.....	139
60. İŞLETMEDE ÖĞRETİLEMİYEN KONULARIN ÖĞRETİLMESİ İÇİN OKUL YÖNETİMİ İLE İŞBİRLİĞİ YAPILMA DURUMU.....	140
61. ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDE GÖRMEDİKLERİ KONULARI OKULDA TAMAMLAYABİLME DURUMU.....	141
62. ÖĞRENCİLERİN İŞYERİNDE YAPTIKLARI ETKİNLİKLER KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ.....	142
63. ÖĞRENCİLERİN İŞ KAZASI GEÇİRMELERİ KONUSUNDA GRUPLARIN GÖRÜŞLERİ.....	143
64. ÖĞRENCİLERİN İŞ KAZASI GEÇİRME NEDENLERİ.....	144
65. İŞLETME TARAFINDAN ÖĞRENCİ ÇIKARILMA DURUMU.....	145
66. ÖĞRENCİLERİN İŞLETME DEĞİŞTİRME NEDENLERİ.....	147
67. ÖNCEKİ DÖNEMLERDE MESLEKİ EĞİTİM YAPAN MEZUN ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERCE İSTİHDAM EDİLME DURUMU.....	148
68. İŞLETMEDE İSTİHDAM EDİLEN MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI.....	148
69. İŞLETMELERİN BECERİ EĞİTİMİ YAPAN ÖĞRENCİLERİ ÇALIŞTIRMA İSTEĞİ.....	149
70. İŞLETMENİN ÇALIŞTIRMAK İSTEDİĞİ ÖĞRENCİ SAYISI.....	150

71. İME UYGULAMASINA KATILAN ÖĞRENCİLERE ÖDENEN ÜCRET ve SİGORTA PRİMLERİ (1995-1996).....	151
72. ÖĞRENCİYE ÖDENEN ÜCRET DURUMU.....	152
73. OKUL TARAFINDAN İZİN VERİLMESİNDEN DOLAYI İŞLETME YÖNETİMİNCE ÖĞRENCİNİN ÜCRETİNDEN KESİNTİ YAPILMA DURUMU.....	153
74. ÖĞRENCİLERİN SOSYAL İMKANLARDAN YARARLANMA DURUMU.....	154
75. OKUL YÖNETİMİ İLE İŞLETMELER ARASINDA İME KONUSUNDA TOPLANTI DÜZENLENME DURUMU.....	155
76. İME UYGULAMASININ ÖĞRENCİLERİN OKULDAKİ BAŞARISINI ARTIRMA DURUMU.....	156
77. ÖĞRENCİLERİN İME UYGULAMASI SIRASINDA ÜRETİME OLUMLU KATKI SAĞLAMA DURUMU.....	157
78. İŞLETMELERİN İME UYGULAMASINA KATILMA İSTEĞİ.....	157
79. İŞLETME SORUMLULARININ, İME UYGULAMASIYLA İLE İLGİLİ DÜZENLEYEN SÖZLEŞMEYİ OKUL MÜDÜRÜ İLE BİRLİKTE HAZIRLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	160
80. İŞLETME SORUMLULARININ, BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA İLİŞKİN YILLIK PLANLARIN HAZIRLANMASINDA KOORDİNATÖR ÖĞRETMENE YARDIM ETME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	161
81. İŞLETME SORUMLULARININ, MESLEK EĞİTİMİ UYGULAMASINI BAKANLIKÇA ONAYLANAN ÇALIŞMA TAKVİMİNE UYGUN OLARAK YAPMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	162
82. İŞLETME SORUMLULARININ, İME YAPILACAK ALANLARIN HER BİRİMİ İÇİN YETERLİ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ ÇALIŞTIRMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	163
83. İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMEDEKİ EĞİTİM PERSONELİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİMDEN GEÇİRİLMESİNİ SAĞLAYABİLMEK AMACIYLA OKUL YÖNETİMİYLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	164
84. İŞLETME SORUMLULARININ, BECERİ EĞİTİMİNİ İLGİLİ MESLEK ALANI ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUN YERDE YAPILMASINI SAĞLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	165
85. İŞLETME SORUMLULARININ, BECERİ EĞİTİMİ İÇİN GEREKLİ OLAN TEMRİN MALZEMELERİNİ TEMİN ETME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	165
86. İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ BECERİ EĞİTİMİ SÜRESİNCE SAĞLIK ve İŞ GÜVENLİĞİ ORTAMINI HAZIRLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	166

87. İŞLETME SORUMLULARININ, OKUL YÖNETİMİ ve KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLE İŞBİRLİĞİ YAPARAK İŞLETMEYE UYUM SAĞLAYAMAYAN ÖĞRENCİLERİ TESBİT ETME ve GEREKLİ TEDBİRLERİ ALMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 167
88. İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN DEVAM/DEVAMSIZLIKLARINI, İZİNLERİNİ UYGULAMADA ALMIŞ OLDUKLARI NOTLARI DÖNEM SONUNDAN ÖNCE OKUL MÜDÜRÜNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 168
89. İŞLETME SORUMLULARININ, UYGULAMALI EĞİTİMİN EKSİK KISMINI OKULDA TAMAMLAYABİLMELERİNİ SAĞLAMAK İÇİN KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 168
90. İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETME ve OKUL ARASINDA İMZALANAN PROTOKÜLÜN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AKSAKLIKLARI BELİRLEME ve OKUL YÖNETİMİNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 169
91. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İME UYGULAMASININ PLANLI BİR ŞEKİLDE YÜRÜTÜLMESİNİ SAĞLAMAK AMACIYLA ALINACAK TEDBİRLERİ SAPTAYARAK OKUL YÖNETİMİNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 172
92. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA İLİŞKİN YILLIK PLANLARIN HAZIRLANMASINDA İŞLETME SORUMLULARI İLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 173
93. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN ÇALIŞMALARINA KATILMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 173
94. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETME ve OKUL ARASINDA İMZALANAN PROTOKÜLÜN UYGULANMASI SIRASINDA ORTAYA ÇIKAN AKSAKLIKLARI BELİRLEYEREK OKUL YÖNETİMİNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 174
95. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İME İLİŞKİN OLARAK İŞLETME SORUMLULARI İLE EĞİTİM PERSONELİNE REHBERLİKTE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 175
96. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELERDEKİ EĞİTİM PERSONELİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİMDEN GEÇİRİLMESİNİ SAĞLAYABİLMEK AMACIYLA İŞLETME YETKİLİLERİ ve OKUL YÖNETİMİ İLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 175
97. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, BECERİ EĞİTİMİ YAPTIRABİLECEK İŞLETMELERİN, EĞİTİMİ YAPILACAK MESLEK ALANI ve ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUNLUĞUNU TESBİT ETMEK AMACIYLA KURULAN KOMİSYON ÇALIŞMALARINA KATILMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 176

98. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN DEVAM ve DİSİPLİN DURUMUNU KONTROL EDEREK, OKUL YÖNETİMİNE İLETİLMESİNİ SAĞLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.. 177
99. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMEYE UYUM SAĞLAYAMAYAN ÖĞRENCİLERİ TESBİT EDEREK GEREKLİ TEDBİRLERİ ALMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 178
100. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, UYGULAMALI EĞİTİMİN EKSİK KISMINI OKULDA TAMAMLAYABİLMELERİNİ SAĞLAMAK İÇİN İŞLETME YETKİLİLERİ İLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 179
101. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARINDA DEĞERLENDİRİLMEK ÜZERE İŞLETMELERDEKİ EĞİTİM SIRASINDA ORTAYA ÇIKAN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ EKSİKLİKLERİNİ BİR RAPOR HALİNDE HAZIRLAYARAK OKUL YÖNETİMİNE SUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 180
102. İME UYGULAMASININ BÜTÜNÜYLE GERÇEKLEŞME DURUMU..... 181
103. İŞLETMELERİN, OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 183
104. UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 184
105. ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 185
106. ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 186
107. İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 187
108. ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 188
109. ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 189
110. İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 190

111. İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	190
112. İŞLETMEDE BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	191
113. EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	192
114. İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREVLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	193
115. İŞLETME SORUMLULARININ İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	195
116. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	196
117. ÖĞRENCİLERİN İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ.....	197
118. İŞLETME SORUMLULARININ İME UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ.....	198
119. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN İME UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ.....	199
120. ÖĞRENCİLERİN İME UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ.....	200
121. İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMELERİNİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	274
122. İŞLETME SORUMLULARININ UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	274
123. İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	275
124. İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	275
125. İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMELERİNDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	276
126. İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....	276

127. İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 277
128. İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 277
129. İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 278
130. İŞLETME SORUMLULARININ, İME UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI 278
131. İŞLETME SORUMLULARININ, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 279
132. İŞLETME SORUMLULARININ, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREVLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 279
133. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELERİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.....280
134. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 280
135. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 281
136. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 281
137. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 282
138. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 282
139. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 283
140. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 283
141. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 284

142. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İME UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 284
143. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 285
144. KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREVLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI... 285
145. ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELERİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 286
146. ÖĞRENCİLERİN, UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 286
147. ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 287
148. ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI 287
149. ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI 288
150. ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 288
151. ÖĞRENCİLERİN, ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 289
152. ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELER TARAFINDAN KENDİLERİNE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 289
153. ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELER TARAFINDAN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 290
154. ÖĞRENCİLERİN, İME UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 290
155. ÖĞRENCİLERİN, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 291
156. ÖĞRENCİLERİN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREVLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 291
157. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELERİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 292
158. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 292

159. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 293
160. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 293
161. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 294
162. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI. 294
163. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 295
164. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 295
165. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 296
166. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMEDE BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.. 296
167. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI.... 297
168. YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREVLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI..... 297

ŞEKİLLER**Sayfa**

1. 1996 YILI MEB BÜTÇESİ ÖDENEKLERİNİN DAĞILIMI..... 5
2. 1994 YILI SONUNDA İŞÇİLERİN ÖĞRENİM DURUMU..... 6
3. 3308 SAYILI KANUNA GÖRE OLUŞTURULAN ÇIRAKLIK ve MESLEKİ
EĞİTİM SİSTEMİNDE İŞBİRLİĞİNDEN SORUMLU TARAFLAR..... 27
4. OSANOR PROJESİ KAPSAMINDA BİR OKULUN YAPISI..... 50
5. ÖRNEKLEME ALINAN ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİ ve BÖLÜMLERİ..... 79

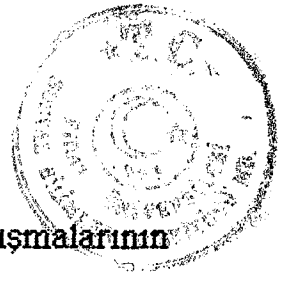
BÖLÜM I

GİRİŞ

Günümüzdeki hızlı bilimsel ve teknolojik gelişmeler, becerili insangücüne olan gereksinimi de beraberinde getirmektedir. Ekonomik ve teknolojik gelişmenin temel aracı olan becerili insangücünün yetiştirilmesi, tüm eğitim sisteminin amacı olmakla beraber, mesleki ve teknik eğitim sistemine bu konuda daha büyük görev ve sorumluluk düşmektedir.

Mesleki ve teknik eğitimi diğer eğitim türlerine göre daha pahalı kılan gerekli araç ve gereçler, hızlı teknolojik gelişmelerin olduğu günümüzde geçerliliğini çok çabuk yitirebilmektedir. Endüstri ise devamlılığını sağlayabilmek için yeni gelişmeleri yakından izlemek ve uygulamak zorundadır. Bu durumda endüstrinin gereksinim duyduğu nitelikli insangücünün yetiştirilmesi için gerekli eğitim ortamının sadece okulda sağlanması mümkün değildir (Büyükkaragöz, 1984: 39).

Hızla değişen endüstri ile doğrudan doğruya ilişkili olan okullarımızın amacına ulaşması için verilen eğitimin, gerçek işyeri koşulları içinde yapılan eğitimle desteklenmesinin daha başarılı sonuçlar verdiği yapılan uygulamalarla saptanmıştır. Böylece mesleki ve teknik öğretim kurumlarında temel bilgi ve becerileri okul atelyelerinde kazanan öğrencilerin laboratuvar ve atelye uygulamalarını gerçek üretim ortamı içinde endüstri ve işyerlerinde yapmaları, nitelikli insangücü yetiştirilmesi bakımından zorunlu görülmektedir. Ayrıca endüstri kuruluşlarının istediği nitelikte insangücünün yetiştirilebilmesi için, endüstride meydana gelen teknolojik değişikliklerin eğitim programlarına yansması gereklidir. Bu nedenle mesleki ve teknik eğitim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesinde endüstri

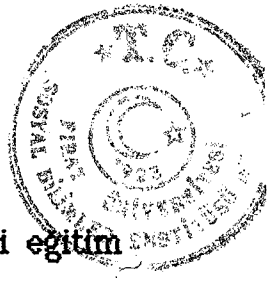

kuruluşlarının katılımlarının sağlanması ve program geliştirme çalışmalarının endüstride bu konuda beceri kazanmış elemanlarla yürütülmesi zorunludur (Aktuğ, 1981: 11-12).

Araştırmanın Problemi

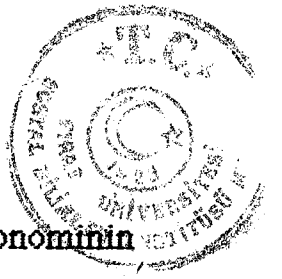
Mesleki eğitim, bireye iş hayatında geçerliliği olan bir meslek için gerekli olan bilgi, beceri ve iş alışkanlıkları kazandırma ve onun yeteneklerini, yaptığı işi bir araç olarak kullanarak geliştirme sürecidir (Sezgin, 1987: 24). Bireyin yaşamını sürdürebilmesi, toplumsal iş bölümüne katılması, sosyal yaşamda yerini alabilmesi gibi nedenlerden dolayı bir iş sahibi olması gereklidir. Bireyin topluma karşı olan sorumluluklarının başında üretime katılmak gelmektedir. Mesleki ve teknik eğitime olan toplumsal gereksinim, bireyin toplumsal etkinliklere katılmasının doğal bir sonucudur. Bununla birlikte genç nüfusun sorunlarının artması da mesleki eğitimin önemini daha da arttırmaktadır. Yapılan araştırmalar gençlerin giderek artan sorunlarının, okul ile çalışma dünyasını uyumlu şekilde birleştiren mesleki-teknik eğitimle çözümlenebileceğini göstermektedir (Külahçı, 1984: 419). Bu gerçek doğrultusunda eğitim kurumları ile iş hayatı arasında sistemli ve sıkı işbirliğinin kurulması her geçen gün büyük bir zorunluluk haline gelmiştir. İş hayatının hızla gelişmesi ve karmaşık bir nitelik alması, istihdam için bireyin sahip olması gereken niteliklerde de önemli değişiklikler meydana getirmektedir. Bu anlamda bireyler için gerekli olan niteliklerin eğitim yoluyla kazandırılması sözkonusu olmaktadır.

Ekonomik gelişmenin temel aracı olan becerili insangücünün yetiştirilmesi daha çok mesleki-teknik eğitimin görev ve sorumluluğu altındadır. Ancak iş dünyası devamlılığını sağlayabilmek için yeni gelişmeleri yakından izlemek ve uygulamak zorundadır. Bu aşamada iş dünyasının

gereksinim duyduğu nitelikli insangücünün yetiştirilmesinde gerekli eğitim ortamının sadece okulda sağlanması mümkün değildir. Bu durum, iş dünyası ile eğitim kurumları arasında bir işbirliğini zorlamaktadır. Özellikle mesleki- teknik eğitimde okul-çevre (iş dünyası) arasında sıkı bir işbirliği zorunlu görülmektedir. Çünkü mesleki eğitim değişik kademelere dayalı, kişilere yaşam boyu mesleki eğitim veren, sürekliliği olan bir eğitim sürecidir. Bu nedenle hem hizmet öncesi hem de hizmet içi eğitim ile ilgilidir. Buna karşın mesleki eğitimin de başarısı, mezunlarına kazandırılan yeterliklerin istihdam sektörünün yöntemleri ve gereksinimlerine uygunluğu ile ölçülmektedir. Kadamus, (1986: VII) 2000'li yıllarda mesleki eğitimin hedefini, mesleki eğitim programlarının tüm donanım, malzeme ve faaliyetlerinin istihdama yönelik olmasını, eğer gerekli yenilikler yapılırsa geleceğinin parlak olduğunu, bugünkü durumuyla devam ederse insanları geleceğe değil ancak geçmişe hazırlayabileceğini vurgulamaktadır. Mesleki-teknik eğitim bu özelliği ile planlı ve sürekli gelişmeye açık tutulmak zorundadır.

Aslında, sanayileşme ülke kalkınmasında yararlanılacak araçların başında gelmektedir. Kalkınma planlarında sanayi için öngörülen hedeflerin gerçekleştirilmesi ile eğitim sistemimiz arasında yakın bir ilişki vardır. Kalkınma planları ve hükümet programları incelendiğinde "ortaöğretim çağındaki gençlerin büyük bir bölümü mesleki-teknik eğitime yönettileceği ve ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insangücünün yetiştirilmesinde mesleki-teknik eğitime öncelik verilmesi" gibi hedefler hemen hemen her planda değişik ifadelerle yer aldığı görülmektedir (Ekinci, 1994: 21; MEB, 1993: 38). VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın son uygulama yılı olan 1993-94 öğretim yılında, mesleki-teknik liselerdeki okullaşma oranı yüzde 21.2 olarak hedeflenmiş, gerçekleşme oranı ise yüzde 19.6 olmuştur. 1994-95 öğretim yılında ise okullaşma oranı yüzde 22.4 olarak gerçekleşmiştir. VII. Beş Yıllık

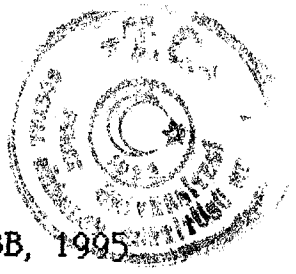
Kalkınma Planında da belirtildiği gibi; mesleki ve teknik eğitimin ekonominin insangücü ihtiyaçlarına uygun hale getirilmesi çalışmalarında amaçlanan VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı hedeflerine ulaşamadığı belirtilmiştir.

TABLO 1 : OKULLAŞMA ORANLARI (1990-1991)

BÖLGELER	İLKÖĞRETİM			ORTAÖĞRETİM		
	İLKOKUL	ORTAOKUL	TOPLAM	GENEL	MESLEKİ	TOPLAM
MARMARA BÖLGESİ	101.4	77.7	92.8	26.8	19.0	45.8
İÇ ANADOLU BÖLGESİ	96.4	62.7	84.1	22.6	18.4	41.0
EGE BÖLGESİ	96.0	65.1	84.7	23.1	16.8	39.9
AKDENİZ BÖLGESİ	95.0	55.6	80.7	22.7	14.6	37.3
KARADENİZ BÖLGESİ	94.7	52.9	79.3	19.0	17.4	36.4
DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	91.4	42.2	74.1	17.3	10.1	27.4
G.DOĞU ANADOLU BÖLGESİ	93.6	36.4	74.4	14.8	6.6	21.4
TÜRKİYE	96.1	58.8	82.6	21.9	15.8	37.7

KAYNAK: DPT (1993_b): **İller İtibariyle Çeşitli Göstergeler** (Kalkınmada Öncelikli Yörelere ve Bölgesel Kalkınma Genel Müdürlüğü). Ankara: Yayın ve Temsil Dairesi Başkanlığı, Yayın ve Basım Şube Müdürlüğü, 32.

Tablo 1'de bölgelere göre okullaşma oranları (1990-1991) verilmiştir. Anlaşılabileceği gibi ülke kalkınmasında olduğu kadar, Kalkınmada Öncelikli Yörelere kalkınmasında da mesleki ve teknik eğitimin genel eğitimden daha önemli bir yere sahip olduğu görülmesine rağmen, bu bölgelerde mesleki eğitimde okullaşma oranları diğer bölgelere oranla oldukça düşüktür. Sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesi itibariyle diğer yörelere göre daha az gelişen yörelere oluşan gruba "Kalkınmada Öncelikli Yörelere" (KÖY) denilmektedir (DPT, 1993_a: 3; Kavak, 1990: 2; TOBB, 1994: 9). Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri, Kalkınmada Öncelikli Yörelere açısından özel bir önem taşımaktadır. Kalkınmada Öncelikli Yörelere kapsamında yedisi Güneydoğu Anadolu (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Şırnak ve Şanlıurfa), 14'ü Doğu Anadolu Bölgesinde (Ağrı, Bingöl, Bitlis, Elazığ, Erzincan, Ardahan, Iğdır, Erzurum, Hakkari, Kars, Malatya, Muş, Tunceli ve Van) yer alan 21 il olarak düşünüldüğünde bu bölgeler ülkemiz coğrafi alanının yüzde

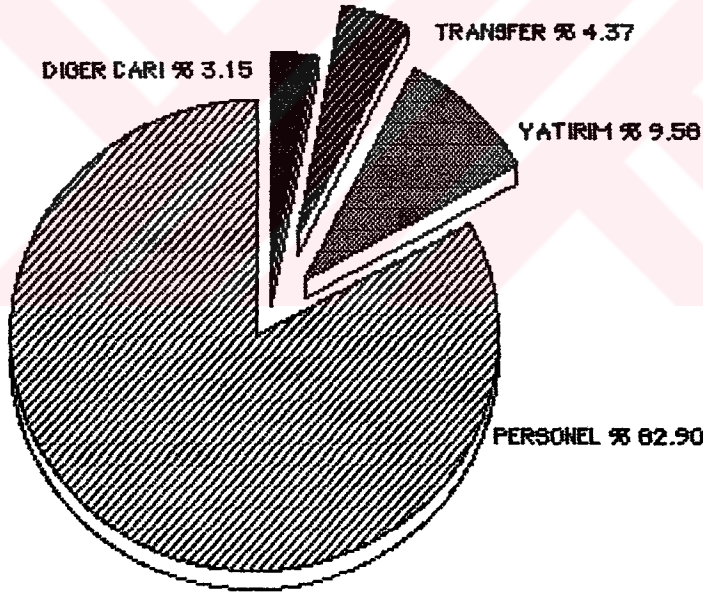
32.8'ini, ülke nüfusunun ise yüzde 27.3'ünü oluşturmaktadır (TOBB, 1995: 28-33).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi planlanan bütün faaliyetleri genel bütçeden Bakanlığa ayrılan pay ile doğrudan ilişkilidir. 1996 yılı Bütçe tasarısı ile MEB'na;

Personel giderleri için	: 205 Trilyon TL.
Diğer cari giderler için	: 7 Trilyon 800 Milyar TL.
Yatırımlar için	: 23 Trilyon 679 Milyar 140 Milyon TL.
Transferler için	: 10 Trilyon 800 Milyar TL.

olmak üzere toplam 247 Trilyon 279 Milyar 140 Milyon TL. ödenek tahsil öngörülmüştür (MEB, 1996: 172).

ŞEKİL 1: 1996 YILI MEB BÜTÇESİ ÖDENEKLERİNİN DAĞILIMI

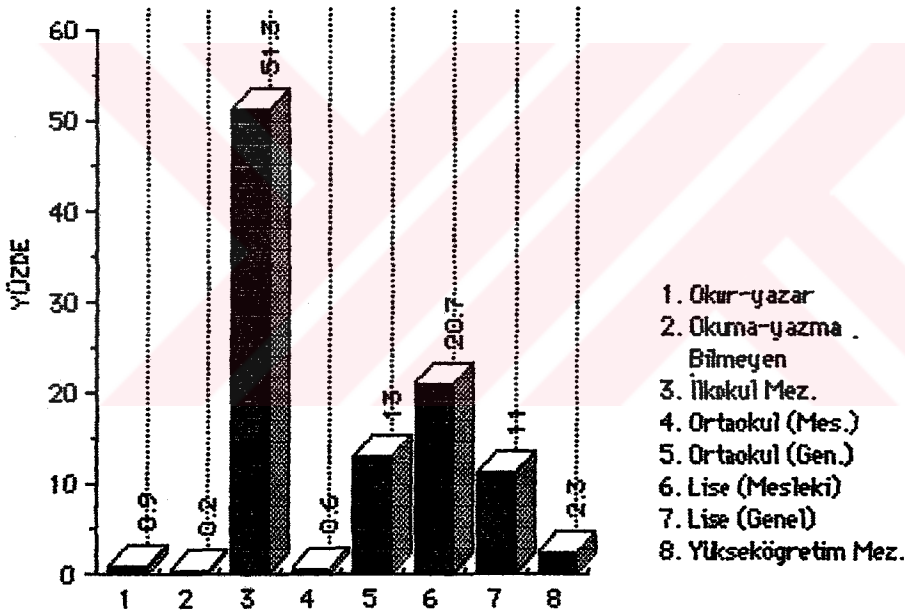
Şekil 1'de görüldüğü gibi GSMH'dan Milli Eğitim Bakanlığı'na ayrılan payın (yüzde 3.12) yetersiz olduğu görülmektedir. Ülkemizde ağırlaşan eğitim yükünü, devletin eğitime ayırdığı kıt kaynaklarla taşımak mümkün değildir.

Bugün, Türk sanayiinin dışa açılma ve uluslararası rekabet gücü kazanma çabaları dahilinde karşılaştığı en önemli sorunlardan birisi de kalifiye işgücü yetersizliğidir. 1994 yılında işsizlik oranı yüzde 19.8'i

bulmaktadır. Nüfusumuzun yüzde 20.4'ünü oluşturan 15-24 yaş grubundaki genç kesimin, lise ve üniversiteden mezun olduktan sonra yüzde 30'u istihdam sektöründe çalışmamaktadır (DPT, 1995: 22). Bunun yanısıra, işgücü piyasasında vasıfsız işgücünün fazlalığı ile vasıflı işgücü açığı birarada bulunduğundan, vasıfsız işgücünün mesleki ve teknik eğitim yoluyla vasıflı hale getirilmesi, mevcutlarının da gelişen teknoloji paralelinde yeniden eğitilmelerinin sağlanması gerekmektedir. Şekil 2'de 1994 yılı sonu itibariyle işçilerin öğrenim durumları yer almaktadır.

ŞEKİL 2: 1994 YILI SONUNDA İŞÇİLERİN ÖĞRENİM DURUMU

KAYNAK: TİSK (1995_p) "1994 Yılında İstihdam % 10 Geriledi" İşveren (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu). XXXIV (2) 19-22.

1994 yılı sonunda işçilerin öğrenim durumuna göre dağılımı incelendiğinde, işçilerin yüzde 51.3'ü ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Okuma-yazma bilmeyenlerin ve yalnızca okur-yazar olanların varlığı da hesaba katıldığında (% 52.4), çalışanların öğrenim düzeylerinin yetersizliği dikkati çekmektedir. Meslek lisesi mezunlarının toplam işçi sayısı içindeki oranı yüzde 21.3'tür (Şekil 2). Meslek eğitiminin, ihtiyaç duyduğu nitelik ve

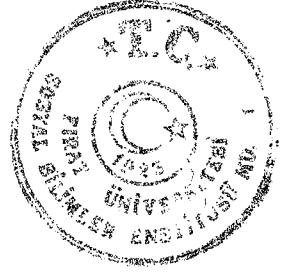

beceriye sağlamadaki yetersizlikleri dikkate alınmasa dahi bu oran oldukça düşüktür (İşveren, 1995: 2-3).

Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim programları bir çok ülkede değişik adlarla uygulanmaya devam etmektedir. Örneğin; İngiltere'de "Block Release" "Sandwich Course" ve "Part time"; Almanya'da Dual (İkili) Sistem, Amerika Birleşik Devletlerinde "Cooperative Education" gibi adlarla anılmaktadır. Ülkemizde çeşitli dönemlerde Yoğunlaştırılmış Eğitim, OSANOR (Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitim Projesi), METEP (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi), METGE (Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme Projesi) gibi değişik adlar altında özellikle mesleki ve teknik ortaöğretim kurumları ile endüstrinin işbirliğine dayanan mesleki eğitim programları uygulanmıştır (Şahinkesen, 1991).

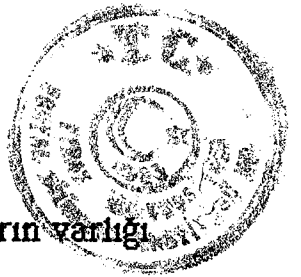
Mesleki ve teknik okullar ile işletmeler arasındaki işbirliğini ve endüstri kuruluşlarının meslek eğitimine katılmasını sağlamak amacıyla 3308 sayılı "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu" 19 Haziran 1986 tarih ve 19139 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 1986-87 öğretim yılında 20 ilde uygulanmaya başlamış ve 1988-89 öğretim yılında Kanun kapsamına giren bütün okullara yaygınlaştırılmıştır. Kanun; çırak, kalfa ve ustaların eğitimi ile okullarda ve işletmelerde yapılacak meslek eğitimine ilişkin esasları kapsamaktadır. Ayrıca meslek lisesi öğrencilerine işletmelerde pratik eğitim yaptırılarak iş hayatına uyum sağlamaları amaçlanmıştır.

3308 sayılı Kanunla getirilen işletmelerde meslek eğitimi uygulamasıyla okul-sanayi işbirliği açısından oldukça önemli yenilik ve düzenlemeler sağlanmasına rağmen uygulamada bazı sorunlarla da karşılaşmaktadır. Bu sorunlar 3-5 Mayıs 1990 tarihleri arasında toplanan Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konsey Raporu'nda (MEB, 1990_b: 161-163) aşağıdaki şekilde

belirlenmiştir :

- . Okul ve işletmelerde meslek eğitimi (İME) konusunda; yönetici, koordinatör öğretmen, öğrenci ve işletme sorumlularının yeteri kadar aydınlatılmaması,
- . Öğrencilere, temel eğitimden sonra devam edecekleri okul türü ve meslek seçiminde gerekli rehberlik ve yönlendirme yapılmaması,
- . Koordinatör olarak görevlendirilen öğretmenlerin, işletmelerde eğitim gören öğrencileri yeterince izleyememesi,
- . Öğrencilerin, İME uygulamasına başlamadan önce bir oryantasyon eğitimine alınmaması nedeniyle işletmelere uyum sağlamada güçlük çekmesi,
- . İşletmelerin çoğunluğunda, öğrencilerin meslek eğitimi için gerekli olan "Eğitim Birimleri" bulunmaması,
- . İşletmeler tarafından öğrencilerin beceri eğitimi sırasında yeterli sayıda ve nitelikte öğretim personelinin görevlendirmemesi,
- . İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulları'nın kanunla kendilerine verilen görevleri gereğince yerine getirmemesi,
- . İşletmeler tarafından öğrencilere Kanun gereğince ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olması,
- . Mesleki ve teknik eğitim kurumlarında halen kullanılmakta olan mesleki kitap ve diğer eğitim araçlarının günün teknolojisinin gerisinde kalması,
- . İME gören öğrencilerin, program dışı ve rutin işlerde çalıştırılması,
- . İME yapan öğrencilerin yeterince izlenememesi sonunda, öğrenci devamsızlığı ve davranış bozukluğunun bir sorun haline gelmesi,
- . Uygun işyeri seçimine özen gösterilmemesi,
- . İşletmelerde görevli usta öğreticilere herhangi bir ek ücret veya özendirici bir teşvik primi ödenmemesi vb.

Bu sorunların sayılarını artırmak mümkündür. Tüm bu sorunların varlığı nedeniyle ülkemizde okul-sanayi işbirliği etkili bir şekilde yürütülemezdir. Bu sorunların çoğu bugünkü yapı içinde giderilebilecek sorunlardır. Bunun için gerek kamu kuruluşlarına ait işletmelerde gerekse özel sektöre ait fabrika ve işyerlerinde etkili mesleki ve teknik eğitim uygulamasına imkan verecek düzenlemelerin yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

3308 sayılı Kanun, mesleki ve teknik eğitime reform niteliğinde önemli yenilikler getirmiştir. Ancak uygulamaların değerlendirilmesi, aksayan yönlerin ortaya konulması gerekir. Böylece sistemin iyi işlemesi ve ileriye yönelik tedbirlerin alınması mümkün olacaktır. Buna dayalı olarak sözü edilen Kanun uyarınca, **gelişmişlik düzeyi farklı yörelerdeki öğrencilere yaptırılan meslek eğitimi uygulamaları arasındaki farklılıkların belirlenmesi araştırmanın problemini oluşturmaktadır.**

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın genel amacı, ülkemizde 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu çerçevesinde yürütülen "İşletmelerde Meslek Eğitimi" uygulaması konusunda gelişmişlik düzeyi farklı yörelerde (Gelişmiş Yöre: Bursa; II. Derecede Kalkınmada Öncelikli Yöre: Elazığ, Malatya; I. Derecede Kalkınmada Öncelikli Yöre: Adıyaman, Diyarbakır) farklılıkların olup olmadığını belirlemektir.

Bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

Gelişmişlik düzeyi farklı yörelerdeki;

A. Öğrencilerin beceri eğitimi için gönderildiği işletmelerin yapılarında (sektörel dağılımı, türü, büyüklüğü, eğitim merkezinin bulunması gibi) farklılık var mıdır?

B. İME uygulamasının yürütülmesiyle ilgili koordinatör öğretmenler, işletme sorumluları ve öğrencilerin görüşleri nelerdir? Yöreler itibarıyla bu görüşler arasında farklılık var mıdır?

- C. İME uygulamasında işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenler, okul-sanayi işbirliğinin sağlanmasında Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukları yerine getirmekte midirler? Bu görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinde yöreler arasında farklılık var mıdır?
- D. Okul-sanayi işbirliğinde işletme sorumlusu, koordinatör öğretmen ve öğrencilerin karşılaştığı sorunlar nelerdir? Bu sorunlar açısından yöreler arasında farklılık var mıdır?
- E. Okul-sanayi işbirliğinde işletme sorumlusu, koordinatör öğretmen ve öğrencilerin, İME uygulamasının yürütülmesine ilişkin önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Eğitim çabalarının genel amacı; bireyin, bireysel gelişim ve toplum değerlerine ve yaşama biçimlerine sağlıklı uyumuna yardım etmektir. Eğitimde bu uyumu gerçekleştirmek için çevre ile işbirliğine gidilmesi ve bu yöndeki çabaların desteklenmesi gerekir. Hangi düzeyde ve nitelikte eğitim programı uygulanırsa uygulansın, okul çevre ile düzenli ilişkiler kurmak zorundadır. Eğitim kurumlarının, çevre ile kuracağı sağlıklı ilişkiler hem varlığını güvence altına alacak, hem de programlarının daha işlevsel özellikler kazanmasına yardımcı olacaktır. Okul ve çevrenin birbirini etkilemesi, aynı amaçlara dönük çalışması, birlik ve bütünlük özelliği göstermesi karşılıklı sorumluluk esasına göre tasarlanmış bir eğitim modelini gerektirmektedir.

Ayrıca günümüzde eğitim kurumlarına olan talep her geçen gün daha da artmaktadır. Eğitim sisteminin artan öğrenci taleplerine cevap verebilmesi çevre olanaklarının optimum düzeyde işe konmasını gerektirmektedir. Başka bir deyişle, eğitim kurumları ile iş dünyası arasında uyumlu bir köprü kurmak zorunluluk haline gelmektedir. Bu ise okul sanayi işbirliğine dayalı eğitim programları ile çözümlenebilir (Külahçı, 1984: 419-421; Külahçı ve Kazu, 1993: 113-116).

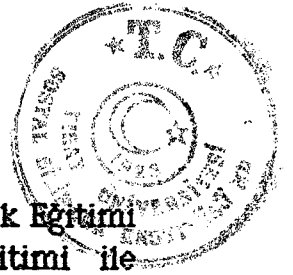
Yapılan literatür taramasında, yurtdışında okul-sanayi işbirliği ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmasına rağmen, ülkemizde oldukça sınırlı sayıda araştırmaya rastlanabilmektedir. Örneğin; Wilson (1988) yaptığı bir çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1964 yılından beri "Journal of Cooperative Education" dergisinde 113 makalenin bulunduğunu, 1973-1983 yılları arasında 10 yıllık süre ile federal hükümetin 45 projeye 2 Milyon dolar destek sağladığını ve 1970 yılından beri ortaöğretim sonrası kooperatif eğitimle ilgili 70 doktora tezi tamamlandığını belirtmiştir. Ülkemizde bu konuda araştırmaların sınırlı sayıda olması nedeniyle okul-sanayi işbirliğinin sağlam gerekçelere dayandırılmasına ihtiyaç vardır. Bu durum okul-sanayi işbirliği konusunda araştırma yapılması gereğini ortaya koymaktadır.

Bu çalışmayla ülkemizde daha sağlıklı bir okul-sanayi işbirliğinin oluşturulması ve bu işbirliğinin okul ve sanayinin beklentilerine göre belirlenmesi hedeflenmektedir. Sonuç olarak, bu çalışmanın okul-sanayi işbirliğinde büyük görevler üstlenen ilgili tarafların (işletme sorumlularının, koordinatör öğretmenlerin, öğrencilerin) görüşleri doğrultusunda ülkemizde etkili bir okul-sanayi işbirliğinin nasıl kurulması gerektiği konusunda ilgililere yardımcı olacağı umulmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları şunlardır:

1. Araştırma, anketlerin uygulandığı Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ, Malatya ve Bursa il merkezlerinde bulunan 15 Endüstri Meslek Lisesi'nde (22 farklı alanda ve 70 bölüm) bulunan son sınıf öğrencileri, koordinatör öğretmenler ve işletme sorumluları anketlere verdikleri yanıtları ve bunların yorumu ile sınırlıdır.
2. Araştırmanın evreni, Endüstriyel Mesleki Teknik Ortaöğretim kurumları ile sınırlıdır.

3. Araştırma genel özellikleri ile 3308 sayılı "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu" kapsamında yer alan İşletmelerde Meslek Eğitimi ile sınırlıdır. Çıraklık eğitimi araştırmanın kapsamı dışında tutulmuştur.
4. Adıyaman, Diyarbakır (I. derecede KÖY), Elazığ, Malatya (II. derecede KÖY) ve Bursa (Gelişmiş Yöre) il merkezinde bulunan tüm Endüstri Meslek Liseleri örnekleme alınmış, il merkezleri dışındaki okullar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur.
5. Gelişmişlik düzeyi farklı yörelerdeki İME çalışmalarının sorunlarını belirlemek amacıyla anketlerin uygulandığı koordinatör öğretmenler, İME'ne devam eden son sınıf öğrenciler ve bu öğrencilerin gönderildiği işletmeler ile sınırlıdır.

Tanımlar

Bu çalışma içerisinde sık sık kullanılacak olan kavramlar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

Mesleki ve Teknik Eğitim: Mesleki ve teknik eğitim genel anlamda; "birey ve toplumsal yaşam için zorunlu olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırarak bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli bir şekilde geliştirme sürecidir." diye tanımlanabilir (Alkan ve Diğerleri, 1991: 4). Böylece, denilebilir ki, mesleki ve teknik eğitim; birey, meslek ve eğitim boyutlarının dengeli olarak bir araya getirilmesinden oluşmuş eğitim sistemidir.

İşletmelerde Mesleki Eğitim: Ortaöğretim kademesi mesleki ve teknik eğitim kurumu öğrencilerine, okulda gerçekleştirilen temel mesleki eğitimden sonra, meslek becerisinin işletmelerde, meslek bilgisi ve genel kültürün okulda kazandırıldığı eğitimdir (Sezgin, 1990: 9).

Kooperatif Eğitim: Öğrenciyi belirli eğitim hedefleri (genel ve mesleki) yönünde yetiştirmek üzere, programla ilgili grupların (okul, öğrenci, veli ve istihdam sektörü) karşılıklı işbirliğine dayalı olarak düzenlenmiş bir eğitim

programıdır. Bu eğitim okul sistemi ile istihdam sisteminin belirli bir esasa dayalı olarak ortaklaşa yürüttükleri, iş ve eğitimi kaynaştıran denetimli bir eğitim planı olarak da tanımlanabilir (Alkan, 1976: 112-113).

İngilizce "cooperative" sözcüğünün karşılığı olarak, Türkçe "kubaşık" sözcüğü Ertürk tarafından önerilmiştir. Ertürk, bu sözcüğün özellikle Orta Anadolu'da yaygın kullanılan kubaşmak mastarındaki "kubaş" kökünden türetildiğini belirtmektedir (Gömlüksiz, 1993: 32). Türk Dil Kurumu Sözlüğünde (1988: 920) kubaşmak sözcüğünün karşılığı olarak, "ortaklaşa iş görmek, yardımlaşmak" tanımı yer almaktadır.

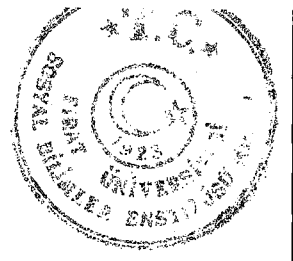
Kubaşık Eğitim: Okul sistemi ile istihdam sisteminin belirli bir esasa dayalı olarak ortaklaşa yürüttükleri iş ve eğitimi kaynaştıran denetimli bir eğitim planıdır (Alkan ve Diğerleri, 1991: 6).

Koordinatör Öğretmen: İME sırasında okul-işyeri arasındaki ilişkileri sağlayan, uygulamanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesinden sorumlu olan ve okul tarafından görevlendirilen öğretmendir.

Sanayi: Hammaddelerin işlenmesi, kullanılması suretiyle zenginlikler kazandıran faaliyetlerin, mesleklerin tümüdür. Türk Dil Kurumu'nun Sözlüğünde (1988: 1254) endüstri sözcüğüyle eş anlamlı olarak ele alınan sanayi, hammaddeleri işlemek, enerji kaynaklarını yaratmak için kullanılan yöntem ve araçların tümü olarak tanımlanmıştır.

Kısaltmalar

- EML : Endüstri Meslek Lisesi
- İME : İşletmelerde Meslek Eğitimi
- Kanun : 3308 Sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu
- KÖY : Kalkınmada Öncelikli Yöre

BÖLÜM II

İLGİLİ LİTERATÜRÜN İNCELENMESİ

TÜRKİYE'DE MESLEKİ EĞİTİM

Bu bölümde, okula dayalı mesleki eğitim sisteminin başlangıcından günümüze kadar, okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim sisteminin geçirdiği aşamalar incelenmiştir. Bu aşamalar; Cumhuriyet öncesi dönem, Cumhuriyet sonrası dönem olmak üzere iki şekilde ele alınmıştır.

Cumhuriyet Öncesi Dönem

Osmanlı İmparatorluğu döneminde mesleki ve teknik eğitim kurumları yöresel ihtiyaçlara göre kurulmuştur. Bu kurumların yönetimi, programları, öğretmenleri ve finansmanı yerel imkanlarla karşılanmıştır. Eğitim-öğretim hizmeti yıllarca, devlet bütçesinden karşılanması gereken bir kamu hizmeti olarak düşünülmediği için vakıf yoluyla fertler tarafından sağlanmıştır. Ancak askerlerin ve yöneticilerin eğitimi devletçe yerine getirilmiştir (Akyüz, 1993: 94-95).

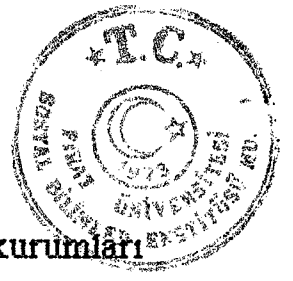
Diğer toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de XIX. yüzyıla kadar mesleki eğitim çıraklık sistemi ile yürütülmüştür. Cumhuriyet öncesi dönemde, işbirliği açısından en önemli teşkilat Ahilik sistemidir. Çünkü işbirliğine dayalı sisteme ilk kez bu örgütte rastlanmaktadır. Ahilik, XIII. yüzyılın ilk yarısından XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar Anadolu'da, Balkanlar'da ve Kırım'da yaşamış olan Türk halkının sanat ve meslek alanında yetişmelerini, ahlaki yönden gelişmelerini sağlayan bir kuruluşun adıdır. Esnaf ve sanatkarların katılımı ile oluşturulan ahi teşkilatı, üyelerinin birbirini ekonomik, toplumsal ve kültürel açıdan desteklemeleri amacıyla kurulmuştur.

Sisteme yamak olarak 10-11 yaşında girilmekte ve özellikle okuma-yazmaya önem verilmektedir. Yamak iki yıl sonra törenle çıraklığa ve 1001 günlük mesleki eğitimden sonra sınavla kalfalığa geçmektedir. Üç yıllık bir kalfalık süresinden sonra yine sınavla usta olunmakta ve özel peştemal kuşatma törenleri düzenlenmektedir. Birliğe giren aday gündüz iş başında ustası, kalfası ya da ustalar meclisi tarafından baba-oğul ilişkisi içinde sanatı ve o sanatın gerektirdiği yaşayış biçimi için eğitilirken, akşamları da zaviyede esnafa gerekli olan genel bilgiler konusunda eğitilmekte idi (Çağatay, 1990: 1-5; Soykut, 1971: 100). Ahilik sistemi Osmanlı İmparatorluğu'nun el sanatlarına dayalı üretim sistemini yenileyememesi, sanayi bakımından gelişmiş ülkelere ekonomik imtiyazlar vermesi, üretim sistemindeki gelişmeler sonucu giderek etkisini kaybetmiştir. Gedik ve Lonca adı altında farklı örgütsel yapıya dönüşmüştür.

Osmanlı İmparatorluğu'nun askeri yenilgileri ve toprak kaybına uğraması sonucu bazı yenileşme hareketlerine başlandığı görülür. Bir yandan ordunun, subay mühendis ve hekim gereksinimi için yüksek okullar açılırken, diğer tarafından savaş araç ve gereçlerinin üretim ve bakımını yapabilecek teknik personeli yetiştirmek için sanat okulları kurulmuştur (Alkan ve Diğerleri, 1991: 56).

Tanzimat döneminde toplumsal yapıda meydana gelen gelişme ve değişmelerin sonucu olarak endüstrileşme gereksinimi duyulmuş ve sınırlı sayıda meslek okulları açılmaya başlanmıştır. 1847'de "Ziraat Mektebi", 1857'de "Orman Mektebi", 1868'de "Sanayi Mektebi" açılmıştır (Akyüz, 1993: 149-150; Alkan ve Diğerleri, 1991: 56). Daha sonraki yıllarda da erkek teknik, kız teknik ve ticaret alanlarında bazı okulların açıldığı görülmektedir. Ancak bu okullar gerek sayı gerekse nitelik açısından yetersiz kalmıştır.

Osmanlı İmparatorluğu döneminde mesleki ve teknik eğitim kurumları yöresel ihtiyaçlara göre kurulmuştur. Bu kurumların yönetimi, programları, öğretmenleri ve finansmanı yerel imkanlarla karşılanmıştır. Doğal olarak bu dönemde mesleki ve teknik eğitim kurumları mevcut iş hayatı ile iç-içe yaşayarak işyerleri ile bütünleşmişlerdir. Doğan (1995_a: 19), Cumhuriyet öncesi dönemde mesleki ve teknik eğitim kurumlarının; tüm eğitim sistemi içinde gerekli ilişkilerin kurulamaması ve programlar arasında bir bütünlüğün sağlanamaması gibi iki temel eksikliğin dikkati çektiğini belirtmektedir.

Cumhuriyet Sonrası Dönem

Cumhuriyet döneminde eğitim bir bütün olarak ele alınmış, mesleki eğitimin temel kavram ve ilkeleri bu dönemde oluşturulmuştur. Başlangıçta, bu düzenlemeler Atatürk'ün görüş ve direktifleri ile gerçekleştirilmiştir. Atatürk 1 Mart 1923 tarihinde TBMM'nin açılış konuşmasında eğitimle ilgili temel görüşünü şöyle belirtmiştir (MEB, 1990_c: 13):

"Efendiler, Terbiye ve tadrise tatbik edilecek usul; malumatı insan için fazla bir vasıtai tahakküm yahut medeni bir zevkten ziyade maddi hayatta muvaffak olmağa temin eden amelî ve kabili istimal bir cihaz haline getirmektir."

Cumhuriyetin ilk yıllarında, bir çok yabancı eğitimci çağrılmış ve eğitim sistemimizin çeşitli yönlerini ele alan raporlar hazırlamaları istenmiştir. Bunlardan John Dewey, ekonomik ve ticari yaşam için gerekli yeteneklerin eğitimle geliştirilmesini vurgulayarak ilkokuldan sonra iş hayatına girecekler için orta dereceli meslek okulları açılmasını, Milli Eğitim Bakanlığı'nın mesleki teknik eğitimle ilgili görevlerini yapabilmesi için merkez örgütünde gerekli düzenlemelerin yapılmasını önermiştir.

Kühne, Cumhuriyetin gelişmesi için teknik insangücünün önemini vurgulayarak bunun için gerekli kurumların kurulmasını, Omer Buyse ise teknik okulların öğretmen gereksinimi ile ülkenin endüstriyel gelişiminde rehberlik edebilecek teknik elemanları yetiştirmek üzere bir iş üniversitesi kurulmasını önermiştir (Akyüz, 1993: 355; Alkan ve diğerleri, 1991: 60; Doğan, 1995_a: 22; Tuna, 1973: 45; Turan, 1992: 44).

Bu yabancı uzmanların önerilerinin yanında ülkemizde eğitimin yeniden düzenlenmesinde Türk bilim adamlarının da önemli etkileri olmuştur. Bunlardan Mustafa Kemal Atatürk, Ziya Gökalp, İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu, İsmail Hakkı Tonguç ve Rüştü Uzel ilk akla gelen isimlerdendir. Atatürk düşünce sisteminde eğitimin özüne, içeriğine, yönetimine ve amaçlarına ilişkin hususlar akılcı, gerçekçi, bilimsel ve insancıl bir anlayışla ele alınmaktadır. Bu düşünce sistemi eğitimi, program içeriğini üç boyut üzerine inşa etmektedir. Toplumsal ve bireysel varlık bilinci ile çevresel, ulusal ve evrensel gereksinme ve koşullara uygunluğu esas olan program boyutları yanında bireylere ekonomik yaşam için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıklar kazandırmak önemli bir boyut olarak yer almaktadır.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu (1886-1978) "İçtimai Mektep" (1932) adlı yapıtında meslek adamı yetiştirmede, eğitim ortamının ve işin gerçek koşullara uygun olması gerektiğine dikkati çekmektedir. Eğitim yaşantılarının gerçek yaşam koşullarına uygun olmaması durumunda eğitimin etkili olmayacağını belirtmektedir.

Yerli ve yabancı uzmanların incelemeleri ve önerileri Milli Eğitim Bakanlığı'nca değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sonuçlarına göre mesleki teknik eğitim kurumları yeni bir yapıya kavuşturulmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyetin ilk yıllarında çalışma hayatı ile ilgili bir takım kanunlar çıkarılmıştır. Bu kanunlarla işyerlerinde mesleki eğitim yapılmasına ilişkin hükümler getirilmiştir. İlk defa 1926 yılında yürürlüğe konan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nda çıraklık sözleşmesine ilişkin bazı hükümler yer almaktadır. Kanunun 330. maddesine göre "çıraklık sözleşmesinde usta, çırağa mesleğin özelliklerini dikkat ve itina ile öğretmeye mecburdur. Usta çırağın mecburi derslere devamını izlemekle ve mesleğe ait okul ve kurslara gitmesi ve çıraklık imtihanlarına katılması için gerekli zamanlarda izin vermekle yükümlüdür" şeklinde eğitime ilişkin görevleri açık olarak belirlenmiştir (Doğan, 1995_a: 25; Tuna, 1973: 65).

Sümerbank'ın 1933 tarih ve 2262 sayılı kuruluş kanununda mesleki eğitimle ilgili bir takım hükümler yer almıştır. Kanunun 2. maddesinde, memlekete ve kendi fabrikalarına gerekli olan usta ve işçiler yetiştirmek üzere okullar açmak, mühendis ve uzmanları yetiştirmek için yurt içindeki yüksek okullarda öğrenci okutmak ve yabancı ülkelere öğrenci ve stajyer göndermek gibi eğitimle ilgili görevler öngörülmüştür (Turan, 1992: 137).

Devletin ekonomik politikası ve buna bağlı olarak kurulan kamu ve özel kesimin ihtiyaçları dikkate alınarak bir senteze gidilmesi ve bir ana plan hazırlanması uygun bulunması nedeniyle 1934 yılında MEB'nin önerisi ve onayı ile Bayındırlık, Tarım, Ekonomi, Milli Savunma Bakanlıkları ve Genel Kurmay Başkanlığı temsilcilerinden oluşan bir komisyon "Mesleki Tedrisatın İnkişaf Planı"nı hazırlamışlardır. Bu plan, ülkemizde mesleki ve teknik eğitime yön vermesi bakımından önemlidir. Planda çırak okullarının, akşam sanat okullarının açılması, gezici kursların faaliyete geçirilmesi, sanat okullarının açılması, tekniker okullarının açılması ve ülkenin ihtiyacı olan mühendislerin yetiştirilmesi gerekli görülmüştür (Doğan, 1995_a: 24).

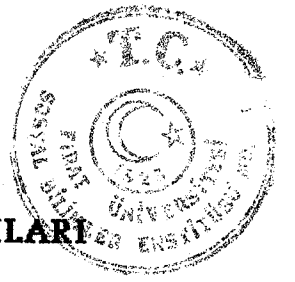

Yaygın eğitim yoluyla da becerili insangücü yetiştirilebileceğinden, bu amaca dönük bir takım yasal düzenlemeler yapılmıştır. Yaygın mesleki eğitim çalışmalarını düzene koymak için 1938'de 3457 sayılı Sanayi Müesseselerinde ve Maden Ocaklarında Meslek Kursları Açılmasına Dair Kanun yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre, yüz işçi çalıştıran her işyerine mesleki eğitim yaptırma mecburiyeti getirilmiştir (Tuna, 1973: 78; Turan, 1992: 138).

1942 yılında başlatılan planlı çalışmalarla mesleki ve teknik öğretim kurumlarında gerçekleştirilen gelişmeler kısaca;

- . İstanbul Yüksek Mühendis Okulu'nun 1944 yılında 4615 sayılı yasa ile Teknik Üniversite haline getirilmesi,
- . 1934-1935 öğretim yılında Kız Teknik, 1937-1938'de Erkek Teknik ve 1955'de Ticaret Yüksek Öğretmen Okullarının açılması,
- . İktisat ve Ticaret Okulları'nın 7334 sayılı yasa ile İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi haline getirilmesi,
- . Çok sayıda Erkek Sanat, Kız Sanat ve Yapı Enstitüleri ile Ticaret okullarının açılması ve programlarının yeniden düzenlenmesi olarak özetlenebilir.

1960 yılından itibaren günümüze kadar, bu yaygınlaşan ve genişleyen sisteme işlevsel ve ulusal nitelik kazandırma çabaları dikkati çekmektedir. Bu dönemde temel hedef mesleki teknik eğitim örgütüne eğitimin bütünü içinde gereken önemi kazandırmak, ülkenin gelişen ve değişen ekonomik ve sosyal koşullarına uygun olarak yeniden düzenlemek olmuştur (Alkan ve Diğerleri, 1991: 64-65).

OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNE DAYALI EĞİTİM PROGRAMLARI

Okul-Sanayi İşbirliğini Gerektiren Başlıca Etkenler

Okul ve çevrenin birbirini etkilemesi ve aynı amaçlara dönük çalışması, birlik ve bütünlük özelliği göstermesi, birindeki değişmeyi diğerinin izlemesi kaçınılmazdır. Okulun çevresi ile olan ilişkilerini belirleyen başlıca etkenler şunlardır :

- . Bilim ve teknolojiadaki gelişmeler,
- . Hızlı sanayileşme ve uzmanlaşma,
- . Nüfus akımları ve sosyal hareketlilik,
- . Aşırı şehirleşme,
- . Toplum ve aile düzeninde demokratlaşma,
- . Üretim ve tüketim görevlerindeki oran ve alan değişiklikleri,
- . Kültüre yabancı öğelerin sızması ve
- . Bütün bu nedenlerin yarattığı ekonomik ve psikolojik yan etkenler olarak listelenebilir.

Okulun bu değişmelere duyarlı ve onlarla uyumlu olması zorunluğu vardır. Günümüzde eğitim kurumlarına olan talep her geçen gün daha da artmaktadır. Eğitim sisteminin artan öğrenci taleplerine cevap verebilmesi çevre olanaklarının optimum düzeyde işe konmasını gerektirmektedir. Başka bir deyişle, eğitim kurumları ile iş dünyası arasında uyumlu bir köprü kurmak zorunluluk haline gelmektedir. Bu ise "okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim" programları ile çözümlenebilir (Kulahçı, 1988: 71-74).

Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitim Programlarının Amacı

Kooperatif eğitim programlarının temel amacı; okuyan ve çalışan öğrencilere öğrenimlerini tamamlamak ve aynı zamanda bir meslek alanına hazırlama olanağı sağlamaktır. Bu programlar; ortak sorumluluk, mevcut kaynaklardan optimum düzeyde yararlanma, gençliğe ve topluma hizmet, eğitim olanaklarını zenginleştirme gibi temel kavramlara dayalı olarak şu amaçları gerçekleştirmeye çalışır (Alkan, 1976: 115) :

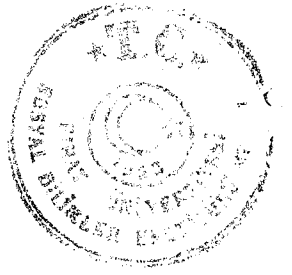

- . Öğrenmeyi daha anlamlı ve fonksiyonel yapmak, kuram ve uygulama arasındaki boşluğu doldurmak, sınıf çalışmalarını gerçek çalışma koşullarıyla ilişkili kılmak.
- . Genel ve özel nitelikte iş becerileri, iş alışkanlıkları, bilgi kazanma ve istedik tutum ve davranışlar geliştirme olanağı sağlamak.
- . Okul ve işyeri arasında gerekli koordinasyon olanakları sağlamak.
- . Özel iş kollarında meslek eğitimi olanakları yaratarak örgün meslek eğitimi hizmetlerini takviye etmek.
- . Ekonomik nedenlerle eğitime devam etme olanaklarından yoksun öğrencilere ekonomik olanaklar sağlamak.
- . Okuldan iş hayatına geçişte uyumu kolaylaştırmak.
- . Belirli iş kollarında arz ve talep örneğinin sağlanmasına yardım etmek.
- . Toplumun ve endüstrinin mevcut (beşeri ve fiziki) olanaklarından ve kaynaklarından yararlanmak.
- . Genel ve mesleki eğitim veren okulların eğitim hizmetlerinin kapsamını genişletmek.

Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitim Programlarının Özellikleri

Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim programlarının belli başlı özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- . Öğrenciyi güdüleme,
- . Teorik derslik çalışmalarını gerçek yaşam ile birleştirme,
- . Öğrencide sorumluluk duygusu ve disiplin geliştirme,
- . Bireyleri üretici özellik ve yetenekte yetiştirme,
- . Eğitim sistemi hakkında toplumun anlayış ve ilgisini geliştirme,
- . Eğitimin akademik ve mesleki yönleri arasında kaynaşmayı sağlama,
- . Çeşitli sektörler arasında koordinasyon bilincini geliştirme,
- . Toplumda mevcut kaynakları verimli kullanma,

- . Eğitim olanaklarını verimli kullanma,
- . İş temini, meslek formasyonu ve akademik öğrenim gibi bireyin üç yönlü ihtiyacına aynı zamanda cevap verme.

Program bütün bu özellikleri ile birçok eğitim sorunlarına çözüm getirmede yüksek bir potansiyele sahiptir. İş ve eğitimin birleştirilmesinde denenmiş bir yöntemdir; akademik ve mesleki eğitim alanlarında uygulanmaktadır. Çağdaş eğitimde, gençlik sorunlarının çözümünde olumlu sonuçlar vermektedir. Program az yatırımla yüksek verim sağlar; ayrıca gençliğin güdülenmesi, işe hazırlanması, toplumda yoksulluğun giderilmesi ve diğer birçok sosyal sorunların çözümünde etken bir eğitim aracı olarak benimsenmektedir (Alkan, 1976: 116).

Okul-Sanayi İşbirliğine Dayalı Eğitim Programlarının Gereği ve Yararları

Herhangi bir eğitim programı gereğini; çağdaş eğitim kuramları, tarihsel olgular, otorite yarguları, geçerli ve güvenilir araştırma belgeleri ve yasalardan olmak üzere değişik kaynaklardan alır. İlgili literatürde; bu ölçütler açısından kooperatif programların gerekliliğini kanıtlayan veriler vardır. Araştırmalar bu programların normal programlara göre daha ekonomik, yönetim yönünden geçerli, mezunları işe yerleştirme (istihdam) yönünden daha başarılı olduğunu göstermektedir. Bu program bir çok ülkede yasal olarak uygulanmaktadır (Alkan, 1976: 113).

Eğitimciler uygulamalı eğitimin, bu eğitime katılan öğrenciler üzerinde bir çok olumlu etkisi olduğunu savunurlar. Örneğin; gerçek hayatta başarılı olma, olgunlaşma, kendine güven kazanma, sağduyulu ve amaçlı bir şekilde hayata uyum sağlama uygulamalı eğitimin sonuçlarındandır. Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitimin bireysel gelişme ve değerler üzerindeki etkisini

ortaya çıkaran en etkili araştırma Wilson (1974) tarafından yürütülmüştür. Araştırmada; kişisel değerler, sosyal değerler ve diğer insanlara karşı davranışlar bakımından bu eğitime katılanlarla, katılmayanlar arasında karşılaştırma yapılmıştır. Örneğin; kooperatif deneyimi yaşayanlarda yoğunlaşmış çalışma ortamlarına uymanın daha fazla olduğu bulunmuştur. Yine araştırmalar, kooperatif eğitim programlarındaki kişilerin daha bilinçli meslek seçtiklerini, kendi yetenek, ilgi ve yeterliklerini daha iyi tanıdıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca bu kişilerin daha fazla meslek araştırmaları yaptıklarını, meslek imkanlarını daha iyi öğrendiklerini, kendileri ve mevcut meslekler hakkında daha gerçekçi olduklarını belirtmektedirler (Aktaran Fletcher, 1991: 51).

Bir çok kooperatif eğitim programının amacı, mesleğe yönelik çalışma programları vasıtasıyla mesleki gelişmeyi sağlamaktır. Meslek seçme işi bireyler için çok önemlidir; bunun için gerçek iş ortamında çalışmak, meslekleri tanımak, kişinin kendisini ve yeteneklerini ölçmesi için bir fırsattır. Gerçekten, tecrübelerle elde edilen bilginin kalitesi, mesleki ilgilerin uyanması ile belirlenir. Kişisel başarı için ön hazırlık yapılmadan ve gerçek şartları incelenmeden yapılan uygulamadan aynı sonuçlar alınamaz. Williams'ın belirttiği gibi "kendi ilgi alanı içinde olmayan iş ortamlarına yerleştirilen öğrenciler meslek seçimini etkileyecek gerekli bilgi ve tecrübeyi elde edemezler" (Fletcher, 1991: 53).

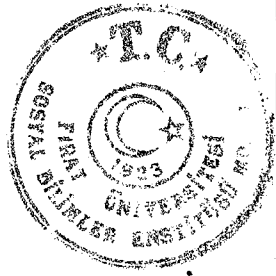
Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim programlarının ilgili taraflara yararları şunlardır:

Öğrenciye Yararları

- . Çalıştığı işe süreklilik sağlar.
- . Sınıf içinde öğrenilenleri, gerçek iş ortamında veya gerçek çalışma şartlarına benzer ortamlarda uygulama olanağı sağlar.

- . Endüstrideki üretim ve yönetim akışını mezuniyetten önce tanıma olanağı sağlar.
- . İşçi-işveren ilişkileri, işçilerin sosyal hak ve dayanışmaları, ücret, vergi, işletmecilik konularında bilgi ve görgülerinin gelişmesine olanak verir.
- . Endüstrideki ilerlemeleri, uygulanan yeni teknoloji yöntemlerini yerinde ve anında görmesini sağlayarak, mezuniyet sonrası çalışma hayatına atılmada uyum süresini kısaltır.
- . Mezuniyet öncesinde geleceği hakkında daha sorumlu kararlar verme imkanını elde eder.
- . Gerçek iş ortamında beceri ve kabiliyetin önemini görür. Aynı okul mezunu olmasına rağmen farklı becerideki şahısların farklı statüleri kazandığını görür ve okul sırasında beceri kazanmaya, geçerli sınıf geçme notu almaktan daha çok önem verir.
- . Öğrenciler, sağladıkları gelirlerle eğitim masraflarının önemli bir kısmını karşılayabilirler.
- . İstihdama yönelik temel kişisel özellikler (dakiklik, iyi görünüş, disiplin, devamlılık gibi), iyi çalışma alışkanlıkları ve iş tecrübeleri çeşitli yöntemlerle kazandırılır.
- . Sorumluluk ve diğer liderlik özellikleri gelişir.
- . İş hayatında mesleki teknik eğitim programlarının hazırlanması büyük ölçüde öğrenciler, koordinatör öğretmenler, mesleki rehberler ve danışmanlar tarafından sağlanan iletişimle gerçekleştirilir.
- . Meslek seçiminde daha akıllı, doğru ve esnek kararlar verir.
- . Meslekte karar vermeye yardım eder. Öğrencilerin seçtikleri alanda iş tecrübesiyle gerçek meslekleri tanıma ve seçme gibi her ikisini de sağlayabilir.
- . Bu programla, geleneksel eğitim programına göre öğrencilerin başarı oranları daha yüksek olur (İpbüken ve diğerleri, 1976: 109-110; National Commission for Cooperative Education: 1992; Savaşeri, 1981: 5; Stadt ve Gooch, 1977: 19-21).

Eğitim Kurumlarına Yararları

- . Okulun makine ve aletlerini diğer sınıfların öğretimine kaydırma olanağını sağlar.
- . Eğitim giderlerinde tasarruf sağlar.
- . Üst öğrenime devam etmeyecek olan büyük öğrenci kitlesine hizmet eder.
- . Okul programlarının bilimsel ve teknolojik gelişmeler doğrultusunda sürekli gözden geçirilmesi ve düzenlenmesini zorunlu kılar.
- . Eğitim kurumları ve çevresindeki iş dünyası arasında güçlü ve pozitif ilişkiler oluşturur.
- . Eğitim kurumu olanaklarının ve bölümlerinin daha etkili kullanımını sağlayabilir. Sınıf ve işyeri arasında öğrencilerin değişimini sağlayarak esas itibarıyla sınıftaki her bir sandalye için iki öğrenci kaydedilebilir.
- . İstihdam sektöründeki sürekli girdiler ve endüstrideki değişmelerle eğitim programlarının güncellenmesini sağlar (Alkan, 1976: 114; İpbüken ve diğerleri, 1976: 110; National Commission for Cooperative Education: 1992).

Topluma Yararları

- . Becerili ve deneyimli insangücü potansiyelini geliştirir. Arz ve talep dengesinin oluşmasına yardımcı olur.
- . Orta yaşlılara göre mesleklerinde ilerleme açısından daha aktif ve uyanık olan gençlere, toplumun eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını gidermek için çeşitli yollarla yardım eder.
- . Mevcut girişimlerini artıran ve yeni olanakları elde edebilen kamu ve özel sektörlerdeki işverenler sayesinde toplumlar daha aktif hale gelir.
- . Gençleri mesleklere hazırlayarak, işsiz gençlerin ulusal düzeydeki problemlerini ortaya koymaya yardım eder ve onları üretici duruma getirir. Böylece toplumlarda genç insanların korunması artar.

- . Gençlerin işe ve hayata hazırlanması hususunda toplumdaki diğer kurumların ilgi ve işbirliğini sağlar (Alkan, 1976:114; National Commission for Cooperative Education: 1992; Stadt ve Gooch, 1977: 21).

İstihdam Sektörüne Yararları

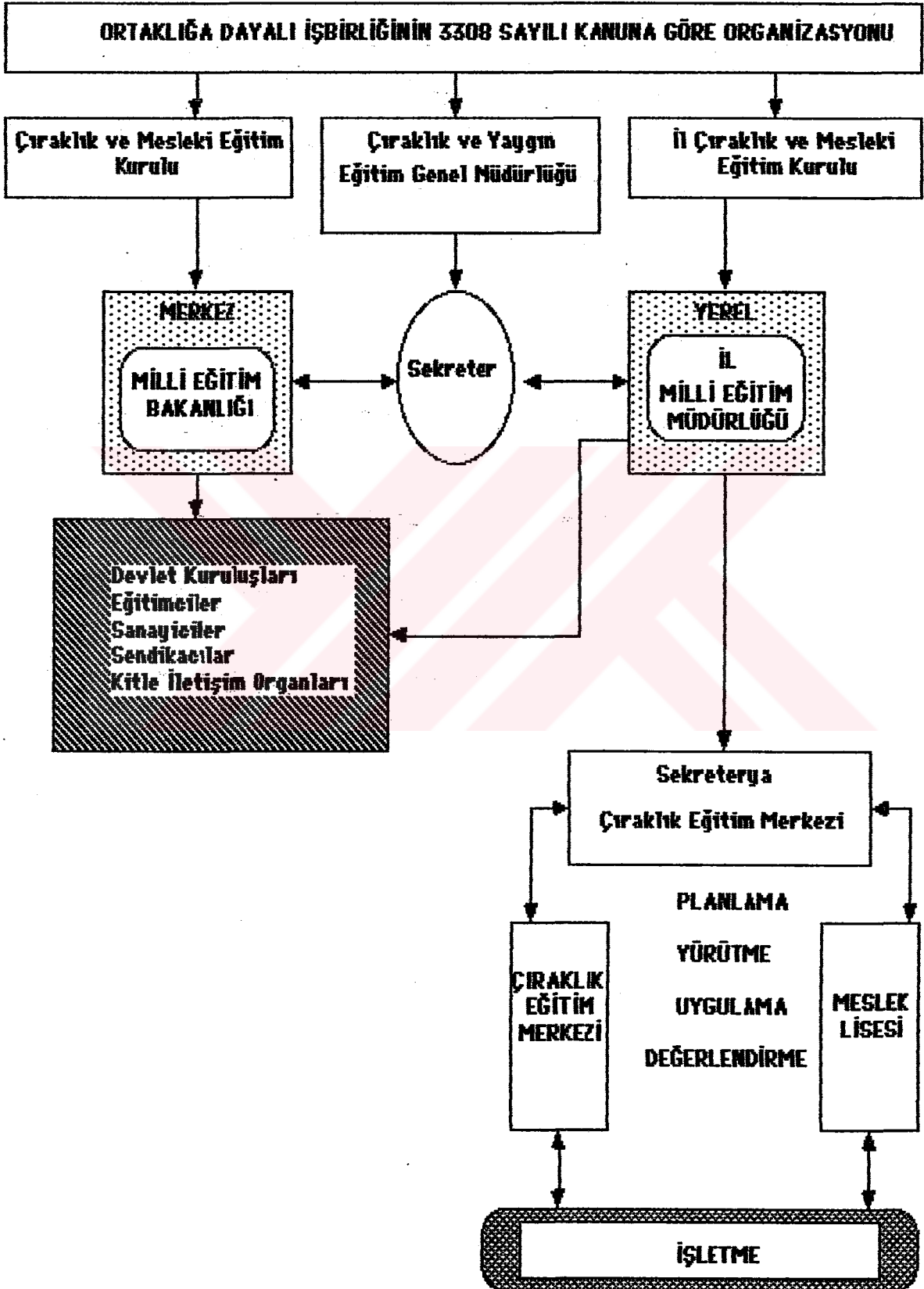
- . İyi bir insangücü kaynağı sağlar (meslek öncesi ve sonrası).
- . Sürekli işe alma kararlarına bir temel olarak, bireyin iş performansını deneyerek, personel seçme süreçlerini geliştirir.
- . Okul ve öğrenciler ile işyeri ilişkileri artar. Kooperatif eğitim öğrencileri okula döndüklerinde şirketlerin iyi niyet elçileridir.
- . İstihdam edilen sürekli işgörenlerin işte kalmalarını sağlar.
- . Eğitimin maliyet etkililiğini artırır.
- . Yeni personele sistemli eğitim sağlar.
- . Gelecekteki personelin eğitimine yardım eder ve denetler.
- . Koordinatör öğretmenin işbirliğinden yararlanır (Alkan, 1976: 114; National Commission for Cooperative Education: 1992)).

OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNE DAYALI EĞİTİMDE İLGİLİ TARAFLAR

Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim programlarıyla ilgili taraflar ve konumları, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda Şekil 3'te görüldüğü gibi belirlenmiştir. Buna göre merkezde Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu, il düzeyinde ise İl Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu oluşturulmuştur. MEB'da Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, illerde Milli Eğitim Müdürlüğü sorumlu olup, uygulamadan okul müdürleri ile koordinatör müdür yardımcısı sorumludur.

ŞEKİL 3: 3308 SAYILI KANUNA GÖRE OLUŞTURULAN ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM SİSTEMİNDE İŞBİRLİĞİNİN SORUMLU TARAFLAR

Koordinatör Öğretmen

Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim programlarının yönetiminde ve yürütülmesinde temel sorumluluk koordinatör öğretmendedir. Programın başarısı büyük ölçüde özel beceriye sahip ve insan ilişkileri konusunda uzman olması gereken bu elemana bağlıdır. Bu nedenle, bu göreve yetenekli ve uygun kişiyi atamak büyük önem taşımaktadır. Koordinatör öğretmenin çalıştığı kuruma göre ismi değişebilir. Orta dereceli okullarda koordinatör öğretmen, üniversitelerde koordinatör öğretim elemanı denmektedir. Koordinatör öğretmen gerek öğrencinin gerekse işyerlerinin ihtiyacını bilmelidir. Öğrencinin gönderileceği işyerlerinin ihtiyacını saptaması gerekir. Bu nedenle koordinatör öğretmen iyi bir eğitimci olmak zorundadır.

Mitchell'e (1977) göre, koordinatör öğretmen dört temel alanda etkili olarak çalışmalıdır. Bu alanlardan birincisi; **düzenleme** ile ilgilidir ki, bu başarılı bir kooperatif eğitimde bütün toplum ve okul elemanları arasında kurulan bir koordinasyon olarak tarif edilir. Koordinasyon sorumluluklarını yerine getiren koordinatör öğretmen diğer öğretmenlerden beklenmeyen faaliyetleri yerine getirir.

Diğer bir sorumluluk alanı **öğretim**dir. Koordinatör öğretmen, öğretim sürecine değişik metod ve yenilikleri katacak yetenekte usta bir öğretmen olmalıdır. Bu gereksinim kooperatif eğitim ağırlıklı öğretmen yetiştirme programlarından mezun olanlara bir üstünlük sağlar. Diğer branşlardan yeni mezun olanların işe başlamadan önce gerekli prensipleri, felsefe ve metodoloji konularını öğrenmeleri için belirli sayıda metod kursları almaları istenir.

Üçüncü temel alan, **ilişkileri geliştirme** sorumluluğudur. Koordinatör öğretmen; bu alanda başarılı olmak için diğer öğretmenlerden beklenmeyen

fakat büyük iş ve endüstri organizasyonlarında çalışan halkla ilişkiler uzmanlarının sahip oldukları becerilere sahip olmak durumundadır. Ayrıca usta bir öğretmen ve iyi bir halkla ilişkiler uzmanı olmanın yanında birçok yönetim ve denetim sorumluluğunu da taşıması beklenir. Böylece sorumlulukları diğer öğretmenlerden ayrılır (Mitchell, 1977: 10).

Koordinatör Öğretmenlerin Yetiştirilmesi

Koordinatör öğretmenin yetiştirilmesi, okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim programlarını yaygın ve etkin bir şekilde uygulayan gelişmiş ülkelerde oldukça kapsamlı ve üst düzeyde yapılmaktadır. ABD'de 1960'lı yıllardan itibaren bu iş üzerinde ciddi olarak durulmaya başlanmıştır. Örneğin; kooperatif eğitim programlarının yaygın olarak uygulandığı Pennsylvania Eyalet Üniversitesi (Penn State) tarafından koordinatör öğretmenlere sertifika programları uygulanmaktadır. Çünkü ABD'de koordinatör öğretmenlerin resmi sertifikalı olma zorunluluğu vardır.

Koordinatör öğretmenlerden istenilen ön koşullar eyaletten eyalete bazı farklılıklar göstermekle birlikte, Pennsylvania Eyalet Üniversitesi'ndeki yetiştirme örneği, ABD'de bu işin ne kadar sistemli ve ciddi olarak ele alındığını göstermesi bakımından oldukça önemlidir. Pennsylvania Eyalet Üniversitesi'ndeki koordinatör öğretmen olacaklar başlıca üç kaynaktan gelmekte ve eğitimini tamamladıklarında koordinatör öğretmen sertifikası olarak göreve başlamaktadırlar. Bu kaynaklar ve buralardan gelenlerin yetiştirilmesinde kullanılan kriterler şunlardır (Kulahçı, 1991) :

Eğitim alanı dışından gelenler için;

- . Öğretmenlik meslek bilgisi programının (24-26 kredi) tamamlanması,
- . Toplam 15-16 kredilik Mesleki Teknik Eğitime Giriş Mesleki Rehberlik, Kooperatif Mesleki Eğitim Programlarının Planlanması, Kooperatif Mesleki Eğitim Programlarının Uygulanması, Mesleki Analiz ve

Program Geliştirme, Öğretmenlik Uygulaması (Lisansüstü düzeyde) derslerinin tamamlanması,

- . Eğitim alanı dışında en az iki yıllık iş hayatı deneyimine sahip olunması şarttır.

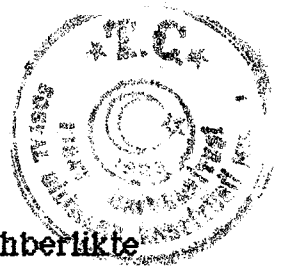
Genel eğitim kökenli olanlar için;

- . Yukarıdaki eğitim alanı dışından gelenler için de geçerli olan 15-16 kredilik altı dersin tamamlanması,
- . Eğitim alanı dışında en az iki yıllık iş hayatı deneyimine sahip olunması şarttır.

Mesleki eğitimden gelenler için;

- . Aşağıdaki derslerin tamamlanması, Mesleki Rehberlik, Koooperatif Mesleki Eğitim Programlarının Planlanması, Koooperatif Mesleki Eğitim Programlarının Uygulanması, Öğretmenlik Uygulaması (Lisansüstü düzeyde),
- . Eğitim alanı dışında en az iki yıllık iş hayatı deneyimine sahip olunması şarttır.

Ülkemizdeki koordinatör öğretmenlerin yetiştirilmesine baktığımız zaman bu konuda çok geride olduğumuz anlaşılmaktadır. Ülkemizde bu öğretmenlerin yetiştirilmesine ilişkin henüz uygulanan bir eğitim programı yoktur. Ancak, Fırat Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü 1985 yılından itibaren yukarıda açıklanan şekilde bir koordinatör öğretmen yetiştirme programını savunmakta ve ilgililere öneriler sunmaktadır. Bu girişimlerin başarılı olabilmesi için gerekli eğitim ortamının sağlanması, ancak **öğretmenliğin profesyonel bir meslek** olarak algılanması halinde mümkün olabilecektir (Kulaççı, 1996). İME uygulamalarında görevli koordinatör öğretmenler okul müdürü tarafından görevlendirilmektedir. Bu konuda, 3-5 Mayıs 1990 tarihinde yapılan "Çıracılık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi"nde şu öneride bulunulmuştur: "İşletmelerdeki beceri eğitimini yakından izlemek, okul ve işletme arasındaki

koordinasyonu sağlamak ve beceri eğitimine daha etkili olarak rehberlikte bulunmalarını sağlamak için koordinatör öğretmenler ciddi bir eğitimden geçirildikten sonra bu görev verilmelidir." (MEB, 1990_a: 788). Bunun yanısıra yapılan komisyon toplantılarında da bu öğretmenlerin altı aydan az olmamak üzere endüstri deneyiminden geçirilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

İşletmelerdeki beceri eğitimini yakından izlemek, okul-şirket arasındaki koordinasyonu sağlamak, öğrencileri seçmek, işe yerleştirmek ve daha etkili olarak rehberlikte bulunmalarını sağlamak için koordinatör öğretmenler ciddi bir eğitimden geçirildikten sonra göreve başlamalıdır. Göreve başladıktan sonra da görevlerini istenilen nitelikte yapabilmelerini sağlamak için gerektiğinde hizmet içi eğitime alınmalıdırlar.

Koordinatör Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

Koordinatör öğretmenin kooperatif eğitim programlarının yönetim ve yürütülmesiyle ilgili olarak birçok görev ve sorumluluğu yerine getirmesi gerekir. Paul Huber (ABD) tarafından 1971 yılında koordinatör öğretmenlerin görev ve sorumlulukları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir (Mosbacker, 1989: 15):

Program Yönetimi ve Denetimi

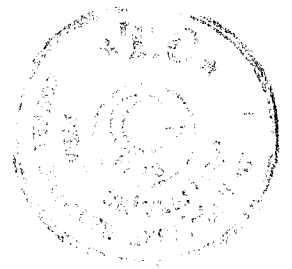
- . Yönetimsel önderliği sağlamak.
- . Programı geliştirme ve sürekli gelişmeler üzerinde çalışmak.
- . Öğrencilerin eğitsel ödevlerini geliştirmek.
- . Öğrencilerin işe devamlılıkları konusunda çaba harcamak.
- . Programın kontrolünü sağlamak.

Koordinasyon

- . Endüstri koordinatörü ile programın yeterliliğini sağlamak.
- . Şirketin yapısı içindeki iletişimi oluşturmak.

Kişisel ve Mesleki İlişkiler

- . Fakülte ve yönetimle ilişki kurmak.
- . Öğrencilerle ilişki kurmak.

- . İşverenlerle ilişki kurmak.
- . Öğrencilerin aileleri ile ilişki kurmak.

Öğrenciye Rehberlik ve Danışmanlık

- . Öğrenci hakkında rapor hazırlamak.
- . Öğrencilerin problemlerini tanımaya çalışmak.
- . Öğrencinin işteki performansını geliştirmeye çalışmak.
- . Öğrencilerin mesleki planları konusunda aydınlatmak.
- . Özel problemleri olan öğrencileri mesleki danışmanlara göndermek.

Okul Müdürünün Görev ve Sorumlulukları

Teknik lise ve meslek lisesi öğrencilerini beceri eğitimi için işletmelere gönderen okul müdürünün görev ve sorumlulukları, Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliğinde (Resmi Gazete, 1986: 2) şöyle belirlenmiştir:

- . İşletmelerle, eğitimi yapılacak meslek alanları, eğitime gönderilecek öğrenci sayısı ve eğitimin uygulanışı konularını içeren protokolü imzalamak,
- . İşletmelerdeki beceri eğitiminin nitelikli personel tarafından yapılmasını sağlamak,
- . Asgari ücretin yüzde 30'undan az olmamak üzere öğrencilere ücret ödenmesi, ücret miktarı, ücret artışı ve diğer imkanlar konusunda işletmelerle sözleşme yapmak,
- . İşletmelerdeki beceri eğitiminin, meslek alanının öğretim programlarına uygun olarak yapılmasını sağlamak,
- . Öğrencilerin sınıf geçme ile ilgili iş ve işlemlerin düzenli bir şekilde yapılmasını sağlamak,
- . İşletmelerdeki beceri eğitiminin sırasında, öğrencilere verilecek izin işlemlerinin takibini ve yoklamalarının tutulmasını sağlamak,
- . İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin sigorta ile primlerine ait işlemleri ilgili yönetmeliğe göre yürütmek,

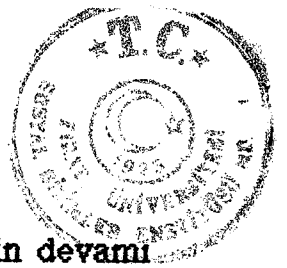

- . Sigortalı öğrencilerle ilgili kaynakları tutmak ve bu kaynakların örneklerini ilgili yerlere göndermek,
- . İşletmelere gönderilecek öğrencilerin seçilmesini sağlamak,
- . İşletmelerde görevli eğitici personelin hizmet-içi eğitiminde okul personel ve diğer imkanlarıyla yardımcı olmak,
- . İME uygulamasında amaçlanan hedeflere ulaşılması için işletme yetkilileri ile işbirliği yaparak eğitimle ilgili gerekli önlemleri almak,
- . İşletme yetkilileri ile yapılan toplantılara başkanlık yapmak.

Beceri Eğitimi Yaptıracak İşletmelerin Sorumlulukları

Okul-sanayi işbirliğinde ilgili taraflardan bir diğeri de beceri eğitimi yaptıracak işletmelerdir. Bu işletmelerin sorumlulukları şunlardır (MEB, 1990_c: 136-137; Resmi Gazete, 1986: 5;).

- . Teknik ve Meslek Lisesi öğrencilerinin işletmede yapacakları beceri eğitimi, bu eğitime katılacak öğrenci sayısı ve eğitimin uygulanışı ile ilgili esasları düzenleyen protokolü, okul müdürü ile birlikte imzalamak ve eğitimi Bakanlıkça onaylanan çalışma takvimine uygun olarak yaptırmak,
- . Beceri eğitiminin, ilgili meslek alanı öğretim programına uygun olarak işletmeleri tarafından belirlenecek yerde yapılmasını sağlamak,
- . İşletmede beceri eğitimi yapılacak alanların her biri için yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personeli görevlendirmek,
- . Beceri eğitimi için gerekli olan temrin malzemelerini temin etmek,
- . Öğrencilere beceri eğitiminin devam ettiği süre içinde asgari ücretin yüzde (%30)'undan az olmamak üzere ücret ödemek, işletmelerin öğrenciye sağlayabileceği diğer imkanlar varsa ilgili sözleşmeyi okul müdürlüğü ile birlikte imzalamak,
- . Öğrencilerin devam durumlarını, hastalık izni ile beceri eğitiminde almış oldukları notları zamanında ilgili okul müdürlüğüne bildirmek,

- . İşletmelerde grev ve lokavt uygulamaları halinde eğitimin devami için gerekli tedbirleri almak,
- . Beceri eğitimi başladıktan sonra işçi sayısında azalma olması halinde eğitime alınmış olan öğrencileri; okuldan mezun oluncaya kadar işletmede eğitime devam ettirmek,
- . Öğrencilerin iş kazaları ve meslek hastalıklarından korunması için gerekli tedbirleri almak,
- . Eğitimi yapılan meslek alanlarının öğretim programlarında bulunduğu halde işletmedeki imkansızlıklar nedeniyle öğretilmeyen konuların öğretimi için okul müdürü ile işbirliği yapmak.

İşletmelerde Beceri Eğitimi Yaptıran Eğitim Personelinin

Görevleri

İşletmelerde beceri eğitimi yapacak öğrencilerin eğitimi;

- . Ustalık yeterliğine sahip ve iş pedagojisi eğitimi görmüş usta öğreticiler,
- . Okulda, ilgili meslek alanında yeterli sayıda öğretmen olması halinde ders ücreti işletme tarafından verilmek şartıyla okulun atelye ve meslek dersi öğretmenleri,
- . Emekli veya serbest çalışan meslek dersi öğretmenleri, mühendis veya teknikerler tarafından yaptırılabilir,
- . Yukarıda belirtilen nitelikte eğitim personelinin işletmelerce temin edilememesi halinde, işletmede görevli ustalık yeterliğine sahip olanlar arasından, okul müdürlüğü tarafından uygun görülenler, geçici olarak görevlendirilirler. İşletmeler bunların en geç bir yıl içinde Bakanlıkça düzenlenecek iş pedagojisi kursuna katılmalarını sağlarlar.

Teknik lise öğrencilerine beceri eğitimi yaptıracak personelin usta yeterliğine sahip, mesleğinde en az on yıl çalışmış ve iş pedagojisi kurslarını başarı ile tamamlamış olması gerekir. İşletmelerde aynı meslek alanında

beceri eğitimi gören en fazla 16 kişilik öğrenci grubu için bir eğitici personel görevlendirilir. Bu personelin görevleri şunlardır;

- . İşletmelerde yapılacak pratik eğitimin uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi amacı ile okul ve işletme sorumlularınca yapılacak toplantılara katılmak,
- . Eğitim uygulamasına ait yıllık planları, öğretim yılının ilk haftası içinde yaparak işletme yetkilisi ile okul müdürünün onayına sunmak,
- . Öğrencilerin, işletmelerde yapacakları pratik eğitime devam durumunu izlemek ve sonuçları işletme yetkililerine bildirmek,
- . Öğrencilerin dönem içi ve dönem sonu başarı durumlarını tesbit ederek, sonuçlarını işletme yetkililerine bildirmek,
- . Eğitim hizmetlerini mevzuatına göre yapmak, bu konuda okul ve işletmelerin yapacakları hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmak,
- . İşletmelerde yapılacak eğitim faaliyetlerinde, Bakanlıkça hazırlanan çalışma takvimine uymak,
- . İME gören her öğrencinin yaptığı temrin veya çalışmaların resimlerini, projelerini ve değerlendirme çizelgelerini muhafaza etmek üzere birer iş dosyası tutmak,
- . Her işin değerlendirilmesini resim, proje ve çizelge üzerinde yapmak ve öğrenci ile birlikte imzalamak (MEB, 1990ç:136; Resmi Gazete, 1986: 4).

Meslek Danışma Kurulları

Meslek Danışma Kurullarının temel işlevi, bir mesleğin eğitimini standartlaştırmak ve il veya bölgede o mesleği öğreten bütün okulların meslek programlarının eşgüdümünde yöneticilere yardım etmektir. Mesleki eğitimin değişik alanlarında kullanılmak üzere çeşitli isim ve amaçlarla danışma kurulları kurulabilir. Bunların isim ve görevleri ne olursa olsun hepsinin temel amaçları, mesleki eğitim programlarının hazırlanması ve geliştirilmesinde yöneticilere yardım etmektir.

Danışma Kurulunun Amaçları

Çeşidi, adı ve düzeyi (il, bölge ve milli) ne olursa olsun meslek danışma kurulları şu iki amacı gerçekleştirmek için kurulur ve çalışırlar;

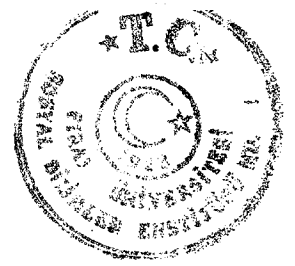
- . Kurulduğu mesleğin eğitiminin standart hale getirilmesinde yöneticilere yardım etmek,
- . Kurulduğu il veya bölgede aynı mesleği öğreten bütün okulların meslek programlarının eşgüdümünde yöneticilere yardım etmek.

Danışma Kurulunun Görevleri

Danışma kurulunun yönetsel veya yasal hiç bir yaptırım yetkisi yoktur. Eğitimcilerle görüşmek, onlara fikir vermek ve danışmanlık yapmak için toplum yararına kurulmuş gönüllü kuruluşlardır. Bunlar, eğitimcilerle görüş-tükten sonra bir üst düzeydeki danışma kuruluna ve yöneticilere rehberlik edecek görüş, tavsiye ve önerilerini bildirirler (Ercan, 1979: 12-13).

Bu anlayışla, meslek danışma kurullarının görevleri şöyle sıralanabilir;

- . Toplumun mesleki eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesinde eğitimcilere yardımcı olmak,
- . Eğitim programlarını hazırlama ve geliştirmede etkin olarak çalışmak,
- . Hazırlanan programları gözden geçirerek, sanayinin ihtiyaçlarını ne ölçüde karşıladığını belirlemek,
- . Atelye planlama konusunda yöneticilere tavsiyede bulunmak,
- . Okula yeni kayıt edilecek öğrencilerin seçiminde yararlanılmak üzere ölçütler önermek,
- . Öğretmen niteliklerinin belirlenmesi ve mesleki becerilerinin karar-laştırılmasında okul yöneticilerine öneriler getirmek,
- . Mezunları işe yerleştirmede yardımcı olmak,
- . Öğretim faaliyetlerini değerlendirme etkinliklerine katılmak,

- . Okullara maddi yardım sağlamaya çalışmak,
- . Gerekli kanunların çıkarılmasına çalışmak,
- . Okulu topluma tanıtmak.

Ülkemizde Danışma Kurulları, okul-sanayi işbirliği uygulamalarıyla birlikte 1951-1952'de Karabük ve Kırıkkale'de oluşturulmuştur. Daha sonraki yıllarda da sürdürülen bu deneyimler çağdaş anlayıştan yoksun ve dağınık olarak başlamış ve bitmiştir. Bunun nedenlerinden en önemlileri Meslek Danışma Kurullarının kuruluş ve işleyişinin bilinmemesi ve kanuni yetersizliklerdir. Meslek Danışma Kurulları daha sonra OSANOR Projesi ile yeniden gündeme gelmesine, METEP ve METGE projelerinde de yer almasına rağmen günümüzde bu tür kurullar istenildiği biçimde işletilememektedir.

Ayrıca 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile ülke ve il düzeylerinde Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulları oluşturulmuştur. Bakanlık'ta kurulan "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu"nun görevi, mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında tavsiye kararları almak ve görüş bildirmektir. Kurul, Milli Eğitim, Maliye ve Gümrük, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları ile DPT, YÖK, Türkiye Esnaf ve Küçük Sanatkârları Konfederasyonu, Odalar Birliği, TİSK ve TÜRK-İŞ temsilcilerinden oluşmaktadır. İl Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulları da benzer yapıya sahip olup, Bakanlıkta kurulan kurulun görevlerini il seviyesinde yapmaktadır (Sezgin, 1990: 10).

Öğrencilerin Seçimi

Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim programlarının başarısını etkileyen taraflardan biri de, programa katılacak öğrencilerdir. Bu öğrencilerin seçimi özel bir önem arz etmektedir. Öğrencilerin uygun ölçme kriterlerine göre

seçilmemeleri kooperatif eğitim programlarının başarısını etkilemekte, işyerleri öğrenci kabul etmek istememektedirler. Programın amacına ulaşması için konuları anlama yeteneğine sahip, istekli ve programa ihtiyaç duyan öğrencilerin seçilmesi gereklidir (Mitchell, 1977: 49).

Ülkemizde halen uygulanmakta olan 3308 sayılı Kanuna göre, öğrencilerin seçimi için bir takım ölçütler getirilmiştir. Buna göre bir meslek alanında işletmelerde beceri eğitimi yapmak isteyen öğrenci sayısı, işletmelere gönderilecek öğrenci sayısından fazla olması halinde ilgili bölüm şefinin başkanlığında iki öğretmenden kurulacak bir komisyon tarafından öğrencinin;

- . Bir önceki sınıftaki başarısı,
- . Ailesinin ekonomik durumu,
- . Okuldan kısa süreli uzaklaştırma cezasından daha ağır ceza almamış olması dikkate alınarak sıralaması ve seçimi yapılmaktadır.

Ülkemizde öncelikle tüm öğrencilerin işyerlerine gönderilmesi esas alınmıştır. Öğrenci seçilirken öğrencinin başarısı, ekonomik durumu ve disiplin durumu dikkate alınmaktadır. Kişilik özellikleri, ilgisi ve isteği dikkate alınmamaktadır.

İşyerlerinin Seçimi

Koordinatör öğretmenin görevlerinden birisi de öğrencilerin beceri eğitimi yapacağı uygun işyerlerinin seçimidir. İşyerlerinin seçimi, kooperatif eğitim programlarının başarısını etkileyen önemli bir unsurdur. Çünkü programın amaç ve kapsamına uygun olmayan bir işletmede yapılacak beceri eğitiminden beklenen verim sağlanamaz. İşyerinin seçiminde aşağıda sıralanan ölçütlerin gözönünde bulundurulması gereklidir :

- . İşyerinin fiziki yapısı eğitim programına uygun olmalıdır.
- . İşyerinde eğitimi üstlenebilecek nitelikli elemanlar bulunmalıdır.
- . İşyerinin bir eğitim birimine sahip olmasına dikkat edilmelidir.
- . İşyeri yöneticilerinin programın yürütülmesinde istekli olmalarına dikkat edilmelidir.
- . İşçi sağlığı ve iş güvenliği açısından yeterli önlemler alınmış olmalıdır.
- . Okul ile işletme arasında ulaşım kolaylığı bulunmalıdır.

İşyeri seçimi konusunda 3308 sayılı Kanun çeşitli hükümler getirmiştir. İlgili yönetmeliği göre beceri eğitimi yaptıracak işletmelerin seçimini yapacak bir komisyonun kurulması esası getirilmiştir. Bu komisyon İl Çıraklık ve Meslek Eğitimi kurulu tarafından oluşturulmaktadır. Bu komisyon;

- . Koordinatör,
- . İlgili okullardan bir meslek alanı öğretmeni,
- . İlgili meslek alanını temsil eden Odalar veya Esnaf ve Sanatkarlar Birliği veya Derneği temsilcisinden oluşmaktadır.

Oluşturulan bu komisyon işletmelerin uygunluğunu tesbit etmede şu ölçütlere;

- . Öğretim programlarına uygun üretim veya hizmet yapılması,
- . Öğretim programının yüzde 80'ini uygulamaya imkan verecek donatım ve teçhizatın bulunması,
- . Personel sayısı 50'den fazla olan işletmelerin üretim üniteleri yanında veya yakınında müstakil eğitim birimi veya yerinin bulunması,
- . Görevli usta öğretici bulundurması,
- . Bir önceki öğretim yılında İME uygulaması yapılmış ise; Bakanlıkça tesbit edilen esaslara uygun olarak yapılmış olmasına bakılmaktadır (Resmi Gazete, 1986).

Yurt Dışındaki Uygulamalar

Okul-sanayi işbirliğine dayalı eğitim, geleneksel eğitim sisteminden tamamen farklı bir yaklaşımla gelişmiş ülkelerde yaygın olarak uygulanmaktadır. Eğitim ve öğretim ile çalışmaya aynı oranda zaman ayrılması bazılarında göre yeni bir fikir gibi düşünülse de bu uygulamaya ilk kez XIX. yüzyılda (1865) İngiltere'de başlanmıştır. Burada fabrikada çalışmakta olan çocukların yarım gün okula devam ederek en az normal öğrenciler gibi eğitilmeleri zorunlu hale getirilmiştir. İngiltere günümüzde "Block Release", "Sandwich Courses" ve "Part-time" adları altında okul-sanayi işbirliğine dayalı kooperatif eğitim uygulamasını yaygınlaştırmaktadır.

Kooperatif mesleki eğitimin tarihi gelişimi içerisinde ABD'deki Cincinnati Üniversitesi'nin ayrı bir yeri bulunmaktadır. Mühendislik Fakültesi Dekanı Prof. Herman Schneider, öğrencilerin okulda geçirdikleri sürenin bir bölümünü işyerinde, gerçek üretim ortamında geçirmelerinin daha iyi yetişmelerini sağlayacağı düşüncesiyle kooperatif eğitim planını uygulamaya koymuştur. Böylece onun kooperatif planı ile 1906 yılında öğrenciler beceri ile birlikte para da kazanmaya başlamıştır. Kooperatif eğitime 1906-1919 yıllarında mühendislik alanında 10 yükseköğretim kurumu katıldı. Teknik alanların dışında ilk kooperatif eğitim programı 1919 yılında ticaret-muhasebe eğitimi alanında yine Cincinnati Üniversitesi'nde başlamıştır. 1921 yılında Antioch Koleji (Yellow Spring, Ohio) sosyal bilimler alanında ilk kooperatif eğitim programını uygulamaya koymuştur. Daha sonra (1924) "General Motors Institute" (Detroit, Michigan) otomotiv-motor alanında istihdam ettiği mühendisler için endüstri içerisindeki ilk kooperatif eğitim programını gerçekleştirmiştir (Hoberman, 1994: 30; Kulaççı, 1984; 422).

Ortak sorumluluk anlayışına dayalı olarak değişik bilim ve öğretim alanlarında gerçekleştirilen bu tür programlar II. Dünya Savaşı'ndan sonra süratle benimsenerek ve çağdaş eğitim uygulamalarında yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır. Örneğin; Amerika Birleşik Devletleri eğitim sisteminde kooperatif eğitim uygulayan yükseköğretim kurum sayısı 1960 yılında (45) iken, bu sayı 1975 yılında yaklaşık (1000) kuruma yükselmiştir. Federal hükümetin 1968 (The Vocational Education Amendments of 1968, Part G) ve 1976 yıllarında (The Education Amendments of 1976) kabul ettiği yasalarla kooperatif mesleki eğitimin kapsamı daha da genişletilmiştir. Bu yasalarla tüm eğitim kurumlarının kamu ve özel sektör kuruluşları ile ilişkilerini geliştirmeleri özendirilmiş ve bazı mesleki teknik eğitim kurumları için adeta zorunlu tutulmuştur. Bu nedenle kooperatif eğitim uygulayan yükseköğretim kurumu sayısında büyük artışlar sağlanmıştır. Kooperatif eğitim programını uygulayan yükseköğretim kurumlarında gözlenen bu artışlar, aynı oranda programa katılan öğrenci sayılarında da görülmüştür. 1974 yılında programa katılan öğrenci sayısı 118.355 iken bu sayı 1976 yılında 155.686 öğrenciye yükselmiştir (Kulahçı, 1984; 423). 1980 yılı Northeastern Üniversitesi Kooperatif Eğitim Araştırma Merkezi (Cooperative Education Research Center at Northeastern University) verilerine dayanılarak 473 (% 46) kolej (Toplum yada iki yıllık yüksek okul) ve 555 (% 54) dört yıllık kolej ve üniversitelerde bu programa yaklaşık 200.000 öğrencinin kayıtlı olduğu anlaşılmaktadır (Heinemann, 1982: 3; Lanham, 1980: 547).

Kooperatif eğitim programlarının ilk uygulanmaya başladığı Amerika Birleşik Devletleri'ndeki son sayısal gelişmeler, bu programların ne kadar fazla yaygın ve etkin olarak uygulandığını açık olarak göstermektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde;

- . Kooperatif eğitim programları iki yıllık programlardan, doktora derecesine kadar tüm seviyelerde uygulanmaktadır.
- . Tahminen 50.000 kamu ve özel sektör (işyeri) kooperatif eğitim öğrencilerine ücret ödemektedir.
- . Kooperatif eğitim programlarına 250.000 öğrenci katılmaktadır.
- . Öğrenci gelirleri; kolejdaki temel alanı, öğretim yılı ve coğrafi bölgelere göre değişmekle birlikte, kooperatif eğitim öğrencileri ülke ortalamasında yaklaşık yıllık 7500 dolar kazanmaktadır.
- . Kooperatif eğitim işverenlerinin çoğunluğu küçük işletmelerdir.
- . Araştırmalar göstermektedir ki; kooperatif öğrencilerinin % 80'i kurum programlarına katılan bir şirketten sürekli **istihdam** için teklif almaktadırlar.
- . 1994 yılı bütçesinden kooperatif eğitim ve araştırmalar için 14 Milyon dolar ayrılmıştır (Cooperative Education Undergraduate Program Directory: 1992; Hoberman, 1994: 31; Kerka, 1989: 2).

İngiltere'de sandwich kursları ise; politekniklerin ve teknoloji üniversitelerinin kurulması ile 1966-1972 yıllarında hızlı gelişmeler sağlamıştır. Üniversitedeki gelişmeler 1973-1974 yıllarında başlamış ve 1981 yılında 17.280 öğrenci kurslara kaydolmuştur. Yine bu yılda sandwich kurslarında toplam 77.280 öğrenci bulunmaktaydı. Dokuz İngiliz Teknik Üniversitesinde: (a) endüstri temelli sandwich kurs öğrencileri, (b) üniversite temelli sandwich kurs öğrencileri, (c) dört yıllık kurslardaki full-time öğrenciler olmak üzere üç tip öğrenci bulunmaktadır.

Endüstri temelli öğrenciler, ilgili şirketlerin kayıt kampanyası yoluyla seçilirler. Bu öğrenciler, bir sandviç kurs sertifikası için eğitim görürler ve şirketlerin eğitici personelinin rehberliğinde iş tecrübeleri kazanırlar.

Üniversite temelli öğrenciler, sandviç kurs sertifikası için üniversitelere daha ileri seviyede sonuçlar almak için doğrudan başvuran öğrencilerdir. Bu öğrenciler uygun iş tecrübelerini kazanabilmek için daha çok üniversitelere bağlıdır. Bu da öğrencinin akademik danışmanının istekleri ya da sandviç kursların tiplerine göre bir veya daha fazla şirketle gerçekleştirilebilir.

Kısmen mahalli (yerel) endüstrinin gereksinimleri ve kısmen eğitsel gereksinimleri için sandviç kursların farklı tipleri bulunmaktadır. Görülmektedir ki; full-time iş deneyimi dört yıllık bir sertifika veren kursun ilk üç yılında her birinde 6 aylık akademik eğitim veren ve 6 aylık iş deneyimi sağlayan sandviç kursları en yaygın türüdür. Son yıl tümüyle okullarda geçmektedir (UNESCO, 1981: 16).

Ülkemizdeki Uygulamalar

Sanayinin gelişmemiş ve çok sınırlı olduğu Cumhuriyetin ilk yıllarında ülkenin ihtiyaç duyduğu elemanları yetiştirme görevi Milli Eğitim Bakanlığı'na yüklenmişti. Ancak teknolojik gelişmeler, meslek alanlarının artması gibi nedenlerden dolayı okul bu görevini yerine getirirken çeşitli zorluklarla karşılaşmaya başladı. Bu zorlukları aşmanın bir yolu olarak okul-sanayi işbirliği görüldü. Okul-sanayi işbirliği, çağdaş anlamda ülkemizde ilk olarak 1957-1958 öğretim yılında Malatya'da başlamıştır. Malatya Şehit Kemal Özalper Sanat Enstitüsü ile Sümerbank Malatya Pamuklu Sanayi Müessesesi arasında hazırlanan ve MEB ile Sümerbank Genel Müdürlüğü'nce onaylanan protokol gereğince bu uygulamaya girilmiştir. Uygulama ile öğrencilerin bu işletmede atelye çalışmalarının bir bölümünü yapmaları ve bu kurumlardaki bazı yetkililerin okulda ders vermeleri sağlanmıştır. Bu iki kurum arasındaki işbirliği daha sonraki yıllarda da devam etmiş ve taraflar kooperatif mesleki eğitimin ülkemizdeki öncüleri olmuşlardır. Bu arada MEB tarafından 4-6 Mart

1968 tarihinde gerçekleştirilen "Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu" birinci toplantısı okul-sanayi işbirliği konusunun kapsamlı olarak ele alındığı ilk ciddi toplantı olmuştur (Külahçı, 1984: 424; Özer, 1976: 150). Bu gelişmelerde Prof. Dr. Hıfzı Doğan ve Prof. Dr. Cevat Alkan gibi teknik öğretmen kökenli eğitimcilerin önemli katkıları olmuştur.

Daha sonra 1969 yılında okul-sanayi işbirliğini geliştirmek amacı ile Karadeniz Ereğlisi ve Ankara Yeni Mahalle Sanat Enstitülerinde "Okul Danışma Kurulları" kurulmuştur. Ancak bu kurullar, finansman kaynaklarının bulunmaması ve bir yasa ile desteklenememesi nedeniyle fonksiyonel olamamıştır. Okul-sanayi ilişkileri ile danışma kurulları yine MEB Mesleki ve Teknik Öğretim Müsteşarlığı'nca 1975 yılında düzenlenen "Endüstriyel Mesleki ve Teknik Öğretim ile Sanayi İlişkileri" Sempozyumu ile yeniden gündeme gelmiştir. Sempozyumda beliren ana görüş ise; mesleki-teknik orta öğretim ve yükseköğretimde bütün sanayi kuruluşlarının ortaklaşa yürütecekleri "uygulamalı eğitim programı sonunda, endüstrinin istediği nitelikte kaliteli elemanın yetiştirilmesinin gerçekleştirilebileceği" şeklinde olmuştur. Sempozyumda üyelerin tartışma, teklif ve önerileri doğrultusunda Mesleki ve Teknik Öğretimde okul-sanayi işbirliği konusunda yapılan çalışmalar aşağıda kısaca özetlenmiştir:

- . Mesleki ve Teknik Öğretim Danışma Kurulları Yönetmeliği hazırlanmış ve 5 Kasım 1976 tarih ve 15.754 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.
- . Çevrenin eğitim ve öğretim ihtiyacını karşılamak, okulda yapılan mesleki öğretimin endüstri, iş ve hizmet hayatının gerektirdiği üretim koşulları içinde gerçekleştirmek üzere bir kısım meslek dersleri ile uygulamalı derslerin endüstri, iş ve hizmet kurumlarında yapılmasını sağlamak için mesleki teknik ortaöğretim kurumlarının; amaç, kuruluş, yönetim, eğitim ve öğretim işleri ile bu kurumlardaki görevlilerin görev, yetki ve sorumluluklarını yeniden belirlemek amacıyla bütün mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarını içine alan

Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Yönetim Yönetmeliği hazırlanmış ve 13 Ocak 1979 tarih ve 16 518 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Kamu ve özel sektöre ait endüstri kuruluşlarından gelen üyelerin görüşleri, ortaöğretim düzeyindeki teknik öğretim okullarından mezun olan gençlerin ihtiyaca cevap veremedikleri, hatanın eğitim sisteminden kaynaklandığını ortaya koymuştur. Sistemin ihtiyaca cevap verecek nitelikte eleman yetiştirmesi için eğitim programlarının ve okul-sanayi ilişkilerinin geliştirilmesi en belirgin önerilerden biri olmuştur. Bu konuda çeşitli okullarda çevredeki endüstri kuruluşları ile işbirliği yapılarak bir kısım öğrencilerin gerçek üretim koşullarında eğitim görmeleri sağlanmıştır (MEB, 1981a: 15-16).

Daha sonra bu çalışmalar, sistemleştirilmek ve yaygınlaştırılmak üzere proje düzeyinde ele alınmıştır. Bu projelerden ilki 1978-1979 öğretim yılında uygulanan Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi, diğeri ise Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi (METEP)'dir. Ancak bu projelerden önce Bursa'da okul-sanayi işbirliğine yönelik olumlu çalışmalarda bulunulmuştur. Teknik öğretmen Orhan Savaşeri'nin kişisel gayretleriyle 1974-1975 öğretim yılında OYAK Renault ve TOFAŞ Oto Fabrikaları ile Tophane Endüstri Meslek Lisesi arasında OSANOR Projesi öncesinde okul-sanayi işbirliği çalışmalarına başlanmıştır. Daha sonra bu lise OSANOR Projesi kapsamına alınarak başlatılan işbirliği devam etmiştir.

Ülkemizde konuyla ilgili önemli bir gelişme de, yükseköğretim kurumlarındaki uygulama ile mümkün olmuştur. Bu gelişme Gazi, Marmara ve Fırat Üniversiteleri Teknik Eğitim Fakülteleri ile G.Ü. Mesleki Eğitim Fakültesi Lisans programlarına 6. yarıyılıda iki saat süreli "Okul-Sanayi İşbirliği" dersinin konulmasıdır. Bu dersin sözü edilen programlarda yer alması, ortaöğretim sonrası ve yaygın öğretim düzeylerindeki mesleki-teknik eğitim kurumlarının öğretmen ihtiyacını karşılamak amacıyla uygulanan YÖK/Dünya

Bankası II. Endüstriyel Eğitim Projesi (1989-1996) ile gerçekleşmiştir. Ayrıca Doç. Dr. Mehmet Külahçı tarafından "Üniversite-Sanayi İşbirliği" dersinin, 1989 yılından itibaren F. Ü. Teknik Eğitim Fakültesi'nde Lisansüstü düzeyde verilmesi de ülkemizde konuyla ilgili uygulamalar ve teknik öğretmen yetiştirilmesi açısından önem arz etmektedir.

Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi

Geçmiş yıllardaki tecrübelerden yararlanılarak, okul-sanayi ilişkilerini daha kapsamlı bir şekilde ele almak üzere, MEB ile Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi arasında yapılan bir anlaşma uyarınca, okul-sanayi ortaklaşa eğitimi ile ilgili olarak bir proje (1978-1979) hazırlanmıştır. Hıfzı Doğan ve İlhan Akhun tarafından yürütülen Proje, Adana, Bursa, İzmir ve İstanbul illerinde dört Endüstri Meslek Lisesi'nde uygulamaya konulmuştur. Araştırma-Uygulama-Geliştirme esaslı bir yöntem uygulanan projede, tarafların işbirliği yapmaları ve katılımları öngörülmüştür.

Projenin temel amacı, ekonominin gerektirdiği insangücünü yetiştirebilmek ve bireylerin mesleki eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için eğitim kurumları ile sanayinin işbirliği içinde çalışabileceği bir sistem geliştirmek ve sistemin işleyişini sağlamaktır. Proje bu amaca dayalı olarak;

- . Okula girecek öğrenciler için standartların saptanması ve bunlara dayalı olarak ölçme araçlarının geliştirilmesi,
- . Okula devam eden öğrencilerin gerçek üretim koşulları içinde sanayide uygulama yapmalarının sağlanması,
- . Mezunların işe yerleştirilmesi ve iş içinde izlenmesinin sağlanması,
- . İnsangücü ihtiyacı ile eğitim kurumlarında eğitilen öğrencilerin nitelik ve nicelikleri arasında denge kurulması,

- . Sanayide çalışmakta olup, meslek içinde ilerlemek isteyen çırak, kalfa, yarı vasıflı işçi, becerili işçi vb. elemanların eğitim ihtiyaçlarının saptanması ve gerekli olan kursların düzenlenmesi,
- . İşsiz olan ya da meslek değiştirmek isteyen genç ve yetişkinlerin yeni bir işe girebilmelerinin sağlanması,
- . Okul ile işyeri arasında eğitici personel alışverişinin yapılması,
- . Okul-sanayinin ortaklaşa çalışmaları ile geliştirilecek eğitim programlarında yer alacak konuların saptanması,
- . Eğitim programlarına alınan işlemlerin öğretilmesi için gerekli makine ve takımların saptanması ve yerleştirme planlarının hazırlanması,
- . Öğretmen ve öğrencilerin kullanacakları basılı materyallerin geliştirilmesi,
- . Öğretim yöntemlerinin ve değerlendirme araçlarının geliştirilmesi,
- . Bütçe olanakları ile karşılanamayan çalışmalar için İl Danışma Kurulu yoluyla parasal kaynakların karşılanması,
- . Yıl sistemi yerine dönem sisteminin, sınıf içi geçme yerine ders geçme sisteminin uygulanması ve derslerin kredilendirilmesi,
- . Geleneksel derslerin yanında yeni derslerin programa alınması gibi boyutları kapsamaktadır (Doğan, 1979: 3-15; Doğan, 1981: 11, MEB, 1981b: 10).

Projede Geliştirilen Okul-Sanayi İlişkileri Modeli

Kurullar

Okul-sanayi ortaklaşa eğitimi, işbirliği ve ilgili kurumların eğitim sorunlarının çözümüne katılması temeline dayanmaktadır. Okulun sanayi ve diğer çevre ile ilişkilerini geliştirmek ve ilgililerin kararlara katılımını öngören sistem çeşitli kurullardan oluşmuştur. Bunlar;

- . Okul-Sanayi Kurulu
- . Meslek Danışma Kurulu
- . Okul Yönetim Kurulu'dur.

Bu kurullar, MEB'nin Okul-Endüstri İşbirliği Çalışmaları ve Sorunlar (1981a: 26-28) adlı yayını esas alınarak aşağıda kısaca tanıtılmaya çalışılmıştır:

Okul-Sanayi Kurulu: İllerde oluşturulan Okul-Sanayi Kurulu'nun temel amacı; mahalli düzeyde okulun karşılaştığı sorunlara çözüm aramak, okul çevresi ile ilişkilerini geliştirmek ve okula maddi yardım sağlamaktır. Okul-Sanayi Kurulu her yarıyılıda iki defa toplanır ve kurulun çalışmalarını belirleyen ilkeler, her ildeki kurul temsilcilerinin yardımı ile geliştirilir.

Meslek Danışma Kurulu: Okulda bulunan her meslek dalı için ayrı oluşturulan Meslek Danışma Kurulunun temel amacı; okulda yapılan meslek eğitimini günün şartlarına ve çevrenin ihtiyaçlarına uygun olarak geliştirmektir. Bu kurul; programın geliştirilmesine, araç ve gereçlerin sağlanmasına, öğrencilerin seçilmesine ve işe yerleştirilmesine yardım ederler. Meslek Danışma Kurulu; okulun ilgili bölüm ve atelye şefi, ilgili atelye öğretmeni, sanayi kuruluşu temsilcileri, işçi kuruluşları temsilcisi, esnaf ve sanatkârlar derneği temsilcisi ve uzman üyelerden oluşmaktadır.

Okul Yönetim Kurulu: Projede kabul edilen temel amaçlardan biri, mahalli düzeyde karşılaşılan sorunlara yine mahalli düzeyde çözüm aramaktır. Mahalli düzeyde karar verme sorumluluğunu geliştirmek ve yeni oluşturulan okul-sanayi kurulu ile okulun yönetim sistemi arasında köprü görevi görmek üzere Okul Yönetim Kurulu meydana getirilmiştir.

Okulda Oluşturulan Yeni Görevler

Okul-sanayi ilişkilerini geliştirmede temel sorumluluk okula düşmektedir. Okulun bu görevleri yerine getirebilmesi için bu amaçla yetiştirilmiş ve görevlendirilmiş personele ihtiyacı vardır. Proje kapsamında bulunan okullarda, önceden varolan birimlere üç yeni birim daha eklenmiştir.

Bunlar;

- . Okul-Sanayi Koordinatörü,
- . Program Koordinatörü,
- . Mesleki Rehber'dir.

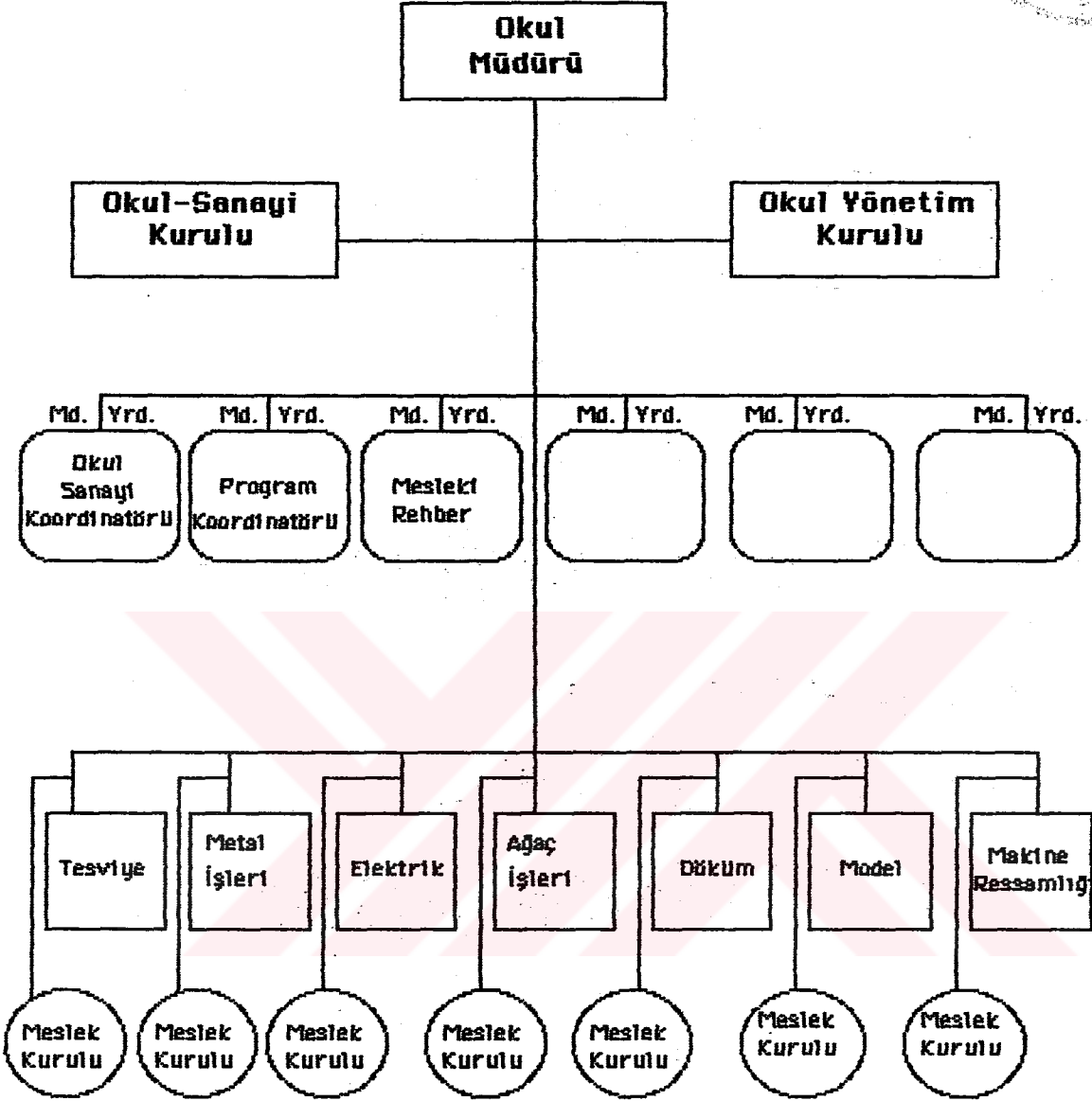
Okul-Sanayi Koordinatörü: İşverenlerle ilişkilerin geliştirilmesinden, öğrencilerin endüstrideki uygulamalarının düzenlenmesinden ve izlenmesinden sorumludur. Koordinatörün, okulla işbirliği içinde bulunan endüstri kuruluşlarındaki görevlerle ilişkileri geliştirmesi gerekir. Bölüm ve atelye şefleri ve öğretmenler de kendi alanlarında endüstri ile ilişki kurar, sonuçlarını koordinatöre bildirirler.

Program Koordinatörü: Okul içinde ve okul dışında yapılan eğitimin koordinasyonunda, düzenlenmesinde ve amaçlara uygun olarak geliştirilmesinde okul müdürüne yardımcı olmak üzere Program Koordinatörlüğü görevi oluşturulmuştur.

Mesleki Rehber: Proje kapsamına alınan okullarda ders geçme ve kredi düzeninin uygulanması, aynılık yerine denklik ilkesine dayalı olarak öğrencilerin çeşitli programlar arasında seçim yapmaları gereği, programlar arasında yatay ve dikey geçişlerin bulunması ve meslek liselerinde öğrenimlerine devam edecek öğrencilerin bu okullardaki meslek dallarını ve çalışma alanlarını tanımaları okulda Mesleki Rehber adı altında yeni bir görevin oluşturulmasını zorunlu kılmıştır.

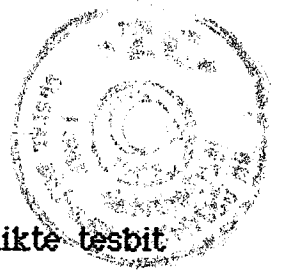

ŞEKİL 4: OSANOR PROJESİ KAPSAMINDA BİR OKULUN YAPISI

KAYNAK: MEB, (1981_a): **Okul-Sanayi İşbirliği Çalışmaları ve Sorunlar**. MEB, Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu.

Okul-sanayi ilişkilerini geliştirmek amacı ile proje kapsamında bulunan okulların örgüt yapısı Şekil 4'te görülmektedir. Her okulda bir Okul-Sanayi Kurulu, Meslek Danışma Kurulu ve Okul Yönetim Kurulu bulunmaktadır. Mevcut müdür yardımcılara ek olarak üç yeni müdür yardımcılığı görevi oluşturulmuştur. Bu müdür yardımcısı kadroları, okul-sanayi koordinatörü, program koordinatörü ve mesleki rehberlik görevi yapacaklara verilmektedir. Okulda oluşturulan yeni kurul ve birimlerin kuruluşu, görevleri ve birbiri ile

ilişkileri, mevcut yönetmeliğe ek olarak hazırlanan bir yönetmelikte tesbit edilmiştir. Bu yönetmelik MEB tarafından tesbit edilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

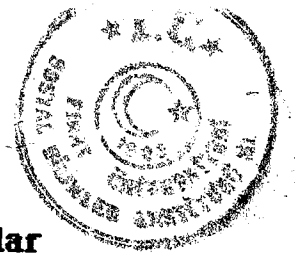
METEP (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi)

1978-1979 öğretim yılında dört endüstri meslek lisesinde başlatılan ve iki yıl süreyle uygulanan Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi'nin kapsamı sonradan METEP adı altında genişletilmiştir. Böylece 1982-1983 öğretim yılından itibaren Proje'nin kapsamına; 10 Endüstri Meslek Lisesi, altı Kız Meslek Lisesi, üç Ticaret Lisesi, bir Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi ve bir Sekreterlik Meslek Lisesi alınarak METEP adıyla uygulama devam etmiştir. Uygulama OSANOR sistemi doğrultusunda yapılmıştır. Son uygulandığı 1986 yılı itibariyle 17 meslek alanı uygulama kapsamına alınmıştır (Aktuğ, 1983: 20).

OSANOR ve METEP Uygulamaları İle Sağlanan Gelişmeler

OSANOR Projesinin uygulanmaya başlandığı 1978 yılından 1983 yılına kadar yaygınlaştırılmasını sağlayan METEP Projesi süresince bazı olumlu gelişmeler sağlanmıştır. Bu gelişmeler kısaca şöyle özetlenebilir (İyigün ve diğerleri, 1986: 13) :

- . Okul ile işyerleri arasında belirli bir oranda diyalog başlamış, her iki kesim birbirini daha yakından tanıma olanağı bulmuştur.
- . Öğrencilerin atelye uygulamalarını gerçek iş koşulları içinde yapmaları sağlanmıştır.
- . İşletmeler ileride istihdam edecekleri teknik elemanları yakından izleme olanaklarına sahip olmuşlardır.
- . Bilim ve teknolojinin paralelinde geliştirilmesi zorunluluğu olan okul işyeri ilişkilerinin aksayan yönleri belirlenmiş ve 1986 yılında uygulamaya konulan "İşletmelerde Meslek Eğitimi" uygulamasına ışık tutmuştur.

OSANOR ve METEP Uygulamalarında Karşılaşılan Sorunlar

Başlangıçta OSANOR Projesi olarak endüstri meslek liselerinde uygulanan, daha sonra diğer meslek okullarının da kapsama alınması ile genişletilerek METEP adını alan okul işyeri ortaklaşa eğitiminin, uygulandığı dönemlerde çeşitli sorunlarla karşılaşmıştır. Bu sorunlardan başlıcaları şöyle özetlenebilir (İyigün ve diğerleri, 1986: 13) :

- . Önceki yıllarda uygulanan yaz stajlarında, bazı illerde ortaya çıkan çeşitli olumsuzluklardan dolayı işyerleri öğrenci alımında yeterli ilgiyi göstermemişlerdir.
- . Uygulama için yeterli yasal dayanak oluşturulamadığından çeşitli aksaklıklar ortaya çıkmış, uygulamanın başarı şansı daha çok kişisel ilişkilere göre şekillenmiştir.
- . Öğrencinin sigorta ve ücret işlemlerinde farklı yerlerde farklı uygulamalarla karşılaşmıştır.
- . Uygulama için yeterli mali kaynak sağlanamamış ve yeterli tanıtım yapılamamıştır.

Yoğunlaştırılmış Eğitim Uygulaması

Okul-endüstri işbirliği ile ilgili ülkemizde uygulanan bir diğer sistem ise "Yoğunlaştırılmış Eğitim" uygulamasıdır. Buna göre, endüstrinin yoğun olduğu bölgelerdeki mesleki ve teknik okullarında atelye ve meslek derslerinin bloklaştırılıp, öğrencilerin bir bölümünün atelye öğrenimlerini işyerlerinde yapmaları ve meydana gelen yeni kapasite artışının yeni öğrenci alımıyla doldurulması esasına dayanmaktadır. Böylece okul ile işyeri arasında sistemli bir ilişki kurabilmek için 1985-86 öğretim yılında bazı endüstri meslek liselerinde yoğunlaştırılmış eğitim uygulamasına başlanmıştır.

Yoğunlaştırılmış eğitim endüstri meslek lisesi haftalık ders dağıtım çizelgesinde yer alan derslerden; genel bilgi derslerinin bir blokta, atelye ve meslek derslerinin ayrı blokta toplanarak, okul tarafından belirlenen

uygulama türündeki saat miktarları kadar yoğunlaştırılarak okutulması şeklinde uygulanmıştır. Bir yıl üç döneme ayrılmış (üçer aylık) ilk iki dönem okulda teorik eğitim, diğer bir dönem işletmelerde beceri eğitimi yapılmıştır. Endüstriyel öğretim yapan okullarımızda yoğunlaştırılmış eğitim uygulamasında;

- . Özellikle atelye uygulamalarında süreklilik sağlanması,
- . Atelye saatleri, blok halinde olduğu için okul işyeri ilişkisinin kurulması,
- . Blok öğretimde süreklilik olması nedeniyle, öğrencilerin işe daha iyi konsantre olabilmeleri,
- . Atelye uygulaması blok halinde olduğundan atelye saati kayıplarının en aza indirilmesi,
- . Öğretmen ve öğrencilerin okullarımızda bulunmayan pahalı araç, gereç ve makineleri kullanabilmeleri,
- . Okul-ışyeri arasında eğitici personel aracılığıyla bilgi alış verişinin gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır (İyigün ve diğerleri, 1986: 13-14; MEB: 1988).

3308 sayılı Kanunla; OSANOR, METEP, Yoğunlaştırılmış Eğitim denemeleri kaldırılmış, bunların yerine IX. sınıfların teorik ve uygulamalı dersleri okulda X. ve XI. sınıfların teorik dersleri iki gün okulda, uygulamalı dersleri üç gün işletmede yapılması esası getirilerek okul ile işyerlerinin meslek eğitimi konusunda işbirliği içinde çalışabilecekleri bir sistem kurulmuştur.

METGE (Mesleki ve Teknik Eğitim Geliştirme Projesi)

OSANOR ve METEP projelerinin geliştirilmiş bir şekli olan METGE projesi Hıfzı Doğan yönetiminde Nisan 1993 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı Kız Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü tarafından yedi coğrafi bölgeyi temsilen yedi ilde yedi pilot Kız Meslek Lisesinde (Bursa, Erzurum, Eskişehir, İzmir,

Malatya, Mersin ve Trabzon) başlatılmıştır. Daha sonra bu sayı 1994 yılında dokuz il ve 11 okula; 1995 yılında ise 33 il ve toplam 53 okula çıkarılmıştır. Bugün proje 52 ilde ilçeleri ile beraber 100'e yakın okula yaygınlaştırılmıştır (Külahçı, 1996: 26-29; MEB, 1996: 164). Projenin ana amacı, kadını bölgesel düzeyde iş ortamına hazırlamaktır. Bu genel çerçeveye içerisinde projenin diğer amaçları şu şekilde belirlenmiştir (MEB, 1995: 6; MEB, 1996: 163-164):

- . Bölgesel düzeyde eğitim ihtiyaçlarını belirlemek,
- . İhtiyaçları karşılayacak programları geliştirmek,
- . Okulu, çevre ihtiyaçlarına duyarlı hale getirmek,
- . Bilgisayar destekli öğretim, modüler ve bireysel öğretim gibi çağdaş eğitim teknolojilerini öğretimde uygulamak,
- . Avrupa Birliğinde (AB) uygulanan meslek standartlarına uygun program geliştirmek,
- . Sanayi için kalifiye (usta, kalfa, teknisyen) eleman yetiştirmek,
- . Öğretim kaynaklarını hazırlamak (görsel, yazılı, vb),
- . Öğrencileri iş hayatını, teknolojiyi tanıyacak ve teknoloji üretecek şekilde yetiştirmek,
- . Kadının istihdam olanaklarını artırmak, onlara kendi işlerini kurabilme girişimci olabilme nitelikleri kazandırmak,
- . Yerel düzeyde parasal kaynaklar oluşturmaktır.

METGE projesi ile yerel düzeyde mesleki ve teknik eğitime katılmak için okulun yapısında yeni organizasyonlar, okul dışında ise danışma kurulları oluşturulmuştur. Bu organizasyonlar OSANOR projesinde oluşturulan okul yapısına bir çok yönüyle benzerlik göstermektedir. Ancak OSANOR'dan ayrılan yanı; okul müdürünün uygulamaya yönelik yetkileri artırılarak Sanayi Koordinatörü, Program Koordinatörü ve Mesleki Rehberlerin müdür tarafından okuldaki öğretmenler arasından seçilerek görevlendirilmesidir.

3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu

Ülkemizde çıraklık ve meslek eğitimini bir bütünlük içinde ele alan bu Kanun 19 Haziran 1986 gün ve 19139 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kanunla **çıraklık eğitimi, meslek kursları** ve meslek lisesi öğrencilerinin **işletmelerde meslek eğitimi** yapmaları konularında gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

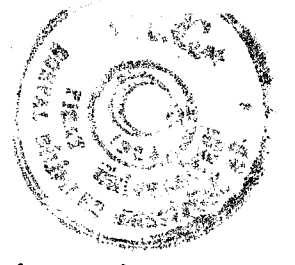
Çıraklık Eğitimi

Kanun örgün mesleki ve teknik eğitim sistemine sağladığı bu katkılar yanında yaygın mesleki ve teknik eğitim sistemine;

- . Çırakların işyerinden okula gelerek haftada bir gün mesleki eğitim görmesi,
- . Meslek kademelerinin aday çırak, çırak, kalfa, usta olarak belirlenmesi,
- . Aday çıraklığın, ilkokul mezunu olmayı gerektirmesi ve 13 yaşını tamamlayana kadar devam etmesi,
- . Çıraklığın 14 yaşından gün almış olmayı gerektirmesi ve mesleğin özelliğine göre 3-4 yıl sürmesi,
- . Ustalık belgesi olmayanların işyeri açamaması,
- . Kalfaların meslek lisesi telafi kurslarına devam ederek meslek lisesi mezunu olabilmesi gibi katkılarda bulunmuştur.

Meslek Kursları

Kanun ile örgün eğitim sisteminden ayrılmış, çıraklık eğitimi devresini geçirmiş yetişkinleri işe hazırlamak için çeşitli tür ve düzeylerde meslek kursları açılması sağlanmıştır. Bu kurslar; iş öncesi, teknolojik değişmelere uyum ve özel eğitim kursları olarak planlanmaktadır.

İşletmelerde Meslek Eğitimi

- . Kanun mesleki ve teknik lise öğrencilerinin beceri eğitimlerini gerçek iş koşulları içinde yapmalarını öngörmektedir.
- . Buna göre 50 ve daha fazla işçi çalıştıran işletmeler çalıştırdıkları işçi sayısının yüzde 5'inden az, yüzde 10'undan fazla olmamak üzere mesleki ve teknik lise öğrencilerine beceri eğitimi yaptırırlar.
- . Hangi iş kollarında ve hangi illerde işletmelerin kapsama alınacağı MEB tarafından belirlenir.
- . Meslek lisesi öğrencisine beceri eğitimi yaptıran işletmeler bu uygulamaya için usta öğretmenler görevlendirirler.
- . Öğrenciler, yaşlarına göre uygun olan asgari ücretin yüzde 30'u oranında ücret almaktadırlar.
- . İşletmelerde eğitim gören öğrenciler iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalı olup, primleri devlet tarafından ödenmektedir.
- . Öğrenciler okul ile işyeri arasında imzalanan sözleşme ile uygulamaya başlarlar ve işyerindeki grev, lokavt ve toplu sözleşme kapsamının dışında kalırlar.
- . X. sınıf öğrencilerin işletmelerde meslek eğitimi uygulamaları yaz aylarında da devam eder (Resmi Gazete: 19 Haziran 1986).

Kısaca 3308 sayılı kanun mesleki ve teknik eğitim sistemimize yeni bir düzenleme getirmiştir. Bu düzenleme ile meslek eğitiminde ilgili taraflar olan işveren, işçi ve eğitim kurumunu bir araya getirerek, bu eğitimin planlanması, uygulanması, finansmanı, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi süreçlerine katılımını artırmıştır.

Kurullar

Mesleki eğitim karar sürecine iş hayatının katılması, eğitim-istihdam ilişkilerinin güçlendirilmesi ve mesleki eğitimin etkinliğinin artırılması

yönünden önemlidir. Bu katılım, 3308 Sayılı Kanunla ülke ve il ölçeğinde gerçekleştirilmiştir. MEB'de kurulan "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu"nun görevi, mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi konularında tavsiye kararları almak ve görüş bildirmektir. Kurul; Milli Eğitim, Maliye ve Gümrük, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Sanayi ve Ticaret Bakanlıkları ile DPT, YÖK, Türkiye Esnaf ve Küçük Sanatkarları Konfederasyonu, Odalar Birliği, TİSK ve Türk-İş temsilcilerinden oluşmaktadır. İl Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulları da benzer yapıya sahip olup, Bakanlıkta kurulan Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulunun görevlerini il seviyesinde yapmaktadır (MEB, 1990_b: 6-8; Sezgin, 1990: 8-11).

Kanunla çıraklık, mesleki-tekniik eğitimi nitelik ve nicelik yönünden geliştirmek amacıyla **Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu** kurulmuştur. Fonun kurulması ile mesleki ortaöğretim öğrencilerinin pratik eğitimleri için önemli miktarda para ayrılmıştır. Ancak, 1992 yılından itibaren Fonun genel bütçeye aktarılması, mesleki ve teknik eğitim için büyük bir kayıp olmuştur.

Etkili bir mesleki teknik eğitim için bilim, teknoloji ve iş yaşamındaki değişikliklerin sürekli izlenmesi ve eğitimin değişikliklere uyumunun sağlanması gerekmektedir. Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun 42. maddesi ile mesleki eğitime ilişkin araştırma ve geliştirme hizmetlerini gerçekleştirmek amacıyla **"Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi"** kurulmuştur (Alkan ve diğerleri, 1991: 271; Doğan, 1995: 35; MEB, 1990_a: 13).

İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Meslek lisesi öğrencilerinin işletmelerde yaptıkları meslek eğitimi uygulamalarına ilişkin kapsamlı araştırmalar Okul-Sanayi Ortaklaşa (OSANOR) Eğitim Projesi çerçevesinde yapılmıştır. Eğitim ve istihdam kesimlerinin ortaklaşa çalışabilecekleri bir örgütsel yapı geliştirmeyi amaçlayan bu projede özellikle programa esas oluşturacak meslek analizi araştırmaları yoğunluk kazanmıştır (Akhun ve Doğan, 1980: 96).

Şahinkesen, Önen ve Keser (1984) Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi (METEP) kapsamına alınan Endüstri Meslek, Kız Meslek, Ticaret, Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesinden mezun olan öğrencilerin, okulda okutulan bilgiler, izlenen yöntem, kullanılan araç-gereçler, iş hayatındaki uygulamaların okulda öğrenilen bilgi ile ne oranda tutarlı olduğunu saptamaya yönelik bir araştırma gerçekleştirmişlerdir. Araştırmanın evrenini Adana, Ankara, Balıkesir, Bolu, Bursa, Eskişehir, İstanbul ve İzmir'de bulunan proje kapsamındaki 23 okul; örneklemini ise bu okullardan son beş yılda mezun olanlar oluşturmuştur. Araştırma sonucunda;

- . Mezunların meslek liselerini iş imkanlarının daha kolay sağlandığı bir okul olarak gördükleri,
- . Mezunların okulda kazandıkları el becerileri ile teorik ve pratik iş bilgilerinin işleri için önemli olduğu görüşünde birleştikleri,
- . Mezunların bilgi ve becerilerini artırmak için daha fazla öğrenime ihtiyaç duyduklarını ifade ettikleri belirlenmiştir.

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1986-1987 öğretim yılından bu yana yapılan bazı araştırmaların bir kısmı çıraklık eğitimine ilişkin olduğundan bu çalışmaya dahil edilmemiştir.

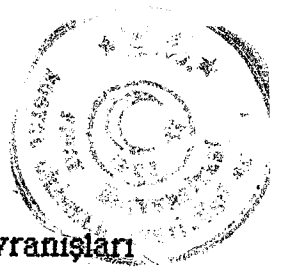

İşletmelerde meslek eğitimi boyutuna ilişkin olarak yapılan araştırmalardan ulaşılabilenler aşağıda belirtilmiştir.

Meral'in (1990) yaptığı bir araştırmada, İstanbul ili endüstri meslek liselerinde görev yapan öğretmenlerin 3308 sayılı Kanunun amacına ulaşıp ulaşılamaması ile ilgili görüşlerinin belirlenmesine yöneliktir. Bu amaçla sekiz endüstri meslek lisesinde görev yapan 56 atelye ve meslek dersi öğretmeni üzerinde yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin çoğunluğu 3308 sayılı Kanunun uygulanmasından yanadır. Ancak Kanunun istenilen düzeyde hedefine ulaşmadığı görüşünde birleşmektedirler. Ayrıca öğretmenler;

- . Programda teorik dersler için ayrılan zamanın az olduğunu,
- . Öğrencilerin okulda elde ettikleri teorik mesleki bilgileri sanayide orta düzeyde uygulayabildiklerini,
- . Öğrencilerin sanayideki başarılarının orta düzeyde olduğunu,
- . Öğrencilerin sanayide alanlarıyla ilgili bir işte orta düzeyde uygulama yapabildiklerini,
- . İşletmede meslek hastalıklarına ve iş kazalarına karşı önlemin alt düzeyde alındığını,
- . İşletmede iş ortamının, öğrencinin eğitimine orta düzeyde uygun olduğunu belirtmişlerdir.

Kulakoğlu (1992) tarafından yapılan bir araştırmada, Ankara Büyükşehir Belediyesi Genel Müdürlüğü bünyesinde meslek eğitimi yapan 12 Endüstri Meslek Lisesi'nin toplam 320 öğrencisi ve 58 atelye ve meslek dersi öğretmenin görüşlerine dayalı olarak meslek eğitimi uygulamalarına ilişkin sorunların saptanması amaçlanmıştır. Araştırma bulgularına göre atelye

öğretmenleri, öğrencilerin meslek eğitimi sırasında öğrenci olarak davranışları ile işyerindeki davranışlarının çelişki yarattığına katılmışlardır. Öğrenciler ise çalıştıkları atelyelerin çok kalabalık olması nedeniyle yeterince uygulama yapamadıkları konusunda kararsız olduklarını ifade etmişlerdir. Atelye ve meslek dersi öğretmenleri ve öğrenciler;

- . İME uygulamasına katılan öğrencilerin iş hayatında karşılaşılabilecekleri bazı sorunları görerek çözüm yollarını öğrenmeleri ve mesleki bilgilerinin pratik olarak geliştirilmesi bakımından yararlı olduğu,
- . İşletmede daha az sayıda öğrenciye meslek eğitimi yaptırılarak, daha nitelikli bir eğitim verilmesi,
- . İME yapan öğrencilerin işletme personeline sağlanan sosyal olanaklardan yararlanmaları gerektiği konusunda aynı görüşü paylaşmaktadır.

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu uygulamaları konusunda MESS Eğitim Vakfı (1988) tarafından bir araştırma yaptırılmıştır. Bu amaçla hazırlanan anket MESS üyesi işletmelere uygulanmıştır. Araştırma bulgularına göre;

- . İşletmelere gönderilen 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin teorik bilgileri "orta" düzeyde görülmüştür.
- . İki gün okulda teorik eğitim, üç gün işletmede uygulama yapılması yararlı bulunmuştur.
- . Pratik öğretim programları 10. sınıf için yüzde 76, 11. sınıflar için yüzde 87 oranında yeterli bulunmuştur.
- . Öğretim programları, işletmelerin yüzde 5'inde yüzde 100, yüzde 57'sinde yüzde 80, yüzde 23'ünde yüzde 50, yüzde 13'ünde yüzde 25 uygulanabilmektedir.
- . İşletmelerin yüzde 36'sında eğitim birimi bulunmamaktadır.

- . Usta öğreticilerin yüzde 55'i öğretmenlik meslek bilgisi kursuna katılmıştır.
- . İşletmelerdeki uygulamadan sorumlu görevliler, haftada ortalama 3 1/2 saat eğitime zaman ayırabilmektedirler.
- . İME uygulamasına yönelik olarak usta öğreticiler ve koordinatör öğretmenler ayda bir defa görüşebilmektedirler.
- . Kordinatör öğretmenlerin yeterince işletmelere gidememelerinde, çok sayıda işletmeden sorumlu olması, otobüs ve dolmuşlarla yapılan ulaşımdaki zaman kaybı, isteksizlik, branşlara göre koordinatör öğretmen görevlendirilmemesi gibi hususlar etkili olmaktadır.

Ceylan (1992) tarafından 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ile ilgili yönetmelikler, genelgeler ve yönergeler uyarınca endüstri meslek lisesi öğrencilerine yaptırılan meslek eğitimi uygulamalarının nasıl olduğu ve nasıl olması gerektiğini belirlemek amacıyla; bir araştırma yapılmıştır.

Araştırma;

- . İME kapsamına alınan Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa ve Adana şehir merkezlerinde bulunan en az ve en çok öğrencisi olan birer endüstri meslek lisesi (toplam 10 okul) ile bu okuldaki 40 yönetici ve 40 koordinatör öğretmen,
- . Endüstri meslek lisesi öğrencilerinin uygulama yaptığı işletmeler içinde en az ve en çok öğrencinin olduğu birer işletme (toplam 20 işletme),
- . En az ve en çok öğrencinin uygulama yaptığı işletmelerdeki 286 öğrenci ile sınırlıdır.

Araştırma bulgularına göre; araştırma kapsamına alınan okullarda okuyan ve meslek eğitimi uygulaması yapması gereken öğrencilerin yüzde 80'i işletmelere gönderilmektedir. Öğrencilere meslek eğitimi uygulaması yaptıran işletmelerin yarısında eğitim birimi bulunmamaktadır. Öte yandan elektrik, elektronik, makine ressamlığı alanlarında uygulama yapılacak

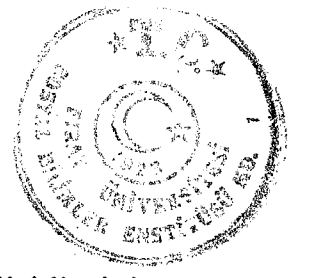

işletme bulmanın oldukça güç olduğu belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin üçte birinin, uygulama yaptığı işletmenin okuduğu bölümle ilgili olmadığını belirtmiş olması dikkat çekicidir.

Araştırmada dikkat çeken bir diğer husus da işletmelerdeki iş makineleri ile okul atelyesindeki tezgahlar arasında büyük farklılıklar olduğunun belirlenmesidir. Okul yönetimi tarafından işletme sorumlularına verilen uygulama konularının (iş ve işlemlerin) işletmede gerçekleştirilme düzeyinin düşük olduğu konusunda denek grupları ortak görüş bildirmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin yüzde 50'sinin yıl sonunda telafi eğitimine alındığının belirtilmesi, ders programlarının uygulama konularının sanayinin ve işletmelerin olanak ve teknolojik gelişmişlik düzeylerini gözönünde tutarak, ilgililerin katılımıyla esnek programlar hazırlanması görüşünü desteklemektedir.

Endüstri meslek liselerine yönelik olarak yapılan araştırmaların dışında, ticaret lisesi öğrencilerine yaptırılan meslek eğitimi uygulamasına yönelik olarak Pehlivan (1988) tarafından 3308 sayılı Kanun gereğince Sümerbank banka şubelerinde yaptırılan beceri eğitimine ilişkin olarak öğrencilerin ve şube müdürlerinin görüş, sorun ve önerilerini saptamaya yönelik tarama yönteminde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 1986-1987 öğretim yılında beceri eğitimi kapsamına alınan 30 banka şubesinde beceri eğitimine katılan 70 ticaret lisesi öğrencisi ile bu şubelerin müdürleri oluşturmaktadır. Araştırma bulguları;

- . Öğrencilerin okulda öğrendikleri teorik bilgileri bankada uygulamakta, iş ve işlemleri öğrenmekte az güçlük çektiklerini,
- . Beceri eğitimi nedeniyle öğrencilerin okul yaşamı ve derslere karşı ilgilerinde azalma olduğunu,

- . Öğrencilerin ulaşım sorunlarının orta düzeyde olduğunu,
- . Banka müdürlerinin, okul yöneticileri ve öğretmenlerle ilişkilerinin yeterli olmadığını göstermiştir.

TİSK (1995) tarafından Konfederasyona üye işveren sendikalarına bağlı işyerlerinde 3308 sayılı Kanunun uygulamadaki fayda ve sorunları, okul-sanayi işbirliği ve diğer eğitim çalışmaları hakkında bilgi edinebilmesi ve konu ile ilgili görüşlerin tespiti amacıyla bir çalışma yapılmıştır. 1995 yılı Mart ayında başlatılan bu çalışmaya metal, tekstil, kimya, çimento, inşaat, cam, toprak, ağaç ve turizm sektörlerini temsil eden dokuz işveren sendikasına bağlı 198 özel sektör işyeri katılmıştır.

Araştırmada 3308 sayılı Kanunun öngördüğü tüm faaliyetlerin TİSK'e üye işveren sendikalarına bağlı işyerlerince yerine getirildiği belirtilmektedir. Anket çalışmasıyla 3308 sayılı Kanunun uygulanmasında hemen hemen tüm sektörler bakımından geçerli olan bazı sorunlar tespit edilmiş ve bu sorunların çözümüne yönelik şu önerilerde bulunulmuştur:

- . Yüzde beş barajı her sektör ve işletme için ayrı ayrı tespit edilmelidir.
- . Beceri eğitimi yapacak öğrencilerin işletmelere dağıtımı Bakanlık tarafından bir sisteme bağlanmalıdır.
- . Bakanlık tarafından teşvik priminden yararlanmayı kolaylaştıracak bir genelge çıkarılmalıdır.
- . Okullar tarafından görevlendirilen koordinatör öğretmenler sanayiye yeterli zaman ayırmalıdır.
- . Okul programları sanayi ile birlikte hazırlanmalıdır.

Ayrıca ülkemizde henüz mevcut olmayan meslek standartları geliştirilmesi, etkin bir işgücü piyasası bilgi sistemi kurulması ve okul-sanayi işbirliğinin yaygınlaştırılması önerilmektedir (İşveren, 1995: 24-27).

Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

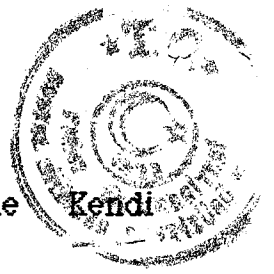
Yapılan literatür taramasında, yurtdışında okul-sanayi işbirliği ile ilgili çok sayıda araştırma yapılmış olmasına karşın, ülkemizde oldukça sınırlı sayıda araştırmaya rastlanabilmektedir. Örneğin; Wilson (1988) yaptığı bir çalışmada, Amerika Birleşik Devletleri'nde 1964 yılından beri "Journal of Cooperative Education" dergisinde 113 makalenin bulunduğunu, 1973-1983 yılları arasında 10 yıllık süre ile federal hükümetin 45 projeye 2 Milyon dolar destek sağladığını ve 1970 yılından beri ortaöğretim sonrası kooperatif eğitimle ilgili 70 doktora tezi tamamlandığını belirtmiştir. Wilson çalışmasında kooperatif eğitimle ilgili araştırmaları aşağıdaki başlıklar altında listelemiştir:

Program geliştirme ile ilgili çalışmalar;

- . Kooperatif Eğitim Programlarının Yürütülmesi (Wilson ve diğerleri, 1975)
- . Kooperatif Eğitim Programlarını Değerlendirme Kriterleri (Swanson, 1977)
- . Kooperatif Eğitimin Yönetimi İçin Hedefler (Lucas, ve Holsenbeck, 1977)
- . Birleşik Devletlerdeki Ortaöğretim Sonrası Eğitim Kurumlarında Yürütülen Kooperatif Eğitim Programlarının Geliştirilmesinde Etkili Olan Faktörler (Gilbertson, 1978)
- . Pennsylvania Eyalet Üniversitesi İçin Bir Kooperatif Eğitim Modeli (Evans, 1978)
- . Birleşik Devletler Yükseköğretim Kurumlarındaki Kooperatif Eğitim Programlarının Yararları ve Sorunlar (Couch, 1984)

Kooperatif eğitim programlarının yönetimi ile ilgili çalışmalar;

- . Öğrenci-Koordinatör Öğretmen İlişkileri Hakkında Koordinatörlerin Düşünceleri İle İlgili Bir Çalışma (Wilson, 1969)
- . Birleşik Devletler Yükseköğretim Kurumlarındaki Kooperatif Eğitim Koordinatörü (Boswick, 1970)

. Kooperatif Eğitim Koordinasyon Yetenekleri Üzerine Kendine Öğretim Paketinin Geliştirilmesi (Harrington, 1970)

. ABD Kolejleri ve Üniversitelerinde Kooperatif Eğitim Direktörlerinin Liderlik Stilleri, Organizasyonel Karakteristikleri ve Program Başarıları (Homer, 1981)

Kooperatif eğitim programlarındaki gruplar arasındaki ilişkilerle ilgili çalışmalar;

. Kooperatif Eğitime Karşı Fakültenin Tutumu (Schall, 1968)

. Kooperatif Eğitim Öğrencilerinin Tutumları, İş Doyumları ve İlgileri (Winer, 1973)

. Kooperatif Eğitim Programları Hakkında Öğrenci, Fakülte ve İşverenlerin Görüşleri (Wadsworth, 1976)

Mesleki gelişim, akademik süreçler ve kişisel gelişim ile ilgili öğrenciye ve mezunlara yararları üzerine yapılan araştırmalar;

. Kooperatif Eğitim Programına Katılımın Akademik Başarıya Etkileri (Smith, 1965)

. Kooperatif İş Tecrübesi Öğrencilerinin Performansı, Tutum ve Davranışları (Brightman, 1973)

. Kooperatif Eğitimin Kişisel Gelişime (personal development) Etkisi (Wilson, 1974)

. Kooperatif Eğitim ve Mesleki Eğitim (Brown, 1976)

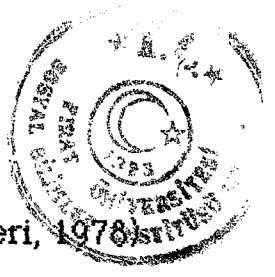
. Kooperatif Eğitim-Uluslararası Değerlendirme (Cohen ve diğerleri, 1978)

. Kooperatif Eğitimdeki Kolejli Bayanların Mesleki Gelişimi (Garner, 1980)

İşverenlere yararları konusundaki çalışmalar;

. Kooperatif Eğitimin İşverenlere Yararları (Arthur, 1974)

. Kooperatif Eğitim ile İşveren Tecrübesi: Maliyet-Fayda Analizi (Costs and Benefits Analysis) (Hayes ve Travis, 1976)

- . Kooperatif Öğrencilerinin İşverene Yararları (Deane ve diğerleri, 1978)
- . Kooperatif Eğitimde İşveren Katılımı İçin Bir Maliyet-Fayda Modeli (A Benefit-Cost Model) (Wilson ve Brown, 1985)
- . Wilson (1988) Kooperatif eğitim programları konusunda gelecekteki araştırmaların teori ve uygulama ağırlıklı bilgilerin geliştirilmesi ile kooperatif eğitimin gelişimine rehberlik edeceğini,
- . Kooperatif eğitimi tanımamız ve değerini anlayabilmemiz için yeni araştırmalara yol gösterecek özel bilgi ve becerilere ihtiyaç olacağını,
- . Tüm araştırmalar için finansal desteğe ihtiyaç duyulduğu gibi kooperatif eğitim için de kamu ve özel kuruluşların daha fazla finansal desteğe ihtiyacı olacağını,
- . Gelecekteki araştırmaların kooperatif eğitime çok büyük yarar sağlayacağını ve devam edecek araştırmaların da kooperatif eğitimin gelişimini etkileyeceğini, kooperatif eğitimin gelişimi ve canlı olabilmesi için var olan sorunların çözülmesi gerektiğini belirtmektedir.

Kooperatif eğitimle ilgili yurt dışında bunların dışında da çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bu çalışmada bunlardan ulaşılabilen araştırmalar önce Tablo 2'de araştırmacının adı, araştırmanın konusu ve yılı şeklinde listelenmiş, daha sonra bu araştırmaların özetleri verilmiştir.

TABLO 2: KOOPERATİF EĞİTİMLE İLGİLİ YURT DIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Cevat Alkan	Türkiye'de Ticaret ve Endüstriyel Meslekler İçin Bir Kooperatif Eğitim Programı Önerisi	1969
J. Peter Harosky	Kooperatif Mesleki Eğitim Tecrübesi: Beceri Eğitimi	1982
A. Abdul-Husain Taqi	Kuweyt'de Ortaöğretim Sonrası Eğitim Kurumlarında Kooperatif Eğitim Programları Hakkındaki Görüşler	1983
Mary Jane Thompson	Pennsylvania'daki Farklı Mesleklerdeki Koordinatör Öğretmenlerin Öğretimsel Düşünceleri ve İyi İşçi Niteliklerine İlişkin Görüşleri	1985
C. Lawrence Dowburd	Pennsylvania'da Seçilen İki Meslek Yüksekokulu Kooperatif Eğitim Programlarındaki Uygulamaların İncelenmesi	1985

TABLO 2'NİN DEVAMI: KOOPERATİF EĞİTİMLE İLGİLİ YURT DIŞINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

J. Edwards Wilkins	Seçilmiş Ortaöğretim Sonrası Kurumlardaki Kooperatif Eğitim Programlarına Katılan Öğrencileri Etkileyen Faktörler	1987
Karen An Dixon	Kooperatif ve Kooperatif Olmayan Öğrencilerin Bazı Öz Algılama Değişkenlerinin Karşılaştırılması	1988
N. Brancome Higgins	Maryland Yöresel Meslek Yüksekokulu İşletme Yönetimi Öğrencileri İçin Bir Kooperatif Eğitim Program Modeli Geliştirilmesi	1990
D. Ross Gary	Yöresel Meslek Yüksekokulu Kooperatif Eğitim Programlarından Algılanan Yararlar	1990
J. Carroll Wates	Güney Carolina İşverenlerinin ve Mesleki Eğitim Yöneticilerinin Kooperatif Eğitime Karşı Tavrılarının Tesbiti	1990
J. Martin Hays	Northeastern Üniversitesi'nde Kooperatif Eğitimdeki Beklentiler ve Gerçekler	1991
S. Eggeman Becky	Kooperatif Eğitim Koleji Öğrencilerinin Kişiler Arası İlişkilerin Geliştirilmesinde Nisbi Etkileri ile İlgili Bir Çalışma	1993
L. Lee Tili	Kooperatif Eğitim Programlarının Kalitesi: Yükseköğretim Düzeyinde Öğrenci Alguları ile İlgili Bir Çalışma	1993

Alkan (1969) Ohio State Üniversitesi'nde, ülkemiz endüstrisinin becerili insangücü ihtiyaçlarını karşılamak ve mevcut eğitim sisteminin hizmet götüremediği gençlere eğitim olanakları yaratmak için pratik ve fonksiyonel bir program geliştirmek üzere "A Proposed Cooperative Vocational Education Program For Trade and Industrial Occupation in Turkey" konulu bir doktora tezi hazırlamıştır. Araştırmanın örneklemini altı tipik endüstri toplumu, çeşitli endüstriyel toplumlar, dört ortaokul, iki lise, altı endüstriyel meslek lisesinden ve MEB merkez örgütü ve ortaöğretim okulları yöneticilerinden oluşan iki grup eğitimci oluşturmuştur. İlgili grupların görüşleri alınırken;

1. Mevcut ortaöğretim programlarının işe hazırlama olanakları,
2. Kooperatif programa olan ihtiyaç ve bunu kabullenme durumu,
3. Kooperatif programlarının çeşitli yönleriyle ilgili fikir ve öneriler,
4. Tahmin edilen sorunlar ve engeller,
5. Uygulamaya katılanların konu hakkında genel izlenimleri olmak üzere beş hususun aydınlatılmasına çalışılmıştır.

Araştırma, genel lise ve ortaokul programlarında işe hazırlayıcı herhangi bir nitelik bulunmadığını, meslek liseleri amaçlarının çok sınırlı ölçüde gerçekleştirildiğini ortaya koymuştur. Programlardaki yetersizliğin öğrencide eksik iş tecrübesine, iş hayatına ilişkin kişisel tutumların olumsuzluğuna ve iş koşullarına uyumsuzluğa yol açtığı belirtilmiştir. Ayrıca akademik lisedeki öğrencilerin mesleki yetersizliği ve meslek liselerindeki öğrencilerin genel eğitim yetersizliği programların diğer bir temel eksikliği olarak görülmüştür. Böylece, Türkiye'de kooperatif eğitime ihtiyaç duyulduğu ve bu eğitimin gençliği işe hazırlamada ve topluma uyumunda yüksek bir potansiyele sahip olduğu belirlenmiştir.

Harosky (1982) tarafından yapılan araştırmada, kooperatif eğitimin öğrencilere mesleki güven, daha kalıcı yetenekler ve işle ilgili bilgiler kazandırıp kazandırmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Pennsylvania eyaletinin Allegheny yöresinde kooperatif eğitim programlarına devam eden tüm kooperatif mesleki eğitim öğrencileri çalışmanın kapsamına alınmıştır. Öğrenci ve öğrencilerin gönderildiği işverenlerden elde edilen bulgular, çok yönlü ihtisaslaşma beceri eğitimi gören öğrencilerin, kooperatif eğitimden dolayı kendilerini daha fazla yeterli bulduklarını göstermiştir. Öğrencileri iş performansı yönünde meslekte belli kademelere ulaştıran programlar (capstone program), öğrencilerin kendi kendine güvenini ve işverenin üretime dayalı memnuniyetini artırmada hem öğrenciler hem de işverenler tarafından çok daha yararlı görülmektedir.

Taqi (1983) tarafından Kuveyt'deki iki yıllık mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarındaki öğrenci, okul yöneticisi ve işverenlerin kooperatif eğitim hakkındaki görüş ve tavırlarını belirlemek için yapılmıştır. Bunun yanında ikinci amaç; "neden işverenler program planlayıcılarının öngördüğü

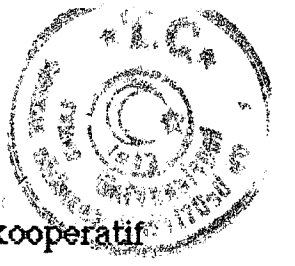

sayıda programa katılmıyorlar?" sorusuna cevap aranmıştır. Soruclar, incelenen gruplar arasında farklı davranışların ve anlayışların olduğunu göstermektedir. Sadece kooperatif eğitime katılmayan işletmeler (non-cooperative employers), kooperatif eğitim program lehinde düşünmektedirler. Kooperatif işverenler temel olarak programa personel değişimini azaltan bir servis olarak ülkeye veya topluma bir hizmet olduğundan dolayı destek olmaktadır. Bu çalışmada ayrıca öğrencilerin ihtiyaçlarına göre düzenlenmiş farklı zamanlı programlar, geleneksel bir dönem okul, bir dönem iş düzenlemesinden üstün görülmüştür. Grupların tümünün program hakkında daha çok bilgi elde etme konusunda istekli oldukları belirlenmiştir.

Araştırmanın temel bulguları, kooperatif öğrencileri ve işverenler arasındaki iletişim ve güven eksikliğinin, zayıf yönetim veya program koordinasyonu, programın yetersiz tanıtımı ve işverenler arasında program hakkındaki bilgi eksikliğinden kaynaklandığını göstermiştir. Ekonomik konular veya ulaşım problemleri bu çalışmada önemli görülmüştür.

Thompson (1985) tarafından farklı mesleklerdeki koordinatör öğretmenlerin işveren tarafından tanımlanan iyi işçi niteliklerini değerlendirmek için bir araştırma yapılmıştır. Koordinatör öğretmenlerden kendi programlarında öğretilen eğitim konularını tanımlamaları istenmiştir. Koordinatör öğretmenlerin, işverenin beklentileri ve iş güvenliği konularında işverenlerle görüş birliğinde olmadıkları ve işverenlerin iş aktivitelerini düzenleme yeteneğine daha çok önem verdikleri belirlenmiştir.

Dowburd (1986), mevcut ortaöğretim sonrası kooperatif eğitim aktivitelerinin çeşitli görünümünü tanımlamak amacıyla bir çalışma gerçekleştirmiştir. Bunun için Pennsylvania'da seçilen iki yıllık kolejlerde (ön

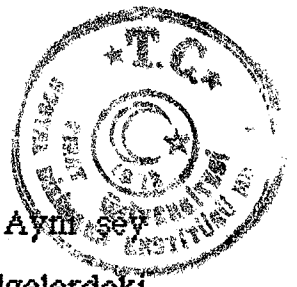

lisans) kooperatif eğitime katılan öğrenciler, işverenler ve kooperatif eğitimdeki yönetici/koordinatörlerin görüş ve önerileri alınmıştır. Deneklerin çoğunluğunun görüşlerine göre Pennsylvania'daki tipik iki yıllık bir kolejdaki kooperatif eğitim programının profili şu şekilde ortaya çıkmıştır:

- . Kooperatif eğitim merkezden yönetilen şekli ile paralellik gösteren, isteğe bağlı bir kurs programı olarak düzenlenmektedir.
- . Bir meslek alanı ziyareti tamamlanmakta ve her biri 14 haftalık iş periyotları için 231 saatlik işten elde edilen eğitim tecrübesi sonrasında koordinatörler tarafından işle ilgili seminerler programlanmaktadır.
- . Maksimum sekiz kredi ve harf notu verilmektedir.
- . İlgili programı başlatmak ve devam ettirmek üzere programın güçlü yönleri ve zayıf tarafları ile geliştirme önerileri sunulmaktadır.

Bu çalışma sonucunda, Pennsylvania eyaletindeki iki yıllık yükseköğretim kurumlarındaki programların uygulamasına ilişkin kooperatif eğitim programlarına katılan öğrenciler ile işverenlerin görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Wilkins (1987) tarafından yürütülen çalışmanın amacı; kooperatif eğitim programına katılan ve katılmayan öğrencilerin çalışma değerlerini ve programa katılma kararlarını etkileyen faktörleri karşılaştırmaktır. Çalışmada kooperatif eğitime katılan ve katılmayan öğrencilerin çalışma değerleri arasındaki farklılıklarla ilgili sorulara cevap aranmıştır. Çalışmanın örneklemini altı birbirine yakın eyaletteki 11 eğitim kurumundaki 100 kooperatif eğitim öğrencisi ve 55 kooperatif eğitime katılmayan öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplamak için "Super'in Çalışma Değerleri Envanteri" (Super's Work Values Inventory) ve araştırmacı tarafından geliştirilen form kullanılmıştır. Bu araştırma ile çalışma değerlerinin ölçülmesinin kooperatif

eğitime katılımı belirlemede etkili olmadığı ortaya konulmuştur. Aynı şey demografik faktörler için de geçerlidir. Analizler tüm yakın bölgelerdeki ölçmelerde çok benzer özellikler göstermiştir.

Dixon (1988), kooperatif mesleki eğitime katılan ve katılmayan öğrencilerin kendilerini algulamalarında farklılık olup olmadığını saptamak amacıyla bir araştırma gerçekleştirmiştir. Araştırmanın örneklemini yansız olarak seçilmiş 132 kooperatif mesleki eğitim ve 132 normal mesleki eğitim programını tamamlamış öğrenci oluşturmuştur. Deneklere Harter'in "Yetişkinler İçin Kendi Kendini Algılama Anketi" uygulanmıştır. Araştırma sonuçları, kooperatif mesleki eğitimden mezun olanların çoğunun Harter ölçeğine göre kendi kendini pozitif değerlendirmeye ve diğer gruba nazaran daha fazla mesleki beceriye sahip olduğunu göstermiştir.

Higgins'in (1990) yaptığı çalışmanın amacı, Maryland Yöresel Meslek Yüksekokulu işletme yönetimi öğrencilerinin özellikle mesleki ve eğitimsel ihtiyaçlarına ortak hizmet etmeyi amaç edinen bütünleştirilmiş kooperatif eğitim program modeli geliştirmektir.

Bu görevi başarabilmek için beş kaynaktan yararlanılmıştır:

- . İlgili literatürün gözden geçirilmesi; ilgili kitapların ve makalelerin, federal ve eyalet hükümet kaynaklarından, işverenlerden ve yükseköğretim kurumlarındaki kütüphane araştırmalarından elde edilen döküman analizlerini içermektedir.
- . Öğrencinin kooperatif eğitime katılmaya ilişkin ilgilerini belirlemek için bir öğrenci anketi,
- . Uzman görüşleri ve kooperatif eğitim koordinatörleri, iş yöneticileri ve yükseköğretim çalışanları için model programların analizi,
- . Mahalli işverenlerden kooperatif eğitim programına katılma ilgilerine yönelik toplanan veriler,

- . Araştırmacının kooperatif eğitim ve işletme yönetiminde çalışan bir eğitimci olarak kişisel tecrübelerinin kullanımı

Bu kaynaklardan elde edilen bulgular; bütünleştirilmiş ve merkeziyetçi olmayan kooperatif eğitim program modeli ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Kooperatif eğitimde meslekle ilgili daha fazla araştırma için öneriler şunları içermektedir:

- . İşletme yönetiminde olduğu gibi diğer bölümlerde de (örneğin; bilgisayar, otomotiv vb.) genel eğitim, kooperatif eğitim programının içine alınarak öğretim programında ön koşul olacak bir model oluşturulmalıdır.
- . Merkeziyetçi olmayan bir kooperatif eğitim programı daha fazla araştırma isteyen bir alandır.

Yöresel Meslek Yüksekokulu kooperatif eğitim programlarından algılanan yararları saptamaya yönelik bir araştırma Gary (1990) tarafından Massachusetts/Worcester'daki Quinsigamond Yöresel Meslek Yüksekokulundan yaklaşık 460 eski kooperatif eğitim öğrencileri ile yürütülmüştür. Araştırma belgeleri "Cooperative Education Assesment Survey" (CEAS) olarak isimlendirilen çalışma için özellikle geliştirilmiştir. Araştırma raporunda sınıf eğitimini pratik iş uygulaması ile desteklemede bir araç olan kooperatif eğitimin 83 yıldan beri varlığını sürdürmesine rağmen, bu eğitimin layık olduğu ilgiye ulaşamadığına dikkat çekildikten sonra bunların şu nedenlerden kaynaklanabileceği belirtilmektedir:

- . yeterli teşvik eksikliği,
- . parasal destek eksikliği,
- . programın anlaşılmasındaki eksiklik

Bu çalışma Yöresel Meslek Yüksekokulu kooperatif eğitim programının algılanan yararları ile ilgili bazı amprik veriler sağlamaktadır. Veriler göstermektedir ki, katılanların büyük bir çoğunluğu, programın kişisel gelişim

ve mesleki gelişime katkıda bulunduğu konusunda görüş birliğinde bulunmuşlardır. Cinsiyete dayalı bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Fakat ırk, yaş, iş statüsü ve işe başlama statüleri arasında farklılık bulunmuştur.

Wates (1990) tarafından Güney Carolina işverenlerinin ve mesleki eğitim yöneticilerinin kooperatif eğitime karşı tutumlarını tespit etmeye yönelik bir araştırma yürütülmüştür. Güney Carolina'da 54 ortaöğretim mesleki eğitim yöneticisi ve rastgele seçilen 200 iş/ endüstri temsilcilerine, Likert tipi tavır ölçeği uygulanmıştır. İki grubun genel tutumlarında istatistiksel olarak bir fark bulunmamıştır. Elde edilen verilere göre işletme yeri, işletme büyüklüğü, ürün sınıflandırması ve sanayinin mevcut kooperatif eğitime katılıp katılmaması iş/endüstri temsilcilerinin tutumlarını etkilememiştir.

Northeastern Üniversitesinde kooperatif eğitimdeki beklentiler ve gerçekler konusunda Hays (1991) tarafından yapılan çalışma öğrenciler, işverenler, kooperatif eğitim uygulayıcıları ve kolej/fakültelerin kooperatif eğitim programları hakkındaki anlayış ve beklentileri üzerine odaklanmıştır. Kooperatif eğitim uygulayıcılarının rolü üzerinde öğretim ve yönetim gibi birbirine zıt iki temel görüş olmasına rağmen, kooperatif uygulayıcılarının alt grupları (koordinatörler ve danışmanlar) arasında kooperatif eğitimle ilgili oldukça benzer görüşler olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenciler ve kooperatif eğitim uygulayıcılarının da benzer beklentilere sahip oldukları bulunmuştur. Ancak kooperatif eğitim uygulayıcıları kooperatif iş tecrübesinin olgunlaşmaya katkısına ve teori ile uygulamayı birleştirmedeki yararına daha fazla dikkat çekerken, öğrenciler kariyer yapma, orta ve uzun vadeli yararlarına önem vermektedirler. Genel olarak öğrencilerin, işverenlerin ve kooperatif uygulayıcılarının beklentileri birbirlerine çok yakın çıkmıştır.

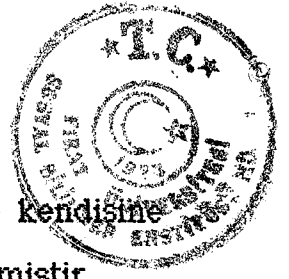

Becky (1993) yürüttüğü bir çalışmada, kooperatif eğitime katılan ve katılmayan öğrenciler arasında kişilerarası ilişkilerin geliştirilmesinin ölçütü olarak ilişkilerin kalitesi ve hoşgörü karakteristikleri hakkında önemli farklılıkların olup olmadığını incelemiştir. Çalışmanın ikinci amacı belirli demografik değişkenlerin, ilişkilerin kalitesi ve teloransa nisbi katkılarını incelemektir. Demografik ya da yordayıcı değişkenler; gruplar (kooperatif, kooperatif olmayan eğitim kurumları), cinsiyet, ırk, yaş, sınıf, bölüm ve süre (kooperatif eğitimde geçen sömestr sayısı)yi içerir. Bu çalışmanın denekleri, akademik başarı ortalaması 2.0 ve daha yüksek olan ve 45+ sömestr kredi saati tamamlayan 408 Emproia State Üniversitesi ve Northern Colorado Üniversitesi öğrencisidir.

Bu çalışmanın sonuçları şunlardır:

- . Kooperatif eğitime katılımın, öğrencilerin hoşgörü düzeyleriyle önemli biçimde ilişkili olduğu bulunmuştur.
- . Kooperatif eğitime katılımın öğrencilerin başarısını artırıcı bir etkisi olduğu görülmüştür.
- . Cinsiyet, ilişkilerin kalitesi ve hoşgörü düzeyleri ile anlamlı değildir.

Till (1993) tarafından yapılan bir başka çalışmada kooperatif programının kalitesini ölçmede kullanılan dört "Kooperatif Eğitim Kalite Ölçeği"nden yararlanılarak kooperatif eğitim programına katılan öğrenci algıları gözden geçirilmiştir. Özellikle genel kooperatif eğitim mezunları ile mühendislik kooperatif yüksekokul öğrencilerinin algıları tanımlanmaya çalışılmıştır. Dört Kooperatif Eğitim Kalite Ölçeğindeki (Cooperative Education Quality) önermeler, kooperatif eğitim kalite raporları, kooperatif öğrencilerinin demografik ve yerleştirme karakteristikleri, kooperatif eğitimle ilgili kritik durumlar, gelecekteki mesleki gelişimi ve mesleki planları ile ilgilidir. Eğitim programı kalitesi ve kooperatif eğitim programı gelişimi arasında bir bağ kurmaya dayalı olan bu çalışmada, herhangi bir kooperatif

programını geliştirme etkinliklerine katılmış olanların ölçme ve kendisine uygun çalışma programının belirlenmesinde faydalı olduğu belirlenmiştir.

Araştırmaların Genel Olarak Değerlendirilmesi

Ülkemizde okul-sanayi ortaklaşa eğitim programlarının yürütülmesine ilişkin araştırmaların yetersiz olmasına karşın, konuyla ilgili araştırmaların endüstriyel mesleki ortaöğretim kurumlarında gerçekleştiği anlaşılmaktadır. Yurt dışındaki araştırmaların ise, yükseköğretim düzeyinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Ulaşılabilen ve incelenen yurt dışındaki araştırmalar aşağıdaki başlıklar altında ele alınıp değerlendirilebilir.

Kooperatif Eğitim Programlarının Etkililiği ve Yararları ile İlgili Araştırmalar

- . Harosky (1982) kooperatif eğitim programlarının, öğrencilerin kendi kendine güvenini ve işverenin üretime dayalı memnuniyetini artırmada çok yararlı olduğunu,
- . Gary (1990) kooperatif eğitim programlarının kişisel ve mesleki gelişime katkıda bulunduğunu,
- . Dixon (1990) kooperatif eğitim mezunlarının diğerlerine oranla daha fazla beceriye sahip olduğunu,
- . Becky (1993) kooperatif eğitime katılan öğrencilerin okul başarılarının arttığını bulmuşlardır.

Kooperatif Eğitim Programlarının Yürütülmesine İlişkin Araştırmalar

- . Taqi (1983) kooperatif eğitim uygulamalarında öğrenci ve işverenler arasında iletişim ve güven eksikliği, programın yetersiz tanıtımı ve işverenler arasında bilgi eksikliği gibi sorunların olduğunu,
- . Dowburd (1986) kooperatif eğitim uygulamasına ilişkin öğrenci ile işverenlerin görüşlerinde farklılık bulunmadığını belirlemişlerdir.

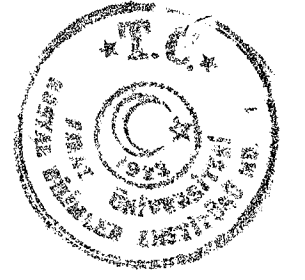
Kooperatif Eğitim Modeli ve Programı Geliştirmeye İlişkin Araştırmalar

- . Alkan (1969) Türkiye'de ticaret ve endüstriyel meslekler için bir kooperatif eğitim program önerisi,
- . Higgins (1990) bir kooperatif eğitim modeli geliştirmişlerdir.

Kooperatif Eğitime Karşı Görüş ve Tutumların Belirlenmesine Yönelik Araştırmalar

- . Hays (1991) ilgili tarafların kooperatif eğitim konusunda benzer beklentilere sahip olduklarını,
- . Wates (1990) işverenlerin ve eğitimcilerin kooperatif eğitime karşı tutumlarında fark bulunmadığını,
- . Thompson (1985) koordinatör öğretmenlerle işverenlerin, işverenin beklentileri ve işgüvenliği konularında görüş birliğinde olmadıklarını saptamışlardır.

Bu bölümde özetlenmiş olan konu ile ilgili ulaşılabilen yurt içi ve yurt dışındaki araştırmalar, bu çalışmanın planlanıp yürütülmesinde yararlı olmuştur.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, gelişmişlik düzeyleri farklı yörelerdeki işletme sorumluları, koordinatör öğretmenler ve EML son sınıf öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak İME uygulamasının yürütülmesine ilişkin farklılıkların bulunup bulunmadığını saptamaktır. Bu amaçtan yola çıkılarak belirlenen araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve çözümü bu bölümde yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırma, tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Tarama modelinde, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımları olup, araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesneyi, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 1984: 80-81). Bu araştırmada da gelişmişlik düzeyleri farklı yörelerdeki okul-sanayi işbirliği mevcut şekliyle betimlenmeye ve gelişmişlik düzeyleri farklı yörelerdeki işletme sorumluları, koordinatör öğretmenler ve EML son sınıf öğrencilerinden etkili bir işbirliğinin oluşturulmasına yönelik görüşler alınmaya çalışılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki endüstriyel mesleki ortaöğretim kurumları ve İME uygulamasına katılan işletmeler oluşturmaktadır. Bu evrenden örneklem, tabakalı (stratified) örnekleme türüne göre seçilmiştir. Bunun için;

1. Önce gelişmişlik düzeylerine göre yöreler dikkate alınmıştır.
2. Bu yöreleri temsilen iller seçilmiştir. Gelişmiş yöre il kapsamındaki iller arasından, okul-sanayi işbirliği uygulamaları konusunda uzun

yıllar deneyimli Bursa ili, I. derecede KÖY'deki iller arasında Adıyaman ve Diyarbakır; II. derecede KÖY'de Elazığ ve Malatya illeri seçilmiştir. Tablo 3'te kalkınmada öncelikli yörelerdeki iller verilmiştir.

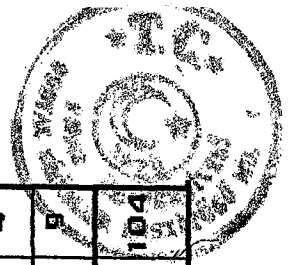
3. Bu illerin il merkezindeki endüstriyel mesleki ortaöğretim okulları seçilmiştir.
4. Bu okullardaki koordinatör öğretmenler, İME uygulamasına katılan son sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin beceri eğitimi için gönderildikleri işletmeler seçilmiştir.

TABLO 3: KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELER

I. Derecede Öncelikli Yöreler	II. Derecede Öncelikli Yöreler
1. <u>Adıyaman</u>	1. Amasya
2. Ağrı	2. Çankırı
3. Ardahan	3. Çorum
4. Bartın	4. <u>Elazığ</u>
5. Batman	5. Erzurum
6. Bayburt	6. Kastamonu
7. Bingöl	7. <u>Malatya</u>
8. Bitlis	8. Kahramanmaraş
9. <u>Diyarbakır</u>	9. Sinop
10. Erzincan	10. Sivas
11. Gümüşhane	11. Tokat
12. Hakkari	12. Yozgat
13. Iğdır	13. Zonguldak (Karabük ve Ereğli İlçeleri)
14. Kars	
15. Mardin	
16. Muş	
17. Şanlıurfa	
18. Siirt	
19. Şırnak	
20. Tunceli	
21. Van	
22. Zonguldak (Karabük ve Ereğli İlçeleri hariç)	

KAYNAK: (DPT, 1995: 8; Kutbay, 1992: 5; TOBB, 1994: 13)

Örneklemin seçiminde; öncelikle gelişmişlik düzeyi farklı illerdeki koordinatör öğretmenler, İME uygulamasına katılan son sınıf öğrencileri ve İME uygulamalarına katılan işletmelerin sayılarının eşitliğine bakılmışken, araştırmacının bulunduğu il'e olan uzaklıkları, ulaşım kolaylığı ve güvenlik gibi kriterler de dikkate alınmıştır.

ŞEKİL 5. ÖRNEKLEME ALINAN ENDÜSTRİ MESLEK LİSELERİ VE BÖLÜMLERİ

Bölüm	Bölüm Adı	Bilgisayar	Baya-Apre	Doküman	Pakum	Elektrik	Elektronik	Horita Kadastro	İplik	İş Makineleri	Kalıp	Kimya	Konfeksiyon	Makine Resamı	Matbaa	Metal İşleri	Mobil ve Dekorasyon	Model	Motor	Tesisat Teknolojisi	Teşviğe	Yapı	Yapı Resamı	TOPLAM
D.Bakır	Merkez EML	●				●	●					●				●	●				●		●	8
	Merkez EML	●				●						●				●	●				●		●	7
	Burhanettin Yıldız EML	●				●	●		●										●					4
	Merkez EML	●				●	●					●				●	●			●				7
Elezilgi	Gezi EML				●	●	●					●				●	●		●		●			8
	100. Yılı EML					●		●												●		●		5
	Ş.K. Özgeçer EML	●			●	●	●			●			●			●	●		●		●		●	10
Malatya	Y. Emre EML					●	●		●					●		●	●				●		●	11
	A. Özgür Söğütçü EML		●	●		●	●		●			●				●	●				●			7
	Atatürk EML					●	●		●		●					●	●				●			8
	Demirtaşpaşa EML	●				●	●						●								●			5
Bursa	Hürriyet EML					●	●			●				●						●	●	●	●	10
	Çimento Fab. EML					●																		3
	M. Şişan EML					●	●									●	●				●			4
	Tophane EML			●	●	●	●				●			●		●	●				●			9
TOPLAM		6	1	3	3	15	10	2	2	3	1	4	1	4	2	10	10	3	2	12	4	3	104	

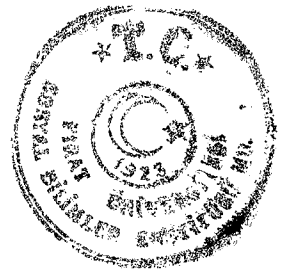
Örnekleme alınan grupların sayıları ve adreslerini belirlemek için I. ve II. derecede KÖY'deki tüm il ve gelişmiş yörede ise sadece Bursa il merkezindeki Endüstri Meslek Lisesi Müdürlüklerine araştırmacı tarafından hazırlanan formlar gönderilmiştir. Bu sayıların belirlenmesinde ayrıca MEB verilerinden de yararlanılmıştır.

Araştırmanın örneklemini, sayıları az olduğu için, evreni oluşturan koordinatör öğretmenler ve işletme sorumlularının tümü, öğrencilerden ise İME uygulamasına katılanlardan sadece farklı işletmelere gönderilenler oluşturmaktadır. Şekil:5'de görüldüğü gibi toplam 15 endüstri meslek lisesinden 22 farklı alanda toplam 104 bölüm örnekleme alınmıştır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında anket tekniği ve tarama yöntemi kullanılmıştır. Bilgi toplamak amacıyla, konuyla ilgili ulaşılabilen kaynaklar, yasalar ve yönetmelikler, süreli yayınlar, araştırmalar ve raporlar taranmıştır. Anketin hazırlanmasında 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ve ilgili Yönetmelikler esas alınmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında ve araştırma amaçlarına uygun olarak koordinatör öğretmen anketi, işletme sorumlusu anketi ve öğrenci anketi olmak üzere üç farklı anket hazırlanmıştır. **İşletme sorumlusu ve koordinatör öğretmen anketi;**

- . Kişisel bilgiler ve mevcut durumu belirlemeye yönelik bölüm,
- . İME uygulamalarının yürütülmesine yönelik bölüm,
- . İlgili tarafların görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerine yönelik bölüm,
- . İME uygulamalarında karşılaşılan sorun ve bu sorunlara ilişkin önerileri saptamaya yönelik bölüm olmak üzere dört bölümden,

öğrenci anketi ise;

- . Kişisel bilgiler ve mevcut durumu belirlemeye yönelik bölüm,
- . İME uygulamalarının yürütülmesine yönelik bölüm,
- . İME uygulamalarında karşılaşılan sorun ve bu sorunlara ilişkin önerileri saptamaya yönelik bölüm olmak üzere üç bölüm halinde düzenlenmiştir.

Anket maddelerinin geçerliliğinin sınanmasında bir grup uzman kanısına başvurulmuş, aracın kapsam ve yapı geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır. Çünkü uzman kanısıyla geçerlik çalışması, ölçme aracının biri "yapı geçerliği" diğeri ise "kapsam geçerliği" olmak üzere iki tür geçerliği ile ilgilidir (Arseven, 1994: 129). Taslağa ilişkin eleştiri ve öneriler dikkate alınarak, gerekli görülen düzeltmeler yapılmıştır. Anketler, güvenilirliğinin test edilmesi için çoğaltılarak Elazığ ilindeki Gazi Endüstri Meslek Lisesinde 35 İME uygulamasına giden öğrenci, 10 koordinatör öğretmen ve 16 işletme sorumlusuna uygulanmıştır. Bu uygulama ile elde edilen puanların güvenilirliği "Cronbach Alpha İç Tutarlılık Katsayısı" formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Sonuç, 0.79 çıktığından aracın İç tutarlılık Katsayısının yüksek olduğu kabul edilmiştir. Veri toplamak amacıyla geliştirilen anketlerin deneklere uygulanabilmesi için F.Ü. Rektörlüğü'nden 3 Kasım 1994 ve MEB'dan 24 Kasım 1994 tarihlerinde uygulama izni alınmış ve bu işlemler tamamlandıktan sonra anketler çoğaltılmıştır. Bu izin yazıları ve veri toplama araçları EK: I'de yer almaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümü

Anketler, belirtilen illerdeki Endüstri Meslek Liselerine araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Öğrenci ve koordinatör öğretmen anketleri hemen toplanmıştır. Ancak bazı toplanamayan öğrenci ve koordinatör öğretmen anketleri ve işletme sorumluları anketlerinin toplanması için her il'e ikinci

defa gidilmiştir. Bursa ilindeki bazı okullar ortaklaşa meslek eğitimini yoğunlaştırılmış eğitim uygulaması şeklinde yürütmektedirler. Bu uygulama ile okul bünyesindeki bazı bölümler ya da aynı bölümdeki öğrencilerin yarısı işletmelere beceri eğitimi için gönderilirken, diğer grup okulda teorik mesleki eğitim görmektedir. Bu nedenle işletmelere gönderilmeyen öğrencilerin anketleri öğretim yarıyılıının ikinci yarısında uygulanmıştır. İşletme sorumlularının anketi ise, koordinatör öğretmenlere sorumlu oldukları işletme sayıları kadar teslim edilmiş ve işyerini denetleme sırasında koordinatör öğretmenlerin yardımıyla uygulanmıştır.

Toplanan anketler gözden geçirilerek eksik, yanlış ve gelişigüzel doldurulmuş olanlar elenmiştir. Bu işlemden sonra anketlerin geri dönüş oranları şöyle belirlenmiştir.

TABLO 4: ANKETLERİN DÖNÜŞ ORANLARI

GRUPLAR	Uygulanan Anket Sayısı	Dönen Anket Sayısı	Oran
Koordinatör Öğretmenler	230	205	89.1
İşletme Sorumluları	434	350	80.6
Öğrenciler	1002	956	95.4
TOPLAM	1666	1511	90.7

Tablo 4'ten anlaşılacağı gibi anketlerin araştırmacı tarafından uygulanıp, toplanması anket dönüş oranlarının yüksek olmasını sağlamıştır. İşletme sorumlularının geri dönmeyen (84) anketlerin büyük çoğunluğu işletmedeki personel sayısı 50 kişiden az (64 işletme yüzde 76.2) küçük işletmelerdir. Öğrenci anketlerinin 28'i, koordinatör öğretmenlerinin 3'ü, işletme sorumlularının 12'si işleme alınmamıştır.

Veri toplama araçlarının toplanmasından sonra anket formları gerekli kontrolden geçirilerek ve elde edilen veriler kodlanarak bilgisayara işlenmiştir. Kullanılan istatistiksel işlemlerin gerçekleşmesinde Macintosh uyumlu "Statview 512" istatistiksel paket programından yararlanılmıştır.

Kişisel bilgiler ve mevcut durumu belirlemeye yönelik maddelerin frekans dağılımları çıkarılmış ve yüzdeleri hesaplanmıştır. İME uygulamasının yürütülmesine ilişkin hazırlanan maddelerin önce frekans dağılımları çıkarılmış ve yüzdeleri hesaplanmıştır. Deneklerin görüşleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Ki Kare (χ^2) tekniği kullanılmıştır. Ancak Ki Kare tekniğinin kullanılmadığı ya da verilerin dağılımı nedeniyle Ki Kare hesaplanamayan maddelerde yüzdelerle yetinilmiştir. Her maddeyle ilgili bilgiler tablo haline getirilmiş, Ki Kare uygulanan maddelere ilişkin hazırlanan tabloların altında Ki Kare, serbestlik derecesi, kontingensi (Contingency) katsayısı verilmiş ve bu değerlerin 0.05 düzeyinde anlamlı olup olmadığı belirtilmiştir. Ki Kare hesaplanan maddelerde yorumlar yapılırken, önce madde hakkında yüzdelerle bakılarak deneklerin ne düşündükleri belirtilmiş, sonra görüşler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuş ise ayrıntılı açıklama yapılmış, eğer ilişki bulunmamış ise durumun kısaca belirtilmesiyle yetinilmiştir. Ki Kare uygulanmayan tablolarda yüzdeler esas alınarak açıklama yapılmıştır.

Koordinatör öğretmen ve işletme/işletme sorumlularının 3308 sayılı Kanun gereğince yapmakla yükümlü oldukları görev ve sorumlulukları ne derece yerine getirebildiklerini belirlemeye yönelik ölçeğin hazırlanmasında Likert tipi ölçek kullanılmış ve dört seçenekli olarak hazırlanmıştır. Bunun için "çok gerçekleştiriyorum" dört, "orta derecede gerçekleştiriyorum" üç, "az derecede gerçekleştiriyorum" iki, "hiç gerçekleştiriyorum" bir puan ile

değerlendirilmiştir. Dereceleme ölçeğinde $x= 3.50$ ve üzeri olumlu katılım olarak kabul edilmiştir. Bu ölçekte yer alan seçeneklere verilen ağırlıkların sınırları aşağıdaki gibi düzenlenmiştir.

<u>Ağırlık</u>	<u>Seçenek</u>	<u>Sınırlar</u>
1	Hiç	0.50-1.49
2	Az	1.50-2.49
3	Orta	2.50-3.49
4	Çok	3.50-4.49

İME uygulamasında karşılaşılan sorunları belirlemeye yönelik ölçeğin hazırlanmasında Likert tipi ölçek kullanılmıştır. Bu ölçekteki derecelemede $x=3.50$ ve üzeri sorun olarak kabul edilmiştir.

İME uygulaması ile ilgili görev ve sorumlulukların yerine getirilmesi ve İME uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin verilerin analizinde frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi uygulanmıştır. F değeri 0.05 düzeyinde anlamlı olup olmadığı belirtilmiştir. Varyans analizinde H_0 hipotezi reddedildiğinde, başka bir deyişle gruplar farklı bulunduğunda farklılığı hangi grubun ortaya çıkardığını belirlemek için "Fisher En Küçük Önemli Fark Yöntemi" (Fisher Least Significant Difference) ikili karşılaştırma testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR ve YORUMLANMASI

Bu bölümde, anket uygulaması sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara dayalı yorumlar aşağıdaki dört ana başlık altında ele alınmıştır:

A. Kişisel Bulgular ve Yorumlanması

1. İşletme Sorumlularına İlişkin Bulgular ve Yorumlanması
2. Koordinatör Öğretmenlere İlişkin Bulgular ve Yorumlanması
3. Öğrencilere İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

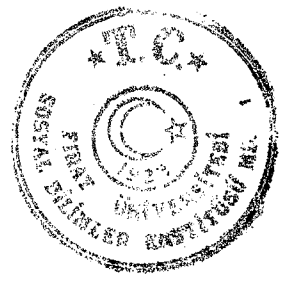
B. İşletmelerin Yapısına İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

C. İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasına İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

D. İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulaması İle İlgili Görev ve Sorumlulukların Yerine Getirilmesine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

1. İşletmelerin Üzerine Düşen Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması
2. Koordinatör Öğretmenlerin Üzerine Düşen Görev ve Sorumlulukları Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

E. İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

A. KİŞİSEL BULGULAR ve YORUMLANMASI

1. İşletme Sorumlularına İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

İşletme Sorumlularının Öğrenim Durumları

İşletme sorumlularının mezun oldukları en son eğitim kurumları Tablo 5'te yer almaktadır. Görüldüğü gibi üç farklı bölgedeki işletme sorumlularının çoğunluğu üniversite ve meslek yüksekokulu mezunudur. Gelişmiş yöredekilerin yüzde 54.6'sı, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 47.6'sı, I. derecede KÖY'dekilerin ise yüzde 51.2'si yüksek öğretim kurumlarından mezun olmuştur. Bunu üç farklı bölgede de yüzde 27.2 ile endüstri meslek lisesi mezunları izlemektedir. İşletme sorumlularının yüzde 1.1'i "başka" seçeneğinde Yüksek Lisans, Kara Harp Okulu, Çıraklık Eğitim Merkezi'nden mezun olduklarını belirtmişlerdir. İşletme sorumlularının yüzde 13.4'ünün mesleki ve teknik eğitim kurumlarından gelmedikleri görülmektedir.

TABLO 5: İŞLETME SORUMLULARININ ÖĞRENİM DURUMLARI

EĞİTİM KURUMLARI	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İlkokul	11	4.1	3	7.1	-	-	14	4.0
Ortaokul	9	3.4	2	4.8	-	-	11	3.1
Lise	13	4.8	5	11.9	4	10.3	22	6.3
Sanat Enstitüsü	17	6.3	2	4.8	1	2.6	20	5.7
Endüstri Meslek Lisesi	71	26.4	10	23.8	14	35.9	95	27.2
Tekniker Okulu/M. Y.O.	17	6.3	4	9.5	4	10.2	25	7.2
Üniversite	128	47.6	15	35.7	16	41.0	159	45.4
Başka	3	1.1	1	2.4	-	-	4	1.1
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

İşletme Sorumlularının Meslek Alanları

İşletme sorumlularından gelişmiş yöredekilerin yüzde 25.7'si Makine, yüzde 13.8'i Dokuma-Tekstil, yüzde 13.4'ü Elektrik, yüzde 11.5'i Yapı ve

Mobilya-Dekorasyon; II. derecede KÖY'de yüzde 35.7'si Makine, yüzde 23.8'i Metal İşleri ve Yapı; I. derecede KÖY'de yüzde 33.3'ü Makine ve yüzde 23.1'i Elektrik alanlarında bulunmaktadır.

TABLO 6 : İŞLETME SORUMLULARININ MESLEK ALANLARINA GÖRE DAĞILIMI

MESLEK ALANLARI	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Dokuma-Tekstil	37	13.8	-	-	1	2.6	38	10.9
Elektrik	36	13.4	5	11.9	9	23.1	50	14.3
Elektronik-Bilgisayar	16	5.9	-	-	7	17.9	23	6.6
Metal İşleri	12	4.5	10	23.8	-	-	22	6.3
Harita-Kadastro	-	-	-	-	2	5.2	2	0.5
Kimya	8	3.0	-	-	-	-	8	2.3
Makine	69	25.7	15	35.7	13	33.3	97	27.7
Mobilya ve Dekorasyon	31	11.5	-	-	-	-	31	8.9
Teziyat Teknolojisi	5	1.8	-	-	-	-	5	1.3
Yapı	31	11.5	10	23.8	7	17.9	48	13.7
İşletme	16	5.9	1	2.4	-	-	17	4.9
Başka	8	3.0	1	2.4	-	-	9	2.6
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

Deneklerin tamamına baktığımızda yüzde 27.7'si Makine, yüzde 14.3'ü Elektrik ve yüzde 13.7'ü Yapı; "başka" seçeneğinde de Eğitim Programları, Basın-Yayın, Çalışma Ekonomisi, Tarih, Endüstri Mühendisliği alanlarındandır (Tablo 6).

İşletme Sorumlularının Mesleki Kıdem ve Görevleri

İME uygulamasından sorumlu kişilerin, işletmedeki mesleki kıdem ve görevleri Tablo 7 ve Tablo 8'de belirtilmiştir. Tablo 7'dan anlaşılacağı gibi gelişmiş yöredeki işletme sorumlularının yüzde 28.6'sı 1-4 yıllık ve yüzde 27.1'i 5-8 yıllık mesleki kıdeme sahiptir. II. derecede KÖY'de yüzde 31'i 9-12 yıllık, yüzde 26.1'i 17-20 yıllık mesleki kıdeme; I. derecede KÖY'de ise yüzde 25.6'sı 5-8 yıllık, %23.1'i 17-20 yıllık mesleki kıdeme sahiptir.

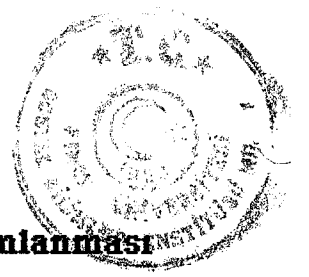
TABLO 7: İŞLETME SORUMLULARININ MESLEKİ KIDEMLERİ

MESLEKİ KIDEM	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Yılda az	4	1.5	2	4.8	4	10.3	10	2.9
1-4 Yıl	77	28.6	5	11.9	2	5.1	84	24.0
5-8 Yıl	73	27.1	4	9.5	10	25.6	87	24.9
9-12 Yıl	41	15.2	13	31.0	7	18.0	61	17.4
13-16 Yıl	36	13.4	5	11.9	5	12.8	46	13.1
17-20 Yıl	30	11.2	11	26.1	9	23.1	50	14.3
21 yıl ve yukarısı	8	3.0	2	4.8	2	5.1	12	3.4
TOPLAM	269	100.0	42	100.00	39	100.0	350	100.00

Gelişmiş yöredekiilerin yüzde 45'i usta öğretici, yüzde 29.4'ü mühendis, yüzde 10'u eğitim şefi; II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 52.4'ü usta öğretici, yüzde 31'i mühendis, yüzde 9.5'i tekniker ve I. derecede KÖY'dekilerin ise yüzde 48.7'si usta öğretici, yüzde 30.8'i mühendis, yüzde 10.2'si tekniker ünvanı ile işletmede görev yaptıklarını belirtmişlerdir. Görüldüğü gibi her üç bölgedeki işletme sorumlularının çoğunluğunu usta öğretmenler oluştururken, bunu mühendisler izlemektedir. Usta öğretmenlerin eğitim düzeylerine bakıldığında çoğunluğunun EML ve Sanat Enstitüsü (yüzde 32.9) mezunu oldukları lise, ortaokul ve ilkokul mezunlarının izledikleri görülmektedir.

TABLO 8: İŞLETME SORUMLULARININ İŞLETMEDEKİ GÖREVİ

İŞLETMEDEKİ GÖREV	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Müdürü	7	2.6	2	4.7	1	2.6	10	2.8
Eğitim Uzmanı	5	1.8	-	-	1	2.6	6	1.7
Eğitim Şefi	27	10.0	1	2.4	2	5.1	30	8.6
Mühendis	79	29.4	13	31.0	12	30.8	104	29.7
Teknik Öğretmen	12	4.5	-	-	-	-	12	3.4
Tekniker	18	6.7	4	9.5	4	10.2	26	7.4
Usta Öğretici	121	45.0	22	52.4	19	48.7	162	46.4
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

2. Koordinatör Öğretmenlere İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

Öğretmenlerin Cinsiyeti

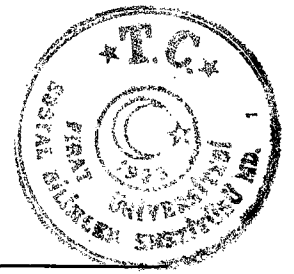
Koordinatör öğretmenlerin cinsiyeti Tablo 9'da verilmiştir. Koordinatör öğretmenlerin yüzde 94.6'sı erkek, yüzde 5.4'ü kadındır. Koordinatörlük görevi olan kadın öğretmenlerin azlığı dikkat çekicidir. Bu durum, endüstri meslek liselerinde görev yapan atelye ve meslek dersi öğretmenlerinin genelde erkek öğretmenlerden oluşması yanında mesleğin ve koordinatörlük görevinin özelliğinden kaynaklandığı izlenimini vermektedir.

TABLO 9: ÖĞRETMENLERİN CİNSİYETİ

YÖRELER	KADIN		ERKEK		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	9	6.8	124	93.2	133	100.0
II. DERECEDE KÖY	-	-	34	100.0	34	100.0
I. DERECEDE KÖY	2	5.3	36	94.7	38	100.0
TOPLAM	11	5.4	194	94.6	205	100.0

Koordinatör Öğretmenlerin Mesleki Kıdemleri

Koordinatör öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin yer aldığı Tablo 10'a bakıldığında, gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenlerin yüzde 28.6 oranında 13-16 yıl arasında mesleki kıdeme sahip olmalarına karşılık, II. derecede KÖY'de yüzde 35.3 ile 1-4 ve yine aynı oranda 5-8 yıl arasında; I. derecede KÖY'de ise yüzde 55.3 ile 1-4 yıl arasında mesleki kıdeme sahip oldukları görülmektedir. Anlaşılabileceği gibi I. ve II. derecede KÖY'lerdeki öğretmenler gelişmiş yöredeki öğretmenlere göre daha genç bir kitleyi oluşturmaktadır. Gelişmiş yörede diğer iki bölgeye oranla daha kıdemli öğretmenler bu görevi üstlenmişlerdir.

TABLO 10: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN MESLEKİ KIDEMLERİ

MESLEKİ KIDEM	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-4 yıl	16	12.0	12	35.3	21	55.3	49	23.9
5-8 yıl	23	17.3	12	35.3	7	18.4	42	20.5
9-12 yıl	26	19.6	6	17.7	3	7.9	35	17.1
13-16 yıl	38	28.6	2	5.9	6	15.8	46	22.4
17-20 yıl	19	14.3	1	2.9	1	2.6	21	10.2
21 ve yukarı	11	8.2	1	2.9	-	-	12	5.9
TOPLAM	133	100.0	34	100.0	38	100.0	205	100.00

Bu bulgu, I. ve II. derecede KÖY'deki öğretmenlerin yükseköğretim kurumlarından mezun olduktan hemen sonra koordinatör öğretmenlik görevlerini üstlendiklerini göstermektedir. Bunun nedeni, kıdemli öğretmenlerin bu bölgelerde yeterli sayıda bulunmamasına veya deneyimli meslek dersi öğretmenlerinin bu görevi üstlenmek istememelerine bağlanabilir.

Öğretmenlerin Koordinatörlük Deneyimleri ve Haftalık Koordinatörlük Görevi Yapma Süreleri

Koordinatör öğretmenlerin mesleki kıdemlerine bağlı olarak koordinatörlük yapma süreleri; gelişmiş yörede yüzde 49.6 ile 5-8 yılları arasında, II. derecede KÖY'de yüzde 67.6 ve I. derecede KÖY'de yüzde 71 ile 1-4 yılları arasında değişmektedir (Tablo 11). Koordinatör öğretmenlerin koordinatörlük görevlerini uzun süreden beri yapmaları İME uygulamasının daha sağlıklı yürütülmesi açısından önem taşımaktadır. Özellikle gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenlerin yüzde 12.8'le az da olsa 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden araştırmanın yapıldığı tarihe kadar koordinatörlük görevini yürüttüklerini belirtmeleri, bu açıdan diğer iki yöreye göre daha iyi durumda olduklarını göstermektedir.

TABLO 11 : KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN KOORDİNATÖRLÜK GÖREVİ YAPMA SÜRESİ

KOORDİNATÖRLÜK GÖREV SÜRESİ	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1 Yılda az	8	6.0	7	20.6	2	5.3	17	8.3
1-4 yıl	42	31.6	23	67.6	27	71.0	92	44.9
5-8 yıl	66	49.6	4	11.8	9	23.7	79	38.5
9-12 yıl	17	12.8	-	-	-	-	17	8.3
TOPLAM	133	100.0	34	100.0	38	100.0	205	100.0

Koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 75.9'unun haftada 8-10 saatlik, II. derecede KÖY'de yüzde 50.0'sinin 8-10 saatlik ve I. derecede KÖY'de yüzde 47.4'ünün 5-7 saatlik koordinatörlük görevini yürüttükleri görülmektedir. Ancak I. derecede KÖY'de 8-10 saat arasında koordinatörlük görevi yapanların (yüzde 44.7) oranı da yüksektir. Tablo 26 ve 27'de görüleceği gibi koordinatör öğretmenlerin izlemekle yükümlü oldukları işletme ve öğrenci sayılarının yoğunluğu dikkate alındığında koordinatör öğretmenlerin çoğunluğu haftada 8-10 saat bu görevi sürdürmektedirler.

TABLO 12 : KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN HAFTALIK KOORDİNATÖRLÜK GÖREVİ

HAFTALIK KOORDİNATÖRLÜK SÜRESİ	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
4 ve daha az	-	-	-	-	1	2.6	1	0.5
5- 7 saat	24	18.1	5	14.7	18	47.4	47	22.8
8-10 saat	101	75.9	17	50.0	17	44.7	135	65.9
11-13 saat	2	1.5	-	-	2	5.3	4	2.0
14-16 saat	4	3.0	6	17.7	-	-	10	4.9
17-19 saat	-	-	1	2.9	-	-	1	0.5
20 ve yukarı	2	1.5	5	14.7	-	-	7	3.4
TOPLAM	133	100.0	34	100.0	38	100.0	205	100.0

Koordinatör öğretmenlerin çoğunluğu bu görevlerini kendi istekleriyle aldıklarını söylemişlerdir. Bu oranlar gelişmiş yörede yüzde 86.5, II. derecede KÖY'de yüzde 61.8, I. derecede KÖY'de yüzde 81.6'dır (Tablo 13).

TABLO 13: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN KOORDİNATÖRLÜK GÖREVİNİ KENDİ İSTEKLERİYLE ALMA DURUMU

YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	115	86.5	18	13.5	133	100.0
II. DERECEDE KÖY	21	61.8	13	38.2	34	100.0
I. DERECEDE KÖY	31	81.6	7	18.4	38	100.0
TOPLAM	167	81.5	38	18.5	205	100.0

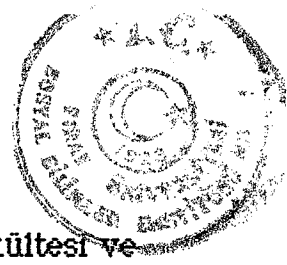
Koordinatör Öğretmenlerin Mezun Oldukları Eğitim Kurumları

Tablo 14'de koordinatör öğretmenlerin mezun oldukları en son eğitim kurumu belirtilmiştir.

TABLO 14: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN EĞİTİM DURUMU

MEZUNİYET	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Meslek Yüksekokulu	1	0.8	3	8.8	10	26.3	14	6.8
Erk.San.Yük. Ok./San. Eğt. Yük.Ok	2	1.5	-	-	-	-	2	1.0
Yük.Tek.Öğr.Ok./Teknik Eğt. Fak.	127	95.6	25	73.5	26	68.4	178	86.8
Mühendislik Fakültesi	1	0.8	5	14.8	2	5.3	8	3.9
Başka	2	1.5	1	2.9	-	-	3	1.5
TOPLAM	133	100.0	34	100.0	38	100.0	205	100.0

Üç farklı bölgede görevli öğretmenlerin büyük çoğunluğu, gelişmiş yörede yüzde 95.6'sı, II. derecede KÖY'de yüzde 73.5'i, I. derecede KÖY'de yüzde 68.4'ü, Yüksek Teknik Öğretmen Okulu/ Teknik Eğitim Fakültesi mezunudur. Ancak II. derecede KÖY'deki koordinatör öğretmenlerin yüzde

23.5'inin, I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 31.6'sının Mühendislik Fakültesi ve Meslek Yüksekokulu mezunudur. Koordinatör öğretmenler "başka" seçeneğinde ise Eğitim Fakültesi ve Fen-Edebiyat Fakültesinden mezun olduklarını belirtmişlerdir.

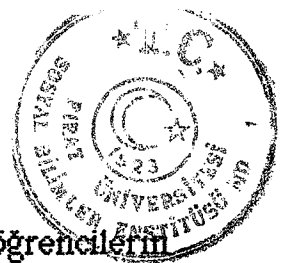
3. Öğrencilere İlişkin Kişisel Bulgular ve Yorumlar

Cinsiyet ve Bölümleri

Anket uygulanan İME programlarına katılan son sınıf öğrencilerinin bölümlere göre dağılımı Tablo 15'te verilmiştir.

TABLO 15: ÖĞRENCİLERİN BÖLÜMLERİ

BÖLÜMLER	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bilgisayar	1	0.2	-	-	5	3.9	6	0.6
Boya-Äpre	12	1.9	-	-	-	-	12	1.2
Dokuma	26	4.0	2	1.1	-	-	28	2.9
Döküm	16	2.5	2	1.1	-	-	18	1.9
Elektrik	139	21.6	43	23.2	28	21.6	210	22.0
Elektronik	56	8.7	13	7.0	19	14.7	88	9.2
İplik	3	0.5	-	-	-	-	3	0.3
İş Makineleri	7	1.1	4	2.2	13	10.1	24	2.5
Kalıp	9	1.4	-	-	-	-	9	0.9
Kimya	9	1.4	7	3.8	8	6.2	24	2.5
Konfeksiyon	12	1.9	-	-	-	-	12	1.3
Makine Ressamlığı	12	1.9	10	5.4	-	-	22	2.3
Matbaa	23	3.6	-	-	-	-	23	2.4
Metal İşleri	38	5.9	33	17.8	13	10.1	84	8.8
Mobilya ve Dekorasyon	60	9.4	7	3.8	8	6.2	75	7.9
Model	11	1.7	-	-	-	-	11	1.2
Motor	21	3.2	16	8.7	-	-	37	3.9
Tesisat Teknolojisi	17	2.7	8	4.3	-	-	25	2.6
Tesviye	118	18.4	33	17.8	26	20.2	177	18.5
Yapı	21	3.2	7	3.8	4	3.1	32	3.3
Yapı Ressamlığı	31	4.8	-	-	5	3.9	36	3.8
TOPLAM	642	100.0	185	100.0	129	100.0	956	100.0

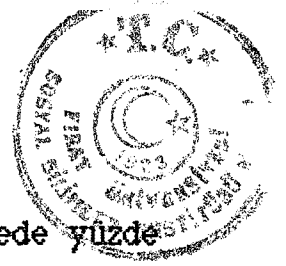

Her üç yörede de yüzde 92.6'sını erkeklerin oluşturduğu öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 21.6'sı Elektrik ve yüzde 18.4'ü Tesviye; II. derecede KÖY'de yüzde 23.2'si Elektrik, yüzde 17.8'i Metal İşleri ve Tesviye; I. derecede KÖY'de yüzde 21.6'sı Elektrik, yüzde 20.2'si Tesviye bölümü öğrencileridir. Buna göre öğrencilerin tamamı içerisinde yüzde 22'si Elektrik, yüzde 18.5'i Tesviye bölümlerinde okumaktadır. 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun 10. maddesine göre; beceri eğitimi uygulaması V. dönemden itibaren öğretim programlarında belirtilen ortak meslek derslerinden uygulamalı olanların eğitimlerini işletmelerde görmeleri esastır. Ancak zorunlu hallerde; III. ve IV. dönem öğrencilerinin de beceri eğitimi için işletmelere gönderilmesine İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulunun görüşü alınarak Valilikçe karar verilmektedir.

Öğrencilerin bir önceki öğretim yılında beceri eğitimi için işletmelere gitme durumu Tablo 16'da gösterilmiştir. Öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 18.7'si, II. derecede KÖY'de yüzde 15.7'si ve I. derecede KÖY'de yüzde 3.9'u bir önceki öğretim yılında beceri eğitimi için işletmelere gittiklerini belirtmişlerdir. Bir önceki öğretim yılında işletmeye gitme oranları, gelişmiş yörede diğer bölgelere oranla fazla olmasına rağmen, genelde öğrencilerin büyük çoğunluğu (yüzde 83.9) son sınıfta işletmelere gönderilmektedir.

TABLO 16: ÖĞRENCİLERİN BİR ÖNCEKİ ÖĞRETİM YILINDA İŞLETMEYE GİTME DURUMU

YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	120	18.7	522	81.3	642	100.0
II. DERECEDE KÖY	29	15.7	156	84.3	185	100.0
I. DERECEDE KÖY	5	3.9	124	96.1	129	100.0
TOPLAM	154	16.1	802	83.9	956	100.0

Öğrenciler, beceri eğitimi yaptıkları işletmenin gelişmiş yörede yüzde 55.3, II. derecede KÖY'de yüzde 70.8, I. derecede KÖY'de yüzde 58.1 oranında okul yönetimi tarafından bulunduğunu belirtmişlerdir. Ancak özellikle gelişmiş yöredeki öğrencilerin yüzde 44.7 ve I. derecede KÖY'de yüzde 41.9 gibi önemli bir oranı gittikleri işletmelerin aileleri, kendileri ve "başka" seçeneğinde yazdıkları yakınları tarafından bulunduğunu belirtmişlerdir (Tablo 17). Bu durum, 3308 sayılı Kanuna ters düşmektedir. Çünkü Kanunun 6. maddesinde "Öğrencilerin veya velilerin meslek eğitimi için işletme aramalarına meydan verilmez" ifadesi yer almaktadır.

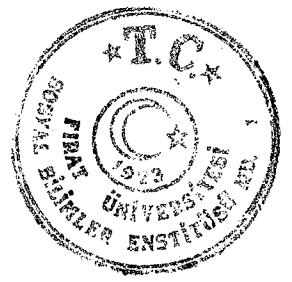
TABLO 17: İŞLETMELERİN KİMİN TARAFINDAN BULUNMA DURUMU

YÖRELER	OKUL YÖNETİMİ		AİLEM		KENDİM		BAŞKA		TOPLAM f
	f	%	f	%	f	%	f	%	
GELİŞMİŞ YÖRE	355	55.3	164	25.5	112	17.5	11	1.7	642
II. DERECEDE KÖY	131	70.8	29	15.7	20	10.8	5	2.7	185
I. DERECEDE KÖY	75	58.1	29	22.5	19	14.7	6	4.7	129
TOPLAM	561	58.7	222	23.2	151	15.8	22	2.3	956

Tablo 18'de, öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 81.8'i, II. derecede KÖY'de yüzde 83.2'si ve I. derecede KÖY'de yüzde 71.3'ü işletme sorumluları veya işletmede çalışanlarla yakınlıkları bulunmadığı görülmektedir.

TABLO 18: ÖĞRENCİLERİN, BECERİ EĞİTİMİ YAPTIĞI İŞLETME SORUMLULARI VEYA ÇALIŞANLARLA YAKINLIK DURUMU

YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	117	18.2	525	81.8	642	100.0
II. DERECEDE KÖY	31	16.8	154	83.2	185	100.0
I. DERECEDE KÖY	37	28.7	92	71.3	129	100.0
TOPLAM	185	19.4	771	80.6	956	100.0

B. İŞLETMELERİN YAPISINA İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLANMASI

İşletmelerin Sektörel Dağılımı ve Türleri

Tablo 19'da araştırmaya katılan işletmelerin sektörel dağılımları, Tablo 20'de ise işletme türleri verilmiştir.

TABLO 19: İŞLETMENİN SEKTÖREL DAĞILIMI

SEKTÖREL DAĞILIM	Gelişmiş Yöre (1)		II. Derecede KÖY (2)		I. Derecede KÖY (3)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İMALAT SANAYİİ								
. Gıda Sanayi	4	1.5	-	-	-	-	4	1.2
. Tekstil Sanayi	71	26.4	1	2.4	3	7.6	75	21.4
. Elektronik Sanayi	13	4.8	-	-	4	10.3	17	4.9
. Elektrikli Makinalar Sanayi	20	7.4	-	-	5	12.8	25	7.1
. Orman ve Ağaç Ürünleri Sanayi	34	12.6	-	-	-	-	34	9.7
. Otomotiv ve Yan Ürünleri Sanayi	57	21.2	1	2.4	1	2.6	59	16.9
. Metalurji Sanayi	24	8.9	1	2.4	1	2.6	26	7.4
HİZMET								
. İnşaat	29	10.8	10	23.7	1	2.6	40	11.4
. Turizm	1	0.4	-	-	-	-	1	0.3
KAMU HİZMETLERİ	16	6.0	29	69.1	24	61.5	69	19.7
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

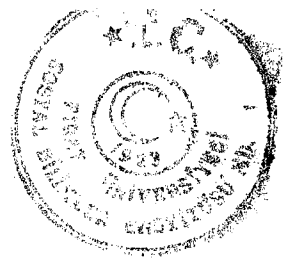
(1) BURSA,

(2) ELAZIĞ ve MALATYA,

(3) ADIYAMAN ve DİYARBAKIR

Tablo 19'da görüldüğü gibi gelişmiş yöredeki işletmelerin yüzde 82.8'i imalat sanayinde, I. derecede Kalkınmada Öncelikli Yörede yüzde 61.5'i ve II. derecede Kalkınmada Öncelikli Yörede yüzde 69.1'i kamu hizmetlerinde faaliyet göstermektedir. Bu bulgu, kalkınmada öncelikli yörelere yeterli yatırımların yapılmamasına bağlanabilir. Bunun nedeni TOBB'ne (1994: 46) göre;

- . yatırımların istenilen düzeyde gerçekleşmemesine,
- . yeterli ve büyük sermayenin olmayışına,
- . bölgenin içinde bulunduğu coğrafi özelliklerine,
- . yerleşim yapısına,
- . büyük tüketim merkezlerine uzaklığına,
- . ulaştırma ve pazarlama güçlüklerine,

- . nüfus ve doğurganlığına,
- . istihdam sorunlarına,
- . bölücü terör ve anarşiye, can güvenliğine, göç vb.

gibi bir çok nedene bağlanmaktadır.

TABLO 20: İŞLETMENİN TÜRÜ

TÜRÜ	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Özel İşletmeler	249	92.6	13	31.0	15	38.5	277	79.2
Kamu İşletmeleri	16	5.9	29	69.0	24	61.5	69	19.7
Karma İşletmeler	4	1.5	-	-	-	-	4	1.1
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

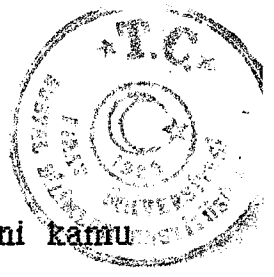
Burada işletme türlerini kısaca açıklamakta yarar görülmektedir. İşletmeleri sahiplerine göre bir sınıflandırmaya tabi tutmak gerektiğinde genel olarak üçlü bir sınıflama söz konusudur;

a. Özel İşletmeler: Mülkiyeti ve sermayesi özel kişilere ait olan işletmelerdir. Gerek sermaye, gerekse yönetim olarak tamamen müteşebbislere aittir.

b. Kamu İşletmeleri: Devlet çeşitli nedenlerle işletmeler kurmakta ya da kurulu bulunan bazı işletmeleri devralarak işletmektedir. Genel olarak topluma hizmet esasını güden bu tür durumlarda bir işletmenin yarısından fazlasının devlete ait olması tipik bir özelliktir.

c. Karma İşletmeler: Özel ve kamu işletmelerinin ortak sermaye ile kurdukları işletme türüdür. Bu tür işletmelerde kamu sermayesinin genel olarak yarından az olduğu görülmektedir (Dinçer ve Fidan, 1995: 79-80; Doğan, 1984: 24-25).

İşletmelerin gelişmiş yörede yüzde 92.6'sını özel, yüzde 7.4'ünü kamu ve karma işletmeleri; II. derecede KÖY'de yüzde 31'ini özel, yüzde 69'unu kamu

işletmeleri; I. derecede KÖY'de yüzde 38.5'ini özel, yüzde 61.5'ini kamu işletmeleri oluşturmaktadır. Gelişmiş yöredeki işletmelerin büyük çoğunluğunun özel işletmeler olmasına rağmen, I. ve II. derecede KÖY'de ise bu işletmelerin sayısı çok düşüktür. Bu bulgu ile, Kalkınmada Öncelikli Yörelere yeterli sayıda özel işletmelerin bulunmadığı görülmektedir.

İşletmenin Büyüklüğü

DİE'ne göre 1-24 işçi çalıştıran işletmeler küçük, 25-100 arası işçi çalıştıranlar orta ölçekli ve 100'den fazla işçi çalıştıranlar da büyük işletme olarak değerlendirilmektedir. Ülkemizde küçük ve orta ölçekli işletmelere yönelik olarak faaliyette bulunan KOSGEB, personel sayısı 50'den aşağı olanları küçük ölçekli, 50-200 arası olanları orta ölçekli ve 200'den fazla olanları da büyük ölçekli işletmeler olarak tanımlamaktadır.

Öğrencilerin beceri eğitimi yaptıkları işletmelerin büyüklükleri Tablo 21'de gösterilmiştir. Her üç yöredeki işletmelerin yüzde 56'sı küçük ölçekli, yüzde 35.7'si orta ve yüzde 8.3'ü büyük ölçekli işletmelerdir. Bu sonuca göre, işletmelerin büyük çoğunluğu (Gelişmiş yörede yüzde 56.5, II. derecede KÖY'de yüzde 57.1, I. derecede KÖY'de yüzde 51.3) küçük ölçekli işletmeler grubunda yer almaktadır.

TABLO 21 : İŞLETMENİN BÜYÜKLÜĞÜ

BÜYÜKLÜK	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Küçük Ölçekli İşletme	152	56.5	24	57.1	20	51.3	196	56.0
Orta Ölçekli İşletme	91	33.8	18	42.9	16	41.0	125	35.7
Büyük Ölçekli İşletme	26	9.7	-	-	3	7.7	29	8.3
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

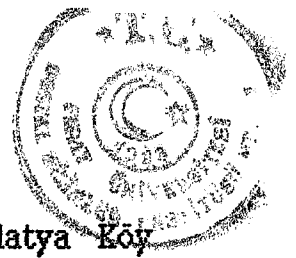
İşletmelerde Beceri Eğitimi Gören Öğrenci Sayıları

İşletmelerde beceri eğitimi gören öğrencilerin sayıları ve öğrencilerin işletme büyüklüğüne göre dağılımları Tablo 22 ve Tablo 23'de görülmektedir. Gelişmiş yöredeki işletme sorumlularının yüzde 59.1'i işletmelerinde 1 ile 5 öğrenci, II. derecede KÖY'de yüzde 23.8'i ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 41'i 6 ile 10 öğrenciye işletmelerinde beceri eğitimi yaptırdıklarını ifade etmişlerdir. Tüm gruplar dikkate alındığında, İME gören öğrencilerin sayısının 1-10 arasında yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bunların oranları gelişmiş yörede yüzde 72.9, II. derecede KÖY'de yüzde 45.2 ve I. derecede KÖY'de yüzde 69.3 olarak belirlenmiştir. Buna göre gelişmiş yöredeki öğrencilerin çoğunluğu küçük işletmelere gönderilirken, I. ve II. derecede KÖY'deki öğrencilerin dikkate değer bir çoğunluğu kamu işletmelerine gitmektedir. Bu bulgu; Kalkınmada Öncelikli Yörelerde kamu yatırımlarının daha ağırlıklı olduğu bulgusunu da doğrulamaktadır.

TABLO 22: İŞLETMEDE BECERİ EĞİTİMİ GÖREN ÖĞRENCİ SAYISI

İŞLETMEDEKİ ÖĞRENCİ SAYISI	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1- 5	159	59.1	9	21.4	11	28.3	179	51.1
6-10	37	13.8	10	23.8	16	41.0	63	18.0
11-15	27	10.0	4	9.5	1	2.6	32	9.2
16-20	11	4.1	4	9.5	2	5.1	17	4.9
21-25	7	2.6	5	11.9	2	5.1	14	4.0
26-30	5	1.9	6	14.3	2	5.1	13	3.7
31-35	1	0.4	-	-	2	5.1	2	0.9
36-40	5	1.9	-	-	-	-	5	1.4
41-45	4	1.4	-	-	-	-	4	1.1
46-50	4	1.4	1	2.4	1	2.6	6	1.7
51 ve yukarı	9	3.4	3	7.2	2	5.1	14	4.0
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

Bünyesinde en çok öğrenci bulunduran işletmeler açısından bir sıralama yapılacak olursa; bunlar gelişmiş yörede 250 öğrenci bulunduran Oyak

Renault A.Ş., II. derecede KÖY'de 69 öğrenci bulunduran Malatya Köy Hizmetleri 6. Bölge Müdürlüğü, I. derecede KÖY'de 58 öğrenci bulunduran Diyarbakır DSİ 10. Bölge Müdürlüğü'dür. Araştırma kapsamına alınan yörelerdeki işletme sorumlularından gelişmiş yöredekiler toplam 3613, II. derecede KÖY'dekiler 732, I. derecede KÖY'dekiler 585 öğrenciye işletmelerinde beceri eğitimi yaptırdıklarını belirtmişlerdir.

3308 sayılı Kanuna göre işletmeler 50'den az ve 50'den fazla personel çalıştıran işletmeler olmak üzere iki bölümde ele alınmıştır. İşçi sayısı 50 ve daha fazla olan işletmelerin işçi sayısının yüzde 5'den az, yüzde 10'dan fazla olmamak kaydıyla öğrencilere beceri eğitimi yaptırmaları zorunlu hale getirilmiştir (3308 sayılı Kanun Madde: 7).

TABLO 23: İŞLETMELERDE BECERİ EĞİTİMİ GÖREN ÖĞRENCİLERİN İŞLETME BÜYÜKLÜĞÜNE GÖRE DAĞILIMLARI

PERSONEL SAYISI	50'den Az Personel Çalıştıran İşletmeler						50'den Fazla Personel Çalıştıran İşletmeler					
	Fazla		Uygun		Top.	Eksik		Fazla		Uygun		Top.
YÖRELER	f	%	f	%	f	f	%	f	%	f	%	f
GELİŞMİŞ YÖRE	9	5.9	143	94.1	152	4	3.4	5	4.3	108	92.3	117
II. DERECEDE KÖY	8	33.3	16	66.7	24	3	16.7	2	11.1	13	72.2	18
I. DERECEDE KÖY	4	20.0	16	80.0	20	3	15.8	1	5.2	15	79.0	19
TOPLAM	21	10.7	175	89.3	196	10	6.5	8	5.2	136	88.3	154

3308 sayılı Kanunda belirtilen şartlara küçük işletmelerin yüzde 89.3'ü, orta ve büyük boy işletmelerin yüzde 88.3'ünün uydukları görülmektedir. Sayıları az da olsa, bazı küçük işletmelerin yüzde 10.7'si ile orta ve büyük boy işletmelerin yüzde 11.7'sinin kanunda belirtilen şartların dışında işletmelerinde beceri eğitimi için fazla sayıda öğrenci aldıkları belirlenmiştir. Böylece, işletmelerin Kanunda belirtilenden daha fazla öğrenciyi beceri

eğitimi uygulaması için almaları; beceri eğitimini ikinci planda tutarak, ucuz işgücünden yararlanmak gibi olumsuz bir durumu ortaya çıkarabilir. Bu da İME uygulamasının tam anlamıyla gerçekleşmesini engelleyebilir.

Okul-Sanayi İşbirliğinin Uygulama Süresi

İşletme sorumlularının, İME uygulamalarının ne kadar süreden beri yapıldığına ilişkin açık uçlu soruya vermiş oldukları yanıtlar gruplandırılarak Tablo 24'de verilmiştir. Gelişmiş yöredeki işletme sorumluları çoğunlukla (yüzde 36.1) 1-3 yıldan beri işletmelerinde beceri eğitiminin yapıldığını belirtmiştir. Bu bulgu; işletmelerin İME uygulaması kapsamına yeni alındığını göstermesine karşın; 1974-75 öğretim yılından itibaren sayıları az da (yüzde 9.7) olsa öğrenci gönderilen işletmeler bulunmaktadır. 1974-75 öğretim yılında Bursa Tophane Endüstri Meslek Lisesinde, başlatılan okul-sanayi işbirliği çalışmalarından iyi sonuçlar alınınca bu lise Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi (OSANOR) Projesi kapsamına alınmıştır (Savaşeri, 1981: 3-4).

TABLO 24: İŞLETMELERDE OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN UYGULAMA SÜRESİ

SÜRE	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-3 Yıl	97	36.1	5	11.9	8	20.5	110	31.4
4-6 Yıl	73	27.1	14	33.3	13	33.3	100	28.6
7-9 Yıl	59	21.9	23	54.8	18	46.2	100	28.6
10-12 Yıl	7	2.6	-	-	-	-	7	2.0
13-15 Yıl	4	1.5	-	-	-	-	4	1.1
16-18 Yıl	3	1.1	-	-	-	-	3	0.8
19 ve yukarı	26	9.7	-	-	-	-	26	7.5
TOPLAM	269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0

İşletme sorumluları II. derecede KÖY'deki işletmelerin yüzde 54.8'inde, I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 46.2'sinde 7-9 yıldan beri, yani 1986 yılında

yürürlüğe giren 3308 sayılı "Çıracılık ve Meslek Eğitimi Kanunu" ile işletmelerinde beceri eğitimi yapıldığını belirtmişlerdir. Bu bulgu I. ve II. derecede KÖY'de 3308 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten, araştırmanın yapıldığı tarihe kadar aynı işletmelerde (büyük çoğunluğu kamu kuruluşlarının oluşturduğu II. derecede KÖY'de %61.5; I. derecede KÖY'de %69.1) beceri eğitiminin yapıldığını göstermektedir.

İşletmelerde Eğitim Merkezinin Bulunması

Tablo 25'de görüldüğü gibi yalnızca gelişmiş yöredeki işletme sorumluları, işletmelerinde yüzde üç oranında eğitim merkezinin bulunduğunu belirtmişlerdir. Gelişmiş yöredeki bu işletmelerin de büyük işletmeler olduğu gözlenmektedir. Kanunun birinci maddesinde "öğretim programlarında belirtilen teorik derslerin eğitiminin, okullarda veya işletmelerde tesis edilen eğitim merkezlerinde yapılabileceği" belirtilmektedir. Bu araştırmada işletmelerde teorik eğitimin yapıldığı eğitim merkezlerinin çok az sayıda olduğu görülmüştür.

TABLO 25: İŞLETMEDE EĞİTİM MERKEZİ BULUNMA DURUMU

YÖRELER	EYET		KURULMA AŞAMASINDA		HAYIR		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	8	3.0	19	7.0	242	90.0	269	100.0
II. DERECEDE KÖY	-	-	2	4.8	40	95.2	42	100.0
I. DERECEDE KÖY	-	-	1	2.6	38	97.4	39	100.0
TOPLAM	8	2.3	22	6.3	320	91.4	350	100.0

C. İME UYGULAMASINA İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLAR

Bir Koordinatör Öğretmene Düşen İşletme ve Öğrenci Sayıları

Bir koordinatör öğretmene düşen işletme ve öğrenci sayıları Tablo 26 ve

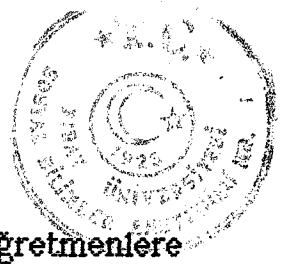
Tablo 27'de verilmiştir. Koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 48.1'i ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 81.6'sı 1 ile 3 işletmeyi denetlemekle yükümlü olduklarını belirtirken, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 47.1'i 4 ile 6 işletme denetlediklerini belirtmişlerdir. Tüm koordinatör öğretmenlerin görüşlerine bakıldığında yüzde 49.2'sine 1-3 işletme, yüzde 27.8'ine 4-6 işletme düşmektedir.

TABLO 26: BİR KORDİNATÖR ÖĞRETMENE DÜŞEN İŞLETME SAYISI

İŞLETME SAYISI	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-3	64	48.1	6	17.6	31	81.6	101	49.2
4-6	34	25.6	16	47.1	7	18.4	57	27.8
7-9	17	12.8	8	23.5	-	-	25	12.2
10-12	11	8.3	4	11.8	-	-	15	7.3
13-15	2	1.4	-	-	-	-	2	1.0
16 ve yukarı	5	3.8	-	-	-	-	5	2.5
TOPLAM	133	100.0	34	100.0	36	100.0	205	100.0

Gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenlerin birinci sırada yüzde 30.8'i 7 ile 12, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 41.2'si ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 39.5'i 19 ile 24 öğrenci grubundan; ikinci sırada gelişmiş yöredeki yüzde 29.3'ü 1 ile 6, II. derecede KÖY'dekilerde yüzde 29.4'ü ve I. derecede KÖY'dekilerde yüzde 28.9'u 13 ile 18 öğrenci grubundan sorumlu olduklarını belirtmişlerdir.

Gelişmiş yörede bir koordinatör öğretmene en fazla 18 işletme ve 20 öğrenci, II. derecede KÖY'dekilere 12 işletme ve 30 öğrenci, I. derecede KÖY'dekilere ise 6 işletme ve 32 öğrenci düşmektedir. Buna göre bir koordinatör öğretmene düşen işletme ve öğrenci sayıları açısından bölgelerde düzenli bir dağılımın olmadığı görülmektedir. Gelişmiş yörede bir koordinatör öğretmene düşen işletme sayısının, I. ve II. derecede KÖY'de ise öğrenci

sayılarının fazlalığı göze çarpmaktadır. Bu sonuç, koordinatör öğretmenlere düşen işletme ve öğrenci sayılarının İME uygulamasının denetimini zorlaştırabileceği düşüncesini doğurmaktadır.

TABLO 27: BİR KORDİNATÖR ÖĞRETMENE DÜŞEN ÖĞRENCİ SAYISI

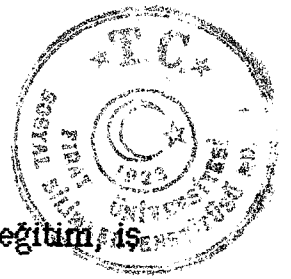
ÖĞRENCİ SAYISI	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-6	39	29.3	-	-	1	2.6	40	19.5
7-12	41	30.8	6	17.6	4	10.5	51	24.9
13-18	23	17.3	10	29.4	11	28.9	44	21.5
19-24	16	12.0	14	41.2	15	39.5	45	22.0
25 ve yukarı	14	10.6	4	11.8	7	18.5	25	12.1
TOPLAM	133	100.0	34	100.0	38	100.0	205	100.0

İşletme Sorumlularının ve Koordinatör Öğretmenlerin İME Uygulaması Konusunda Kursa Katılma Durumu

Meslek kursları, çıraklar ve endüstri meslek lisesinden gelen öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu olacak eğitim personeline uygulanmaktadır. Bu kursu başarı ile tamamlayanlara Usta Öğreticilik-Eğitici Personel Belgesi verilmektedir. Bu kursta şu dersler verilmektedir (MEB, 1992: 172).

TABLO 28: İŞ PEDAGOJİSİ KURSUNDA VERİLEN DERSLER

DERSİN (ÜNİTENİN) ADI	SAAT
Çıraklık ve Meslek Eğitiminin İlkeleri	4
Eğitim Psikolojisi	3
Eğitimde İletişim ve İletişim Araçları	4
Meslek Analizi ve Öğretim Programlarının Hazırlanması	8
Atelye ve Meslek Dersleri Öğretim Metodları	8
İş Güvenliği	4
İş Kalitesi ve Maliyet İlişkileri	4
Öğretimde Ölçme ve Değerlendirme	3
İmtihan ve Değerlendirme	2
TOPLAM	40

Uygulanan bu eğitimde, ilgili mevzuatın tanıtılması, sanayide eğitim, iş ve insan ilişkileri, öğretimin planlanması, işçi sağlığı ve iş güvenliği, öğretim teknikleri, öğretimde ölçme ve değerlendirme konuları işlenmektedir.

TABLO 29: İME KONUSUNDA HERHANGİ BİR KURSA KATILMA DURUMU

YÖRELER	İŞLETME SORUMLUSU					KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN				
	EVET		HAYIR		TOP.	EVET		HAYIR		TOP.
	f	%	f	%	f	f	%	f	%	f
GELİŞMİŞ YÖRE	40	14.9	229	85.1	269	20	15.0	113	85.0	133
II. DERECEDE KÖY	9	21.4	33	78.6	42	5	14.7	29	85.3	34
I. DERECEDE KÖY	7	17.9	32	82.1	39	4	10.5	34	89.5	38
	56	16.0	294	84.0	350	29	14.1	176	85.9	205
	SD=2		$\chi^2=1.287$			SD=2		$\chi^2=0.506$		

İME uygulamasına yönelik hizmet içi eğitim görme durumuna ilişkin işletme sorumlularının ve koordinatör öğretmenlerin görüşleri ve yapılan χ^2 çözümlemesi Tablo 29'da görülmektedir. Her üç yöredeki işletme sorumlularının yüzde 84'ü, Koordinatör öğretmenlerin yüzde 85.9'u İME konusunda herhangi bir kursa katılmadıklarını ifade etmişlerdir. Yapılan χ^2 çözümlemesinde işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenlerin hizmet içi eğitim görme konusunda bölgeler arasında anlamlı bir görüş farkı olmadığı belirlenmiştir.

TABLO 30: HİZMET İÇİ EĞİTİME İHTİYAÇ DUYMA DURUMU

YÖRELER	İŞLETME SORUMLUSU					KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN				
	EVET		HAYIR		TOP.	EVET		HAYIR		TOP.
	f	%	f	%	f	f	%	f	%	f
GELİŞMİŞ YÖRE	150	65.5	79	34.5	229	60	53.1	53	46.9	113
II. DERECEDE KÖY	16	48.5	17	51.5	33	16	55.2	13	44.8	29
I. DERECEDE KÖY	17	53.1	15	46.9	32	25	73.5	9	26.5	34
	183	62.2	111	37.8	294	101	57.4	75	42.6	176

İME uygulamasına yönelik hizmet içi eğitim programlarına katılmayan işletme sorumlularının yüzde 62.2'si, koordinatör öğretmenlerin ise yüzde 57.4'ü böyle bir eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir (Tablo 30).

Ücret

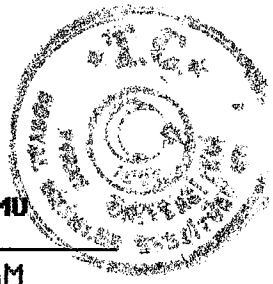
İşletme sorumlularının yüzde 0.9'u öğrencilerin eğitimleriyle ilgilenmelerinden dolayı ek ücret aldıklarını belirtirken, yüzde 99.1'i herhangi bir ücret almadıklarını belirtmiştir (Tablo 31). İşletme sorumlularının öğrencilerle ilgilenmelerinden dolayı belli bir ücret almaları, onları bu konuda teşvik edici bir etmen olarak düşünülmelidir. Bu nedenle, elde edilen bulgunun İME uygulamasını olumsuz yönde etkileyebileceği söylenebilir.

TABLO 31 : İŞLETME SORUMLULARININ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİMİ İLE İLGİLENMELERİNDEN DOLAYI ÜCRET ALMA DURUMU

YÖRELER	EVET		HAYIR		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	1	0.4	268	99.6	269	100.0
II. DERECEDE KÖY	1	2.4	41	97.6	42	100.0
I. DERECEDE KÖY	1	2.6	38	97.4	39	100.0
TOPLAM	3	0.9	347	99.1	350	100.0

Koordinatör Öğretmenlerin Ulaşım Durumu

Öğretmenlerin koordinatörlük görevlerini yerine getirmek üzere işleme giderken araç tahsisi yapılma ve ulaşım durumları Tablo 32 ve Tablo 33'te gösterilmiştir. Bulgulara göre deneklerin üç farklı bölgede yüzde 97.6'sı araç tahsisi yapılmadığını ve araç tahsisi yapılmayan deneklerin büyük çoğunluğu (yüzde 66.5'i) otobüs, dolmuş vb. gibi toplu taşıma araçlarını kullanarak işleme gittiklerini belirtmişlerdir.

TABLO 32: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERE ARAÇ TAHSİSİ YAPILMA DURUMU

YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	4	3.0	129	97.0	133	100.0
II. DERECEDE KÖY	1	2.9	33	97.1	34	100.0
I. DERECEDE KÖY	-	-	38	100.0	38	100.0
TOPLAM	5	2.4	200	97.6	205	100.0

TABLO 33: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN ULAŞIM DURUMU

ULAŞIM DURUMU	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İşletmelerin servis araçlarıyla	-	-	-	-	3	7.9	3	1.5
Kendi özel aracımla	48	37.2	11	33.3	5	13.1	64	32.0
Toplu taşıma araçlarıyla	81	62.8	22	66.7	30	79.0	133	66.5
TOPLAM	129	100.00	33	100.00	38	100.0	200	100.0

Koordinatör öğretmenlerin toplu taşıma araçlarını kullanarak işleme gitmeleri işletme ve öğrenciye ayırabileceği zamanı kısıtlamaktadır. Böylece dönem içerisinde işletme ve öğrenciye ayrılan süre yeterli olmamaktadır. Bu durum aynı zamanda koordinatör öğretmenlik görevini isteyerek alma, görev ve sorumluluklarını yerine getirme hususunu da olumsuz yönde etkileyebilir.

Alan Dışı Koordinatör Öğretmenlik Görevi Yapma

Tablo 34'ten anlaşılacağı gibi koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 65.4'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 47.1'i ve I. derecede KÖY'de yüzde 65.8'i meslek alanı dışında koordinatör öğretmenlik yapmaktadırlar. Meslek alanı dışında koordinatörlük yapma konusunda, koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde bölgeler arasında yapılan χ^2 çözümlemesinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark yoktur. Elde edilen sonuç, okul yönetimi tarafından yeterli sayıda öğretmen görevlendirilmediğini veya belli branşlarda atelye meslek

dersi öğretmenlerinin yetersiz olduğunu göstermektedir. Bu durum koordinatörlük görevini üstlenen öğretmenlerin İME uygulamasına ilişkin görevlerini yerine getirmesini aksatacağı endişesini yaratmaktadır. Uygulamada meydana gelen aksaklıkları belirlemek, programın amacına ulaşip ulaşmadığını saptamak, beceri eğitimini yakından izlemek, okul-işletme arasındaki koordinasyonu sağlamak ve daha etkili rehberlikte bulunmak gibi temel sorumlulukların yerine getirilmesi ancak koordinatör öğretmenlerin meslek alanı ile ilişkili olduğu takdirde mümkün olabilir.

TABLO 34: ALAN DIŞI KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLİK GÖREVİ YAPMA DURUMU

YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%
GELİŞMİŞ YÖRE	87	65.4	46	34.6	133	100.0
II. DERECEDE KÖY	16	47.1	18	52.9	34	100.0
I. DERECEDE KÖY	25	65.8	13	34.2	38	100.0
TOPLAM	128	62.4	77	37.6	205	100.0
SD=2	x ² = 4.113					

Öğrencileri İzleme Sıklığı

3308 sayılı Kanun'un 23. maddesinde, İME uygulaması sırasında öğrencilerin devam ve disiplin durumunu kontrol etmek, işyerine uyum sağlayamayan öğrencileri tespit ederek, bu hususta alınacak tedbirleri okul müdürlüğüne bildirmek gibi görevlerin koordinatör öğretmenlerin temel görevleri arasında olduğu belirtilmiştir.

Koordinatör öğretmenlerin öğrencileri işyerinde yaptıkları çalışmalarını izleme sıklığı konusunda grupların görüşleri Tablo 35'te verilmiştir. İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 38.3'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 40.5'i haftada bir, I. derecede KÖY'de yüzde 43.6'sı dört haftada bir koordinatör

öğretmenlerin işletmeye geldiklerini ifade etmişlerdir. "Başka" seçeneğinde ise hiç gelmediği (yüzde 2.1) ve dönemde bir defa geldiği (yüzde 3.1) vurgulanmıştır. Koordinatör öğretmenler; gelişmiş yörede yüzde 64.7 oranında haftada bir, II. derecede KÖY'de yüzde 47.1 oranında iki haftada bir, I. derecede KÖY'de yüzde 84.2 oranında haftada bir işletmeye gittiklerini belirtmişlerdir. Özellikle I. derecede KÖY'deki işletme sorumlularının yüzde 43.6'sının koordinatör öğretmenlerin öğrencileri dört haftada bir izlemeye geldiklerini söylemelerine karşın, aynı yöredeki koordinatör öğretmenlerin yüzde 84.2'sinin haftada bir gittiklerini söylemeleri dikkat çekicidir.

TABLO 35: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİ İZLEME SÜRESİ

GRUPLAR		Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	Haftada bir defa	103	38.3	17	40.5	11	28.2	131	37.4
	İki haftada bir defa	85	31.6	11	26.2	1	2.6	97	27.7
	Üç Haftada bir defa	11	4.1	3	7.1	-	-	14	4.0
	Dört haftada bir defa	63	23.4	10	23.8	17	43.6	90	25.7
	Başka	7	2.6	1	2.4	10	25.6	18	5.2
TOPLAM		269	100.0	42	100.0	39	100.0	350	100.0
SD=8		$\chi^2=55.366$		$p<0.05$ manidar				$k=0.37$	
KOOR. ÖĞRETMEN	Haftada bir defa	86	64.7	13	38.2	32	84.2	131	63.9
	İki haftada bir defa	30	22.5	16	47.1	4	10.5	50	24.4
	Üç haftada bir defa	3	2.3	-	-	-	-	3	1.5
	Dört haftada bir defa	10	7.5	5	14.7	2	5.3	17	8.2
	Başka	4	3.0	-	-	-	-	4	2.0
TOPLAM		133	100.0	34	100.0	38	100.0	205	100.00
SD=8		$\chi^2=22.303$		$p<0.05$ manidar				$k=0.11$	
ÖĞRENCİ	Haftada bir defa	122	19.0	30	16.2	21	16.3	173	18.1
	İki haftada bir defa	191	29.8	40	21.6	20	15.5	251	26.3
	Üç haftada bir defa	57	8.8	20	10.8	9	7.0	86	9.0
	Dört Haftada bir defa	202	31.5	63	34.1	43	33.3	308	32.2
	Başka	70	10.9	32	17.3	36	27.9	138	14.4
TOPLAM		642	100.0	185	100.0	129	100.0	956	100.0
SD=8		$\chi^2=35.513$		$p<0.05$ manidar				$k=0.19$	

Duruma öğrenciler açısından bakıldığında, her üç yörede de koordinatör öğretmenlerin öğrencileri dört haftada bir defa izlemeye geldikleri seçeneğinde yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Bunu yüzde 29.8 ile gelişmiş yörede ve yüzde 21.6 ile II. derecede KÖY'de iki haftada bir defa, yüzde 27.9 ile I. derecede KÖY'de "Başka" seçeneği izlemektedir. Başka seçeneğinde öğrenciler koordinatör öğretmenlerinin kendilerini izlemeye hiç gelmediklerini ve dönemde bir defa geldiklerini açıklamışlardır.

Yapılan χ^2 çözümlemesi de yukarıdaki bulguları destekler niteliktedir. Koordinatör öğretmenlerin öğrencileri işyerinde yaptıkları çalışmalarını izleme süresine ilişkin grupların görüşleri bakımından gelişmişlik düzeyleri farklı yörelerde 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. Gelişmişlik düzeyleri farklı yörelerdeki grupların görüşlerinde de anlamlı bir farklılık bulunmuştur (Gelişmiş yöre: $\chi^2=145.94$ ve $p < 0.05$; II. derecede KÖY: $\chi^2=39.11$ ve $p < 0.05$; I. derecede KÖY: $\chi^2=74.40$ ve $p < 0.05$). Yörelere kendi içerisindeki üç grup açısından ele aldığımızda, bu gruplar arasında da anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Sonuç olarak, koordinatör öğretmenlerin işletmelerdeki öğrencileri izlemeye gitmeleri açısından hem üç farklı yöredeki gruplar arasında hem de her yörenin kendi içerisindeki gruplar arasında anlamlı farklılık mevcuttur.

Elde edilen bu bulgulardan;

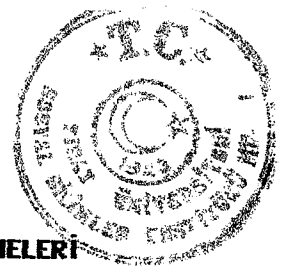
- . Koordinatör öğretmenlerin işletmeye uğradıkları halde öğrencilerle yeterince ilgilenmedikleri,
- . Bir koordinatör öğretmene düşen öğrenci ve işletme sayılarının fazla olması ve kendilerine okul yönetimi tarafından araç tahsisi edilmemesi nedeniyle öğrencilere yeterince zaman ayıramadıkları,
- . Koordinatör öğretmenlerin alan dışı koordinatör öğretmenlik (yüzde 62.4'ü) yapmalarından dolayı öğrencilerle yakından ilgilenememesi gibi sonuçlar çıkarılabilir.

Koordinatör öğretmenlerin uzun aralıklarla işyeri denetimi yapması uygulamaların sağlıklı yürütülmesi açısından yetersiz olarak değerlendirilebilir. İşyerinin daha sık aralıklarla denetlenmesi uygulamanın başarısını olumlu yönde etkileyecektir. Koordinatör öğretmenlerin temel sorumluluklarından birisi işbaşında yapılan eğitimin etkili olarak yürütülmesini sağlamaktır. Bu, ancak koordinatör öğretmenlerin işyerindeki her öğretim birimini düzenli olarak ziyaret etmesi ile gerçekleşebilir. Bu ziyaretlerle işletme, eğitim personeli ve öğrencilerle çalışarak ortaya çıkan sorunları çözebilir, çalışma noktalarını değerlendirebilir, öğrencinin ilerlemesini kontrol edebilir ve programın iyi işleyip işlemediğini değerlendirebilir (Doğan, 1995: 73).

Öğrencilerin Koordinatör Öğretmenleri Değerlendirmeleri

Öğrencilerin koordinatör öğretmenleri değerlendirmeleriyle ilgili bulguların yer aldığı Tablo 36'ya bakıldığında, öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 91.4'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 76.8'i, I. derecede KÖY'de yüzde 62.8'i koordinatör öğretmenlerini deneyimli, tutarlı ve demokrat olarak gördüklerini belirtmelerine rağmen; gelişmiş yörede yüzde 8'i, II. derecede KÖY'de yüzde 22.7'si, I. derecede KÖY'de yüzde 36.4'ü koordinatör öğretmenlerini ilgisiz, bilgisiz ve işletmeye gelmez ve kendilerini izlemez olarak değerlendirdikleri anlaşılmaktadır. Koordinatör öğretmenlerin işletmeye gitmedikleri ve öğrencileri izlemedikleri sorunu en fazla I. derecede KÖY'de görülmektedir. Bu bölgedeki öğrenciler yüzde 25.6 ile koordinatör öğretmenlerinin kendilerini izlemeye gelmediklerini söylemişlerdir. "Başka" seçeneğinde ise; koordinatör öğretmenlerin işletmeye geldiklerini fakat branş öğretmenlerinin olmadığını (%0.6) belirtmişlerdir. Yapılan χ^2 çözümlemesinde öğrencilerin görüşleri bakımından, bölgeler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmuştur. Bu farklılık gelişmiş yöre ile I. derecede KÖY'de daha büyük boyutlardadır ($\chi^2 = 78.921$ ve $p < 0.05$).

TABLO 36: ÖĞRENCİLERİN KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİ DEĞERLENDİRMELERİ

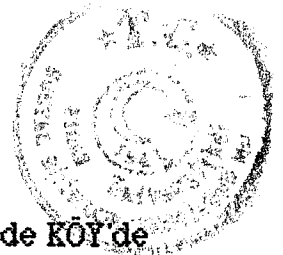
SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Deneyimli, tutarlı ve demokrat	587	91.4	142	76.8	81	62.8	810	84.7
İlgisiz, bilgisiz ve "adam sendeci"	14	2.2	16	8.7	14	10.8	44	4.7
İşletmeye gelmez, bizi izlemez	37	5.8	26	14.0	33	25.6	96	10.0
Başka	4	0.6	1	0.5	1	0.8	6	0.6
TOPLAM	642	100.0	185	100.0	129	100.0	956	100.0
	SD= 6		$\chi^2= 83.59$		$p < 0.05$ manidar		k=0.28	

İşletmelerin Okuldaki Bölümlerle İlgili Olması

Meslek eğitimi en iyi şekilde gerçek üretim koşullarında yapılabilir. Meslek eğitiminde kullanılan takım, makine ve cihazlar, uygulanan yöntemler iş hayatındaki koşullara benzemelidir. Bu benzerlik ancak işletmelerin okullardaki bölümlerle doğrudan ilgili olmalarına bağlıdır. İşletmelerin öğrencilerin okuduğu bölümle doğrudan ilgili olma durumları Tablo 37'de gösterilmiştir.

TABLO 37: İŞLETMELERİN ÖĞRENCİLERİN BÖLÜMLERİYLE DOĞRUDAN İLGİLİ OLMA DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EVET		KISMEN		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	212	78.8	56	20.8	1	0.4	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	30	71.4	12	28.6	-	-	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	18	46.1	20	51.3	1	2.6	39	100.0
	TOPLAM	260	74.3	88	25.1	2	0.6	350	100.0
	SD= 4	$\chi^2= 20.876$		$p < 0.05$ manidar			k=0.24		
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	488	76.0	143	22.3	11	1.7	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	131	70.8	40	21.6	14	7.6	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	84	65.1	37	28.7	8	6.2	129	100.0
	TOPLAM	703	73.5	220	23.0	33	3.5	956	100.0
	SD= 4	$\chi^2= 21.6$		$p < 0.05$ manidar			k=0.15		

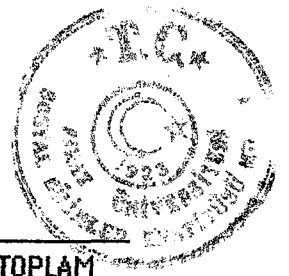

İşletme sorumlularının; gelişmiş yörede yüzde 78.8'i, II. derecede KÖY'de yüzde 71.4'ü işletmelerin öğrencilerin okuduğu bölümlerle doğrudan ilgili olduğunu, I. derecede KÖY'de ise yüzde 51.3'ü kısmen ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin; gelişmiş yörede yüzde 76'sı, II. derecede KÖY'de yüzde 70.8'i, I. derecede KÖY'de yüzde 65.1'i işletmelerin bölümleriyle doğrudan ilgili olduklarını belirtmişlerdir. İşletme sorumlularının ve öğrencilerin, işletmelerin öğrencilerin bölümleriyle doğrudan ilgili olma durumuna ilişkin görüşlerinde bölgeler arasında yapılan χ^2 çözümlemesinde 0.05 düzeyinde anlamlı bir görüş farkı bulunmaktadır.

Her üç bölgede işletme sorumlularının ve öğrencilerin kendi aralarında yapılan ikili karşılaştırmalarında, gelişmiş yöre ve II. derecede KÖY'de işletmelerin öğrencilerin okuduğu bölümle doğrudan ilgili olma açısından anlamlı bir fark bulunmazken, I. derecede KÖY'de iki grup arasında yapılan $\chi^2=7.02$ bulunmuş SD=2'ye göre 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark elde edilmiştir.

İşletme Bulmakta Güçlük Çekme Durumu ve Güçlük Çekilen Meslek Alanları

Gelişmiş yöre okullarındaki meslek alanlarına uygun işletme bulmakta güçlük çektiklerini söyleyen koordinatör öğretmenlerin oranı yüzde 7.5 iken, bu oran II. derecede KÖY'de yüzde 70.6, I. derecede KÖY'de yüzde 68.4'dür (Tablo 38). Araştırmanın daha önceki bulgularında (Tablo 26) öğrencilerin yüzde 14.3'ünün beceri eğitimi yaptıkları işletmeleri kendileri, aileleri veya yakınları tarafından bulduklarını belirtmeleri okul yönetiminin işletme bulmakta güçlük çektiğini göstermektedir. I. ve II. derecede KÖY'de karşılaşılan bu güçlük, İME uygulamasının tam anlamıyla gerçekleşmesini olumsuz yönde etkileyeceği düşüncesini doğurmaktadır.

TABLO 38: İŞLETME BULMAKTA GÜÇLÜK ÇEKME DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EYET		KISMEN		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%
KODR. ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	10	7.5	42	31.6	81	60.9	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	24	70.6	5	14.7	5	14.7	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	26	68.4	11	29.0	1	2.6	38	100.0
TOPLAM		60	29.3	58	28.3	87	42.4	205	100.0
SD= 4		$\chi^2=95.00$		$p < 0.05$ manidar				$k=0.56$	

Koordinatör öğretmen görüşlerinin bölgeler arasında yapılan χ^2 çözümlemesinde anlamlı bir görüş farklılığının bulunması bu bulguyu doğrulamaktadır.

Öğrencilerin işletmelerde beceri eğitimi için en çok hangi meslek alanlarında işletme bulmada güçlük çektiklerine ilişkin açık uçlu soruya koordinatör öğretmenlerin verdiği cevaplar Tablo 39'da yer almaktadır.

TABLO 39: İŞLETME BULMAKTA EN ÇOK GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEK ALANLARI

MESLEK ALANLARI	Gelişmiş Yöre(n=10)		II. Derecede KÖY(n=24)		I. Derecede KÖY(n=26)		TOPLAM (N=60)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Tekstil	3	20.0	-	-	-	-	3	2.5
Elektrik	2	13.2	9	18.8	6	10.2	17	13.9
Elektronik-Bilgisayar	1	6.7	14	29.2	12	20.3	27	22.1
Harita-Kadastro	-	-	1	2.1	-	-	1	0.8
Kimya	-	-	3	6.2	6	10.2	9	7.4
Makine	3	20.0	7	14.6	26	44.1	36	29.5
Matbaa	-	-	1	2.1	-	-	1	0.8
Metal İşleri	3	20.0	3	6.2	4	6.8	10	8.2
Mobilya ve Dekorasyon	1	6.7	5	10.4	-	-	6	4.9
Motor	-	-	-	-	1	1.6	1	0.8
Tesisat Teknolojisi	1	6.7	1	2.1	-	-	2	1.7
Yapı	1	6.7	4	8.3	4	6.8	9	7.4
TOPLAM	15	100.0	48	100.0	59	100.0	113	100.0

Uygun işletme bulmakta güçlük çekildiğini belirten koordinatör öğretmenler; gelişmiş yörede en fazla Tekstil, Makine, Metal İşleri (yüzde 20.0), II. derecede KÖY'de Elektronik-Bilgisayar (yüzde 29.2), Elektrik (yüzde 18.8), I. derecede KÖY'de Makine (yüzde 44.1) ve Elektronik-Bilgisayar (yüzde 20.3) alanlarında güçlük çekildiğini belirtmişlerdir.

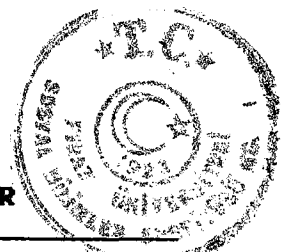
Öğrenci ve İşletmelerin Seçimi

3308 sayılı Kanunun ilgili hükümleri gereğince işletme bulunduğu takdirde uygulama kapsamına giren tüm öğrencilerin işletmelere gönderilmesi gerekmektedir. İşletme sayısının az olması ve öğrenci sayısının fazla olması durumunda işletmelere gönderilecek öğrencilerin seçimi söz konusudur. Kanunun 30. maddesine göre; bir meslek alanında işletmelerde beceri eğitimi yapmak isteyen öğrenci sayısı, işletmelere gönderilecek öğrenci sayısından fazla olması halinde ilgili bölüm şefinin başkanlığında iki öğretmenden kurulacak bir komisyonla öğrencinin;

- . bir önceki sınıftaki başarısı,
- . ailesinin ekonomik durumu,
- . Okuldan kısa süreli uzaklaştırma cezasından daha ağır ceza almamış olması dikkate alınarak sıralaması ve seçimi yapılır.

Kanunda öğrencinin istekli olması yer almamış olsa da öğrenci seçiminde istekliliğin gözönüne alınması, öğrencinin etkililiğini artıracığı için önemli bir kriterdir. Doğan (1995: 65) öğrenci seçiminde birinci koşul olarak öğrencinin istekli olmasını belirtmiştir.

İşletmelere gönderilen öğrencilerin ve işletmelerin seçiminde nelere dikkat edildiğine ilişkin koordinatör öğretmenlerden elde edilen sonuçlar Tablo 40 ve Tablo 41'de yer almaktadır.

TABLO 40: ÖĞRENCİLERİN SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (n=133)		II. Derecede KÖY (n=34)		I. Derecede KÖY (n=83)		TOPLAM (N=205)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencinin bir önceki sınıftaki başarısı dikkate alınır	109	32.9	34	40.5	27	30.3	170	33.7
Ailesinin ekonomik durumu dikkate alınır	64	19.3	15	17.9	25	28.1	104	20.6
Okulda ceza alıp almadığı dikkate alınır	62	18.7	18	21.4	13	14.6	93	18.5
İşletmenin isteği dikkate alınır	83	25.2	17	20.2	24	27.0	124	24.6
Başka	13	3.9	-	-	-	-	13	2.6
TOPLAM	331	100.0	84	100.0	89	100.0	504	100.0
	SD= 8		x ² = 13.29					

Koordinatör öğretmenler her üç bölgede de öğrencilerin seçiminde birinci sırada gelişmiş yörede yüzde 32.9, II. derecede KÖY'de yüzde 40.5, I. derecede KÖY'de yüzde 30.3 oranlarında "öğrencilerin bir önceki sınıftaki başarısının dikkate alındığını" belirtmişlerdir. Bunu, sırasıyla işletmenin isteği, öğrenci ailesinin ekonomik durumu, öğrencinin okulda ceza alıp-almama durumlarının dikkate alındığı seçenekleri izlemiştir.

TABLO 41 : İŞLETMELERİN SEÇİMİNDE DİKKAT EDİLEN HUSUSLAR

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (n=133)		II. Derecede KÖY (n=34)		I. Derecede KÖY (n=83)		TOPLAM (N=205)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğretim programlarına uygun üretim ve hizmet yapılması	103	30.2	24	26.7	24	27.3	151	29.1
Gerekli donatım ve teçhizatın bulunması	80	23.5	21	23.3	21	23.9	122	23.5
Eğitim biriminin bulunması	26	7.6	8	8.9	9	10.2	43	8.3
Görevli usta öğretici bulunması	74	21.7	20	22.2	19	21.6	113	21.8
Önceden İME yapılmış ise; Bakanlıkça tesbit edilen esaslara uygun olarak yapılmış olması	54	15.8	16	17.8	11	12.5	81	15.6
Başka	4	1.2	1	1.1	4	4.5	9	1.7
TOPLAM	341	100.0	90	100.0	88	100.0	519	100.0
	SD= 10				x ² = 6.72			

3308 sayılı Kanuna göre beceri eğitimi yaptıracak işyerinin, bu eğitime uygun olup olmadığı işyerinin faaliyetleri ile ildeki işletme sayısı dikkate alınarak İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nca oluşturulan komisyon tarafından tesbit edilmektedir. Bu komisyon; koordinatör, ilgili alanda eğitim veren okul türlerinden birer meslek dersi öğretmeni, ilgili meslek alanını temsil eden odalar veya esnaf ve sanatkarlar odasından bir temsilciden meydana gelmektedir. Ayrıca Bakanlıkça İME kapsamına alınıp alınmadığına bakılmaksızın ildeki 50'den az personel çalıştıran işletmelerden, meslek lisesi öğrencilerine beceri eğitimi yaptıracığını yazılı olarak okul müdürlüğüne bildiren ve eğitime uygun olduğu İşletme Tespit Komisyonu tarafından tespit edilen işletmelerde de beceri eğitimi yapılabileceği Kanununun 7. maddesinde belirtilmiştir. Buna göre işletmelerin seçiminde iki noktanın dikkate alınması gerekmektedir. Bunlar işyerinin nitelikleri ve eğitici personelin bulunmasıdır.

Koordinatör öğretmenler her üç bölgede de işletmelerin seçiminde öncelik sırasına göre işletmede öğretim programlarına uygun üretim ve hizmet yapılması (yüzde 29.1), gerekli donatım ve teçhizatın bulunması (yüzde 23.5), görevli usta öğreticinin bulunması (yüzde 21.8) gibi hususları dikkate aldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin ve işletmelerin seçiminde dikkat edilen hususlar konusunda koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde bölgeler arasında anlamlı bir fark olmadığı belirlenmiştir.

Öğrencilere İşletmelerde Uyacakları Kurallara İlişkin Bir Yönerge Verilmesi

İME uygulaması yapan öğrencilerin, işletmenin kendine özgü kurallarını, üretim sırasında uyulması gerekenleri bilmesi ve uygulaması, hem işletmenin düzen ve disiplinini hem de öğrencinin iş disiplinine uyması açısından önemlidir. Dolayısıyla uygulama öncesinde işletmede uyulacak kurallara ilişkin bir yönergenin hazırlanıp öğrencilere sunulması, öğrencilerin işletmeyi,

üretim sistemlerini tanımaları ve işletme personeline kısa sürede uyum sağlamalarını kolaylaştıracaktır.

TABLO 42: ÖĞRENCİLERE İŞLETMELERDE UYACAKLARI KURALLARA İLİŞKİN BİR YÖNERGE VERİLME DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	149	55.4	120	44.6	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	23	54.8	19	45.2	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	22	56.4	17	43.6	39	100.0
	TOPLAM	194	54.0	156	46.0	350	100.0
	SD=2	$\chi^2=1.92$					
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	118	88.7	15	11.3	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	22	64.7	12	35.3	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	31	81.6	7	18.4	38	100.0
	TOPLAM	171	83.4	34	16.6	205	100.0
	SD=2	$\chi^2=11.40$		$p<0.05$		$k=0.23$	

Öğrencilere işletmelerde uyacakları kurallara ilişkin yönergenin verilme durumları ve yapılan χ^2 çözümlenmeleri Tablo 42'de verilmiştir. İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 55.4'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 54.8'i, I. derecede KÖY'de yüzde 56.4'ü böyle bir yönergenin işletmeleri tarafından öğrencilere verildiğini belirtmişlerdir. Ancak her üç yörede de verilmediğini söyleyenlerin oranı da az değildir. Koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 88.7'i, II. derecede KÖY'de yüzde 64.7'si, I. derecede KÖY'de yüzde 81.6'sı böyle bir yönergenin okul yönetimi tarafından öğrencilere verildiğini belirtmişlerdir. Yapılan χ^2 çözümlemesinde işletme sorumlularının bölgeler arasındaki görüşlerinde 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmamasına rağmen, koordinatör öğretmenlerin bölgeler arasındaki görüşlerinde anlamlı bir fark bulunmaktadır ($\chi^2=11.402$ ve $p<0.05$).

TABLO 43: ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELERDE UYACAKLARI KURALLARA İLİŞKİN BİR YÖNERGE VERME DURUMUNA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (n=642)		II. Derecede KÖY (n=185)		I. Derecede KÖY (n=129)		TOPLAM (N=956)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Verilmedi	94	12.8	66	34.0	63	48.5	223	21.1
Okul yönetimi tarafından verildi	466	63.4	58	29.9	13	10.0	537	50.7
İşletme yönetimi tarafından verildi	175	23.8	70	36.1	54	41.5	299	28.2
TOPLAM	735	100.0	194	100.0	130	100.0	1059	100.0
	SD=4	$\chi^2 = 185.59$			$p < 0.05$	manidar	k=0.39	

Gelişmiş yörede öğrenciler yüzde 63.4 oranında okul yönetimi tarafından, II. derecede KÖY'de yüzde 36.1 oranında işletme tarafından kendilerine yönerge verildiğini söylerken, I. derecede KÖY'dekiler yüzde 48.5 oranında böyle bir yönergenin verilmediğini söylemişlerdir. Verilmediğini söyleyen öğrencilerin oranı II. derecede KÖY'de de yüksek çıkarken (yüzde 34), bu oran gelişmiş yörede I. ve II. derecede KÖY'dekilere oranla oldukça düşüktür (yüzde 12.8). Yapılan χ^2 çözümlemesinde öğrencilerin bölgeler arasındaki görüşlerinde 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark bulunmaktadır. Gelişmiş yöre, II. derecede KÖY ve I. derecede KÖY'de yapılan ikili karşılaştırmada üç farklı bölgede de manidar bir fark vardır (Gelişmiş Yöre-II. derecede KÖY $\chi^2=79.49$ ve $p < 0.05$; II. derecede KÖY-I. derecede KÖY $\chi^2=18.75$ ve $p < 0.05$). Bu farklılık gelişmiş yöre ile I. derecede KÖY'de oldukça büyük boyutlardadır ($\chi^2=147.45$, $p < 0.05$). Elde edilen bulgulara, göre işletmede uyulacak kurallara ilişkin yönergenin gerek okul yönetimi gerekse işletmeler tarafından öğrencilere yeterince verilmediği söylenebilir.

Öğrencilere İşletmenin ve Mesleğin Özelliklerinin Tanıtılması

Okul ile işletmelerin ortaklaşa yürüttükleri eğitim yaklaşımında, kuramsal dersler okulda ve uygulamalı çalışmalar da işletmelerde yani gerçek

üretim koşullarında yürütülür. Öğrencilerin gerçek üretim koşullarında çalışmadan önce işletmenin ve mesleki branşlarına ilişkin bilgilerin öğrencilere verilmesi gerekmektedir. Bu bilgiler öğrencilerin işletmeye uyum süresini kısaltabileceği gibi, meydana gelebilecek iş kazalarını da en aza indirgeyecektir. İşletme de, üretim sistemlerinde öğrenciden optimum düzeyde yararlanma imkanına sahip olabilecektir.

TABLO 44: İŞLETMENİN ve MESLEĞİN ÖZELLİKLERİNİ TANITMA

TANITILAN KONULAR İşletme Sorumlusu	Gelişmiş Yöre		II. Derece KÖY		I. Derece KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İşletmenin üretim sistemi ve özellikleri	169	19.2	15	12.2	14	12.7	188	17.0
Çalışma koşulları ve iş ortamı	229	26.0	36	29.3	35	31.8	300	27.2
İşletmede kullanılan alet, makine ve malzemeler	210	23.9	31	25.2	33	30.0	274	24.8
Mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin neler olması gerektiği	171	19.4	24	19.5	21	19.1	216	19.6
Meslekte iş bulma olanakları ve mesleğin geleceği	101	11.5	17	13.8	7	6.4	125	11.4
TOPLAM	880	100.0	123	100.0	110	100.0	1103	100.0
Öğrenci	SD=8 n=269		n=42		x ² = 11.129 n=39		N=350	
İşletmenin üretim sistemi ve özellikleri	215	14.2	46	11.6	27	10.1	288	13.2
Çalışma koşulları ve iş ortamı	461	30.4	108	27.2	91	34.1	660	30.3
İşletmede kullanılan alet, makine ve malzemeler	317	20.9	98	24.7	57	21.4	472	21.6
Mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin neler olması gerektiği	288	19.0	72	18.1	44	16.5	404	18.5
Meslekte iş bulma olanakları ve mesleğin geleceği	171	11.3	48	12.1	27	10.1	246	11.3
Hiçbiri	65	4.2	25	6.3	21	7.9	111	5.1
TOPLAM	1517	100.0	397	100.0	267	100.0	2181	100.0
Öğrenci	SD=10 n=642		n=185		x ² = 16.89 n=129		N=956	

Mesleki eğitim uygulamasına başlarken öğrencilere, işletmenin ve mesleğin özelliklerinin tanıtılması konusunda işletme sorumlularının ve

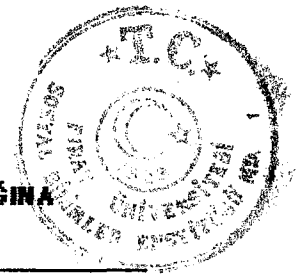

öğrencilerin birden fazla seçeneği işaretleyerek verdiği cevaplar ve yapılan χ^2 çözümlemesi Tablo 44'te görülmektedir. İşletme sorumluları ve öğrenciler üç farklı yörede de birinci sırada (İşletme sorumluları %27.2; Öğrenci %30.3) çalışma koşulları ve iş ortamının, ikinci sırada (İşletme sorumluları %24.8; Öğrenci %21.6) işletmede kullanılan alet, makine ve malzemelerin, üçüncü sırada ise (İşletme sorumluları % 19.6; Öğrenci %18.5) mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin neler olması gerektiğinin işletme tarafından tanıtıldığını belirtmişlerdir.

İşletme sorumlularının İME uygulamasına başlamadan önce öğrencilere işletmenin ve mesleğin özelliklerinin tanıtılması konusunda yapılan χ^2 çözümlemesinde grupların görüşlerinde yöreler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark elde edilmemiştir. Yani üç farklı bölgedeki işletme sorumlularının ve öğrencilerin görüşlerinde bir uyum vardır.

İşletmelerde Öğrencilerin Beceri Eğitiminden Sorumlu Kişilerin Görevlendirilmeleri

Mesleki eğitim uygulamasının kimler tarafından yaptırıldığına ilişkin grupların birden fazla seçeneği işaretleyerek verdiği cevaplar ve yapılan χ^2 çözümlemesi Tablo 45'te gösterilmiştir. İME'den sorumlu kişilerin görevlendirilmeleri açısından işletmelerin büyüklüklerine bağlı olarak farklılıklar olmasına rağmen, ilgili gruplar birinci sırada (İşletme sorumlusu % 53, Koordinatör öğretmen % 52.3, Öğrenci % 68) usta öğreticilerin, ikinci sırada (%28.2, %22.1, %17.3) mühendislerin ve üçüncü sırada teknikerlerin (%13.8, %10.8, %10.5) işletmelerdeki beceri eğitiminden sorumlu olduklarını belirtmişlerdir. İşletme sorumlularının İME uygulamasının kimler tarafından yapıldığına ilişkin vermiş oldukları cevaplar açısından yöreler arasında manidar bir fark bulunmazken, koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark olduğu belirlenmiştir.

TABLO 45: İME UYGULAMASININ KİM/KİMLER TARAFINDAN YAPTIRILDIĞINA İLİŞKİN GRUPLARIN GÖRÜŞLERİ

GRUPLAR	YÖRELER	N	MÜHENDİS		TEK. ÖĞRET.		TEKNİKER		USTA ÖĞR.		TOPLAM
			f	%	f	%	f	%	f	%	
İŞLET. SORUM.	GELİŞMİŞ YÖRE	269	102	26.4	22	5.7	57	14.7	206	53.2	387
	II. DERE. KÖY	42	22	39.3	-	-	2	3.6	32	57.1	56
	I. DERE. KÖY	39	15	28.8	2	3.9	9	17.3	26	50.0	52
TOPLAM		350	139	28.2	24	5.0	68	13.8	264	53.0	495
			$\chi^2=11.54$								
KOOR. ÖĞRET.	GELİŞMİŞ YÖRE	133	53	21.8	50	20.6	25	10.3	115	47.3	243
	II. DERE. KÖY	34	9	20.4	1	2.3	5	11.4	29	65.9	44
	I. DERE. KÖY	38	14	24.6	-	-	7	12.3	36	63.1	57
TOPLAM		205	76	22.1	51	14.8	37	10.8	180	52.3	344
			$\chi^2=22.95$				$p < 0.05$ manidar				$k=0.25$
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	642	163	19.8	35	4.3	94	11.4	531	64.5	823
	II. DERE. KÖY	185	28	13.0	14	6.4	17	7.9	157	72.7	216
	I. DERE. KÖY	129	13	9.1	2	1.4	13	9.1	115	80.4	143
TOPLAM		956	204	17.3	49	4.2	124	10.5	803	68.0	1182
			$\chi^2=23.88$				$p < 0.05$ manidar				$k=0.14$

İşletmede Yeterli Sayıda Eğitim Personeli Görevlendirilmesi

İşyerlerinde öğrencilerin çalışmaları ile yakından ilgilenecek eğitim personelinin görevlendirilmesi çok önemlidir. Bu durum, koordinatör öğretmenin İME uygulamalarının yürütülmesi ve denetlenmesinde kiminle temas kurulacağını bilmesi açısından yararlıdır. Aynı zamanda öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu olduğunu bilen eğitim personeli de öğrencinin başarısı için daha çok gayret sarfedecektir.

Öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 71.8'i, II. derece KÖY'de yüzde 77.8'i, I. derece KÖY'de yüzde 55.8'i yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirildiğini belirtmelerine karşılık, I. derece KÖY'de yarısına yakın bir oranı (yüzde 44.2'si) yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirilmediğini belirtmişlerdir.

TABLO 46: İME UYGULAMASINDA YETERLİ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRİLMESİ

GRUP	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	461	71.8	181	28.2	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	144	77.8	41	22.2	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	72	55.8	57	44.2	129	100.0
TOPLAM		677	70.8	279	29.2	956	100.0
SD= 2		$\chi^2 = 18.77$		p< 0.05 manidar		k=0.14	

Yapılan χ^2 çözümlemesinde, İME uygulaması sırasında yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirme konusunda bölgeler arasında 0.05 düzeyinde istatistiksel bir fark bulunmuştur. Bulgulara göre genelde işletmelerde, öğrencilerin beceri eğitimlerinden usta öğreticilerin sorumlu olmasına karşılık bunu mühendislerin ve teknikerlerin izlediği görülmektedir. Üretim sistemlerine bağlı olarak bazı işletmelerin birden fazla eğitim personeli görevlendirdikleri görülmektedir. 3308 sayılı Kanun gereğince işletmelerde beceri eğitimi gören en fazla 16 kişilik öğrenci grubu için bir usta öğretici görevlendirilmesi gerekmektedir (Madde:19).

Öğrencilerin Mesleğin Gerektirdiği Çalışmaları İşletmede Yeterince Yapabilme Durumu

Gelişmiş yöredeki öğrencilerin çoğunluğu (% 55.6) mesleğin gerektirdiği çalışmaları işletmede yeterince yapabilme sorusuna "evet" derken aynı soruya II. derecede KÖY'de yüzde 48.1'i, I. derecede KÖY'de yüzde 51.2'si "kısmen" yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin mesleğin gerektirdiği çalışmaları işletmede yeterince yapabilmesi için ilk şart, işletmelerin öğrencilerin okuduğu bölümle doğrudan ilgili olmasıdır. Bu sonuç, Tablo 37'de işletme sorumlularının yüzde 74.3'ünün, öğrencilerin ise yüzde 73.5'inin beceri eğitimi yapılan işletmelerin öğrenci bölümleriyle ilgili olduklarını belirtmelerinden kaynaklanmaktadır. Bölgeler arasında yapılan χ^2 çözümlemesi bu konuda 0.05 düzeyinde manidar

fark olduğunu göstermektedir (Tablo 47).

Mesleki eğitim uygulamasının başarısı, eğitim programlarındaki bilgilerin öğrencilere beceri olarak kazandırılmasına bağlıdır. 3308 sayılı Kanun gereğince işletmeler, her öğrenci için meslek alanının öğretim programlarındaki ilgili döneme ait temrin, iş, proje, deney veya hizmetin asgari yüzde 80'ini yaptırmakla yükümlüdür (Resmi Gazete, 1993: 4).

TABLO 47: ÖĞRENCİLERİN MESLEĞİN GEREKTİRDİĞİ ÇALIŞMALARI, İŞLETMEDE YETERİNCE YAPABİLME DURUMU

GRUP	YÖRELER	EYET		KISMEN		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%	f	%
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	357	55.6	264	41.1	21	3.3	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	82	44.3	89	48.1	14	7.6	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	47	36.4	66	51.2	16	12.4	129	100.0
TOPLAM		486	50.8	419	43.8	51	5.4	956	100.0
SD= 4		$\chi^2 = 32.05$		$p < 0.05$ manidar				$k = 0.18$	

Öğrencilerin İşletmede Yaptıkları Çalışmaların İzlenme Durumu ve İzlenmeme Nedenleri

Öğrencilerin işletmelerde yapmış oldukları iş ve işlemleri tam ve doğru olarak yapıp-yapmadığının izlenme durumu Tablo 48 ve izlenmeme nedenleri ise Tablo 49'da verilmiştir. Gelişmiş yörede öğrencilerin çoğunluğu (% 46.3) işletmede yaptıkları iş ve işlemlerin izlenmesinin yeterli olduğunu, II. derecede KÖY'de (% 36.8) bu işin kısmen, I. derecede KÖY'de (% 46.5) az gerçekleştiğini belirtmişlerdir.

Yapılan χ^2 çözümlemesinde öğrencilerin bölgeler arasındaki görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmaktadır. Gelişmiş yöre, II. derecede KÖY ve I. derecede KÖY'de yapılan ikili karşılaştırmada üç farklı bölgede de

manidar bir fark mevcuttur (Gelişmiş Yöre-II. derecede KÖY $\chi^2=50.27$ ve $p < 0.05$; II. derecede KÖY-I. derecede KÖY $\chi^2=11.92$ ve $p < 0.05$). Bu fark gelişmiş yöre ile I. derecede KÖY'de oldukça büyük boyutlardadır ($\chi^2=111.83$, $p < 0.05$). Elde edilen bulgulara göre, öğrencilerin işletmelerde yapmış oldukları iş ve işlemlerin izlenme durumları açısından gelişmişlik düzeyi farklı yörelerdeki öğrencilerin görüş birliği içinde olmadıkları anlaşılmaktadır.

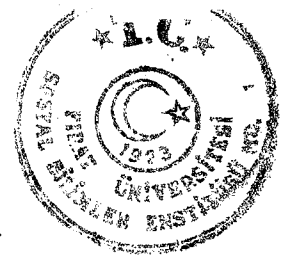
TABLO 48: ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE YAPTIKLARI İŞ ve İŞLEMLERİN İZLENME DURUMU

GRUP	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	KISMEN %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{X}	SS
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	1.1	12.9	39.7	46.3	642	3.31	0.73
	II. DERECEDE KÖY	2.7	33.5	36.8	27.0	185	2.88	0.84
	I. DERECEDE KÖY	7.8	46.5	27.9	17.8	129	2.56	0.87
TOPLAM		2.3	21.4	36.0	40.3	956	3.13	0.82
SD= 6		$\chi^2 = 127.50$		$p < 0.05$ manidar				$k=0.34$

Koordinatör öğretmenin temel sorumluluklarından birisi de işbaşında yapılan eğitimin etkili olarak yürütülmesini sağlamaktır. Bu da ancak koordinatörün işyerindeki her öğretim birimini düzenli olarak ziyaret etmesiyle gerçekleşebilir. Bu ziyaretle, koordinatör öğretmen öğrenciler, eğitim personeli ve işverenle çalışarak ortaya çıkan sorunları çözebilir, çalışma birimlerini değerlendirebilir, öğrencinin ilerlemesini kontrol edebilir ve programın iyi işleyip işlemediğini değerlendirebilir (Doğan, 1995: 73).

Okul ve işletmelerin ortaklaşa yürüttükleri öğretimin en önemli özelliği, okullarda öğretilmesi mümkün olmayan becerilerin gerçek üretim koşullarında öğretilmesini sağlamaktır. İşbaşında yapılan eğitimin kalitesi

- . öğrencinin verilen işi yapabilme yeterliliğine,
- . öğrencinin işyerine ve eğitim personeline karşı tutumuna,

. işveren tarafından öğrencinin yetişmesi için gerekli ortamın sağlanmasına,

. Okul programları ile işbaşındaki uygulamalar arasındaki benzerliklere bağlıdır. Tüm bu aşamalarda eğitim personelinin oynadığı rol çok önemlidir. İşyerine öğrenci alan bir işverenin öğrencilerin işbaşındaki eğitimi ile ilgilenecek birisini sorumlu yapması gerekir. Koordinatör öğretmenlerin de bu kişileri yetiştirmesi veya rehberlikte bulunmaları gerekir.

TABLO 49-ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDE YAPTIKLARI İŞ ve İŞLEMLERİN İZLENMEME NEDENLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre(n=80)		II. Derecede KÖY (n=67)		I. Derecede KÖY (n=70)		TOPLAM (N=217)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Usta öğreticinin ilgilenmemesi	2	1.8	22	23.4	12	13.3	36	12.2
Usta öğreticinin yeterli bilgiye sahip olmaması	21	19.1	24	25.5	21	23.3	66	22.4
İşgücü kaybı olacağı düşüncesiyle	53	48.2	4	4.3	4	4.5	61	20.7
Kordinatör öğretmenlerin yeterince ilgilenmemesi	34	30.9	44	46.8	53	58.9	131	44.6
TOPLAM	110	100.0	94	100.0	90	100.0	294	100.0
	SD= 6		$\chi^2 = 33.24$		$p < 0.05$ manidar		k=0.32	

İş ve işlemleri tam ve doğru olarak yapıp yapmadıklarının hiç izlenmediğini veya az izlendiğini belirten öğrenciler bunun nedenlerini gelişmiş yörede yüzde 48.2 oranında işgücü kaybı olacağı düşüncesine, II. derecede KÖY'de yüzde 46.8 ve I. derecede KÖY'de yüzde 58.9 oranında koordinatör öğretmenin ilgilenmemelerine bağlamışlardır.

Yapılan χ^2 çözümlemesinde öğrencilerin bölgeler arasındaki görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmaktadır. Gelişmişlik düzeyi farklı yöreler arasında yapılan ikili karşılaştırmada (Gelişmiş Yöre-II. derecede KÖY: SD=3, $\chi^2=13.79$ ve $p < 0.05$; Gelişmiş Yöre-I. derecede KÖY: SD=3, $\chi^2=28.97$ ve $p < 0.05$) manidar bir fark bulunmasına rağmen, I.-II. derecede KÖY'de

manidar bir fark yoktur ($SD=3$, $\chi^2=3.89$ ve $p>0.05$). Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin işletmelerde yaptıkları iş ve işlemlerin izlenmeme nedenleri konusunda gelişmişlik düzeyi farklı yörelerdeki öğrencilerin görüş birliği içinde olmadıkları görülmektedir.

Okuldaki Teorik Bilginin İşletmedeki Beceri Eğitimine Katkısı

Okulda verilen teorik mesleki bilgilerin, işletmedeki beceri eğitimi için ne derece yararlı olduğu Tablo 50'de verilmiştir. Koordinatör öğretmenlerin yarısından fazlası (yüzde 53.7) üç farklı bölgede de okulda öğretilen teorik mesleki bilgilerin işletmelerde yapılan beceri eğitiminde "kısmen" yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu gelişmiş yörede yüzde 46'sı "kısmen" yararlı olduğunu, II. derece KÖY'de yüzde 36.2'si ve I. derece KÖY'de yüzde 41.1'i "az" yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

TABLO 50: OKULDA ÖĞRETİLEN MESLEKİ BİLGİLERİN İŞLETMEDE YAPILAN BECERİ EĞİTİMİNE KATKISI

GRUPLAR	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	ORTA %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{X}	SS
KOOR. ÖĞRET.	GELİŞMİŞ YÖRE	1.5	3.8	48.9	45.8	133	3.39	0.64
	II. DERECEDE KÖY	2.9	5.9	58.8	32.4	34	3.21	0.69
	I. DERECEDE KÖY	2.6	15.8	65.8	15.8	38	2.95	0.66
	TOPLAM	2.0	6.3	53.7	38.0	205	3.28	0.67
	SD= 6	$\chi^2 = 16.31$		$p < 0.05$ manidar			$k=0.27$	
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	2.6	28.8	46.0	22.6	642	2.89	0.78
	II. DERECEDE KÖY	9.2	36.2	28.1	26.5	185	2.72	0.96
	I. DERECEDE KÖY	14.7	41.1	35.7	8.5	129	2.38	0.84
	TOPLAM	5.6	31.9	41.1	21.4	956	2.79	0.84
	SD= 6	$\chi^2 = 65.00$		$p < 0.05$ manidar			$k=0.25$	

Okulda öğretilen mesleki bilgilerin işletmede yapılan beceri eğitimine ne derece katkısı olduğuna ilişkin soruyu yanıtlarken her üç yöredeki

koordinatör öğretmenler "orta derecede katkısı oluyor" seçeneğinde yoğunlaşmışlardır. Her üç yöredeki öğrenciler ise bu soruyu yanıtlarken gelişmiş yöre ($x=2.89$) ve II. derecede KÖY'dekiler ($x= 2.72$) "orta" derecede, I. derecede KÖY'dekiler ise ($x=2.38$) "az" derecede katkıda bulunduğunu belirtmişlerdir.

Yapılan χ^2 çözümlemesinde koordinatör öğretmen ve öğrencilerin bölgeler arasındaki görüşlerinde 0.05 düzeyinde her üç yörede de manidar bir fark bulunmaktadır (Gelişmiş Yöre: $SD=3$, $\chi^2=51.47$ ve $p< 0.05$; II. derecede KÖY: $SD=3$, $\chi^2=18.36$ ve $p< 0.05$; I. derecede KÖY: $SD=3$, $\chi^2=16.69$ ve $p< 0.05$). Grupların aritmetik ortalamalarından da anlaşılacağı gibi, üç farklı yöredeki gruplar arasında görüş birliği yoktur.

TABLO 51 : OKULDA ÖĞRETİLEN MESLEKİ BİLGİLERİN İŞLETMEDE YAPILAN BECERİ EĞİTİMİNE KATKISININ YETERSİZ OLMA NEDENLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (n=202)		II. Derecede KÖY (n=84)		I. Derecede KÖY (n=72)		TOPLAM (N=358)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Bilgilerin ezbere yönelik olması	58	23.6	25	21.7	14	17.1	97	21.9
Bilgilerin yetersiz olması	80	32.5	31	27.0	24	29.3	135	30.5
Bilgilerin yaptığımız işle doğrudan ilgili olmaması	39	15.9	31	27.0	31	37.8	101	22.8
Sanayideki teknolojik gelişmelere uygun bilgilerin verilmemesi	67	27.2	27	23.5	13	15.9	107	24.2
Başka	2	0.8	1	0.9	-	-	3	0.7
TOPLAM	246	100.0	115	100.0	82	100.0	443	100.0
	$SD= 8$		$\chi^2 =20.22$		$p< 0.05$ manidar			

Okulda öğretilen teorik mesleki bilgilerin, işletmelerde yapılan beceri eğitimine katkılarının yeterli düzeyde olmadığını belirten öğrenciler bunun nedenlerini Tablo 51'de görüldüğü gibi belirtmişlerdir. Bu öğrenciler, gelişmiş yörede birinci sırada (yüzde 32.5) okulda öğretilen bilgilerin yetersiz olması,

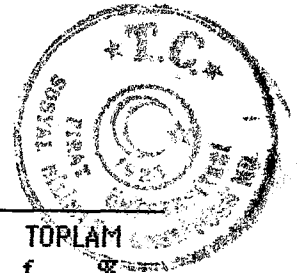
ikinci sırada (yüzde 27.2) sanayideki teknolojik gelişmelere uygun bilgilerin verilmemesi; hem II. derece KÖY'de hem de I. derece KÖY'de birinci ve ikinci sırada okulda öğretilen teorik bilgilerin beceri eğitimi yaptıkları işle doğrudan ilgili olmaması ve okulda öğretilen bilgilerin yetersiz olması nedenlerini ileri sürmüşlerdir. Bölgeler arasında yapılan χ^2 çözümlemesinde manidar fark olduğu görülmektedir ($\chi^2 = 20.22$ ve $p < 0.05$).

Gelişmiş yöredeki öğrencilerin, okulda öğretilen mesleki bilgilerin işletmede yapılan beceri eğitimine katkısının yetersiz olmasının ilk sırada endüstrideki teknolojik gelişmelere uygun bilgilerin verilmemesi ve bilgilerin yetersiz olmasından, I. ve II. derecede KÖY'dekilerin ise okulda öğretilen bilgilerin yaptıkları işle doğrudan ilgili olmamasından kaynaklandığını belirtmeleri oldukça dikkat çekicidir. Bu bulgudan, mesleki eğitim kurumlarının endüstrinin ihtiyaç duyduğu nitelikte insan gücünü yeterince yetiştiremediği, I. ve II. derecede KÖY'de ise yeterli sayıda uygun işletmelerin bulunmadığı sonuçları çıkarılabilir.

İşletmelerde Teorik Eğitimin Yapılması ve Süreleri

İME programına gönderilen öğrencilerin meslek derslerinden teorik olanların eğitimi, okulda veya işletmelerce tesis edilen eğitim merkezlerinde yapılabilir.

Tablo 52'den anlaşılacağı gibi, denek grupları her üç yörede de "işletmelerde teorik eğitim yapılıyor mu?" sorusuna büyük oranlarda "hayır" seçeneğini işaretleyerek cevap vermişlerdir. Bu durum, işletmelerde eğitim merkezlerinin bulunmamasından kaynaklanmaktadır.

TABLO 52: İŞLETMELERDE TEORİK EĞİTİM YAPILMASI DURUMU

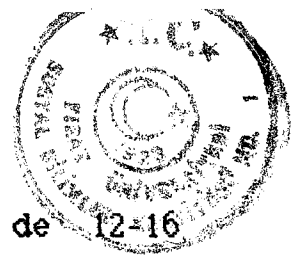
GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	75	27.9	194	72.1	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	12	28.6	30	71.4	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	10	25.6	29	74.4	39	100.0
	TOPLAM	97	27.7	253	72.3	350	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = .103$					
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	22	16.5	111	83.5	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	3	8.8	31	91.2	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	4	10.5	34	89.5	38	100.0
	TOPLAM	29	14.1	176	85.9	205	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 36.73$		p< 0.05 manidar		k=0.51	
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	316	49.2	326	50.8	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	53	28.6	132	71.4	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	51	39.5	78	60.5	129	100.0
	TOPLAM	420	43.9	536	56.1	956	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 25.85$		p< 0.05 manidar		k=0.16	

3308 sayılı Kanun'da "çalışma saatleri içinde yapılacak teorik eğitim haftada 12 saatten az 16 saatten fazla olamaz" ifadesi yer almaktadır.

TABLO 53: TEORİK EĞİTİM SÜRESİ

SÜRE	Gelişmiş Yöre (n=269)		II. Derecede KÖY (n=42)		I. Derecede KÖY (n=39)		TOPLAM (N=350)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
11 saat ve daha az	45	60.0	9	75.0	5	50.0	59	60.8
12-16 saat	13	17.4	2	16.7	2	20.0	17	17.5
17 saat ve daha fazla	1	1.3	-	-	1	10.0	2	2.1
Başka	16	21.3	1	8.3	2	20.0	19	19.6
TOPLAM	75	100.0	12	100.0	10	100.0	97	100.0

İşletmelerinde teorik eğitim yapıldığını belirten (97 kişi) işletme sorumlularının Kanunda belirtilen şartlara (haftada 12-16 saat) çok az

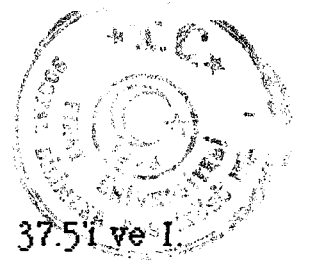
kısımının (yüzde 17.5) uyduğu görülmektedir. Üç farklı yörede de 12-16 saatlerin altında teorik eğitim yapıldığını belirten işletme sorumlularının büyük çoğunluğu işletmelerinde 1 ile 4 saat arasında teorik eğitim yapıldığını ifade etmişlerdir. "Başka" seçeneğinde ise işletme sorumlularının yüzde 19.6'sı belirli bir saatinin olmadığını belirtmişlerdir (Tablo 53).

İşletmelerdeki İş Makineleri ile Okul Atelyelerindeki Tezgahlar Arasındaki Benzerlik

Koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin, işletmelerdeki iş makineleri ile okul atelyelerindeki tezgahlar arasındaki benzerliklere ilişkin görüşleri Tablo 54'de verilmiştir. Koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 45.9'u, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 61.8'i ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 52.6'sı işletmelerdeki iş makineleri ile okul atelyelerindeki tezgahlar arasında "orta" derecede benzerlik bulunduğunu belirtmişlerdir. Cevapların ortalamaları gelişmiş yörede 3.08, II. derecede KÖY'de 3.00 ve I. derecede KÖY'de 2.58'dir. Bu değerler her üç farklı yörede de dörtlü dereceleme ölçeğine göre "orta" derecededir.

TABLO 54: İŞLETMELERDEKİ İŞ MAKİNELERİ İLE OKUL ATELYELERİNDEKİ TEZGAHLAR ARASINDAKİ BENZERLİK DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	ORTA %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{X}	SS
KOOR. ÖĞRET.	GELİŞMİŞ YÖRE	7.5	12.0	45.9	34.6	133	3.08	0.64
	II. DERECEDE KÖY	2.9	14.7	61.8	20.6	34	3.00	0.70
	I. DERECEDE KÖY	5.3	36.8	52.6	5.3	38	2.58	0.68
	TOPLAM	6.3	17.1	49.8	26.8	205	2.97	0.83
	SD= 6	$\chi^2 = 23.29$		$p < 0.05$ manidar				
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	12.9	37.5	32.4	17.2	642	2.54	0.92
	II. DERECEDE KÖY	18.4	29.2	29.7	22.7	185	2.57	1.04
	I. DERECEDE KÖY	30.2	31.0	25.6	13.2	129	2.22	1.02
	TOPLAM	16.3	35.0	31.0	17.7	956	2.50	0.97
	SD= 6	$\chi^2 = 29.58$		$p < 0.05$ manidar				

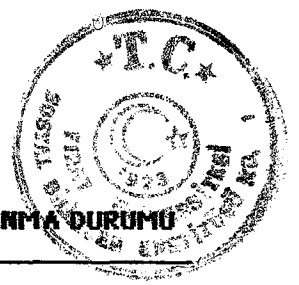

Aynı soruyu cevaplayan öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 37.51 ve I. derecede KÖY'de yüzde 31'i "az" seçeneğinde yoğunlaşırken, II. derecede KÖY'de ise yüzde 29.7'si "orta" derecede benzerlik bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin ortalamaları gelişmiş yörede 2.54, II. derecede KÖY'de 2.57 ve I. derecede KÖY'de 2.22'dir. Bu değerler dördü dereceleme ölçeğine göre; gelişmiş yörede ve II. derecede KÖY'de "orta", I. derecede KÖY'de ise "az" derecededir.

Yapılan χ^2 çözümlemesinde hem yöreler arasında koordinatör öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerinde hem de grupların yöre içi görüşlerinde manidar bir fark bulunmuştur (Gelişmiş Yöre: $SD=3$, $\chi^2=46.73$ ve $p < 0.05$, II. derecede KÖY: $SD=3$, $\chi^2=15.61$ ve $p < 0.05$, I. derecede KÖY: $SD=3$, $\chi^2=16.15$ ve $p < 0.05$). Araştırma bulgularına göre okuldaki tezgahların, gerçek ortamdaki iş makineleriyle "orta" derecede benzerliğin bulunduğu görülmektedir. Mesleki eğitimde kullanılan makine ve yöntemler mümkün olduğunca iş hayatındaki koşullara benzemelidir. Yani mesleki ve teknik eğitim programları değişen teknolojiye uyumlu hale getirilmelidir. Okul-sanayi işbirliği, öğrencilerin gerçek üretim koşullarında çalışmalarına imkan sağladığı gibi öğretmenlerin de sanayideki gelişmeleri izlemelerine yardımcı olur. Ayrıca bilgi ve becerilerini tazelemeleri için inceleme yapma, faaliyetlere ve kurslara katılma vb. gibi olanakları sağlayabilir.

Öğrencilerin İşletmedeki İş Makinelerinden Yararlanması ve Yararlanmama Nedenleri

Tablo 55'deki ortalamalara bakıldığı zaman, her üç yörede de denek gruplarının hepsi öğrencilerin işletmelerdeki iş makinelerinden yararlanma düzeylerinin "orta" derecede gerçekleştiği seçeneğinde yoğunlaştıkları görülmektedir.

TABLO 55: ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDEKİ İŞ MAKİNELERİNDEN YARARLANMA DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	ORTA %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{x}	SS
İŞLETME SORUM.	GELİŞMİŞ YÖRE	2.6	23.4	44.6	29.4	269	3.01	0.80
	II. DERECEDE KÖY	2.4	19.1	54.8	23.8	42	3.00	0.73
	I. DERECEDE KÖY	2.5	41.1	53.9	2.5	39	2.56	0.60
TOPLAM		2.6	24.9	46.9	25.7	350	2.96	0.78
SD= 6		$\chi^2 = 15.74$		$p < 0.05$ manidar				
KOOR. ÖĞRET.	GELİŞMİŞ YÖRE	1.5	30.1	42.9	25.6	133	2.93	0.79
	II. DERECEDE KÖY	-	29.4	47.1	23.5	34	2.94	0.74
	I. DERECEDE KÖY	-	55.3	36.8	7.9	38	2.53	0.65
TOPLAM		1.0	34.7	42.4	22.0	205	2.85	0.77
SD= 6		$\chi^2 = 11.52$						
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	3.9	22.1	38.5	35.5	642	3.06	0.85
	II. DERECEDE KÖY	10.8	34.1	26.5	28.7	185	2.73	1.00
	I. DERECEDE KÖY	14.7	38.0	29.5	17.8	129	2.50	0.95
TOPLAM		6.7	26.6	34.9	31.8	956	2.92	0.92
SD= 6		$\chi^2 = 58.12$		$p < 0.05$ manidar				

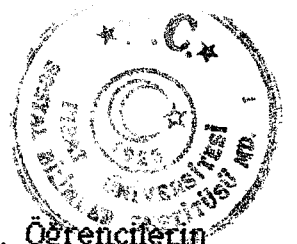
Yapılan χ^2 çözümlemesinde koordinatör öğretmenlerin, öğrencilerin işletmelerdeki iş makinelerinden yararlanmaları konusunda verdikleri cevaplar arasında yöresel fark bulunmazken, işletme sorumlusu ve öğrencilerin görüşlerinde manidar bir fark bulunmuştur. Yörelere kendi içerisinde bakıldığında ise sadece gelişmiş yörede üç denek grubu arasında manidar bir fark yoktur. Yani gelişmiş yöredeki gruplar görüş birliği içerisinde (Gelişmiş Yöre: SD=6, $\chi^2=11.87$ ve $p > 0.05$; II. derecede KÖY: SD=6, $\chi^2= 19.36$ ve $p < 0.05$; derecede I. KÖY: SD=6, $\chi^2=22.54$ ve $p < 0.05$). Aritmetik ortalamalar dikkate alındığında, gelişmiş yöredeki öğrencilerin diğer iki yöredekilere oranla işletmelerdeki iş makinelerinden yararlanmaları konusunda biraz daha avantajlı oldukları anlaşılmaktadır.

TABLO 56: ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDEKİ İŞ MAKİNELERİNDEN YETERİNCE YARARLANMAMA NEDENLERİ

NEDENLER İŞLETME SORUMLUSU	Gelişmiş Yöre (n=70)		II. Derecede KÖY (n=24)		I. Derecede KÖY (n=17)		TOPLAM (N=111)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin istekli olmaması	11	11.1	3	8.6	1	4.6	15	9.6
İşletmedeki araç, gereçlerin çok pahalı olması	8	8.1	4	11.4	2	9.1	14	9.0
Öğrencinin yeterli bilgiye sahip olmaması	48	48.5	11	31.4	4	18.2	63	40.4
Öğrencinin gerçek iş ortamına sokulmaması	24	24.2	7	20.0	6	27.2	37	23.7
Okul programlarındaki konuları içermemesi	8	8.1	9	25.7	9	40.9	26	16.7
TOPLAM	99	100.0	35	100.0	22	100.0	156	100.0
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	n=42		n=10		n=21		N=73	
Öğrencilerin istekli olmaması	11	14.7	4	20.0	7	15.9	22	15.8
İşletmedeki araç, gereçlerin çok pahalı olması	16	21.3	4	20.0	10	22.7	30	21.6
Öğrencinin yeterli bilgiye sahip olmaması	8	10.7	4	20.0	7	15.9	19	13.7
Öğrencinin gerçek iş ortamına sokulmaması	40	53.3	8	40.0	20	45.5	68	48.9
TOPLAM	75	100.0	20	100.0	44	100.0	139	100.0
ÖĞRENCİ	n=167		n=73		n=68		N=308	
Öğrencilerin istekli olmaması	8	3.3	5	4.4	8	7.6	21	4.5
İşletmedeki araç, gereçlerin çok pahalı olması	42	17.1	12	10.6	9	8.6	63	13.6
Öğrencinin yeterli bilgiye sahip olmaması	36	14.7	22	19.5	19	18.1	77	16.6
Öğrencinin gerçek iş ortamına sokulmaması	80	32.7	24	21.2	33	31.4	137	29.6
Okul programlarındaki konuları içermemesi	76	31.0	48	42.5	35	33.3	159	34.4
Başka	3	1.2	2	1.8	1	1.0	6	1.3
TOPLAM	245	100.0	113	100.0	105	100.0	463	100.0

Öğrencilerin işletmelerdeki iş makinelerinden yeterince yararlanmadıklarını belirten gruplar, bunun nedenlerini birden fazla seçeneği işaretleyerek

belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular Tablo 56'da yer almaktadır. Öğrencilerin işletmelerindeki iş makinelerinden "hiç yararlanmadığını" veya "az yararlandığını" düşünen işletme sorumluları, bunun nedenin birinci sırada gelişmiş yörede ve II. derecede KÖY'de öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmamalarından, I. derecede KÖY'de ise okul programlarındaki konuları içermemesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Koordinatör öğretmenlerin yüzde 48.9'u işletmelerin üretimlerini aksatacağı endişesinden, yüzde 21.6'sı işletmelerdeki araç-gereçlerin çok pahalı olmasından ve yüzde 15.8'i öğrencilerin istekli olmamalarından dolayı işletmelerdeki iş makinelerinden yararlanamadıklarını vurgulamışlardır.

Öğrencilerin ise yüzde 34.4'ü okul programlarındaki konuları içermemesinden, yüzde 29.6'sı işletmelerin üretimlerini aksatacağı endişesinden dolayı işletmedeki iş makinelerinden yararlanamadıklarını belirtmişlerdir. Bu nedenlerin gelişmişlik düzeylerine göre öncelik sıraları değişmektedir. Gelişmiş yöredeki öğrenciler birinci sırada işletmelerin üretimlerini aksatacağı endişesinden, I. ve II. derecede KÖY'dekiler okul programlarındaki konuları içermemesinden kaynaklandığını vurgulamışlardır.

Bu tür nedenlerin çokluğu öğrencilerin gerçek üretim koşullarında çalışmalarını olumsuz yönde etkileyecektir. İşletmelerin, üretimlerini aksatma ve öğrencilere yeterince güvenmeme gibi endişelerinin bulunduğu görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında, mesleki ve teknik eğitim kurumlarının hızla değişen endüstriyel koşullara uygun olarak mevcut programların gözden geçirilmemesi ve yeni programların düzenlenmemesinin etkisi bulunmaktadır.

Temrin Malzemesinin İşletme Tarafından Karşılanması

Daha önceden mesleki ve teknik eğitimde, yıllık bütçeden ayrılan ödeneğin büyük bir kısmı atelye ve laboratuvarlar için gerekli olan temrin malzemesi alımında kullanılıyorken, 3308 sayılı Kanun ile beceri eğitimi için gerekli olan temrin malzemelerinin işletmeler tarafından karşılanması esas getirilmiştir (Madde: 21). Böylece okullar için eğitim-öğretim giderleri düştüğü gibi, öğrenciler beceri eğitimi sırasında hem doğrudan üretime katkıda bulunabilmekte hem de gerekli becerileri üretim sistemi içerisinde uygulama olanağına sahip olabilmektedir.

TABLO 57: TEMRİN MALZEMESİNİN İŞLETME TARAFINDAN SAĞLANMA DURUMU

GRUP	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	ORTA %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{x}	SS
İŞL. SOR.	GELİŞMİŞ YÖRE İL	3.2	10.3	36.0	50.6	269	3.34	0.79
	II. DERECEDE KÖY	2.6	15.4	23.1	59.0	42	3.39	0.85
	I. DERECEDE KÖY	-	23.5	52.9	23.5	39	3.00	0.70
TOPLAM		2.8	12.3	36.2	48.8	350	3.31	0.79
SD= 6		$\chi^2 = 11.98$		$p > 0.05$				
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	2.6	12.2	37.7	47.5	642	3.30	0.78
	II. DERECEDE KÖY	7.0	13.5	30.8	48.7	185	3.21	0.93
	I. DERECEDE KÖY	20.9	17.1	28.7	33.3	129	2.74	1.13
TOPLAM		5.9	13.1	35.2	45.8	956	3.21	0.89
SD= 6		$\chi^2 = 72.63$		$p < 0.05$ manidar				

Temrin malzemesinin işletme tarafından karşılanma durumları hakkında işletme sorumlularının ve öğrencilerin görüşleri ve yapılan χ^2 çözümülemesi Tablo 57'de görülmektedir. İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 50.6'sı ve II. derece KÖY'de yüzde 59'u "çok", I. derece KÖY'de ise yüzde 52.9'u "orta" düzeyde öğrencilere işletmeleri tarafından temrin malzemelerinin sağlandığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 47.5'i, II. derece KÖY'de yüzde 48.7'si, I. derece KÖY'de yüzde 33.3'ü

İşletmeler tarafından kendilerine temrin malzemelerinin sağlandığını belirtmişlerdir. İşletme sorumlularının ve öğrencilerin ortalamalarına bakıldığında, üç farklı yörede de işletmelerin temrin malzemesinin dörtlü dereceleme ölçeğine göre "orta" derecede sağladıkları görülmektedir.

Yapılan χ^2 çözümlemesinde işletme sorumlularının, temrin malzemesinin işletmeler tarafından karşılanması konusunda verdikleri cevaplar arasında yöresel fark bulunmazken, öğrencilerin görüşlerinde manidar bir fark bulunmuştur. Yörelere kendi içerisinde bakıldığında sadece gelişmiş yörede iki denek grubu arasında manidar bir fark bulunmuştur (Gelişmiş Yöre: $SD=3$, $\chi^2=14.67$ ve $p < 0.05$; II. derecede KÖY: $SD=3$, $\chi^2=1.98$ ve $p > 0.05$; I. derecede KÖY: $SD=3$, $\chi^2=0.80$ ve $p > 0.05$).

İşletme Tarafından İş Dosyasının Tutulması ve Her İş Bitiminde Öğrencinin Değerlendirilmesi

Beceri eğitimini işletmelerde gören öğrencilerin öğretim programlarına uygun olarak yapacakları temrin, iş, proje, deney ve hizmetlerle ilgili resimleri, projeleri ve değerlendirme çizelgelerini içeren beceri eğitimi ile ilgili bir iş dosyası işletme tarafından tutulur. Dosyadaki her resim, proje veya değerlendirme çizelgesinin eğitim personeli ve öğrenci tarafından imzalanması gerekmektedir (Madde: 24). Bu dosyalar dönem sonu beceri sınavı komisyonunca değerlendirilmek üzere işletme tarafından saklanır.

İşletmelerde yapılan beceri eğitiminde öğrencilerin her dönemde temrin, proje, iş, deney ve hizmet değerlendirmelerinden aldığı puan ile dönem sonu beceri sınavı başarı puanının ortalaması dönem sonu başarı puanını belirlemektedir. Dönem sonu beceri sınavı başarı puanı, iş dosyası (20 puan) ve sınav değerlendirmesi (80 puan) sonucu takdir edilen puandır. Dönem sonu

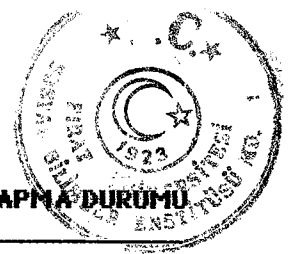

beceri sınavları, işletmenin eğitim personelleri, ilgili okulun alan öğretmeni ve o ilin meslek alanındaki işveren kuruluşunu temsil eden üyelerden oluşan komisyon tarafından yapılmaktadır. Dönem sonu beceri sınav soruları öğretim programının asgari yüzde 80'ini kapsayacak şekilde hazırlanır.

TABLO 58: İŞ DOSYASININ TUTULMA DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	267	99.3	2	0.7	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	41	97.6	1	2.4	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	38	97.4	1	2.6	39	100.0
	TOPLAM	346	98.9	4	1.1	350	100.0
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	133	100.0	-	-	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	34	100.0	-	-	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	38	100.0	-	-	38	100.0
	TOPLAM	205	100.0	-	-	205	100.0
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	637	99.2	5	0.8	942	100.0
	II. DERECEDE KÖY	176	95.1	9	4.9	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	104	80.6	25	19.4	129	100.0
	TOPLAM	917	95.9	39	4.1	956	100.0

Araştırma bulgularına göre koordinatör öğretmenlerin tamamı işletmelerin iş dosyası tuttuklarını belirtmelerine rağmen, işletme sorumlularının yüzde 1.1'i ve öğrencilerin yüzde 4.1'i iş dosyasının tutulmadığını belirtmişlerdir (Tablo 58). Bu bulgu, eğitim personelinin veya öğrencilerin durumdan haberdar olmadıkları ya da eğitim personelinin öğrencilerin beceri eğitimi sırasındaki çalışmalarının değerlendirmelerini her iş ve temrin çalışmalarının bitiminde değil de, dönem sonu beceri sınavı hemen öncesinde okul yönetimine teslim ettiklerini düşündürmektedir.

TABLO 59: İŞLETMENİN İŞ BITİMİNDE HER ÖĞRENCİ İÇİN DEĞERLENDİRME YAPMA DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	209	77.7	60	22.3	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	30	71.4	12	28.6	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	28	71.8	11	28.2	39	100.0
	TOPLAM	567	76.3	83	23.7	350	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 1.278$					
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	554	86.3	88	13.7	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	160	86.5	25	13.5	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	91	70.5	38	29.5	129	100.0
	TOPLAM	805	84.2	151	15.8	956	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 20.93$		$p < 0.05$ manidar		$k=0.15$	

Tablo 59'da işletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 77.7'si, II. derecede KÖY'de yüzde 71.4'ü, I. derecede KÖY'de yüzde 71.8'i; öğrencilerin ise gelişmiş yörede yüzde 86.3'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 86.5'i, I. derecede KÖY'de yüzde 70.5'i işletmeler tarafından iş, temrin, proje, deney bitiminde öğrencilerin değerlendirmelerinin yapıldığı görülmektedir. Yapılan χ^2 çözümlemesinde işletme sorumlularının, işletme tarafından her bir iş bitiminde öğrencileri değerlendirmesi konusunda verdikleri cevaplar arasında yöresel fark bulunmazken, öğrenciler arasında görüş farkı bulunmuştur. Yöre içi gruplar (işletme sorumlusu, öğrenci) arasında ise gelişmiş yöre ve II. derecede KÖY'de 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmuştur (Gelişmiş Yöre: SD=1, $\chi^2=10.30$ ve $p < 0.05$; II. KÖY: SD=1, $\chi^2=5.69$ ve $p < 0.05$; I. KÖY: SD=1, $\chi^2=0.02$ ve $p > 0.05$).

İşletmede Öğretilmeyen Konular Hakkında Okul Yönetimi İle İşbirliğinde Bulunma ve Okulda Tamamlayabilme Durumu

İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 52.8'inin, II. derecede KÖY'de yüzde 61.9'unun işletmede öğretilmeyen konuların öğretilmesi için okul yönetimi ile işbirliği yaptıkları, I. derecede KÖY'dekilerin ise yüzde

59'unun böyle bir işbirliği yapmadıkları; koordinatör öğretmenlerin ise her üç bölgede de yarından fazlasının okul yönetimi ile işbirliği yaptıkları belirlenmiştir. Ancak I. derecede KÖY'de bunun oranı yüzde 63.2 ile diğerlerine göre daha düşüktür (Tablo 60).

TABLO 60: İŞLETMEDE ÖĞRETİLEMİYEN KONULARIN ÖĞRETİLMESİ İÇİN OKUL YÖNETİMİ İLE İŞBİRLİĞİ YAPILMA DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EVET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	142	52.8	127	47.2	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	26	61.9	16	38.1	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	16	41.0	23	59.0	39	100.0
	TOPLAM	184	52.6	166	47.4	350	100.0
	SD= 2	$\chi^2=3.56$					
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	105	79.0	28	21.0	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	28	82.3	6	17.7	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	24	63.2	14	36.8	38	100.0
	TOPLAM	157	76.6	48	23.4	205	100.0
	SD= 2	$\chi^2=4.87$					

Yapılan χ^2 çözümlemesinde işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenlerin, işletmede öğretilmeyen konuların öğretilmesi için okul yönetimiyle işbirliği yapılması konusunda verdikleri cevaplar arasında yöresel fark bulunmazken, yöre içi gruplar arasında ise sadece gelişmiş yörede 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmuştur (Gelişmiş Yöre: SD=1, $\chi^2=25.71$ ve $p < 0.05$; II. KÖY: SD=1, $\chi^2= 3.82$ ve $p > 0.05$; I. KÖY: SD=1, $\chi^2=3.78$ ve $p > 0.05$).

Tablo 61'de öğrencilerin oldukça büyük çoğunluğu (yüzde 98.6) her üç farklı bölgede işletmede görmedikleri konuları okulda tamamlamadıklarını belirtmişlerdir. Yapılan χ^2 çözümlemesinde öğrenci görüşlerinde yöreler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark elde edilmiştir.

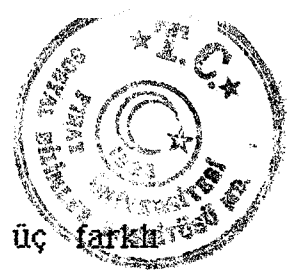
TABLO 61 : ÖĞRENCİLERİN İŞLETMELERDE GÖRMEDİKLERİ KONULARI OKULDA TAMAMLAYABİLME DURUMU

GRUP	YÖRELER	EVET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	-	-	642	100.0	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	8	4.3	177	95.7	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	5	3.9	124	96.1	129	100.0
	TOPLAM	13	1.4	943	98.6	956	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 27.06$		$p < 0.05$ manidar		$k = 0.17$	

İşletmelerin seçiminde, işletmelerde öğretim programlarının yüzde 80'ini uygulamaya elverişli donanım ve teçhizatın bulunması gerekmektedir. İşletme belirtilen şartları yerine getiremediği takdirde dönem sonunda öğrenciler, telafi eğitimine tabi tutulmaktadır. Okul yönetimi tarafından düzenlenecek telafi eğitiminde farklı işletmelerden gelen öğrencilerin aynı programlarda toplanmasını sağlamak oldukça zor görünmektedir. Ayrıca gelişmiş yöredeki endüstri meslek liselerinden işletmeye beceri eğitimi için gönderilen öğrenci sayılarının fazla olması telafi eğitiminin yapılmasını güçleştirmektedir. Koordinatör öğretmen ve işletme sorumlularının işletmelerde öğretilmeyen konular için okul yönetimi ile işletmeler arasında işbirliğinde bulduklarını belirtmelerine rağmen, öğrencilerin okul yönetimi tarafından telafi eğitimine alınmadıkları görülmektedir.

Öğrencilerin İşyerinde Yaptıkları Etkinlikler

Öğrenciler işyerinde en fazla yaptıkları etkinliklerle ilgili soruyu birden fazla seçeneği işaretleyerek cevaplandırmışlardır. Elde edilen bulgular ve yapılan χ^2 çözümlemesi Tablo 62'de görülmektedir. Her üç yörede de öğrenciler, birinci sırada sorumlu kişinin verdiği alanı ile ilgili işlerde çalıştıklarını, ikinci sırada sorumlu kişinin verdiği alanı ile ilgili yardımcı işlerde çalıştıklarını, üçüncü sırada işyerlerindeki araç-gereç ve makinelerin

bakımını, temizliğini yaptıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin üç farklı bölgede yüzde 8.6'sı (147 öğrenci) alan dışı işlerde de çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Üç farklı bölgedeki öğrencilerin görüşleri arasında yapılan χ^2 çözümlemesinde 0.05 düzeyinde manidar bir görüş farkı belirlenmiştir.

TABLO 62: ÖĞRENCİLERİN İŞYERİNDE YAPTIKLARI ETKİNLİKLER KONUSUNDAKİ GÖRÜŞLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (n=642)		II. Derecede KÖY (n=185)		I. Derecede KÖY (n=129)		TOPLAM (N=956)	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Sorumlu kişinin verdiği alanımla ilgili işlerde çalışıyorum	486	42.6	145	39.7	95	44.4	726	42.2
Sorumlu kişinin verdiği alanımla ilgili yardımcı işlerde çalışıyorum	336	29.5	92	25.2	48	22.4	476	27.7
İşyerindeki araç-gereç ve makinelerin bakımını, temizliğini yapıyorum	227	19.9	79	21.6	39	18.2	345	20.1
Mesleki alanımın dışındaki işleri yapıyorum	86	7.5	40	11.0	21	9.8	147	8.6
Başka	5	0.4	9	2.5	11	5.1	25	1.5
TOPLAM	1140	100.0	365	100.0	214	100.0	1719	100.0
	SD= 8		$\chi^2=40.78$		$p < 0.05$ manidar		k=0.15	

Elde edilen bulguya göre; öğrencilerin işyerinde eğitim personelinin verdiği meslekle ilgili işleri birinci sırada yapmaları onların üretim sürecinde aktif rol aldıklarını göstermektedir. Bununla beraber öğrenciler işyerlerinin temizliğine kadar her türlü işi de yerine getirmektedirler.

Öğrencilerin İş Kazası Geçirme Durumu ve Nedenleri

1475 sayılı İş Kanunu'na göre her işveren, işyerinde çalışanların sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlüdür. Ayrıca Kanunun 76. maddesi 50'den fazla işçi çalıştıran işyerlerinde bir İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulu oluşturulması mecburiyetini getirmiştir (Çelik, 1990: 126).

İşletme sorumlularının, gelişmiş yörede yüzde 8.9'u, II. derecede KÖY'de yüzde 11.9'u, I. derecede KÖY'de yüzde 5.1'i; koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 21.8'i, II. derecede KÖY'de yüzde 17.6'sı, I. derecede KÖY'de yüzde 5.3'ü İME uygulaması sırasında öğrencilerin işletmelerde iş kazası geçirdiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ise gelişmiş yörede yüzde 15.7'si, II. derecede KÖY'de yüzde 15.1'i, I. derecede KÖY'de yüzde 7.0'si İME uygulaması sırasında arkadaşlarının ya da kendilerinin iş kazası geçirdiğini belirtmişlerdir (Tablo 63).

TABLO 63: ÖĞRENCİLERİN İŞ KAZASI GEÇİRMELERİ KONUSUNDA GRUPLARIN GÖRÜŞLERİ

GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	24	8.9	245	91.1	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	5	11.9	37	88.1	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	2	5.1	37	94.9	39	100.0
	TOPLAM SD= 2	31	8.9	319	91.1	350	100.0
		$\chi^2 = 1.156$					
KOOR. ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	29	21.8	104	78.2	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	6	17.6	28	82.4	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	2	5.3	36	94.7	38	100.0
	TOPLAM SD= 2	37	18.0	168	82.0	205	100.0
		$\chi^2 = 5.47$					
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	101	15.7	497	84.3	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	28	15.1	149	84.9	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	9	7.0	120	93.0	129	100.0
	TOPLAM SD= 2	138	14.4	818	85.6	956	100.0
		$\chi^2 = 6.76$		$p < 0.05$ manidar		$k = 0.08$	

Yapılan χ^2 çözümlemesinde her üç yöredeki gruplardan sadece öğrencilerin görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark elde edilmiştir. Her yörenin kendi içinde karşılaştırılmaları sonucunda sadece gelişmiş yöredeki gruplar arasında manidar bir fark bulunmuştur (Gelişmiş Yöre: SD=2, $\chi^2=13.02$

ve $p < 0.05$; II. KÖY: $SD=2$, $\chi^2= .51$ ve $p > 0.05$; I. KÖY: $SD=2$, $\chi^2=.26$ ve $p > 0.05$).

Diğer gruplara oranla işletme sorumlularının, işletmelerinde öğrencilerin iş kazası geçirmediği konusunda daha yüksek orana sahip olmalarının nedeni, bir takım yasal işlemlerden ve işyerinin çalışma koşullarının denetlenmesinden çekinmelerinden kaynaklanabilir.

TABLO 64: ÖĞRENCİLERİN İŞ KAZASI GEÇİRME NEDENLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrenci hatasından	21	87.5	5	100.0	2	100.0	28	90.3
Usta öğretici hatasından	-	-	-	-	-	-	-	-
1 İş güvenliği konusunda öğrencinin yeterince bilgilendirilmemesinden	3	12.5	-	-	-	-	3	9.7
TOPLAM	24	100.0	5	100.0	2	100.0	31	100.0
Öğrenci hatasından	22	75.9	5	83.3	2	100.0	29	78.4
Usta öğretici hatasından	1	3.5	-	-	-	-	1	2.7
2 İş güvenliği konusunda öğrencinin yeterince bilgilendirilmemesinden	6	20.7	1	16.7	-	-	7	18.9
TOPLAM	29	100.0	6	100.0	2	100.0	37	100.0
Kendi hatasından	75	74.3	23	82.1	8	88.9	106	76.8
Usta öğretici hatasından	4	4.0	1	3.6	-	-	5	3.6
3 İş güvenliği konusunda yeterince bilgi verilmemesinden	22	21.8	4	14.3	1	11.1	27	19.6
TOPLAM	101	100.0	28	100.0	9	100.0	138	100.0

1. İşletme Sorumlusu,

2. Koordinatör Öğretmen,

3. Öğrenci

Öğrencilerin iş kazası geçirdiklerini söyleyen her üç yöredeki üç denek grubuna göre bu birinci sırada öğrenci hatasından, ikinci sırada iş güvenliği konusunda öğrencinin yeterince bilgilendirilmemesinden kaynaklanmaktadır (Tablo 64). Buna göre, öğrencilerin kaza geçirme nedenlerinin başında dikkatsizlik ve eğitimsizlik gelmektedir.

İşletme Tarafından Öğrencilerin Çıkarılması ve Nedenleri

3308 sayılı Kanuna göre öğrenciler, işletmelerin şartlarına ve çalışma düzenine uymak zorundadır. Öğrencinin yeri, aynı öğrenciyi işyerinde başka bir göreve vermek veya başka bir işyerine aktarmak şeklinde değişebilir.

Öğrencinin yerini değiştirmeyi gerektiren nedenler;

- . İşyerinin eğitim planını tam uygulayamaması,
- . İşyerinin çalışan personel sayısını azaltması,
- . Öğrenci ile işyeri arasında çatışma,
- . Öğrencinin işverenin beklentilerini yerine getirmemesi,
- . İşyerinde iş güvenliğinin zayıf olması vb. gibi olabilir.

Böyle durumlarda öğrencilerin başka bir işletmeye transferi yapılabildiği gibi, öğrenciler işyerlerinden alınarak okuldaki atelye ve laboratuvarlarda uygulamayı yapabilir (Doğan, 1995: 63).

TABLO 65: İŞLETME TARAFINDAN ÖĞRENCİ ÇIKARILMA DURUMU

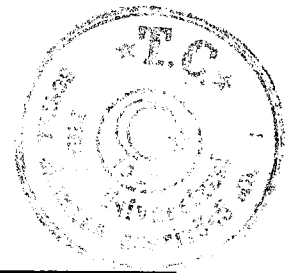
GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	51	19.0	218	81.0	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	4	9.5	38	90.5	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	8	20.5	31	79.5	39	100.0
	TOPLAM	63	18.0	287	82.0	350	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 2.38$					
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	24	18.0	109	82.0	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	4	11.8	30	88.2	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	7	18.4	31	81.6	38	100.0
	TOPLAM	35	17.1	170	82.9	205	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 0.81$					
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	136	21.2	506	78.8	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	25	13.5	160	86.5	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	30	23.3	99	76.7	129	100.0
	TOPLAM	191	20.0	765	80.0	956	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 6.29$		$p < 0.05$ manidar		$k = 0.08$	

Tablo 65'de her üç yörede de işletme tarafından öğrenci çıkarılma oranlarının oldukça düşük olduğu görülmektedir. Ancak I. derecede KÖY'deki her üç grup tarafından öğrenci çıkarıldığını belirtenlerin oranı diğer iki yöreye göre daha yüksek çıkmıştır. Yapılan χ^2 çözümlemesinde her üç yöredeki gruplardan sadece öğrencilerin görüşlerinde manidar bir fark elde edilmiştir. Her yörenin kendi içinde karşılaştırılmaları sonucunda gruplar arasında manidar bir fark yoktur (Gelişmiş Yöre: $SD=2$, $\chi^2=1.03$ ve $p > 0.05$; II. KÖY: $SD=2$, $\chi^2=0.52$ ve $p > 0.05$; I. KÖY: $SD=2$, $\chi^2=0.45$ ve $p > 0.05$).

İşletme tarafından çıkışı verilen öğrenci bulunduğunu belirten işletme sorumluları, gelişmiş yörede birinci neden olarak (yüzde 52.9) disiplinsizlikten, ikinci olarak (yüzde 23.6) devamsızlıktan, II.derecede KÖY'de ise disiplinsizlikten ve devamsızlıktan (yüzde 50.0), I. derecede KÖY'de birinci neden olarak (yüzde 62.5) devamsızlıktan ve ikinci olarak (yüzde 25.0) disiplinsizlikten dolayı öğrencilerin İME uygulamasından uzaklaştırıldıklarını belirtmişlerdir (Tablo 66).

İşletme tarafından çıkışı verilen öğrenci olduğunu belirten koordinatör öğretmenlerden, gelişmiş yöredeki yüzde 50'si disiplinsizlikten, yüzde 30.6'sı devamsızlıktan, II. derecede KÖY'de ise yüzde 71.4'ü disiplinsizlikten, yüzde 28.6'sı devamsızlıktan, I. derecede KÖY'de yüzde 84.2'si devamsızlıktan ve disiplinsizlikten dolayı öğrencilerin İME uygulamasından uzaklaştırıldıklarını vurgulamışlardır. Öğrencilerin ise gelişmiş yörede birinci sırada yüzde 46.9'u işletmelerdeki personele uyum sağlayamadıklarını, II. derecede KÖY'de yüzde 100.0'ü ailevi nedenlerinden, I. derecede KÖY'de yüzde 36.3'ü başka nedenlerden, yüzde 27.3'ü ailevi nedenlerinden dolayı İME uygulamalarına katılamadıklarını, "Başka" seçeneğinde de ücretin ödenmemesi, işletmelerin kapanmasından dolayı işletme değiştirdiklerini belirtmişlerdir.

TABLO 66: ÖĞRENCİLERİN İŞLETME DEĞİŞTİRME NEDENLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Devamsızlıktan dolayı	12	23.6	2	50.0	5	62.5	19	30.2
Disiplinsizlikten dolayı	27	52.9	2	50.0	2	25.0	31	49.2
1 Ailevi nedenlerden dolayı	2	3.9	-	-	-	-	2	3.2
İşletmelerdeki personele uyum sağlayamama	10	19.6	-	-	1	12.5	11	17.4
TOPLAM	51	100.0	4	100.0	8	100.0	63	100.0
Devamsızlıktan dolayı	22	30.6	2	28.6	8	42.1	32	32.7
Disiplinsizlikten dolayı	36	50.0	5	71.4	8	42.1	49	50.0
2 Ailevi nedenlerden dolayı	-	-	-	-	1	5.3	1	1.0
İşletmelerdeki personelle olan olumsuz ilişkilerinden dolayı	14	19.4	-	-	2	10.5	16	16.3
TOPLAM	72	100.0	7	100.00	19	100.0	98	100.0
Devamsızlıktan dolayı	5	10.2	-	-	2	18.2	7	11.5
Disiplinsizlikten dolayı	4	8.2	-	-	-	-	4	6.6
3 Ailevi nedenlerden dolayı	5	10.2	1	100.0	3	27.3	9	14.7
İşletmelerdeki personele uyum sağlayamama	23	46.9	-	-	2	18.2	25	41.0
Başka	12	24.5	-	-	4	36.3	16	26.2
TOPLAM	49	100.0	1	100.0	11	100.0	61	100.0

1. İşletme Sorumlusu,

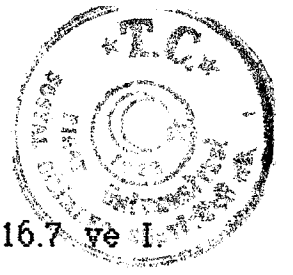
2. Koordinatör Öğretmen,

3. Öğrenci

Anlaşılabacağı gibi, işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenler öğrencilerin işletme değiştirme nedenlerini oldukça büyük oranlarda devamsızlık ve disiplinsizlik olarak görürken, öğrenciler ise ailevi ve işletmedeki personele uyum sağlayamama nedenlerini ileri sürmüşlerdir.

Öğrencilerin İşletme Tarafından İstihdam Edilmesi ve İşletmenin Öğrenciyi Çalıştırma İsteği

İşletme sorumlularının önceki dönemlerde mesleki eğitim uygulaması yapan öğrencileri istihdam etme durumları Tablo 67'de verilmiştir. İşletme sorumlularından daha önceki dönemlerde işletmelerinde mesleki eğitim

yapan mezunları istihdam oranları II. derecede KÖY'de yüzde 16.7 ve I. derecede KÖY'de yüzde 20.5 ile oldukça düşük çıkmasına rağmen, gelişmiş yörede yüzde 40.5 ile daha yüksek çıkmıştır. Yapılan χ^2 çözümlemesinde üç yöredeki işletme sorumlularının görüşlerinde manidar bir fark elde edilmiştir ($\chi^2 = 13.304$ ve $p < 0.05$).

TABLO 67: ÖNCEKİ DÖNEMLERDE MESLEKİ EĞİTİM YAPAN MEZUN ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELERCE İSTİHDAM EDİLME DURUMU

GRUP	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	109	40.5	160	59.5	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	7	16.7	35	83.3	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	8	20.5	31	79.5	39	100.0
	TOPLAM	124	35.4	226	64.6	350	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 13.30$		p < 0.05 manidar		k=0.19	

TABLO 68: İŞLETMEDE İSTİHDAM EDİLEN MEZUN ÖĞRENCİ SAYISI

ÇALIŞTIRILAN MEZUN SAYISI	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-5	92	84.4	6	85.7	6	75.0	104	83.9
6-10	9	8.3	1	14.3	2	25.0	12	9.7
11-15	1	0.9	-	-	-	-	1	0.8
16-20	2	1.8	-	-	-	-	2	1.6
Başka	5	4.6	-	-	-	-	5	4.0
TOPLAM	109	100.0	7	100.0	8	100.0	124	100.0

İşletmelerinde mezun öğrencileri çalıştırdıklarını söyleyen işletme sorumluları her üç yörede de daha çok 1-5 mezun istihdam ettiklerini ifade etmişlerdir. 1-5 öğrenciye bakıldığında modu bir olarak belirlenmiştir. Yani işletme sorumlularının çoğunluğu bir öğrenci istihdam ettiklerini belirtmişlerdir. Bu bulguya göre gelişmiş yöredeki istihdam oranlarının diğer

iki bölgeden büyük olmasının nedeni, bu bölgede özel sektöre daha fazla öğrenci gönderilmesine bağlanabilir. Gelişmiş yörede yüzde 4.6 oranındaki "başka" seçeneğini işaretleyen büyük işletmeler 100 ile 300 arasında mezun çalıştırdıklarını belirtmişlerdir (Tablo 68).

TABLO 69: İŞLETMELERİN BECERİ EĞİTİMİ YAPAN ÖĞRENCİLERİ ÇALIŞTIRMA İSTEĞİ

GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	172	63.9	97	36.1	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	12	28.6	30	71.4	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	10	25.6	29	74.4	39	100.0
	TOPLAM	194	55.4	156	44.6	350	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 34.16$		p< 0.05 manidar		k=0.30	
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	141	22.0	501	78.0	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	15	8.1	170	91.9	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	10	7.7	119	92.3	129	100.0
	TOPLAM	166	17.4	496	82.6	956	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 28.81$		p< 0.05 manidar		k=0.17	

Gelişmiş yöredeki işletme sorumlularının büyük çoğunluğu (yüzde 63.9) mezun öğrencileri çalıştırmak isterken II. derecede KÖY'de yüzde 71.4 ve I. derecede KÖY'de yüzde 74.4'ü çalıştırmak istememektedirler. Ancak öğrencilerin sadece gelişmiş yörede yüzde 22.0'si, II. derecede KÖY'de yüzde 8.1'i, I. derecede KÖY'de yüzde 7.7'si işletmeleri tarafından sürekli istihdam için kendilerine teklifte bulunduğu belirtmişlerdir (Tablo 69). İşletme sorumlularının ve öğrencilerin bölgeler arasında ve bölgeler içi grupların görüşleri arasında yapılan χ^2 çözümlemesinde her üç bölgede de manidar bir fark vardır. Her yörenin kendi içinde karşılaştırılmaları sonucunda gruplar arasında manidar bir fark bulunmuştur (II. KÖY: $\chi^2=13.68$ ve $p< 0.05$, I. KÖY: $\chi^2=9.14$ ve $p< 0.05$). Bu fark gelişmiş yörede daha büyük boyutlardadır ($\chi^2=148.12$ ve $p< 0.05$). Bu bulgu ile, işletmelerin sürekli istihdam için

öğrencileri gözlemledikleri ancak öğrencilerin bu durumdan haberdar olmadıkları kanısına varılabilir.

Tablo 70'de işletme sorumlularının yüzde 81.5'i her üç bölgede de 1-3 öğrenciyi işletmelerinde istihdam etmek istediklerini belirtmelerine rağmen, gelişmiş yöredeki işletme sorumlularının yüzde 4.6'sının bu soruyu boş bırakmaları, işletmelerin gelecekte çalıştıracakları personel sayıları ile ilgili herhangi bir planlama yapmadıklarını düşündürülebilir.

TABLO 70: İŞLETMENİN ÇALIŞTIRMAK İSTEDİĞİ ÖĞRENCİ SAYISI

ÖĞRENCİ SAYISI	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY		I. Derecede KÖY		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
1-3	146	84.9	9	75.0	8	80.0	163	81.5
4-6	12	7.0	3	25.0	2	20.0	17	8.5
7-9	2	1.2	-	-	-	-	2	1.0
10-12	4	2.3	-	-	-	-	4	2.0
Boş	8	4.6	-	-	-	-	8	4.0
TOPLAM	172	100.0	12	100.0	16	100.0	200	100.0

Öğrencilere Ödenen Ücret Miktarı

İME uygulamasının temel amaçlarından birisi, öğrencilere eğitim sırasında belli ölçüde gelir sağlama imkanı vermektir. 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununa göre; İME gören öğrencilere ödenecek ücret ve bu ücretteki artışlar okul müdürü ile işyeri arasında MEB'nca belirlenen esaslara göre düzenlenecek sözleşme ile tespit edilmektedir. Ancak İME gören öğrencinin yaşına uygun asgari ücretin yüzde 30'undan az ücret ödenemez ve öğrenciye ödenecek ücret her türlü vergiden muaftır. Okul yönetimi ile işyeri arasında imzalanan protokolle, İME gören öğrencilere 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun iş kazaları ve meslek hastalıkları ile hastalık sigortaları hükümleri uygulanır. Sigorta primleri 1475 sayılı İş Kanunu'nun 33. maddesi

gereğince öğrencilerin yaşına uygun asgari ücretin yüzde 50'si üzerinden Bakanlık Bütçesine konulan ödenekle karşılanmaktadır. İşletmelere gönderilecek öğrenci sayısı belirlenirken işletmedeki personel sayısı görev ve çalışma statüsüne bakılmaksızın işyerinde İş Kanunu'na göre çalıştırılan personel sayısı dikkate alınmaktadır (3308 sayılı Kanun Madde: 7).

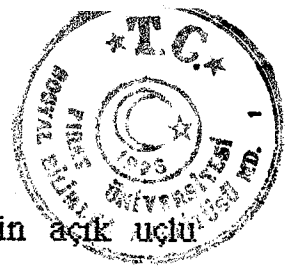
50 ve daha fazla işçi çalıştıran ve Bakanlıkça İME uygulaması kapsamına alınan ancak beceri eğitimi yaptırmayan işletmeler, beceri eğitimi yaptırması gereken her öğrenci için eğitim süresince her ay 18 yaşını bitirenlere ödenen asgari ücretin 2/3'ü oranında Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitimi Geliştirme ve Yaygınlaştırma Fonu'na para yatırmakla yükümlüdür (Madde: 24).

1995-1996 yıllarında öğrencilere işletme tarafından en az ödenmesi gereken ücret ve sigorta primlerine ait bilgiler Tablo 71'de verilmiştir. 1996 yılı için Asgari Ücret Tespit Komisyonu 31 Temmuz 1996 tarihli toplantısında asgari ücreti 16 yaşından küçükler için aylık 14 400 000 TL., 16 yaşından büyükler için aylık 17 010 000 TL. olarak belirlemiştir. Asgari ücrette bir önceki yıla oranla yüzde 101.1 oranında artış sağlanmıştır.

TABLO 71 : İME UYGULAMASINA KATILAN ÖĞRENCİLERE ÖDENEN ÜCRET ve SİGORTA PRİMLERİ (1995-1996)

YAŞ GRUBU	YILLAR	16 YAŞINDAN KÜÇÜK	16 YAŞINDAN BÜYÜK
ASGARI ÜCRET (TL.)	1995	7.087.500	8.460.500
	1996	14.400.000	17.010.000
ÖĞRENCİYE ÖDENEN ÜCRET (TL.)	1995	2.126.250	2.538.150
	1996	4.320.000	5.103.000
SİGORTA PRİMİ (TL.)	1995	3.543.750	4.230.250
	1996	7.200.000	8.505.000

KAYNAK: TİSK (1995): İşveren Dergisi, XXXIII (11), 4.
TİSK (1996): İşveren Dergisi, XXXIV (10), 31.

Deneklerin, öğrencilerin ne kadar ücret aldıklarına ilişkin açık uçlu soruya verdikleri cevaplar Tablo 72'de gösterilmiştir. İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 81'i, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 83.3'ü, I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 92.3'ü işletmeleri tarafından Kanunda belirtilen şartlara uygun öğrencilere ücret ödendiğini, aynı tabloda öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 84.3'ü, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 94.6'sı, I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 62.8'i işletmeler tarafından Kanunda belirtilen şartlara uygun ücret aldıklarını vurgulamışlardır. Ancak bu hususta I. derecede KÖY'deki öğrencilerin oranının düşük olması dikkati çekmektedir. Her iki grup, öğrencilere en fazla 7.000.000TL. ücret ödendiğini ifade etmişlerdir. Ücretin ödenmediğini belirtenler bunun nedenini bazı kamu kurum ve kuruluşların 5 Nisan 1994 Ekonomik Paket Programı tasarruf tedbirlerinden dolayı, öğrenci sözleşmelerinin fesedilerek ödenecek ücretlerin kesilmesi olarak göstermişlerdir.

TABLO 72: ÖĞRENCİYE ÖDENEN ÜCRET DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	Kesildi		Asg. Ücretin % 30'undan az		Asg. Ücretin % 30'u		Asg. Ücretin % 30'undan fazla		TOPLAM
		f	%	f	%	f	%	f	%	
İŞLETME SORUM.	GELİŞMİŞ YÖRE	19	7.1	6	2.2	218	81.0	26	9.7	269
	II. DERECEDE KÖY	7	16.7	-	-	35	83.3	-	-	42
	I. DERECEDE KÖY	2	5.1	-	-	36	92.3	1	2.6	39
TOPLAM		28	8.0	6	1.7	289	82.6	27	7.7	350
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	16	2.5	26	4.1	541	84.3	59	9.2	642
	II. DERECEDE KÖY	8	4.3	2	1.1	175	94.6	-	-	185
	I. DERECEDE KÖY	41	31.8	7	5.4	81	62.8	-	-	129
TOPLAM		65	6.8	35	3.6	797	83.4	59	6.2	956

3308 sayılı Kanun gereğince; İME gören öğrencilere işletmelerce her yıl tatil aylarında bir ay ücretli izin verilmektedir. Ayrıca mazeretleri kabul

edilenlere okul müdürlüğünün görüşü alınarak bir aya kadar ücretsiz izin de verilebilmektedir (Madde: 26). Öğrencilerin hastalık, mazeret izni veya okul tarafından verilen izinlerden dolayı işletmeye gelmediği için ücretlerinden kesinti yapıp yapılmadığına ilişkin işletme sorumlusu ve öğrencilerin görüşleri Tablo 73'te yansıtılmıştır. Hem işletme sorumluları hem de öğrenciler en fazla I. derecede KÖY'deki öğrencilerin ücretlerinden kesinti yapıldığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin genelde çok az mazeret izni kullandıkları varsayıldığında; 3308 sayılı Kanun gereğince öğrenciye ödenen ücretten izinli olduğu günlerden dolayı kesilecek miktarı fazla olmayacaktır. Bu nedenle bazı işletmelerin öğrencilerin ücretlerinden kesinti yapmadıkları yani yasa hükümlerinin uygulanmadığı söylenebilir.

TABLO 73: OKUL TARAFINDAN İZİN VERİLMESİNDEN DOLAYI İŞLETME YÖNETİMİNCE ÖĞRENCİNİN ÜCRETİNDEN KESİNTİ YAPILMA DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUM.	GELİŞMİŞ YÖRE	69	25.6	200	74.4	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	25	59.5	17	40.5	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	24	61.5	15	38.5	39	100.0
	TOPLAM	118	33.7	232	66.3	350	100.0
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	297	46.3	345	53.7	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	122	66.0	63	34.0	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	87	67.5	42	32.5	129	100.0
	TOPLAM	506	52.9	450	47.1	956	100.0

İME Uygulamasına Katılan Öğrencilere İşletme Tarafından Sağlanan Sosyal İmkanlar

İME yapan öğrencilere işletme tarafından sağlanan sosyal yardımlarla ilgili deneklerin birden fazla seçeneği işaretleyerek verdikleri cevaplara dayalı olarak işletme sorumlularının gelişmiş yörede ilk sırada öğle yemeği, ikinci sırada ulaşım olanakları, I. ve II. derecede KÖY'dekiler ise ilk sırada

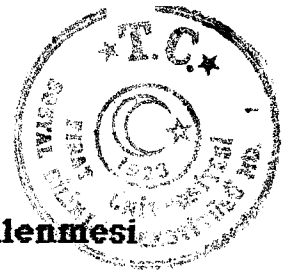

ulaşım, ikinci sırada öğle yemeği gibi sosyal imkanların işletmeleri tarafından öğrencilere sağlandığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin de aynı şekilde gelişmiş yörede ilk sırada öğle yemeği, ikinci sırada ulaşım olanakları, I. ve II. derecede KÖY'dekiler ilk sırada ulaşım, ikinci sırada öğle yemeği gibi işletmelerin sosyal imkanlarından yararlandıkları belirlenmiştir. "Başka" seçeneğinde ise işletmeler tarafından öğrencilere ödenen ücretin dışında hiç bir sosyal yardımda bulunulmadığı, öğrencilere işletme tarafından personele verilen gıda ve erzak yardımı, özel günlerde ikramiye verildiği belirlenmiştir (Tablo 74).

TABLO 74 : ÖĞRENCİLERİN SOSYAL İMKANLARDAN YARARLANMA DURUMU

GRP. YÖRELER	Ulaşım		İş Elbisesi		Öğle Yemeği		Harçlık		Başka		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	N
GELİŞMİŞ YÖRE	131	22.5	97	16.6	250	42.9	63	10.8	42	7.2	583	269
İŞL. II. DERECEDE KÖY	26	46.4	3	5.4	20	35.7	5	8.9	2	3.6	56	42
SOR. I. DERECEDE KÖY	26	35.6	10	13.7	25	34.2	7	9.6	5	6.9	73	39
TOPLAM	183	25.7	110	14.0	295	41.4	75	10.5	49	6.9	712	350
GELİŞMİŞ YÖRE	384	29.4	250	19.2	532	40.8	87	6.7	51	3.9	1304	642
ÖĞR. II. DERECEDE KÖY	116	37.4	51	16.5	126	40.6	6	1.9	11	3.6	310	185
I. DERECEDE KÖY	84	44.2	20	10.5	64	33.7	4	2.1	18	9.5	190	129
TOPLAM	584	32.8	321	17.8	722	40.0	97	5.4	80	4.4	1804	956

Sonuç olarak, gelişmiş yöredeki öğrencilerin diğer yöredekilere oranla daha fazla sosyal imkanlardan yararlandıkları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin işletme tarafından sağlanan sosyal imkanlar açısından işletme sorumluları ve öğrencilerin görüşleri arasında paralellik görülmektedir. Üretim sisteminde çalışan personelle birlikte öğrencilerin de işletmelerin sosyal imkanlarından faydalanmaları, öğrencilerin üretim sisteminin bir parçası olduklarına inanarak kendilerine olan güvenini artırabileceği için önemlidir.

Okul Yönetimi ile İşletmeler Arasında Toplantı Düzenlenmesi

Tablo 75'de hem işletme sorumluları (gelişmiş yörede yüzde 64.7, I. derecede KÖY'de yüzde 66.7, II. derecede KÖY'de yüzde 73.8) hem de koordinatör öğretmenlerin (gelişmiş yörede yüzde 69.2, I. derecede KÖY'de yüzde 60.5, II. derecede KÖY'de yüzde 85.3) her üç bölgede de büyük çoğunluğunun okul yönetimi ile işletmeler arasında İME uygulamasına yönelik herhangi bir toplantı düzenlenmediğini belirttikleri görülmektedir. Ancak II. derecede KÖY'de toplantı düzenlenmediğini söyleyen işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenlerin oranı daha yüksek çıkmıştır. Yapılan χ^2 çözümlemesinde işletme sorumlularının ve koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde bölgeler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmamıştır.

TABLO 75: OKUL YÖNETİMİ İLE İŞLETMELER ARASINDA İME KONUSUNDA TOPLANTI DÜZENLENME DURUMU

GRUPLAR	YÖRELER	EVET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	95	35.3	174	64.7	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	11	26.2	31	73.8	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	13	33.3	26	66.7	39	100.0
	TOPLAM	119	34.0	231	66.0	350	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 1.36$					
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	41	30.8	92	69.2	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	5	14.7	29	85.3	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	15	39.5	23	60.5	38	100.0
	TOPLAM	61	29.8	144	70.2	205	100.0
	SD= 2	$\chi^2 = 5.47$					

Anlaşılabacağı gibi her üç yörede de İME uygulaması konusunda yeterli işbirliği gerçekleşmemektedir. Oysa ortaklaşa eğitim, işletmelerle işbirliği ve işletmenin eğitim sorunlarının çözümüne katılması temeline dayanır. Okul ile işletmelerin ortaklaşa yürüttükleri eğitim; mesleki ve teknik eğitimin planlanmasında, yürütülmesinde ve geliştirilmesinde ilgili kamu yönetici-

lerinin, eğitim kurumları sorumlularının, işveren ve işçi kuruluğu ile özel ve KİT temsilcilerinin eğitimde ilgili kararlara katılmasını öngörmektedir.

İME Uygulamasının Öğrencilerin Okuldaki Başarısını Artırması

Koordinatör öğretmenlerin, İME uygulamasının öğrencilerin okuldaki başarısını artırması konusundaki görüşleri ve χ^2 çözümlemesi Tablo 76'da verilmiştir. Gelişmiş yörede yüzde 51.2'si, II. derecede KÖY'de yüzde 44.1'i "orta", I. derecede KÖY'de yüzde 42.1'i "az" derecede yararlı olduğunu belirtmişlerdir. Deneklerin vermiş oldukları cevapların ortalamaları da bu sonucu desteklemektedir. Yapılan χ^2 çözümlemesinde koordinatör öğretmenlerin görüş farklılıkları da bunu göstermektedir.

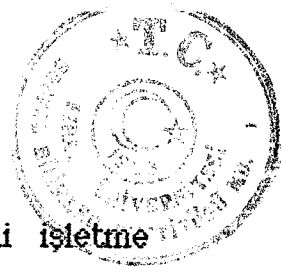
TABLO 76: İME UYGULAMASININ ÖĞRENCİLERİN OKULDAKİ BAŞARISINI ARTIRMA DURUMU

GRUP	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	ORTA %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{X}	SS
KOOR. ÖĞRET.	GELİŞMİŞ YÖRE	16.5	20.3	51.2	12.0	133	2.59	0.91
	II. DERECEDE KÖY	23.5	26.5	44.1	5.9	34	2.32	0.91
	I. DERECEDE KÖY	26.3	42.1	29.0	2.6	38	2.08	0.82
	TOPLAM	19.5	25.3	45.9	9.3	205	2.45	0.91
	Sd=6	$\chi^2 = 13.86$						$p < 0.05$ manidar

Araştırma bulgularından da anlaşılacağı gibi İME uygulamasının öğrencilerin okuldaki başarısını yeterli düzeyde artırmadığının düşünüldüğü görülmektedir. Öğrenci başarısını artırma oranları gelişmişlik düzeyleri farklı yörelere göre değişmektedir. Bu oranlar I. derecede KÖY'de daha düşüktür.

Öğrencilerin İşletmede Çalışmalarından Dolayı Üretime Katkıda Bulunmaları ve İşletmelerin İME Uygulamasına Katılma İsteği

İşletme sorumlularının, öğrencilerin işletmelerinde çalışmalarından dolayı üretimlerine ne derece olumlu katkı sağladıklarına ilişkin görüşleri ve

χ^2 çözümlemesi Tablo 77'de gösterilmiştir. Üç farklı yöredeki işletme sorumlularının çoğunluğu öğrencilerin üretimlerine "orta" derecede katkıda bulduklarını belirtmişlerdir. Fakat I. derecede KÖY'dekilerin diğer yörelere oranla daha az katkıda bulduklarını düşündükleri görülmektedir (Gelişmiş Yöre: $\bar{x}=3.05$, $SS=0.66$; II. derecede KÖY'de: $\bar{x}=2.81$, $SS=0.80$; I derecede KÖY: $\bar{x}=2.62$, $SS=0.96$). Yapılan χ^2 çözümlemesindeki görüş farklılıkları da bunu göstermektedir.

TABLO 77: ÖĞRENCİLERİN İME SIRASINDA ÜRETİME OLUMLU KATKI SAĞLAMA DURUMU

GRUP	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	ORTA %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{X}	SS
İŞLET. SORUM.	GELİŞMİŞ YÖRE	3.7	8.2	67.7	20.4	269	3.05	0.66
	II. DERECEDE KÖY	4.8	28.6	47.6	19.0	42	2.81	0.80
	I. DERECEDE KÖY	15.4	25.6	41.0	18.0	39	2.62	0.96
	TOPLAM	5.1	12.6	62.3	20.0	350	2.97	0.73
	Sd=6	$\chi^2=32.67$			p < 0.05 manidar			

Elli ve daha fazla personel çalıştıran işletmeler çalıştırdıkları işçi sayısının yüzde 5'inden az, yüzde 10'undan fazla olmamak üzere EML öğrencilerine meslek eğitimi yaptırmakla yükümlüdür. Bunu yaptırmadığı halde işletmeler, uygulama yaptırması gereken her öğrenci için eğitim süresince her ay 18 yaşını bitirenlere ödenen asgari ücretin 2/3'ü tutarında fon hesabına para yatırmakla yükümlüdürler.

TABLO 78: İŞLETMELERİN İME UYGULAMASINA KATILMA İSTEĞİ

GRUP	YÖRELER	HİÇ %	AZ %	ORTA %	ÇOK %	TOPLAM f	\bar{X}	SS
İŞLET. SORUM.	GELİŞMİŞ YÖRE	3.0	1.9	56.1	39.0	269	3.31	0.66
	II. DERECEDE KÖY	4.8	7.1	47.6	40.5	42	3.24	0.79
	I. DERECEDE KÖY	10.2	15.4	53.8	20.5	39	2.80	0.86
	TOPLAM	4.0	4.0	54.9	37.1	350	3.25	0.72
	Sd=6	$\chi^2=25.12$			p < 0.05 manidar			

Anlaşılabacağı gibi 3308 sayılı Kanunda İME uygulaması konusunda işletmelere bir takım yasal yaptırım gücü bulunmaktadır. Yasal bir zorunluluk olmaması durumunda üç farklı yöredeki işletme sorumlularının İME uygulamasını "orta" derecede istedikleri görülmektedir (Gelişmiş Yöre: $x=3.31$, $SS=.66$; II. derecede KÖY'de: $x=3.24$, $SS=.79$; I. derecede KÖY: $x=2.80$, $SS=.86$). Fakat I. derecede KÖY'de İME uygulamalarına katılma oranı diğer yörelere göre daha düşüktür. Yapılan x^2 çözümlemesinde işletme sorumlularının İME uygulamasına katılma isteği açısından yöreler arasında 0.05 düzeyinde fark elde edilmiştir.

D. İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİ UYGULAMASI İLE İLGİLİ GÖREV ve SORUMLULUKLARININ YERİNE GETİRİLMESİNE İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLANMASI

1. Beceri Eğitimi Yaptıran İşletmelerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

Okul-endüstri işbirliğinde görev alan eğitim personelinden birisi de işletme sorumlularıdır. İşletmelerin türü ve büyüklüğüne göre, işletmelerde beceri eğitimi uygulaması eğitim müdürü, eğitim şefi, mühendis, teknik öğretmen, tekniker ve usta öğreticilerin sorumluluğu altında gerçekleşmektedir. "Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği"nin 21. maddesinde işletme sorumlularının görevleri belirtilmiştir. Bu görev ve sorumluluklar şunlardır:

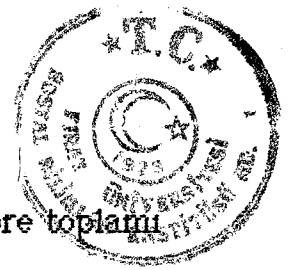
- a. Öğrencilerin işletmede yapacakları meslek eğitimi ve bu eğitimin uygulanışı ile ilgili esasları düzenleyen sözleşmeyi okul müdürü ile birlikte hazırlama,
- b. Beceri eğitimi uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanmasında koordinatör öğretmene yardım etme,

- c. Meslek eğitimi uygulamasını Bakanlıkça onaylanan çalışma takvimine uygun olarak yapma,
- d. İşletmeleri tarafından, beceri eğitimi yapılacak alanların her birimi için yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personeli görevlendirme,
- e. İşletmelerinde eğitici personelin hizmetiçi eğitimden geçirilmesini sağlayabilmek amacıyla okul yönetimiyle işbirliğinde bulunma,
- f. Beceri eğitiminin ilgili meslek alanı öğretim programına uygun yerde yapılmasını sağlama,
- g. Beceri eğitimi için gerekli olan temrin malzemelerini temin etme,
- h. Öğrencilerin işletmedeki beceri eğitimi süresince sağlık ve iş güvenliği ortamını hazırlama,
- i. Okul yönetimi ve koordinatör öğretmenle işbirliği yaparak işletmeye uyum sağlayamayan öğrencileri tesbit etme ve gerekli tedbirleri alma,
- j. Öğrencilerin devam-devamsızlıklarını, izinlerini, uygulamada almış oldukları notları dönem sonundan önce okul yönetimine bildirme,
- k. Öğrencilerin uygulamalı eğitimin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için koordinatör öğretmenle işbirliğinde bulunma,
- l. İşletme ve okul arasında imzalanan protokolün (program, uygulama çalışmaları vb.) uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları tesbit etme ve okul yönetimine bildirme.

Üç farklı yöredeki işletmelerin görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmelerine ilişkin görüşlerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları aşağıdaki tablolarda yansıtılmış ve maddeler halinde açıklanmaya çalışılmıştır.

İşletme sorumluları, "öğrencilerin işletmede yapacakları meslek eğitimi ve bu eğitimin uygulanışı ile ilgili esasları düzenleyen sözleşmeyi okul müdürü ile birlikte hazırlama" görevini gelişmiş yörede ($\bar{x}=2.38$) ve II. dere-

cede KÖY'de ($\bar{x}=1.95$) "az", I. derecede KÖY'de ($\bar{x}=2.53$) "orta", üç yöre toplamı ise ($\bar{x}=2.34$) "az" derecede yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Yörelere itibariyle, işletme sorumlularının bu konuda verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır (Tablo 79).

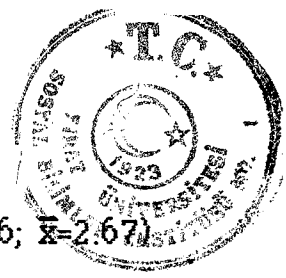
TABLO 79: İŞLETME SORUMLULARININ, İME UYGULAMASIYLA İLE İLGİLİ ESASLARI DÜZENLEYEN SÖZLEŞMEYİ OKUL MÜDÜRÜ İLE BİRLİKTE HAZIRLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	92	36.4	44	17.4	46	18.2	71	28.1	2.38	1.24
II. DERECEDE KÖY	21	53.4	5	12.8	7	18.0	6	15.4	1.95	1.17
I. DERECEDE KÖY	9	26.5	8	23.5	7	20.6	10	29.4	2.53	1.19
TOPLAM	122	37.4	57	17.5	60	18.4	87	26.7	2.34	1.23
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	7.580				2		3.790		2.53	
Gruplar İçi	483.941				323		1.499		p=0.0813	
TOPLAM	491.521				325					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					X-X		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre II-II. Derecede KÖY					0.43		0.41*			
Gelişmiş Yöre II-I. Derecede KÖY					-0.15		0.44			
II. Derecede KÖY-I. Derecede KÖY					-0.58		0.57*			

* $P < 0.05$ manidar

İşletme sorumlularının görüşlerinin yörelere arası ikili karşılaştırılmalarında ise Gelişmiş yöre-II. derecede KÖY ve I-II. derecede KÖY'dekilerin 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. Sözleşmenin imzalanması daha çok üst düzey yöneticileri tarafından yapılmaktadır. Küçük işletmelerde bu görevin "çok" derecede yerine getirilmesi mümkün olabilir. Çünkü işletme sahibi aynı zamanda işletme sorumlusudur.

İşletme sorumluları, "beceri eğitimi uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanmasında koordinatör öğretmene yardım etme" görevini

gelişmiş yörede ($\bar{x}=2.48$) "az", I. ve II. derecede KÖY'de ($\bar{x}=2.56$; $\bar{x}=2.67$) "orta" derecede yerine getirdiklerini belirtmelerine rağmen, aritmetik ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark yoktur (Tablo 80). Koordinatör öğretmenlerin de aynı soruya vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları gelişmiş yörede $\bar{x}=2.31$, II. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=2.68$ ve I. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=2.50$ 'dir (Bkz Tablo 92). Belirtilen görevi iki grubun da "az" derecede gerçekleştirdiklerini belirtmeleri, yani verilen cevaplar arasında bir uyum bulunması; işletme sorumluları ile koordinatör öğretmenlerin İME uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanması konusunda yeterli düzeyde işbirliği yapmadıklarını ortaya koymaktadır.

TABLO 80: İŞLETME SORUMLULARININ, BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA İLİŞKİN YILLIK PLANLARIN HAZIRLANMASINDA KOORDİNATÖR ÖĞRETMENE YARDIM ETME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	66	26.1	54	21.3	79	31.2	54	21.3	2.48	1.10
II. DERECEDE KÖY	10	25.6	2	5.1	18	46.2	9	23.1	2.67	1.11
I. DERECEDE KÖY	6	17.7	9	26.5	13	38.2	6	17.7	2.56	0.99
TOPLAM	82	25.2	65	19.9	110	33.7	69	21.2	2.51	1.09
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.293				2		0.646		0.55	
Gruplar İçi	382.179				323		1.183		$p=0.5796$	
TOPLAM	383.472				325					

"Meslek eğitimi uygulamasını Bakanlıkça onaylanan çalışma takvimine uygun olarak yapma" görevini üç farklı yöredeki tüm işletme sorumluları "orta" derecede ($\bar{x}=3.19$) gerçekleştirdiklerini ifade etmişlerdir. Üç yöredeki işletme sorumlularının vermiş oldukları cevaplar doğrultusunda aritmetik ortalamalar arasında istatistiksel bir fark bulunmamıştır (Tablo 81). İşletme sorumlularının çoğunluğunun bu görevi "orta" derecede yerine getirdiklerini

belirtmeleri, işletme şartlarına, işletme sorumlularının bilgisine veya konuda uygun planlama yapmamalarına bağlanabilir.

TABLO 81 : İŞLETME SORUMLULARININ, MESLEK EĞİTİMİ UYGULAMASINI BAKANLIKÇA ONAYLANAN ÇALIŞMA TAKVİMİNE UYGUN OLARAK YAPMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	15	5.9	28	11.1	97	38.3	113	44.7	3.22	0.87
II. DERECEDE KÖY	3	7.7	5	12.8	15	38.5	16	41.0	3.13	0.92
I. DERECEDE KÖY	2	5.9	6	17.7	14	41.2	12	35.3	3.06	0.89
TOPLAM	20	6.1	39	12.0	126	38.7	141	43.3	3.19	0.87
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.924				2		0.462		0.60	
Gruplar İçi	247.285				323		0.766		p=0.5476	
TOPLAM	248.209				325					

"İşletmeleri tarafından, beceri eğitimi yapılacak alanların her birimi için yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personeli görevlendirme" görevinin yerine getirilmesi konusunda işletme sorumlularının aritmetik ortalamaları gelişmiş yörede $\bar{x}=2.76$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=2.69$ ve I. derecede KÖY'de $\bar{x}=2.65$ 'dir. Böylece yöreler itibariyle işletmelerin belirtilen görevi "orta" derecede yerine getirdikleri anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre, işletmelerin İME uygulaması sırasında yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirmeleri konusunda işletme sorumlularının aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel anlamda bir fark yoktur (Tablo 82).

Diğer yandan gelişmiş yöredeki öğrencilerin yüzde 71.8'i, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 77.8'i ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 55.8'i beceri eğitimi yaptıkları işletmeler tarafından yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirildiğini belirtmişlerdir (Bkz Tablo 46). Bu görev daha çok işletmelerin olanaklarıyla sınırlıdır. Çünkü, öğretim programında yer alan

konular ile bu konularda uygulama yaptıracak eğitim personelinin işletmede bulunması işletmenin üretim sistemi ile yakından ilgilidir. Araştırma bulgularına göre, genelde işletmelerde beceri eğitiminden usta öğreticiler sorumlu olmakla beraber bunu mühendisler ve teknikerler izlemektedir. Üretim sistemlerine bağlı olarak bazı işletmelerin de birden fazla eğitim personeli görevlendirdikleri görülmektedir.

TABLO 82: İŞLETME SORUMLULARININ, İME YAPILACAK ALANLARIN HER BİRİMİ İÇİN YETERLİ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ ÇALIŞTIRMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	34	13.4	68	26.9	76	30.0	75	29.6	2.76	1.02
II. DERECEDE KÖY	5	12.8	10	25.6	16	41.0	8	20.5	2.69	0.95
I. DERECEDE KÖY	6	17.7	9	26.5	10	29.4	9	26.5	2.65	1.07
TOPLAM	45	13.8	87	26.7	102	31.3	92	28.2	2.74	1.02
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	0.473		2		0.236		0.23			
Gruplar İçi	336.365		323		1.041		p=0.7971			
TOPLAM	336.838		325							

"İşletmelerinde eğitici personelin hizmetçi eğitimden geçirilmesini sağlayabilmek amacıyla okul yönetimiyle işbirliğinde bulunma" görevi konusunda işletme sorumlularının vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları gelişmiş yörede $\bar{x}=2.50$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=2.51$ ve I. derecede KÖY'de $\bar{x}=2.74$ 'dür. Böylece işletme sorumlularının belirtilen görevi, dörtlü dereceleme göre "orta" derecede gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Aritmetik ortalamalar arasında 0.05 düzeyinde farkın manidar olup olmadığını belirlemek için varyans analizi uygulanmış ve istatistiksel anlamda bir fark elde edilmemiştir (Tablo 83). Koordinatör öğretmenlerin de aynı soruya vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları $\bar{x}=2.57$ 'dir. Daha

önceki Tablo 29'dan anlaşılacağı gibi İME konusunda işletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 85.1'i, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 78'i ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 82.1'i herhangi bir kursa katılmadıklarını belirtmişlerdir. Belirtilen görevi iki grubun da "az" derecenin biraz üstünde gerçekleştirdiklerini belirtmeleri, yani verilen cevaplar arasında bir uyumun bulunması, eğitim personelinin hizmet içi eğitimden geçirilmesi konusunda okul ve işletmeler arasında yeterli düzeyde işbirliğinin gerçekleştirilmediği izlenimini uyandırmaktadır.

TABLO 83: İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMEDEKİ EĞİTİM PERSONELİNİN HİZMETİÇİ EĞİTİMDEN GEÇİRİLMESİNİ SAĞLAYABİLMEK AMACIYLA OKUL YÖNETİMİYLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	63	24.9	65	25.7	61	24.1	64	25.3	2.50	1.12
II. DERECEDE KÖY	12	30.8	6	15.4	10	25.6	11	28.2	2.51	1.21
I. DERECEDE KÖY	6	17.7	6	17.7	13	38.2	9	26.5	2.74	1.05
TOPLAM	81	24.9	77	23.6	84	25.8	84	25.8	2.53	1.13
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	1.693		2		0.847		0.67			
Gruplar İçi	409.610		323		1.268		p=0.514			
TOPLAM	411.304		325							

"Beceri eğitiminin ilgili meslek alanı öğretim programına uygun yerde yapılmasını sağlama" görevi konusunda işletme sorumlularının vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları gelişmiş yörede $\bar{x}=3.30$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.41$ ve I. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.09$ 'dur. Aritmetik ortalamalardan anlaşılacağı gibi işletme sorumluları belirtilen görevi "orta" derecede yerine getirmektedirler. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre yöreler itibariyle, işletme sorumlularının bu konuda verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark yoktur (Tablo 84).

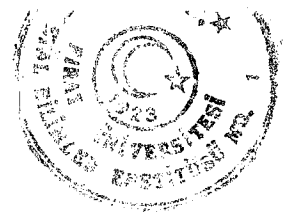
TABLO 84: İŞLETME SORUMLULARININ, BECERİ EĞİTİMİNİ İLGİLİ MESLEK ALANI ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUN YERDE YAPILMASINI SAĞLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	5	2.0	31	12.3	101	39.9	116	45.9	3.30	0.76
II. DERECEDE KÖY	-	-	5	12.8	13	33.3	21	53.9	3.41	0.72
I. DERECEDE KÖY	-	-	8	23.5	15	44.1	11	32.4	3.09	0.75
TOPLAM	5	1.5	55	13.5	129	39.6	148	45.4	3.29	0.75
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.958				2		0.979		1.73	
Gruplar İçi	182.938				323		0.566		p=0.1792	
TOPLAM	183.896				325					

"Beceri eğitimi için gerekli olan temrin malzemelerini temin etme" görevi konusunda işletme sorumlularının vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları gelişmiş yörede $\bar{x}=3.34$, II. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=3.39$ ve I. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=3.00$ 'dür. Böylece işletme sorumluları belirtilen görevi "orta" derecede yerine getirmektedirler (Tablo 85).

TABLO 85: İŞLETME SORUMLULARININ, BECERİ EĞİTİMİ İÇİN GEREKLİ OLAN TEMRİN MALZEMELERİNİ TEMİN ETME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	8	3.2	26	10.3	91	36.0	128	50.6	3.34	0.79
II. DERECEDE KÖY	1	2.6	6	15.4	9	23.1	23	59.0	3.39	0.85
I. DERECEDE KÖY	-	-	8	23.5	18	52.9	8	23.5	3.00	0.70
TOPLAM	9	2.8	40	12.3	118	36.2	159	48.8	3.31	0.79
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	3.711				2		1.856		2.38	
Gruplar İçi	199.999				323		0.619		p=0.0513	
TOPLAM	203.709				325					

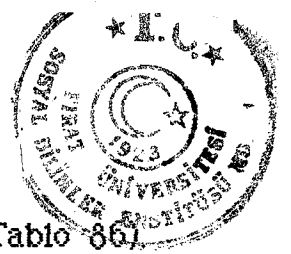
Varyans analizi sonuçlarına göre aritmetik ortalamalar arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmamıştır. Daha önceki Tablo 57'de öğrencilerin de bu konuda görüş birliğinde buldukları görülmektedir (gelişmiş yörede $\bar{x}=3.30$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.21$ ve I. derecede KÖY'de $\bar{x}=2.74$).

İME uygulamasında öğrencilerin meslek alanıyla ilgili becerileri kazanması temel amaçtır. Beceri kazanmaya ilişkin uygulamalar, işletmenin eğitim birimlerinde ya da üretim sırasında yapılabilmektedir. Öğrencinin beceri eğitimi için de temrin malzemesine ihtiyaç duyulmakta ve temrin malzemelerinin işletmeler tarafından karşılanması gerekmektedir. Oysa araştırma bulgularına göre temrin malzemelerinin işletmeler tarafından yeterli düzeyde karşılandığını söylemek güçtür.

TABLO 86: İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ BECERİ EĞİTİMİ SÜRESİNCE SAĞLIK ve İŞ GÜVENLİĞİ ORTAMINI HAZIRLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	1	0.4	6	2.4	65	25.7	181	71.5	3.68	0.54
II. DERECEDE KÖY	-	-	2	5.1	9	23.1	28	71.8	3.67	0.58
I. DERECEDE KÖY	-	-	5	14.7	8	23.5	21	61.8	3.47	0.75
TOPLAM	1	0.3	13	4.0	82	25.2	230	70.6	3.66	0.57
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.365				2		0.682		2.12	
Gruplar İçi	103.841				323		0.321		p=0.1214	
TOPLAM	105.206				325					

"Öğrencilerin işletmedeki beceri eğitimi süresince sağlık ve iş güvenliği ortamını hazırlama" görevi işletmeler tarafından gelişmiş yörede ($\bar{x}=3.68$) ve II. derecede KÖY'de ($\bar{x}=3.67$) "çok", I. derecede KÖY'de ($\bar{x}=3.47$) ise "orta" derecede yerine getirilmektedir. Varyans analizi sonuçlarına göre bu

ortalamalar arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark yoktur (Tablo 86).

Tüm işletme sorumlularının beceri eğitimi süresince sağlık ve iş güvenliği konusunda işletmeleri tarafından "çok" derecede gerekli ortamın hazırlandığını belirtmelerine rağmen, öğrencilerin yüzde 14.4'ünün, koordinatör öğretmenlerin yüzde 18'inin öğrencilerin işletmelerde iş kazası geçirdiklerini ifade etmeleri (Bkz Tablo 63), işletmelerin sağlık ve iş güvenliği ile ilgili gerekli ortamı hazırladıkları konusunda şüphe uyandırmaktadır.

İşletme sorumlularının, "okul yönetimi ve koordinatör öğretmenle işbirliği yaparak işletmeye uyum sağlayamayan öğrencileri tesbit etme ve gerekli tedbirleri alma" görevinin işletmeleri tarafından gelişmiş yörede ($\bar{x}=3.55$) "çok", I. ve II. derecede KÖY'de ($\bar{x}=3.46$; $\bar{x}=3.38$) ise "orta" derecede yerine getirildiğini belirtmelerine rağmen, yöreler itibariyle aritmetik ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde farkın manidar olup olmadığını belirlemek için varyans analizi yapılmış ve istatistiksel anlamda bir fark bulunmamıştır (Tablo 87).

TABLO 87: İŞLETME SORUMLULARININ, OKUL YÖNETİMİ ve KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLE İŞBİRLİĞİ YAPARAK İŞLETMEYE UYUM SAĞLAYAMAYAN ÖĞRENCİLERİ TESBİT ETME ve GEREKLİ TEDBİRLERİ ALMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	8	3.2	14	5.5	61	24.1	170	67.2	3.55	0.74
II. DERECEDE KÖY	1	2.6	3	7.7	12	30.8	23	59.0	3.46	0.76
I. DERECEDE KÖY	3	8.8	1	2.9	10	29.4	20	58.8	3.38	0.92
TOPLAM	12	3.7	18	5.5	83	25.5	213	65.3	3.53	0.76
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.052				2		0.526		0.90	
Gruplar İçi	188.251				323		0.583		p=0.4065	
TOPLAM	189.304				325					

TABLO 88: ÖĞRENCİLERİN DEVAM-DEVAMSIZLIKLARINI, İZİNLERİNİ UYGULAMADA ALMIŞ OLDUKLARI NOTLARI DÖNEM SONUNDAN ÖNCE OKUL MÜDÜRÜNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	5	2.0	10	4.0	46	18.2	192	75.9	3.68	0.65
II. DERECEDE KÖY	3	7.7	3	7.7	6	15.4	27	69.2	3.46	0.94
I. DERECEDE KÖY	1	2.9	4	11.8	6	17.7	23	67.6	3.50	0.83
TOPLAM	9	2.8	17	5.2	58	17.8	242	74.2	3.64	0.71
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	3.302		2		1.151		2.31			
Gruplar İçi	161.260		323		0.499		p=0.1014			
TOPLAM	163.561		325							

İşletme sorumlularının "öğrencilerin devam-devamsızlıklarını, izinlerini, uygulamada almış oldukları notları dönem sonundan önce okul yönetimine bildirme" görevini, işletmeleri tarafından gelişmiş yörede ($\bar{x}=3.68$) ve I. derecede KÖY'de ($\bar{x}=3.50$) "çok" ve II. derecede KÖY'de ($\bar{x}=3.46$) "orta" derecede yerine getirildiği belirlenmiştir. Yöreler itibariyle aritmetik ortalamalar arasında istatistiksel anlamda bir fark yoktur (Tablo 88).

TABLO 89: İŞLETME SORUMLULARININ, UYGULAMALI EĞİTİMİN EKSİK KISMINI OKULDA TAMAMLAYABİLMELERİNİ SAĞLAMAK İÇİN KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	30	11.9	37	14.6	85	33.6	101	39.9	3.02	1.01
II. DERECEDE KÖY	4	10.3	3	7.7	14	35.9	18	46.2	3.18	0.97
I. DERECEDE KÖY	2	5.9	4	11.8	16	47.1	12	35.3	3.12	0.84
TOPLAM	36	11.0	44	13.5	115	35.3	131	40.2	3.05	0.99
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	1.100		2		0.550		0.56			
Gruplar İçi	317.210		323		0.982		p=0.5717			
TOPLAM	318.310		325							

İşletme sorumlularının "uygulamalı eğitimin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için koordinatör öğretmenle işbirliğinde bulunma" görevini gelişmiş yörede ($\bar{x}=3.02$), II. derecede KÖY'de ($\bar{x}=3.18$) ve I. derecede KÖY'de ($\bar{x}=3.12$) "orta" derecede yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre yöreler itibariyle işletme sorumlularının vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel anlamda bir fark elde edilmemiştir (Tablo 89).

"İşletme ve okul arasında imzalanan protokolün (program, uygulama çalışmaları vb.) uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları tesbit etme ve okul yönetimine bildirme" görevinin işletme sorumlularınca üç farklı yörede de ($\bar{x}=3.40$; $\bar{x}=3.21$; $\bar{x}=3.44$) "orta" derecede gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre yöreler itibariyle işletme sorumlularının vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel anlamda bir fark yoktur (Tablo 90).

TABLO 90: İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETME ve OKUL ARASINDA İMZALANAN PROTOKÜLÜN UYGULANMASI İLE İLGİLİ AKSAKLIKLARI BELİRLEME ve OKUL YÖNETİMİNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	13	5.1	21	8.3	72	28.5	147	58.1	3.40	0.85
II. DERECEDE KÖY	4	10.3	3	7.7	13	33.3	19	48.7	3.21	0.98
I. DERECEDE KÖY	1	2.9	2	5.9	12	35.3	19	55.9	3.44	0.75
TOPLAM	18	5.5	26	8.0	97	29.8	185	56.8	3.38	0.85
Kaynak	KT				Sd		K0		F-testi	
Gruplar Arası	1.376				2		0.688		0.95	
Gruplar İçi	235.216				323		0.728		p=0.3897	
TOPLAM	236.592				325					

Okul ve işletmelerin ortaklaşa yürüttükleri eğitim, işletmelerle işbirliği ve işletmelerin eğitim sorunlarının çözümüne katılması temeline dayanır. Okul ve işletmelerin ortaklaşa yürüttükleri eğitimde, mesleki eğitimin planlanmasında, yürütülmesinde ve geliştirilmesinde ilgili kamu yöneticilerinin, eğitim kurumları sorumlularının, işveren ve işçi kuruluğu ile özel ve KİT temsilcilerinin eğitimle ilgili kararlara katılımını öngörmektedir.

İşletmelerin 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda belirtilen tüm görev ve sorumlulukları yerine getirmelerine ilişkin verdikleri cevaplara ilişkin aritmetik ortalamaların ortalaması gelişmiş yörede $\bar{x}= 3.19$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.06$ ve I. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.05$ 'dir. Üç farklı yöredeki işletmelerin Kanunda belirtilen tüm görevleri "orta" derecede yerine getirdikleri görülmektedir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre yöreler itibariyle işletme sorumlularının vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel anlamda bir fark yoktur ($F=0.333$ $p=0.7172$).

İME uygulamalarının etkili ve verimli bir şekilde yürütülmesi "Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği"nin 21. maddesinde belirtilen görevlerin işletmeler tarafından "çok" derecede yerine getirilmesini gerektirmektedir.

2. Koordinatör Öğretmenlerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular ve Yorumlanması

Okul-endüstri ilişkilerinin geliştirilmesinde, koordinatör öğretmenlerin çok büyük rolü vardır. Okul ile işletmelerin yürüttükleri eğitimin başarısı büyük oranda koordinatör öğretmenlere bağlıdır. "Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği"nin 23. maddesinde koordinatör öğretmenlerin görevleri belirtilmiştir. Bu görevler şunlardır:

- a. İME uygulamasının planlı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla alınacak tedbirleri saptayarak okul yönetimine bildirme,
- b. Beceri eğitimi uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanmasında işletme sorumluları ile işbirliğinde bulunma,
- c. İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun çalışmalarına katılma,
- d. İME konusunda eğitim personeline rehberlikte bulunma,
- e. İşletmedeki eğitici personelin hizmet içi eğitimden geçirilmesini sağlayabilmek amacıyla işletme sorumluları ve okul yönetimi ile işbirliğinde bulunma,
- f. İşletme ve okul arasında imzalanan protokolün (program, uygulama çalışmaları vb.) uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları tesbit ederek okul yönetimine bildirme,
- g. Beceri eğitimi yaptırabilecek işletmelerin, eğitimi yapılacak meslek alanı ve öğretim programına uygunluğunu tesbit etmek amacıyla kurulan komisyon çalışmalarına katılma,
- h. Öğrencilerin devam ve disiplin durumunu kontrol ederek okul yönetimine iletilmesini sağlama,
- i. Okul yönetimi ve işletme yetkilileri ile işbirliği yaparak işletmeye uyum sağlayamayan öğrencileri tesbit ederek gerekli tedbirleri alma,
- j. Öğrencilerin işletmelerdeki uygulamalı eğitimlerinin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için işletme sorumluları ile işbirliğinde bulunma,
- k. Program geliştirme çalışmalarında değerlendirilmek üzere İME sırasında ortaya çıkan öğretim programlarının eksikliklerini bir rapor halinde hazırlayarak okul yönetimine sunma.

Okul müdürlüğünce görevlendirilen koordinatör öğretmenlerin, görevlerini yerine getirmelerine ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar aşağıdaki tablolarda yansıtılmış ve maddeler halinde açıklanmıştır.

"İME uygulamasının planlı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla alınacak tedbirleri saptayarak okul yönetimine bildirme" görevi, koordinatör öğretmenler tarafından "orta" derecede (gelişmiş yörede $\bar{x}=3.11$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.35$, I. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.13$) yerine getirilmektedir. Yöreler itibariyle, bu görevin yerine getirilmesine ilişkin koordinatör öğretmenlerin verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark saptanmamıştır (Tablo 91).

TABLO 91 : KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İME UYGULAMASININ PLANLI BİR ŞEKİLDE YÜRÜTÜLMESİNİ SAĞLAMAK AMACIYLA ALINACAK TEDBİRLERİ SAPTAYARAK OKUL YÖNETİMİNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	6	4.5	18	13.5	65	48.9	44	33.1	3.11	0.80
II. DERECEDE KÖY	-	-	3	8.8	16	47.1	15	44.1	3.35	0.65
I. DERECEDE KÖY	1	2.6	7	18.4	16	42.1	14	36.8	3.13	0.81
TOPLAM	7	3.4	28	13.7	97	47.3	73	35.6	3.15	0.78
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.679				2		0.840		1.38	
Gruplar İçi	122.633				202		0.607		p=0.2532	
TOPLAM	124.312				204					

"Beceri eğitimi uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanmasında işletme sorumluları ile işbirliğinde bulunma" görevinin koordinatör öğretmenler tarafından gelişmiş yörede ($\bar{x}=2.31$) "az", I. ve II. derecede KÖY'de ($\bar{x}=2.50$, $\bar{x}=2.68$) "orta", üç yöre toplamı ise ($\bar{x}=2.41$) "az" derecede yerine getirildiği belirlenmiştir. Yöreler itibariyle, bu görevin yerine getirilmesine ilişkin yapılan varyans analizinde koordinatör öğretmenlerin verdikleri cevapların aritmetik ortalamaları arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmamıştır (Tablo 92).

TABLO 92: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA İLİŞKİN YILLIK PLANLARIN HAZIRLANMASINDA İŞLETME SORUMLULARI İLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	38	28.6	41	30.8	29	21.8	25	18.8	2.31	1.08
II. DERECEDE KÖY	9	26.5	4	11.8	10	29.4	11	32.4	2.68	1.20
I. DERECEDE KÖY	10	26.3	7	18.4	13	34.2	8	21.1	2.50	1.11
TOPLAM	57	27.8	52	25.4	52	25.4	44	21.5	2.41	1.11
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	4.093		2		2.047		1.67			
Gruplar İçi	247.302		202		1.224		p=0.1905			
TOPLAM	251.395		204							

"İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun çalışmalarına katılma" görevine ilişkin koordinatör öğretmenlerin aritmetik ortalamaları gelişmiş yöredeki-lerin $\bar{x}=1.26$, II. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=1.35$ ve I. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=1.24$ 'dür. Böylece koordinatör öğretmenler, bu göreve "hiç" derecede katılmışlardır. Varyans analizinde yöreler itibariyle, aritmetik ortalamalar arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmamıştır (Tablo 93).

TABLO 93: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN ÇALIŞMALARINA KATILMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	108	81.2	16	12.0	8	6.0	1	0.8	1.26	0.60
II. DERECEDE KÖY	29	85.3	1	2.9	1	2.9	3	8.8	1.35	0.92
I. DERECEDE KÖY	33	86.8	3	7.9	-	-	2	5.3	1.24	0.71
TOPLAM	170	82.9	20	9.8	9	4.4	6	2.9	1.27	0.68
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	0.280		2		0.140		0.30			
Gruplar İçi	94.423		202		0.467		p=0.7416			
TOPLAM	94.703		204							

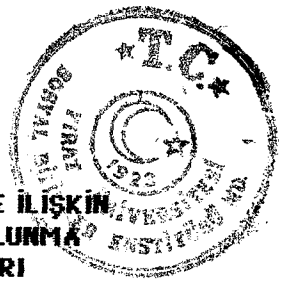

"İşletme ve okul arasında imzalanan protokolün (program, uygulama çalışmaları vb.) uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları tesbit ederek okul yönetimine bildirme" görevini yerine getirmelerine ilişkin gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenlerin aritmetik ortalamaları $\bar{x}=3.72$, II. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=3.74$ ve I. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=3.76$ 'dır. Koordinatör öğretmenler belirtilen görevi, aritmetik ortalamalarından da anlaşılacağı gibi "çok" derecede yerine getirdiklerini belirtmişlerdir. Varyans analizi sonucuna göre yöreler itibariyle koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde istatistiksel anlamda manidar bir fark yoktur (Tablo 94).

TABLO 94: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETME ve OKUL ARASINDA İMZALANAN PROTOKOLÜN UYGULANMASI SIRASINDA ORTAYA ÇIKAN AKSAKLIKLARI BELİRLEYEREK OKUL YÖNETİMİNE BİLDİRME GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	2	1.5	6	4.5	19	14.3	106	79.7	3.72	0.62
II. DERECEDE KÖY	-	-	2	5.9	5	14.7	27	79.4	3.74	0.57
I. DERECEDE KÖY	1	2.6	-	-	6	15.8	31	81.6	3.76	0.59
TOPLAM	3	1.5	8	3.9	30	14.6	164	80.0	3.73	0.60
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.051				2		0.026		0.07	
Gruplar İçi	74.193				202		0.367		p=0.9329	
TOPLAM	74.244				204					

"İME konusunda eğitim personeline rehberlikte bulunma" görevinin koordinatör öğretmenler tarafından üç farklı yörede de (gelişmiş yörede $\bar{x}=3.31$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.32$ ve I. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.00$) "orta" derecede yerine getirildiği belirlenmiştir. Varyans analizi sonucuna göre yöreler arasında koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark yoktur (Tablo 95).

TABLO 95: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİNE İLİŞKİN OLARAK İŞLETME SORUMLULARI İLE EĞİTİM PERSONELİNE REHBERLİKTE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	1	0.8	25	18.8	39	29.3	68	51.1	3.31	0.80
II. DERECEDE KÖY	-	-	6	17.7	11	32.4	17	50.0	3.32	0.77
I. DERECEDE KÖY	5	13.2	7	18.4	9	23.7	17	44.7	3.00	1.09
TOPLAM	6	2.9	38	18.5	59	28.8	102	49.8	3.25	0.86
Kaynak	KT				Sd		K0		F-testi	
Gruplar Arası	3.008				2		1.504		2.05	
Gruplar İçi	147.802				202		0.732		p=0.1307	
TOPLAM	150.810				204					

"İşletmedeki eğitici personelin hizmetçi eğitimden geçirilmesini sağlayabilmek amacıyla işletme sorumluları ve okul yönetimi ile işbirliğinde bulunma" görevini koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede "orta" derecede ($\bar{x}=2.68$), I. ve II. derecede KÖY'de ($\bar{x}=2.32$ ve $\bar{x}=2.41$) "az" derecede yerine getirdiklerini belirtmelerine rağmen, yöreler itibariyle aritmetik ortalamalar arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark yoktur (Tablo 96).

TABLO 96: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELERDEKİ EĞİTİM PERSONELİNİN HİZMETÇİ EĞİTİMDEN GEÇİRİLMESİNİ SAĞLAYABİLMEK AMACIYLA İŞLETME YETKİLİLERİ VE OKUL YÖNETİMİ İLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	21	15.8	33	24.8	47	35.3	32	24.1	2.68	1.01
II. DERECEDE KÖY	10	29.4	8	23.5	8	23.5	8	23.5	2.41	1.16
I. DERECEDE KÖY	12	31.6	9	23.7	10	26.3	7	18.4	2.32	1.12
TOPLAM	43	21.0	50	24.4	65	31.7	47	22.9	2.57	1.06
Kaynak	KT				Sd		K0		F-testi	
Gruplar Arası	4.817				2		2.409		2.16	
Gruplar İçi	225.544				202		1.117		p=0.1183	
TOPLAM	230.361				204					

Daha önceki Tablo 29'da işletme sorumlularının büyük çoğunluğunun (%)

84) İME konusunda herhangi bir kursa katılmadıklarını bildirmeleri, koordinatör öğretmenlerin bu konuda işletme sorumluları ve okul yönetimiyle yeterli düzeyde işbirliğinde bulunmadıkları düşüncesini doğurmaktadır.

TABLO 97: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, BECERİ EĞİTİMİ YAPTIRABİLECEK İŞLETMELERİN, EĞİTİMİ YAPILACAK MESLEK ALANI ve ÖĞRETİM PROGRAMINA UYGUNLUĞUNU TESBİT ETMEK AMACIYLA KURULAN KOMİSYON ÇALIŞMALARINA KATILMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	56	42.1	23	17.3	25	18.8	29	21.8	2.20	1.21
II. DERECEDE KÖY	12	35.3	6	17.7	8	23.5	8	23.5	2.35	1.20
I. DERECEDE KÖY	15	39.5	9	23.7	7	18.4	7	18.4	2.16	1.15
TOPLAM	83	40.5	38	18.5	40	19.5	44	21.5	2.22	1.17
Kaynak	KT				Sd		KD		F-testi	
Gruplar Arası	0.786				2		0.393		0.28	
Gruplar İçi	288.336				202		1.427		p=0.7597	
TOPLAM	289.122				204					

"Beceri eğitimi yaptırabilecek işletmelerin, eğitimi yapılacak meslek alanı ve öğretim programına uygunluğunu tesbit etmek amacıyla kurulan komisyon çalışmalarına katılma" görevini yerine getirmelerine ilişkin gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenlerin aritmetik ortalamaları $\bar{x}=2.20$, II. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=2.35$ ve I. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=2.16$ 'dır. Koordinatör öğretmenlerin belirtilen görevi "az" derecede yerine getirdikleri anlaşılmaktadır. Varyans analizi sonuçlarına göre yöreler itibarıyla koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde istatistiksel bakımdan manidar bir fark yoktur (Tablo 97).

Koordinatör öğretmenlerin "öğrencilerin devam ve disiplin durumunu kontrol ederek okul yönetimine iletilmesini sağlama" görevi konusunda

vermiş oldukları cevapların aritmetik ortalamaları, gelişmiş yöredeki $\bar{x}=3.85$, II. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=3.88$ ve I. derecede KÖY'dekilerin $\bar{x}=3.76$ 'dır. Koordinatör öğretmenler belirtilen görevi dörtlü dereceleme göre her üç yörede de "çok" derecede yerine getirmektedirler. Görüldüğü gibi aritmetik ortalamalar arasında bir fark yoktur (Tablo 98). Yapılan varyans analizi sonuçları da yöreler itibariyle koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde istatistiksel anlamda manidar bir farkın bulunmadığını göstermektedir.

TABLO 98: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN DEVAM ve DİSİPLİN DURUMUNU KONTROL EDEREK, OKUL YÖNETİMİNE İLETİLMESİNİ SAĞLAMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	4	3.0	-	-	8	6.0	121	91.0	3.85	0.56
II. DERECEDE KÖY	1	2.9	-	-	1	2.9	32	94.1	3.88	0.54
I. DERECEDE KÖY	-	-	3	7.9	3	7.9	32	84.2	3.76	0.59
TOPLAM	5	2.5	3	1.5	12	5.9	185	90.2	3.84	0.56
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	0.297		2		0.149		0.47			
Gruplar İçi	63.390		202		0.314		p=0.6232			
TOPLAM	63.688		204							

Koordinatör öğretmenler, "okul yönetimi ve işletme yetkilileri ile işbirliği yaparak işletmeye uyum sağlayamayan öğrencileri tesbit ederek gerekli tedbirleri alma" görevini koordinatör öğretmenler dörtlü dereceleme ölçeğine göre gelişmiş yörede ($\bar{x}= 3.52$) "çok", I. ($\bar{x}= 3.11$) ve II. derecede KÖY'de ($\bar{x}= 3.47$) "orta" derecede yerine getirdiklerini ifade etmişlerdir. Bu farkın manidar olup olmadığını belirlemek için varyans analizi uygulanmış ve F değeri istatistiksel anlamda manidar bulunmuştur (Tablo 99). Daha önce verilen Tablo 66'dan anlaşılacağı gibi işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenlerin çoğunluğu, öğrencilerin devamsızlıktan ve disiplinsizlikten

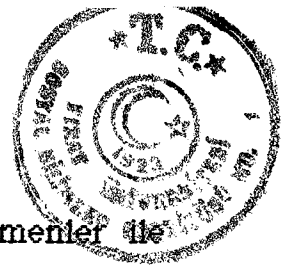
dolayı işletmelere uyum sağlayamadıklarını ve gerekli tedbirleri alma konusunda da öğrencilerin beceri eğitimi yapacakları farklı bir işletmeye gönderildiklerini belirtmişlerdir.

TABLO 99: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMEYE UYUM SAĞLAYAMAYAN ÖĞRENCİLERİ TESBİT EDEREK GEREKLİ TEDBİRLERİ ALMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	4	3.0	8	6.0	36	27.1	85	63.9	3.52	0.75
II. DERECEDE KÖY	-	-	3	8.8	12	35.3	19	55.9	3.47	0.66
I. DERECEDE KÖY	4	10.5	4	10.5	14	36.8	16	42.1	3.11	0.98
TOPLAM	8	3.9	15	7.3	62	30.2	120	58.5	3.43	0.79
Kaynak	KT		Sd		K0		F-testi			
Gruplar Arası	5.108		2		2.554		4.19			
Gruplar İçi	123.253		202		0.610		p=0.0165			
TOPLAM	128.361		204							
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					X-X		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre II-II. Derecede KÖY					0.05		0.30			
Gelişmiş Yöre II-I. Derecede KÖY					0.41		0.28*			
II. Derecede KÖY-I. Derecede KÖY					0.37		0.36			

* P<0.05 manidar

"Öğrencilerin işletmelerdeki uygulamalı eğitimlerinin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için işletme sorumluları ile işbirliğinde bulunma" görevi koordinatör öğretmenler tarafından üç farklı yörede de "orta" derecede yerine getirilmektedir. Bu görevi gerçekleştirme konusunda aritmetik ortalamalar arasında istatistiksel bakımdan manidar bir fark yoktur (Tablo 100). Koordinatör öğretmenlerin bu görevi "orta" derecede gerçekleştirdiklerini belirtmelerine rağmen; aynı soruya öğrencilerin büyük çoğunluğu (% 98.6) işletmelerde görmedikleri konuları okul atelye ve laboratuvarlarında tamamlayabilmek için telafi eğitiminden yararlanmadık-

larını belirtmişlerdir (Bkz Tablo 61). Bu da, koordinatör öğretmenler ile öğrencilerin görüş birliği içinde bulunmadıklarını ve koordinatör öğretmenlerin belirtilen görevi hiç gerçekleştiremediklerini göstermektedir.

TABLO 100: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, UYGULAMALI EĞİTİMİN EKSİK KISIMINI OKULDA TAMAMLAYABİLMELERİNİ SAĞLAMAK İÇİN İŞLETME YETKİLİLERİ İLE İŞBİRLİĞİNDE BULUNMA GÖREYİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	15	11.3	19	14.3	33	24.8	66	49.6	3.13	1.04
II. DERECEDE KÖY	1	2.9	5	14.7	10	29.4	18	52.9	3.32	0.84
I. DERECEDE KÖY	6	15.8	4	10.5	16	42.1	12	31.6	2.90	1.03
TOPLAM	22	10.7	28	13.7	59	28.8	96	46.8	3.12	1.01
Kaynak	KT		Sd		KO		F-testi			
Gruplar Arası	3.343		2		1.672		1.64			
Gruplar İçi	205.847		202		1.019		p=0.1965			
TOPLAM	209.190		204							

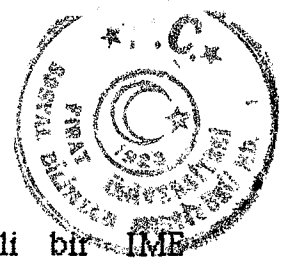
Koordinatör öğretmenlerin, "program geliştirme çalışmalarında değerlendirilmek üzere işletmelerdeki eğitim sırasında ortaya çıkan öğretim programlarının eksikliklerini bir rapor halinde hazırlayarak okul yönetimine sunma" görevini yerine getirmelerine ilişkin aritmetik ortalamaları gelişmiş yörede $\bar{x}=2.68$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.09$ ve I. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.05$ 'dir. Bu da, koordinatör öğretmenler tarafından belirtilen görevin "orta" derecede gerçekleştirildiğini göstermektedir. Varyans analizi sonucuna göre, yöreler itibariyle koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde istatistiksel bakımdan manidar bir fark yoktur (Tablo 101).

TABLO 101 : KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, PROGRAM GELİŞTİRME ÇALIŞMALARINDA DEĞERLENDİRİLMEK ÜZERE İŞLETMELERDEKİ EĞİTİM SIRASINDA ORTAYA ÇIKAN ÖĞRETİM PROGRAMLARININ EKSİKLİKLERİNİ BİR RAPOR HALİNDE HAZIRLAYARAK OKUL YÖNETİMİNE SUNMA GÖREVİNİ YERİNE GETİRMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{x}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	32	24.1	25	18.8	30	22.6	46	34.6	2.68	1.18
II. DERECEDE KÖY	2	5.9	5	14.7	15	44.1	12	35.3	3.09	0.87
I. DERECEDE KÖY	2	5.3	9	23.7	12	31.6	15	39.5	3.05	0.93
TOPLAM	36	17.6	39	19.0	57	27.8	73	35.6	2.82	1.11
Kaynak	KT		Sd		Kd		F-testi			
Gruplar Arası	7.228		2		3.614		3.02			
Gruplar İçi	241.728		202		1.197		p=0.051			
TOPLAM	248.956		204							

Kordinatör öğretmenlerin 3308 sayılı Kanun'un 23. maddesinde belirtilen tüm görev ve sorumlulukların yerine getirilmesine ilişkin verdikleri cevapların aritmetik ortalamaların ortalaması gelişmiş yörede $\bar{x}=3.05$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.16$ ve I. derecede KÖY'dekilerin ise $\bar{x}=3.01$ 'dir. Aritmetik ortalamaların ortalamasına bakıldığı zaman üç farklı yöredeki koordinatör öğretmenlerin bütün bu görevleri "orta" derecede yerine getirdikleri görülmektedir. Varyans analizi sonucu, yöreler itibariyle tüm görevler açısından koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde istatistiksel bakımdan manidar bir fark elde edilmemiştir ($F=0.976$ $p=.3785$). Kanunda belirtilen görevlerin içerisinde koordinatör öğretmenlerin İl Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu çalışmalarına katılmak ve eğitim sırasında ortaya çıkan eksikleri tespit ederek, kurula bilgi sunma görevi bulunmasına rağmen, İl Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kurulu temsilcileri içinde koordinatör öğretmenlerin bulunmadıkları görülmektedir. Bu nedenle sözü edilen görev, koordinatör öğretmenlerin tüm görev ve sorumlulukları yerine getirmesine ilişkin ortalamaları düşüreceği için ayrı değerlendirilmiştir.

Koordinatör öğretmenlerin belirtilen bu görevleri; etkili bir İME uygulaması için "çok" derecede yerine getirmeleri beklenmektedir. Araştırma bulgularına göre, koordinatör öğretmenlerin İME uygulamasına yönelik yapmakla yükümlü oldukları görevleri amaca uygun olarak yerine getirdiklerini söylemek güçtür.

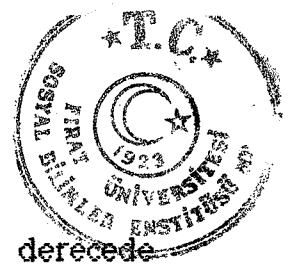
E. İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN BULGULAR ve YORUMLANMASI

İME uygulamasında karşılaşılan sorunların belirlenmesi için önce deneklere İME uygulamasının bütünüyle gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Deneklerin verdikleri cevaplar ve χ^2 çözümlemesi Tablo 102'de görülmektedir.

TABLO 102: İME UYGULAMASININ BÜTÜNÜYLE GERÇEKLEŞME DURUMU

		EYET		HAYIR		TOPLAM	
		f	%	f	%	f	%
İŞLETME SORUMLUSU	GELİŞMİŞ YÖRE	157	58.4	112	41.6	269	100.0
	II. DERECEDE KÖY	19	45.2	23	54.8	42	100.0
	I. DERECEDE KÖY	11	28.2	28	71.8	39	100.0
	TOPLAM	187	53.4	163	46.6	350	100.0
	Sd=2	$\chi^2 = 13.738 *$					
KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN	GELİŞMİŞ YÖRE	23	17.3	110	82.7	133	100.0
	II. DERECEDE KÖY	5	14.7	29	85.3	34	100.0
	I. DERECEDE KÖY	2	5.3	36	94.7	38	100.0
	TOPLAM	30	14.6	175	85.4	205	100.0
	Sd=2	$\chi^2 = 3.424$					
ÖĞRENCİ	GELİŞMİŞ YÖRE	401	62.5	241	37.5	642	100.0
	II. DERECEDE KÖY	82	44.3	103	55.7	185	100.0
	I. DERECEDE KÖY	48	37.2	81	62.8	129	100.0
	TOPLAM	531	55.5	425	44.5	956	100.0
	Sd=2	$\chi^2 = 39.438 *$					

* $p < 0.05$ manidar

İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 58.4'ü, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 45.2'si ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 28.2'si; koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 17.3'ü, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 14.7'si ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 5.3'ü; öğrencilerin ise gelişmiş yöredeki yüzde 62.5'i, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 44.3'ü ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 37.2'si İME uygulamasının bütünüyle gerçekleştiğini vurgulamışlardır. I. derecede KÖY'de İME uygulamasının bütünüyle gerçekleşmediğini belirten işletme sorumluları, koordinatör öğretmenler ve öğrencilerin diğer iki yöreye göre oranlarının oldukça yüksek olması dikkat çekicidir.

Yapılan χ^2 çözümlemesinde koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde bölgeler arasında manidar bir fark yokken, işletme sorumluları ve öğrencilerin görüşlerinde manidar bir fark bulunmuştur. Yöre-içi grupların görüşleri arasında ise üç farklı yörede manidar bir fark vardır (II. derecede KÖY'de: $\chi^2=10.891$ ve $p < 0.05$ ve I. derecede KÖY'de: $\chi^2=14.418$ ve $p < 0.05$). Gelişmiş yörede bu farklılık güçlü boyutlardadır ($\chi^2=92.153$ ve $p < 0.05$). Tüm işletme sorumlularının yüzde 46.6'sı, koordinatör öğretmenlerin yüzde 85.4'ü ve öğrencilerin ise yüzde 44.5'i İME uygulamasının bütünüyle gerçekleşmediğini belirtmişlerdir. İME uygulamasının bütünüyle gerçekleşmeme konusunda koordinatör öğretmenlerin oranı diğer gruplara göre daha fazladır.

3308 sayılı Kanun'un uygulanmaya başlandığı 1986-87 öğretim yılından itibaren uygulama boyutunda meydana gelen sorunlar bazı toplantılarda ve yayınlarda dile getirilmiştir. Özellikle 3-5 Mayıs 1990 tarihlerinde yapılan Çıraklık ve Mesleki Teknik Eğitim Konseyi'nde ve 28 Haziran-1 Temmuz 1994 tarihlerinde yapılan Uluslararası Mesleki ve Teknik Eğitim Sempozyumu'nda belirtilen sorunlar dikkat çekicidir.

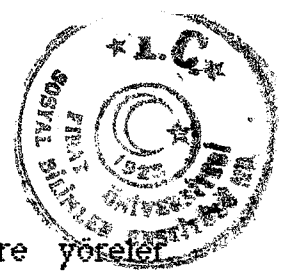
Bu araştırmada yukarıda belirtilen çalışmalardan ve bu konuda yapılan araştırmalardan yararlanılmış özellikle uygulama boyutunda sözü edilen bazı sorunlara yer verilmiştir. İME uygulamasının gerekleşememesinde etkili olan sorunlar koordinatör öğretmenler, işletme sorumluları ve ğrenci anketlerinde yer almış ve bu soruya verilen cevapların dörtlü derecelendirme leğine göre aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmıştır. Denek gruplarının her maddeye ilişkin görüşlerinin ortalamaları arasında manidar bir fark bulunup bulunmadığını belirlemek için Varyans Analizi uygulanmıştır. Varyans Analizi sonuçları her madde için ayrı ayrı verilmiş ve EK: IV'de tablolar halinde gösterilmiştir. Gruplar farklı bulunduğunda farklılığı hangi grubun ortaya çıkardığı **"Fisher En Küçük nemli Fark Yöntemi"** kullanılarak hesaplanmıştır.

Okul-sanayi ilişkilerinin temel amacı, ekonominin gerektirdiği insangücünü hazırlayabilmek ve bireyin mesleki eğitim ihtiyaçlarını karşılayabilmek için eğitim kurumları ile sanayinin işbirliği içinde çalışabileceği bir sistem geliştirmektir. Bunun için ilgili tarafların okul-sanayi işbirliğinin önemine inanmaları gerekmektedir. Denek grupları, işletmelerin okul-sanayi işbirliğinin önemine "orta" derecede inanmadıklarını belirtmişlerdir (Tablo 103).

TABLO 103: İŞLETMELERİN, OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	2.70	0.83	110	2.72	0.84	241	2.44	1.04	4.47*
II. DERECEDE KÖY	23	2.48	0.85	29	2.57	0.78	103	2.94	0.94	3.58*
I. DERECEDE KÖY	28	2.25	0.93	36	2.78	0.90	81	2.57	1.10	2.12
TOPLAM	163	2.59	0.86	175	2.71	0.84	425	2.59	1.05	
F-testi	3.34*			0.44			8.46*			

* $p < 0.05$ manidar

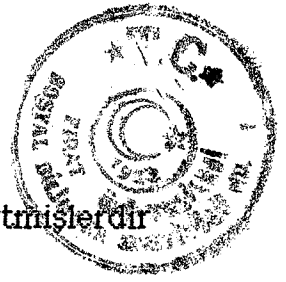
Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre yöreler itibariyle işletme sorumluları ve öğrenci görüşleri arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. Gruplar arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda ise gelişmiş yöre-I. derecede KÖY'deki işletme sorumlularının; öğrenciler arasında ise gelişmiş yöre-I ve II. derecede KÖY öğrencilerinin görüşleri arasında manidar bir fark vardır (EK: IV Tablo 121, 133, 145). Yöre içi gruplar arasında ise gelişmiş yöre ve II. derecede KÖY'deki grupların görüşleri arasında manidar bir fark vardır. İkili karşılaştırmada gelişmiş yöredeki gruplar arasında işletme sorumlusu-öğrenci ve koordinatör öğretmen-öğrenci; II. derecede KÖY'deki işletme sorumlusu-öğrenci görüşleri arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır (EK: IV Tablo 157). Grupların aritmetik ortalamalarına bakıldığında; işletme sorumlusu ve öğrencilerin ortalamaları (\bar{x} = 2.59), koordinatör öğretmenlere oranla (\bar{x} = 2.71) daha düşüktür. Yani işletmelerin okul-sanayi işbirliğine inanmaması konusunda koordinatör öğretmenler, diğer gruplara göre biraz daha endişeli görünmektedirler.

TABLO 104: UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	2.74	1.12	110	2.41	1.03	241	2.59	1.22	2.32
II. DERECEDE KÖY	23	2.78	0.95	29	2.59	1.21	103	2.73	1.24	0.21
I. DERECEDE KÖY	28	3.11	0.19	36	3.06	1.07	81	2.68	1.20	2.24
TOPLAM	163	2.81	1.08	175	2.57	1.09	425	2.64	1.22	
F-testi		1.30			4.99*			0.56		

* p < 0.05 manidar

İME uygulamasının etkili olabilmesi için öğrencilerin çalıştıkları ortamların gerçek üretim koşullarına uygun olması gereklidir. İME uygulaması için işyerine öğrenci gönderilirken, işverenin nitelikleri ve eğitici personelin bulunma durumları dikkate alınmalıdır. Denek grupları uygun işyeri seçimine özen gösterilmemesi sorununu, İME uygulamasının tamamının

işletmede gerçekleşmemesine "orta" derecede etkisi olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 104).

Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre sadece koordinatör öğretmenlerin görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. Koordinatör öğretmen görüşlerinin yöreler arasında yapılan ikili karşılaştırma sonuçlarına göre gelişmiş yöre-I. derecede KÖY'dekilerin görüşleri arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır (EK: IV Tablo 122, 134, 146). Yöre içi grupların tümü görüş birliği içindedir (EK: IV Tablo 158). Tüm işletme sorumluları, okul yönetiminin uygun işyeri seçimine özen göstermemesi konusunda diğer gruplara oranla üç farklı yörede de biraz daha endişeli görünmektedirler.

TABLO 105: ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
YERLEŞİM BİRİMİ										
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	3.21	0.88	110	2.76	0.78	241	2.73	0.90	12.29*
II. DERECEDE KÖY	23	2.96	1.15	29	2.72	0.92	103	3.14	0.90	2.25
I. DERECEDE KÖY	28	2.86	0.89	36	2.56	0.81	81	3.05	1.04	3.34*
TOPLAM	163	3.11	0.93	175	2.71	0.81	425	2.89	0.94	
F-testi		1.96			0.82			8.38*		

* $p < 0.05$ manidar

Teori ve uygulama, mesleki eğitimin birbirini tamamlayan iki parçasıdır. Uygulamanın başarısı, öğrencinin alanıyla ilgili teorik bilgileri kavramasına bağlıdır. Yeterli teorik mesleki bilgiye sahip olmayan öğrencilerin uygulamada çeşitli güçlüklerle karşılaşma olasılığı yüksektir. Tüm gruplar, öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin yetersiz olmasının, İME uygulamasının tamamının işletmede gerçekleşmemesine etkisinin "orta" derecede olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 105).

Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre sadece öğrencilerin görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. Yöreler arasında yapılan ikili karşılaştırmada gelişmiş yöre-I ve II. derecede KÖY'deki öğrencilerin görüş birliğinde olmadıkları belirlenmiştir (EK: IV Tablo 123, 135, 147). Yöre içi gruplar arasında gelişmiş yöre ve I. derecede KÖY'deki grupların ortalamaları arasında anlamlı bir fark vardır. Gelişmiş yöredeki gruplar arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda işletme sorumlusu-koordinatör öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında istatistiksel anlamda bir fark vardır (EK: IV Tablo 159).

Öğrencilerin beceri eğitimine başlamadan önce bir oryantasyon eğitimine alınmaları gerekmektedir. Oryantasyon eğitimi öğrencilerin işletmedeki çalışma şartlarını tanımalarına ve kısa sürede personele uyum sağlamalarına yardım edecektir. Tüm gruplar, öğrencilerin beceri eğitimi öncesi oryantasyon eğitimine alınmamalarının, İME uygulamasının tamamıyla işletmede gerçekleşmemesini "orta" derecede etkilediğini belirtmişlerdir (Tablo 106).

TABLO 106: ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
YERLEŞİM BİRİMİ										
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	3.31	0.89	110	3.13	0.92	241	3.28	0.89	1.44
II. DERECEDE KÖY	23	3.30	0.88	29	3.10	0.98	103	3.41	0.79	1.52
I. DERECEDE KÖY	28	3.32	0.72	36	3.39	0.77	81	3.38	0.90	0.07
TOPLAM	163	3.31	0.86	175	3.18	0.90	425	3.33	0.87	
F-testi		0.01			1.26			0.92		

* $p < 0.05$ manidar

Varyans analizi sonuçlarına göre grupların görüşlerinde yöreler arasında (EK: IV Tablo 124, 136, 148) ve yöre içi grupların görüşleri arasında 0.05

düzeyinde manidar bir fark yoktur (EK: IV Tablo 160). Yani tüm gruplar, öğrencilerin beceri eğitimine başlamadan önce bir oryantasyon eğitimine alınmamaları sorununu İME uygulamasını "orta" derecede etkilediği konusunda görüş birliği içindedirler.

TABLO 107: İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi	
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS		
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	3.19	0.95	110	3.77	0.50	241	3.32	1.06	12.53*	
II. DERECEDE KÖY	23	2.30	1.22	29	3.21	0.90	103	2.85	1.14	4.03*	
I. DERECEDE KÖY	28	2.79	1.37	36	3.06	1.12	81	2.28	1.26	5.27*	
TOPLAM	163	2.99	1.11	175	3.53	0.80	425	3.01	1.20		
F-testi		7.08*			16.12*			26.92*			

* $p < 0.05$ manidar

Her işletme, çalışanlarının sağlığına ve iş güvenliğine yönelik gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. İşletme sorumluları ($\bar{x}= 2.99$) ve öğrenciler ($\bar{x}= 3.01$), işletmelerin işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli düzeyde olmamasının İME uygulamasının yeterince gerçekleşmemesini "orta", koordinatör öğretmenler ($\bar{x}= 3.53$) ise "çok" derecede etkilediğini belirtmişlerdir (Tablo 107). Gruplar ve yöre-içi gruplar arasında yapılan varyans analizi sonucunda anlamlı bir fark bulunmuştur. Gruplar arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda gelişmiş yöre-II. derecede KÖY'deki işletme sorumluları, gelişmiş yöre-I ve II. derecede KÖY'deki koordinatör öğretmenler ve tüm yörelerdeki öğrenci görüşleri arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır (EK: IV Tablo 125, 137, 149). Yöre-içi gruplar arasında ise tüm grupların görüşleri arasında da anlamlı bir fark vardır (EK: IV Tablo 161).

Öğrenciler İME uygulaması süresince işletme tarafından belirlenen çalışma şartlarına uymakla yükümlüdür. Denek grupları, öğrencilerin İME uygulaması

süresince işletmenin çalışma şartlarına uymamalarının İME uygulamasının gerçekleşmemesine etkisini "orta" derecede etkilediğini ifade etmişlerdir (Tablo 108).

TABLO 108: ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	YERLEŞİM BİRİMİ	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	3.03	0.88	110	3.23	0.84	241	3.13	0.93	1.40
II. DERECEDE KÖY	23	2.70	1.02	29	3.41	0.68	103	3.13	0.87	4.46*
I. DERECEDE KÖY	28	3.14	1.09	36	3.39	0.90	81	3.07	1.06	1.12
TOPLAM	163	3.00	0.93	175	3.29	0.83	425	3.12	1.05	
F-testi		1.65			0.89			0.08		

* $p < 0.05$ manidar

Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre grupların tümü öğrencilerin İME uygulaması süresince işletmenin çalışma şartlarına uymadığı konusunda görüş birliğindedir. Yöre-içi gruplar arasında ise sadece II. derecede KÖY'deki tüm grupların görüşleri arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır (EK: IV Tablo 126, 138, 150). Yöre içi gruplar arasında yapılan ikili karşılaştırmada II. derecede KÖY'deki işletme sorumlusu-koordinatör öğretmen, işletme sorumlusu-öğrenci görüşleri arasında istatistiksel anlamda fark bulunmuştur (EK: IV Tablo 162).

İME uygulamasının başarısı, eğitim programlarındaki bilgilerin öğrencilere beceri olarak kazandırılmasına bağlıdır. Bu da ancak işletme ve okul yönetimi tarafından öğrencilerin üretim koşullarında yeterince izlenmesiyle mümkündür. Tüm gruplar, öğrencilerin gerçek üretim koşullarında yeterince izlenmemesinin, İME uygulamasının bütünüyle gerçekleşmemesine etkisinin "orta" derecede olduğu görüşündedirler (Tablo 109).

TABLO 109: ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	3.11	0.87	110	2.88	0.84	241	2.71	1.00	7.06*
II. DERECEDE KÖY	23	2.96	0.98	29	2.97	0.82	103	3.01	0.97	0.05
I. DERECEDE KÖY	28	3.00	1.05	36	3.00	0.83	81	2.85	1.04	0.40
TOPLAM	163	3.07	0.92	175	2.92	0.83	425	2.81	1.00	
F-testi		0.35			0.32			3.37		

* $p < 0.05$ manidar

Varyans analizi sonuçlarına göre grupların görüşlerinde yöreler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark yoktur (EK: IV Tablo 127, 139, 151). Yöre-içi tüm grupların görüşleri arasında sadece gelişmiş yöredeki grupların görüşlerinde 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark vardır. İkili karşılaştırmalarda ise gelişmiş yöredeki işletme sorumlusu-öğrenci arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir fark vardır (EK: IV Tablo 163).

İME uygulamasının temel amaçlarından biri, öğrencilere beceri eğitimi sırasında belli ölçüde gelir sağlama imkanı vermektir. 3308 sayılı Kanuna göre İME uygulamasına katılan öğrencilere ödenecek ücret ve bu ücretteki artışlar okul müdürlüğü ile işyeri arasında MEB'nca belirlenen esaslara göre düzenlenecek sözleşme ile tespit edilmektedir. İME gören öğrenciler yaşlarına uygun asgari ücretin yüzde 30'dan az ücret almamaktadırlar. İşletmeler tarafından öğrencilere ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olmasının, İME uygulamasının bütünüyle gerçekleşmemesini işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenler "az", öğrenciler ise "çok" derecede etkilediğini belirtmişlerdir (Tablo 110).

TABLO 110: İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	YERLEŞİM BİRİMİ	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	2.27	0.96	110	2.42	0.99	241	3.49	1.04	52.80*
II. DERECEDE KÖY	23	2.30	1.22	29	2.21	0.94	103	3.85	0.98	84.50*
I. DERECEDE KÖY	28	2.25	0.97	36	2.36	0.99	81	3.54	0.85	32.80*
TOPLAM	163	2.27	0.99	175	2.37	0.98	425	3.57	0.91	
F-testi		0.02			0.53			3.46		

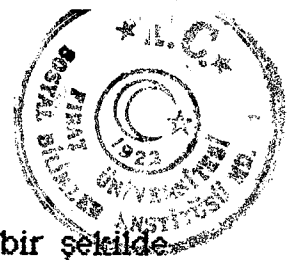
* $p < 0.05$ manidar

Varyans analizi sonuçlarına göre grupların görüşlerinde yöreler arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark yoktur (EK: IV Tablo 128, 140, 152) Tüm yöre-içi grupların görüşleri arasında gelişmiş yöre ildeki grupların görüşleri arasında 0.05 düzeyinde anlamlı bir fark vardır. İkili karşılaştırmalarda ise tüm yöredeki işletme sorumlusu-öğrenci ve koordinatör öğretmen-öğrenci görüşleri arasında manidar bir fark vardır. Görüş farklılığı tüm yörelerdeki gruplar arasında oldukça büyük boyutlardadır. Yani işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenler öğrencilere ödenmesi öngörülen aylık ücretin İME uygulamasını "az" derecede etkilediğini belirtmelerine rağmen, öğrenciler "çok" derecede etkilediğini ifade etmişlerdir (EK: IV Tablo 164).

TABLO 111: İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	YERLEŞİM BİRİMİ	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	2.86	1.09	110	2.95	0.99	241	2.12	1.12	29.99*
II. DERECEDE KÖY	23	2.61	1.08	29	2.83	1.10	103	2.72	1.12	0.25
I. DERECEDE KÖY	28	2.39	1.26	36	3.03	1.13	81	2.37	1.15	4.24*
TOPLAM	163	2.74	1.13	175	2.94	1.04	425	2.32	1.15	
F-testi		2.12			0.30			10.26*		

* $p < 0.05$ manidar

İşletmelerde beceri eğitimi uygulamasının etkili ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için işletme yönetimi tarafından yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personeli görevlendirilmesi gerekmektedir. Tüm gruplar, işletmeler tarafından beceri eğitimi sırasında az sayıda eğitim personelinin görevlendirilmesinin, İME uygulamasının bütünüyle gerçekleşmemesine etkisinin "orta" derecede olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 111).

Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre sadece öğrencilerin görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. İkili karşılaştırmalarda gelişmiş yöre-I ve II. derecede KÖY'deki öğrencilerin görüşleri arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark elde edilmiştir (EK: IV Tablo 129, 141, 153). Yöre-içi gruplar arasında ise gelişmiş yöre ve I. derecede KÖY'deki grupların görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. İkili karşılaştırmalarda gelişmiş yöredeki işletme sorumlusu-öğrenci ve koordinatör öğretmen-öğrenci, I. derecede KÖY'deki işletme sorumlusu-koordinatör öğretmen ve koordinatör öğretmen-öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark vardır (EK: IV Tablo 165).

TABLO 112: İŞLETMEDE BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	3.36	0.77	110	3.18	1.03	241	2.64	1.05	24.83*
II. DERECEDE KÖY	23	2.96	0.88	29	3.24	0.87	103	3.07	0.95	0.65
I. DERECEDE KÖY	28	2.75	1.01	36	3.11	0.95	81	2.61	1.08	2.98
TOPLAM	163	3.20	0.86	175	3.18	0.99	425	2.73	1.05	
F-testi		7.13*			0.14			7.10*		

* $p < 0.05$ manidar

Okul ile işletmelerin ortaklaşa yürüttükleri öğretimin en önemli özelliği, okulda öğretilmesi mümkün olmayan becerilerin işbaşında etkili olarak

öğretilmesini sağlamaktır. Bunu gerçekleştirebilmesi öğrencilerin üretim koşulları içinde mesleki eğitim uygulamasına yeterli zaman ayrılması ile sağlanır. Tüm gruplar, üretim koşulları içinde İME uygulamasına yeterli zamanın ayrılmamasının bu uygulamanın bütünüyle gerçekleşmemesine etkisinin "orta" derecede olduğunu bildirmişlerdir (Tablo 112).

Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre işletme sorumluları ve öğrencilerin görüşlerinde yöreler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. İkili karşılaştırmada gelişmiş yöre-I ve II. derecede KÖY'deki işletme sorumluları, gelişmiş yöre-II. derecede KÖY'deki öğrencilerin görüşleri arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır (EK: IV Tablo 130, 142, 154, 166).

TABLO 113: EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	2.70	0.96	110	3.23	0.83	241	2.47	1.11	20.81*
II. DERECEDE KÖY	23	2.52	0.99	29	3.10	0.94	103	2.90	0.10	2.00
I. DERECEDE KÖY	28	2.54	1.00	36	2.94	0.86	81	2.54	1.15	1.97
TOPLAM	163	2.64	0.97	175	3.15	0.86	425	2.59	1.13	
F-testi		0.52			1.53			8.46*		

* $p < 0.05$ manidar

Usta öğretici, ustalık yeterliğini kazanmış, EML öğrencilerinin işyerindeki eğitiminden sorumlu, meslek eğitimi tekniklerini bilen ve uygulayan kişidir. Ustalık yeterliğini kazanmış kişiler İME uygulamasında öğrencilerin eğitimi için görevlendirilmektedir. 3308 sayılı Kanun gereğince iş pedagojisi kurslarına alınmaları gerekir. Araştırma bulgularından da anlaşılacağı gibi araştırma kapsamındaki usta öğreticilerin büyük çoğunluğu iş pedagojisi

kurslarından yararlanamamışlardır. Tüm gruplar işletmeler tarafından beceri eğitimi sırasında az sayıda eğitim personelinin görevlendirilmesinin, İME uygulamasının tamamen gerçekleşmemesine etkisinin "orta" derecede olduğunu ifade etmişlerdir (Tablo 113).

Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre, sadece öğrencilerin görüşlerinde 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. İkili karşılaştırmada gelişmiş yöre-II. derecede KÖY ve I-II. derecede KÖY'deki öğrenciler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır (EK: IV Tablo 131, 143, 155). Yöre-içi gruplar arasında ise I. ve II. derecede KÖY'deki öğrencilerin işletmeler tarafından beceri eğitimi sırasında az sayıda eğitim personelinin görevlendirilmesi konusunda görüş birliğinde olmadıkları görülmektedir (EK: IV Tablo 167).

TABLO 114: İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREYLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN ARİTMETİK ORTALAMALAR, STANDART SAPMALAR ve VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUP	İŞLET. SORUM.			KOOR. ÖĞRET.			ÖĞRENCİ			F-testi
	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	N	\bar{x}	SS	
GELİŞMİŞ YÖRE İL	112	2.74	1.01	110	2.72	0.96	241	2.44	0.98	4.89*
II. DERECEDE KÖY	23	2.87	0.97	29	2.86	1.16	103	2.78	0.87	0.15
I. DERECEDE KÖY	28	3.04	1.04	36	3.22	0.93	81	2.77	1.17	2.36
TOPLAM	163	2.81	1.01	175	2.85	1.00	425	2.59	1.01	
F-testi	1.00			3.53			5.66*			

* $p < 0.05$ manidar

Mesleki eğitim karar sürecine iş hayatının katılması, eğitim-istihdam ilişkilerinin güçlendirilmesi ve mesleki eğitimin etkinliğinin artırılması yönünden önemlidir. Bu katılım 3308 sayılı Kanunla ülke ve il ölçeğinde gerçekleştirilmiştir. İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulunun görevi, il düzeyinde mesleki eğitimin planlanması, geliştirilmesi ve değerlendirilmesi

konularında tavsiye kararları almak ve İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne görüş bildirmektir. Tüm gruplar İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun Kanunla kendilerine verilen görevleri gereğince yerine getirmemelerinin İME uygulamasının tam anlamıyla gerçekleşmemesini "orta" derecede etkilediğini ifade etmişlerdir (Tablo 114).

Gruplar arasında yapılan varyans analizi sonuçlarına göre sadece öğrencilerin görüşlerinde yöreler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark vardır. Öğrenci görüşlerinin yöreler arasında yapılan ikili karşılaştırmalarda gelişmiş yöre-I ve II. derecede KÖY'dekiler arasında 0.05 düzeyinde manidar bir fark bulunmuştur (EK: IV Tablo 132, 144, 156, 168).

İME uygulamasının işletmelerde bütünüyle gerçekleşmeme nedenlerini tüm grupların farklı değerlendirdikleri görülmektedir. İşletme sorumluları İME uygulamasının tam anlamıyla gerçekleşmeme nedenlerini birinci sırada öğrencilerin beceri eğitimi öncesi bir oryantasyon eğitimi almamalarına ($\bar{x}=3.31$), ikinci sırada İME uygulamasına yeterli zaman ayrılmamasına ($\bar{x}=3.20$), üçüncü sırada ise öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin yetersiz olmasına ($\bar{x}=3.11$) bağlamaktadırlar.

Koordinatör öğretmenler, öncelik sırasına göre işletmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli düzeyde olmamasına ($\bar{x}=3.53$), öğrencilerin işletmedeki çalışma şartlarına uymak istememelerine ($\bar{x}=3.29$), öğrencilerin beceri eğitimi öncesi bir oryantasyon eğitimi almamalarına ve İME uygulamasına yeterli zaman ayrılmamasına ($\bar{x}=3.18$) bağlamaktadırlar.

Öğrenciler ise işletmeler tarafından kendilerine ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olmasına ($\bar{x}=3.57$), kendilerinin beceri eğitimi öncesi bir

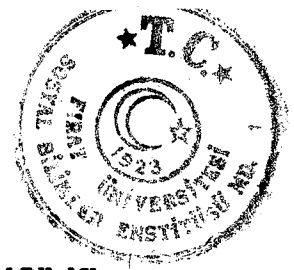
oryantasyon eğitimi almamalarına ($\bar{x}=3.33$) ve işletmedeki çalışma şartlarına uymak istememelerine ($\bar{x}=3.12$) bağlamaktadırlar.

Tüm grupların yukarıda belirtilen sorunların dışında İME uygulamasında karşılaşılan sorunlar ve önerilere ilişkin açık uçlu soruya vermiş oldukları cevaplar gruplandırılarak Tablolar halinde açıklanmaya çalışılmıştır.

TABLO 115: İŞLETME SORUMLULARININ, İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre(N=84)		II. Derecede KÖY(N=38)		I. Derecede KÖY(N=24)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Okulda öğretilen mesleki eğitimin yeterli olmaması	39	31.5	13	25.0	13	32.5	65	30.1
Öğrenciye ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olması	8	6.5	5	9.6	3	7.5	16	7.4
İşletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin bulunmaması	23	18.5	2	3.9	2	5.0	27	12.5
Okul yönetiminin yeterince ilgilenmemesi	10	8.1	18	34.6	15	37.5	43	19.9
Öğrencilerin İME uygulaması sırasında ilgisiz ve isteksiz olmaları	33	26.6	9	17.3	4	10.0	46	21.2
Okul-endüstri işbirliğinin yeterince sağlanamaması	11	8.9	5	9.6	3	7.5	19	8.9
TOPLAM	124	100.0	52	100.0	40	100.0	216	100.0

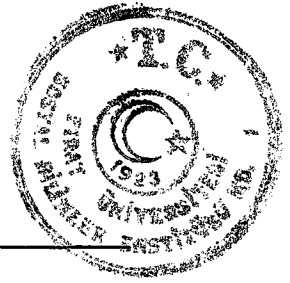
İME uygulamasında gelişmiş yöredeki işletme sorumluları ilk sırada (%31.5) okulda öğretilen mesleki bilgilerin yeterli olmamasını ikinci sırada öğrencilerin İME uygulaması sırasında ilgisiz ve isteksiz olduklarını belirtirken, I. ve II. derecede KÖY'dekiler okul yönetiminin yeterince ilgilenmemesi ve okulda öğretilen mesleki eğitimin yeterli olmaması sorunlarını belirtmişlerdir.

TABLO 116: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (N=98)		II. Derecede KÖY (N=74)		I. Derecede KÖY (N=67)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin alan dışı işlerde çalıştırılması	8	5.8	11	6.6	10	6.8	29	6.4
Okulda verilen mesleki eğitimin yeterli olmaması ve öğrencilerin işletmede üretim sistemi içerisinde çalışmakta güçlük çekmeleri	17	12.2	18	10.7	18	12.2	53	11.7
İşletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin bulunmaması	14	10.1	19	11.3	12	8.2	45	9.9
Ulaşım sorununun bulunması	19	13.6	13	7.7	9	6.1	41	9.0
İşletmelerin okul öğretim programındaki müfredata uymamaları	5	3.6	17	10.1	13	8.8	35	7.7
İşletmelerin okul-sanayi işbirliğinin önemine inanmaması	28	20.1	22	13.1	13	8.8	63	13.9
Koordinatör öğretmenlik görevinin cazip tarafının bulunmaması	13	9.4	16	9.5	17	11.6	46	10.1
Koordinatör öğretmenlere düşen öğrenci ve işletme sayılarının fazla olması	18	13.0	10	6.0	13	8.8	41	9.0
Uygun işletmelerin bulunmasında güçlük çekilmesi	14	10.1	34	20.2	32	21.8	80	17.6
TOPLAM	139	100.0	168	100.0	147	100.0	454	100.0

İME uygulaması konusunda koordinatör öğretmenlerin çoğunluğu gelişmiş yörede işletmelerin okul-sanayi işbirliğinin önemine inanmadıklarını belirtirken, I. ve II. derecede KÖY'dekiler uygun işletme bulmakta güçlük çektiklerini belirtmişlerdir. Buna göre gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenlerin çoğunluğu, bazı işletmelerin kanuni zorunluluklardan dolayı İME uygulaması için öğrenci aldıklarına inanmaktadır.

TABLO 117: ÖĞRENCİLERİN İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (N=88)		II. Derecede KÖY (N=98)		I. Derecede KÖY (N=86)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrencilerin alan dışı işlerde çalıştırılması	34	29.1	26	19.4	29	24.0	89	23.9
Okulda verilen mesleki eğitimin yeterli olmaması ve öğrencilerin işletmede üretim sistemi içerisinde çalışmakta güçlük çekmeleri	16	13.7	15	11.2	9	7.4	40	10.8
Öğrenciye ödenen asgari ücretin % 30'u oranında ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olması	29	24.8	35	26.1	14	11.6	78	21.0
İşletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin bulunmaması	22	18.8	20	10.5	19	15.7	61	16.4
Okul yönetiminin yeterince ilgilenmemesi	6	5.1	6	4.5	11	9.1	23	6.2
İşletmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli olmaması	6	5.1	7	5.2	5	4.1	18	4.8
Ücretin ödenmemesi	2	1.7	12	9.0	17	14.1	31	8.3
İşletmelerin okul öğretim programındaki müfredata uymamaları ve tüm konuların gösterilmemesi	2	1.7	13	9.7	17	14.1	32	8.6
TOPLAM	117	100.0	134	100.0	121	100.0	372	100.0

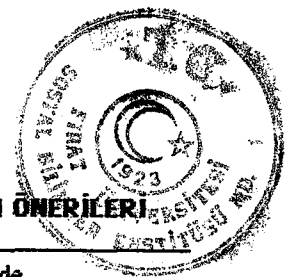
İME uygulaması konusunda öğrencilerin çoğunluğu gelişmiş yörede kendilerinin işletmede alan dışı işlerde çalıştıklarını, II. derecede KÖY'dekiler ise işletme tarafından kendilerine ödenen aylık ücretin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Tüm öğrenciler İME uygulamasında sırasıyla; alan dışı işlerde çalıştıklarını, kendilerine ödenen aylık ücretin yetersiz olduğunu ve işletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin bulunmaması vb. sorunlarla karşılaşmaktadırlar.

TABLO 118: İŞLETME SORUMLULARININ İME UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (N=64)		II. Derecede KÖY (N=32)		I. Derecede KÖY (N=18)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Öğrenci kontenjanlarının yeniden düzenlenmesi	4	4.7	-	-	-	-	4	2.4
Okulda öğrencinin teknolojik gelişmelerden haberdar edilmesi ve teorik eğitimin bu doğrultuda yapılması	3	3.5	20	33.9	2	8.3	25	14.9
İşletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin görevlendirilmesi	2	2.4	2	3.4	2	8.3	6	3.6
Öğrenciye ödenen ücretin artırılması	1	1.2	4	6.8	2	8.3	7	4.2
İşletmelere gönderilecek öğrencilerin seçimine dikkat edilmesi	20	23.5	4	6.8	3	12.5	27	16.1
Mesleki branşlaşmaya gidilmesi	7	8.2	1	1.7	1	4.2	9	5.4
Koordinatör öğretmenlerin işletmeleri daha sık denetlemeleri ve eğitim personeline rehberlikte bulunmaları	14	16.5	20	33.9	10	41.7	44	26.2
Öğrencilerin piyasaya hazırlık niteliğinde oryantasyon eğitiminden geçirilmesi	8	9.4	7	11.9	3	12.5	18	10.7
İşletmeleri bilinçlendirme ve İME uygulamasını özendirme yönünde MEB'nin toplantı ve seminerler düzenlemesi	1	1.2	1	1.7	1	1.7	3	1.8
Yoğunlaştırılmış eğitim uygulamasına devam edilmesi hususu	25	29.4	-	-	-	-	25	14.9
TOPLAM	85	100.0	59	100.0	24	100.0	168	100.0

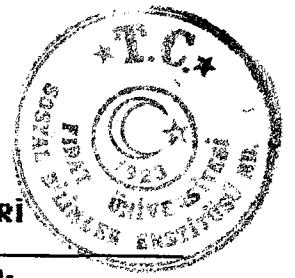
İşletme sorumlularının çoğunluğu İME konusunda gelişmiş yörede yoğunlaşmış eğitim uygulamasına devam edilmesi ve işletmelere gönderilen öğrencilerin seçimine dikkat edilmesi, I. ve II. derecede KÖY'de ise; koordinatör öğretmenlerin işletmeleri daha sık denetlemesi ve eğitim personeline rehberlikte bulunmalarını önermektedirler.

TABLO 119: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN İME UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (N=101)		II. Derecede KÖY (N=58)		I. Derecede KÖY (N=34)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
İşletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin görevlendirilmesi	32	22.7	23	37.1	18	40.9	73	29.6
Uygun ve büyük işletmelere öğrenci gönderilmesi	5	3.6	12	19.4	9	20.5	26	10.5
Mesleki branşlaşmaya gidilmesi	19	13.5	3	4.8	3	6.8	25	10.1
Koordinatör öğretmenlerin işletmeleri daha sık denetlemeleri ve eğitim personeline rehberlikte bulunmaları	3	2.1	4	6.5	2	4.6	9	3.6
Okul-İşletmeler arasında daha ciddi ve uzun vadeli planların hazırlanması	10	7.1	5	8.1	2	4.6	17	6.9
Koordinatör öğretmenlik görevini daha cazip hale getirmek için gerekli tedbirlerin alınması	11	7.8	5	8.1	2	4.6	18	7.3
Öğrencilerin piyasaya hazırlık niteliğinde oryantasyon eğitiminden geçirilmesi	8	5.7	3	4.8	2	4.6	13	5.3
Denetleme yetkisinin kapsamlı olarak yeniden ele alınması ve yaptırım gücünün olması	19	13.5	4	6.5	3	6.8	26	10.5
İşletmeleri bilinçlendirme ve İME uygulamasını özendirme yönünde MEB'nin toplantı ve seminerler düzenlemesi	7	5.0	3	4.8	3	6.8	13	5.3
Yoğunlaştırılmış eğitim uygulamasına devam edilmesi hususu	27	19.1	-	-	-	-	27	10.9
TOPLAM	141	100.0	62	100.0	44	100.0	247	100.0

Her üç yöredeki koordinatör öğretmenler ilk sırada işletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin görevlendirilmesi gerektiğini belirtirken, ikinci sırada ise; gelişmiş yöredekiler yoğunlaştırılmış eğitim uygulamasına devam edilmesi, I. ve II. derecede KÖY'dekiler de uygun ve büyük işletmelere öğrenci gönderilmesi önerilerinde bulunmaktadırlar.

TABLO 120: ÖĞRENCİLERİN İME UYGULAMASINA İLİŞKİN ÖNERİLERİ

SEÇENEKLER	Gelişmiş Yöre (N=93)		II. Derecede KÖY (N=50)		I. Derecede KÖY (N=36)		TOPLAM	
	f	%	f	%	f	%	f	%
Okulda öğrencinin teknolojik gelişmelerden haberdar edilmesi ve teorik eğitimin bu doğrultuda yapılması	24	18.6	12	17.7	10	17.9	46	18.2
Öğrencilerin alan dışı ve ağır şartlardaki işlerde çalıştırılmaması	5	3.9	8	11.8	4	7.1	17	6.7
İşletmelerde yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personelinin görevlendirilmesi	19	14.7	16	23.5	12	21.4	47	18.6
Öğrenciye ödenen ücretin artırılması	16	12.4	10	14.7	7	12.5	33	13.0
Uygun ve büyük işletmelere öğrenci gönderilmeli	15	11.6	-	-	-	-	15	5.9
Mesleki branşlaşmaya gidilmesi	10	7.8	5	7.4	4	7.1	19	7.5
Koordinatör öğretmenlerin işletmeleri daha sık denetlemeleri ve eğitim personeline rehberlikte bulunmaları	26	20.2	17	25.0	19	33.9	62	24.5
Yoğunlaştırılmış eğitim uygulamasına devam edilmesi hususu	14	10.9	-	-	-	-	14	5.5
TOPLAM	129	100.0	68	100.0	56	100.0	253	100.0

Her üç yöredeki öğrencilerin büyük bir çoğunluğu İME uygulamasının etkili bir şekilde yürütülmesi için koordinatör öğretmenlerin işletmeleri daha sık denetlemesi ve eğitim personeline rehberlikte bulunmaları gerektiği önerisinde bulunmuşlardır.

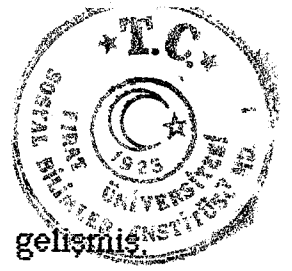
VI. BÖLÜM

ÖZET, TARTIŞMA-SONUÇ ve ÖNERİLER

Özet

Mesleki eğitim bireyin yaşamını sürdürmesinde önemli bir işleve sahiptir. Değişen toplumsal koşullar nedeniyle, bir çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de mesleki eğitim uzun yıllar çıraklık sistemi ile yürütülmüştür. Türklerin Anadolu'ya gelmesiyle Ahilik Teşkilatı içinde gelişen sistem, Osmanlı İmparatorluğu döneminde de devam etmiş, zamanla Gedik ve Loncalarda varlığını sürdürmüştür. Cumhuriyet döneminde nitelikli ara insangücü yetiştirmede uzun yıllar organize olamayan çıraklık sistemi varlığını korumuştur. Bu dönemde mesleki eğitim sisteminde okul ağırlıklı bir yapı benimsenmiştir.

Planlı kalkınma döneminde ise nitelikli insangücü yetiştirmede okul ağırlıklı sistemin yetersiz kaldığı görülmüş ve farklı yaklaşımlar benimsenmeye başlanmıştır. Ortaöğretimden sonra eğitim dışı kalan çağ nüfusunun yüksek olması, endüstride çalışan insangücünün eğitim ihtiyacı, okul ağırlıklı mesleki eğitiminin pahalı bir yatırım olması vb. nedenlerden dolayı eğitim kurumları ile iş hayatı arasında sistemli ve sıkı işbirliğinin kurulması bir zorunluluk haline gelmiştir. Günümüzde eğitim kurumları-iş hayatı işbirliğine dayalı bir eğitim yaklaşımı olan kooperatif eğitim programları ABD'de oldukça yaygın ve başarılı bir şekilde çeşitli eğitim tür ve kademelerinde uygulanmaktadır. Ülkemizde de ara insangücünün işyerinde, yaparak-yaşayarak yetiştirilmesi konusunda günümüze kadar çeşitli uygulamalar yapılmıştır. Özellikle endüstriyel mesleki ortaöğretim kurumlarında daha geniş uygulama olanağı bulan bu uygulama ilk olarak 1958 yılında Malatya Şehit Kemal Özalper Endüstri Meslek Lisesi

ile Sümerbank Basma Sanayi arasında başlamış, kişisel ilişkilerle gelişmiş zaman içinde kurumsallaşarak OSANOR, METEP, Yoğunlaştırılmış Eğitim adları altında çeşitli dönemlerde uygulanmıştır. Günümüzde uygulanan 3308 sayılı Kanunla getirilen "İşletmelerde Mesleki Eğitim" uygulaması bu konudaki en son ve en kapsamlı düzenlemedir. Kanun kapsamında 1995-1996 öğretim yılı itibariyle 79 ilde bulunan Meslek ve Çok Programlı Liselerdeki öğrencilerin yaklaşık yüzde 25'i (58.000) İME uygulamalarına katılmaktadır.

3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu mesleki ve teknik eğitime reform niteliğinde önemli yenilikler getirmiştir. Ancak Kanunla getirilen İME uygulamasıyla, okul-sanayi açısından oldukça önemli bir gelişme sağlanmasına rağmen uygulamada bir çok sorunla karşılaşmaktadır. Bu nedenle, uygulamaların değerlendirilmesi, aksayan yönlerin ortaya konulması gerekir. Böylece sistemin iyi işlemesi ve ileriye yönelik tedbirlerin alınması mümkün olacaktır. Bu bağlamda, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu uyarınca, gelişmişlik düzeyi farklı yörelerdeki öğrencilere yaptırılan İME uygulamaları arasındaki farklılıklar araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın genel amacı, ülkemizde 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu çerçevesinde yürütülen "İşletmelerde Meslek Eğitimi" uygulaması konusunda gelişmişlik düzeyi farklı yörelerde (Gelişmiş Yöre: Bursa; II. Derecede Kalkınmada Öncelikli Yöre: Elazığ, Malatya; I. Derecede Kalkınmada Öncelikli Yöre: Adıyaman, Diyarbakır) farklılıkların olup olmadığını belirlemektir.

Bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki alt amaçlar belirlenmiştir:

Gelişmişlik düzeyi farklı yörelerdeki;

A. Öğrencilerin beceri eğitimi için gönderildiği işletmelerin yapılarında (sektörel dağılımı, türü, büyüklüğü, eğitim merkezinin bulunması gibi) farklılık var mıdır?

- B. İME uygulamasının yürütülmesiyle ilgili koordinatör öğretmenler işletme sorumluları ve öğrencilerin görüşleri nelerdir? Yörelere itibariyle bu görüşler arasında farklılık var mıdır?
- C. İME uygulamasında işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenler, okul-sanayi işbirliğinin sağlanmasında Kanunda belirtilen görev ve sorumlulukları yerine getirmekte midirler? Bu görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinde yörelere arasında farklılık var mıdır?
- D. Okul-sanayi işbirliğinde işletme sorumlusu, koordinatör öğretmen ve öğrencilerin karşılaştığı sorunlar nelerdir? Bu sorunlar açısından yörelere arasında farklılık var mıdır?
- E. Okul-sanayi işbirliğinde işletme sorumlusu, koordinatör öğretmen ve öğrencilerin İME uygulamasının yürütülmesine ilişkin önerileri nelerdir?

Araştırmanın evrenini, Türkiye'deki endüstriyel mesleki ortaöğretim kurumları ve İME uygulamasına katılan işletmeler oluşturmaktadır. Bu evrenden örneklem, tabakalı (Stratified) örnekleme türüne göre seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini, araştırma kapsamına alınan il merkezlerindeki (Bursa, Malatya, Elazığ, Adıyaman ve Diyarbakır) koordinatör öğretmenler ve işletme sorumlularının tümü, İME uygulamasına katılan öğrencilerden ise sadece farklı işletmelere gönderilenler oluşturmaktadır.

Verilerin toplanmasında anket tekniği ve tarama yöntemi kullanılmıştır. Bilgi toplamak amacıyla, konuyla ilgili ulaşılabilen kaynaklar, yasalar ve yönetmelikler, süreli yayınlar, araştırmalar ve raporlar taranmıştır. Anketin hazırlanmasında 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ve ilgili Yönetmelikler esas alınmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında ve araştırma amaçlarına uygun olarak koordinatör öğretmen anketi, işletme sorumlusu anketi ve öğrenci anketi olmak üzere üç farklı anket hazırlanmıştır. Bu gruplardan toplanan veriler frekans, yüzde, aritmetik ortalama, Ki Kare, varyans analizi teknikleri ile çözümlenerek değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır.

Bu araştırma ile elde edilen bulgular aşağıdaki başlıklar altında özetlenmiştir.

A. Kişisel Bulgular

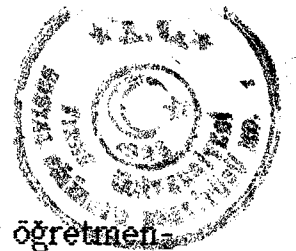
1. İşletme Sorumlularına İlişkin Bulgular

Üç farklı bölgedeki işletme sorumlularının çoğunluğu (gelişmiş yörede yüzde 54.6, II. derecede KÖY'de yüzde 47.6, I. derecede KÖY'de yüzde 51.2) üniversite ve meslek yüksekokulu mezunudur. Gelişmiş yöredeki işletme sorumlularının yüzde 28.6'sı 1-4 yıllık ve yüzde 27.1'i 5-8 yıllık; II. derecede KÖY'de yüzde 31'i 9-12 yıllık, yüzde 28.6'sı 17-20 yıllık; I. derecede KÖY'de ise yüzde 25.6'sı 5-8 yıllık, yüzde 23.1'i 17-20 yıllık mesleki kıdeme sahiplerdir. Her üç yöredeki işletme sorumluları birinci sırada usta öğretici; ikinci sırada mühendis ünvanı ile işletmede görev yapmaktadırlar.

2. Koordinatör Öğretmenlere İlişkin Bulgular

Koordinatör öğretmenler gelişmiş yörede yüzde 28.6 oranında 13-16 yıl arasında, yüzde 19.6 oranında 9-12 yıl arasında mesleki kıdeme sahip iken, II. derecede KÖY'de yüzde 35.3 ile 1-4 ve yine aynı oranda 5-8 yıl arasında; I. derecede KÖY'de ise yüzde 55.3 ile 1-4 yıl arasında mesleki kıdeme sahiplerdir. Böylece gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenlerin daha kıdemli oldukları anlaşılmaktadır.

Koordinatör öğretmenlerin koordinatörlük yapma süreleri açısından da; gelişmiş yöredekilerin çoğunluğunun (yüzde 49.6) görev süresi 5-8 yılları arasında iken, II. derecede KÖY'delerle (yüzde 67.6) I. derecede KÖY'dekilerin (yüzde 71.1) 1-4 yılları arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Üç farklı bölgede görevli öğretmenlerin büyük çoğunluğu (gelişmiş yörede yüzde 95.6, II. derecede KÖY'de yüzde 73.5, I. derecede KÖY'de yüzde 68.4) Yüksek Teknik

Öğretmen Okulu/ Teknik Eğitim Fakültesi mezunudur. Koordinatör öğretmenlerin çoğunluğu (gelişmiş yörede yüzde 86.5, II. derecede KÖY'de yüzde 61.8, I. derecede KÖY'de yüzde 81.6) bu görevlerini kendi istekleriyle almışlardır.

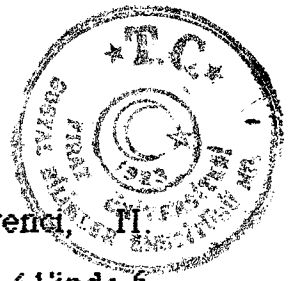
3. Öğrencilere İlişkin Bulgular

Her üç yörede de yüzde 92.6'sını erkeklerin oluşturduğu öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 81.3'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 84.3'ü ve I. derecede KÖY'de yüzde 96.1'i bir önceki öğretim yılında beceri eğitimi için işletmelere gitmemişlerdir.

Öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 55.3'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 70.3'ü, I. derecede KÖY'de yüzde 58.1'i beceri eğitimi yapılan işletmelerin okul yönetimi tarafından bulunduğunu belirtmelerine rağmen, gelişmiş yöredeki öğrencilerin yüzde 44.7 ve I. derecede KÖY'de yüzde 41.9 gibi önemli bir oranı gittikleri işletmelerin aileleri, kendileri ve yakınları tarafından bulunduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 81.8'inin, II. derecede KÖY'de yüzde 83.2'sinin ve I. derecede KÖY'de yüzde 71.3'ünün işletme sorumluları veya işletmede çalışanlarla yakınlıkları bulunmamaktadır.

B. İşletmelerin Yapısına İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan gelişmiş yöredeki işletmelerin yüzde 82.8'i imalat sanayinde, I. derecede KÖY'de yüzde 61.5'i ve II. derecede KÖY'de yüzde 69.1'i kamu hizmetlerinde faaliyet göstermektedir. İşletmelerin gelişmiş yörede yüzde 92.6'sını özel, II. derecede KÖY'de yüzde 69.1'ini ve I. derecede KÖY'de yüzde 61.5'ini kamu işletmeleri oluşturmaktadır. Her üç yöredeki işletmelerin büyük çoğunluğu (Gelişmiş yörede yüzde 56.5, II. derecede KÖY'de yüzde 57.1, I. derecede KÖY'de yüzde 51.3) küçük ölçekli işletmeler grubunda yer almaktadır.

Gelişmiş yöredeki işletmelerin yüzde 59.1'inde 1 ile 5 öğrenci, II. derecede KÖY'de yüzde 23.8'inde ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 41'inde 6 ile 10 öğrenci beceri eğitimi yapmaktadır. Tüm gruplar dikkate alındığında, İME gören öğrencilerin sayısının 1-10 arasında yoğunlaştığı anlaşılmaktadır. Bunların oranları gelişmiş yörede yüzde 72.9, II. derecede KÖY'de yüzde 45.2 ve I. derecede KÖY'de yüzde 69.2 olarak belirlenmiştir. Buna göre gelişmiş yöredeki öğrencilerin çoğunluğu özel işletmelere gönderilirken, I. ve II. derecede KÖY'deki öğrencilerin dikkate değer bir çoğunluğu kamu işletmelerine gitmektedir.

Öğrencilerin işletme büyüklüğüne göre dağılımları açısından, 3308 sayılı Kanunda belirtilen şartlara küçük işletmelerin yüzde 89.3'ü, orta ve büyük boy işletmelerin yüzde 88.3'ünün uydukları görülmektedir. Ancak sayıları az da olsa, bazı küçük işletmelerin yüzde 10.7'si; orta ve büyük boy işletmelerin yüzde 11.7'sinin Kanunda belirtilen şartların dışında işletmelerinde beceri eğitimi için daha çok öğrenci aldıkları belirlenmiştir. Yalnızca gelişmiş yöredeki büyük işletmelerin bünyesinde yüzde 3 oranında eğitim merkezi bulunduğu saptanmıştır.

Gelişmiş yöredeki işletmelerin yüzde 36.1'inin 1-3 yıldan beri; II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 54.8'inin ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 46.2'sinin 7-9 yıldan beri, yani 1986 yılında yürürlüğe giren 3308 sayılı "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu" ile işletmelerinde beceri eğitimi yaptıkları belirlenmiştir.

C. İME Uygulamasına İlişkin Bulgular

Koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 48.1'i ve I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 81.6'sı 1 ile 3 işletmeyi denetlemekle yükümlü iken, II.

derecede KÖY'dekilerin yüzde 47.1'i 4 ile 6 işletme denetlemektedir. Birinci sırada gelişmiş yöredeki koordinatör öğretmenler 7 ile 12, I. ve II. derecede KÖY'dekiler 19 ile 24 öğrenci grubundan; ikinci sırada gelişmiş yöredeki 1 ile 6, I. ve II. derecede KÖY'dekiler 13 ile 18 öğrenci grubundan sorumlu olduklarını belirtmişlerdir. Böylece, bir koordinatör öğretmene düşen işletme ve öğrenci sayıları açısından bölgeler arasında dengeli bir dağılımın olmadığı anlaşılmaktadır.

Her üç yöredeki işletme sorumlularının yüzde 84'ü, koordinatör öğretmenlerin yüzde 85.9'u İME konusunda herhangi bir kursa katılmamışlardır. İME uygulamasına yönelik hizmetiçi eğitim kurslarına katılmayan işletme sorumlularının yüzde 62.2'si, koordinatör öğretmenlerin ise yüzde 57.4'ü böyle bir eğitime ihtiyaç duymaktadırlar.

Her üç yörede de işletme sorumlularının büyük çoğunluğu (yüzde 99.1) öğrencilerin eğitimleriyle ilgilenmelerinden dolayı herhangi bir ücret almamaktadırlar. Üç farklı bölgedeki koordinatör öğretmenlerin yüzde 97.6'sı araç tahsisi yapılmadığını ve araç tahsisi yapılmayan deneklerin büyük çoğunluğu (yüzde 66.5'i) otobüs, dolmuş vb. gibi toplu taşıma araçlarını kullanarak işleme gittiklerini belirtmişlerdir.

Koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 65.4'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 47.1'i ve I. derecede KÖY'de yüzde 65.8'i meslek alanlarının dışında koordinatör öğretmenlik yapmaktadırlar.

İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 38.3'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 40.5'i haftada bir, I. derecede KÖY'de yüzde 43.6'sı dört haftada bir koordinatör öğretmenlerin işleme geldiklerini ifade etmişlerdir.

Koordinatör öğretmenler; gelişmiş yörede yüzde 64.7 oranında haftada bir, II. derecede KÖY'de yüzde 47.1 oranında iki haftada bir, I. derecede KÖY'de yüzde 84.2 oranında haftada bir işletmeye gittiklerini belirtmişlerdir. Duruma öğrenciler açısından bakıldığında, her üç yörede de koordinatör öğretmenlerin öğrencileri dört haftada bir defa izlemeye gittikleri seçeneğinde yoğunlaşma olduğu görülmektedir. Koordinatör öğretmenlerin işletmelerdeki öğrencileri izlemeye gitmeleri açısından hem üç farklı yöredeki gruplar arasında hem de her yörenin kendi içerisindeki gruplar arasında anlamlı fark bulunmuştur.

İşletme sorumlularının; gelişmiş yörede yüzde 78.8'i, II. derecede KÖY'de yüzde 71.4'ü işletmelerin öğrencilerin okuduğu bölümle doğrudan ilgili olduğunu, I. derecede KÖY'de ise yüzde 51.3'ü kısmen ilgili olduğunu; öğrencilerin ise gelişmiş yörede yüzde 76'sı, II. derecede KÖY'de yüzde 70.8'i, I. derecede KÖY'de yüzde 65.1'i işletmelerin bölümleriyle doğrudan ilgili olduklarını belirtmişlerdir. İşletme sorumlularının ve öğrencilerin, işletmelerin öğrencilerin bölümleriyle doğrudan ilgili olma durumuna ilişkin görüşlerinde bölgeler arasında yapılan χ^2 çözümlemesinde 0.05 düzeyinde anlamlı bir görüş farkı bulunmaktadır. Gelişmiş yöre okullarındaki meslek alanlarına uygun işletme bulmakta güçlük çektiklerini söyleyen koordinatör öğretmenlerin oranı yüzde 7.5 iken, bu oran II. derecede KÖY'de yüzde 70.6, I. derecede KÖY'de yüzde 68.4'dür.

Koordinatör öğretmenler her üç bölgede de öğrencilerin seçiminde, sırasıyla öğrencilerin bir önceki sınıftaki başarısı, işletmenin isteği, öğrenci ailesinin ekonomik durumu, öğrencinin okulda ceza alıp-almama durumlarının dikkate alındığını belirtmişlerdir. İşletmelerin seçiminde ise koordinatör öğretmenler öncelik sırasına göre; işletmede öğretim programlarına uygun üretim ve hizmet yapılması, gerekli donatım ve teçhizatın bulunması, görevli

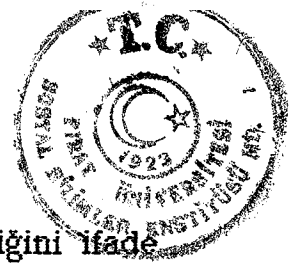
usta öğreticinin bulunması gibi hususları dikkate aldıklarını belirtmişlerdir.

İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 55.4'ü, II. derecede KÖY'de yüzde 54.8'i, I. derecede KÖY'de yüzde 56.4'ü öğrencilerin işletmelerde uyacakları kurallara ilişkin bir yönergenin, işletmeleri tarafından öğrencilere verildiğini; koordinatör öğretmenlerin ise gelişmiş yörede yüzde 88.7'i, II. derecede KÖY'de yüzde 64.7'si, I. derecede KÖY'de yüzde 81.6'sı böyle bir yönergenin okul yönetimi tarafından öğrencilere verildiğini belirtmişlerdir. Öğrenciler gelişmiş yörede yüzde 63.4 oranında okul yönetimi tarafından, II. derecede KÖY'de yüzde 36.1 oranında işletme tarafından kendilerine yönerge verildiğini söylerken, I. derecede KÖY'dekiler yüzde 48.5 oranında böyle bir yönergenin verilmediğini söylemişlerdir.

İşletmelerde beceri eğitiminden sorumlu kişilerin görevlendirilmeleri açısından, işletmelerin büyüklüklerine bağlı olarak farklılık olmasına rağmen, her üç yörede de ilgili gruplar birinci sırada usta öğreticilerin, ikinci sırada mühendislerin ve üçüncü sırada teknikerlerin işletmelerdeki beceri eğitimlerinden sorumlu olduklarını belirtmişlerdir.

Öğrencilerin gelişmiş yörede yüzde 71.8'i, II. derece KÖY'de yüzde 77.8'i, I. derece KÖY'de yüzde 55.8'i yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirildiğini belirtmelerine karşılık, I. derece KÖY'de yarısına yakın bir oranı (yüzde 44.2'si) yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirilmediğini belirtmişlerdir.

Gelişmiş yöredeki öğrencilerin çoğunluğu mesleğin gerektirdiği çalışmalarını işletmede "yeterince", I. ve II. derecede KÖY'dekiler ise "kısmen" yaptıklarını belirtmişlerdir. Gelişmiş yöredeki öğrenciler işletmelerde yapmış oldukları iş ve işlemleri tam ve doğru olarak yapıp-yapmadıklarının "çok", II. derecede

KÖY'dekiler "kısmen" ve I. derecede KÖY'dekiler ise "az" izlendiğini ifade etmişlerdir. İş ve işlemleri tam ve doğru olarak yapıp yapmadıklarının yeterince izlenmediğini belirten öğrenciler bunun nedenlerini; birinci sırada gelişmiş yöredekiler işgücü kaybı olacağı düşüncesine, I. ve II. derecede KÖY'de koordinatör öğretmenin ilgilenmemelerine bağlamışlardır.

Üç farklı bölgede de koordinatör öğretmenlerin yarısından fazlası (yüzde 53.7) okulda öğretilen teorik mesleki bilgilerin işletmelerde yapılan beceri eğitiminde "kısmen" yararlı olduğunu belirtirken, öğrencilerin büyük çoğunluğu gelişmiş yörede yüzde 46'sı "kısmen" yararlı olduğunu, II. derece KÖY'de yüzde 36.2'si ve I. derece KÖY'de yüzde 41.1'i "az" yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

Okuldaki teorik mesleki bilgilerin işletmelerde yapılan beceri eğitimine katkılarının yeterli düzeyde olmadığını belirten öğrenciler bunun nedenlerini birinci sırada, gelişmiş yöredekiler okulda öğretilen bilgilerin yetersiz olmasına ve sanayideki teknolojik gelişmelere uygun bilgilerin verilmemesine; I. ve II. derece KÖY'dekiler ise, okulda öğretilen teorik bilgilerin beceri eğitimi yaptıkları işle doğrudan ilgili olmamasına ve okulda öğretilen bilgilerin yetersiz olmasına bağlamışlardır. Denek grupları her üç yörede de büyük oranlarda işletmelerde teorik eğitim yapılmadığını belirtmelerine rağmen, işletmelerinde teorik eğitim yapıldığını belirten işletme sorumlularının Kanunda belirtilen şartlara (haftada 12-16 saat) çok az kısmının (yüzde 17.5) uyduğu belirlenmiştir.

Her üç yörede de bütün denek grupları, öğrencilerin işletmelerdeki iş makinelerinden yararlanma düzeylerinin "orta" derecede gerçekleştiği seçeneğinde yoğunlaşmışlardır. Öğrencilerin işletmelerdeki iş makinelerinden

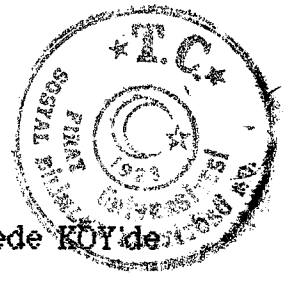

yeterince yararlanmadıklarını belirten gruplardan, işletme sorumluları bunun nedeni olarak birinci sırada, gelişmiş yöredekiler ve II. derecede KÖY'dekiler öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmamalarını, I. derecede KÖY'dekiler okul programlarındaki konuları içermemesini; her üç yöredeki koordinatör öğretmenler birinci sırada işletmelerin üretimlerini aksatacağı endişesini; öğrenciler ise gelişmiş yöredekiler işletmelerin üretimlerini aksatacağı endişesini, I. ve II. derecede KÖY'dekiler ise okul programlarındaki konuları içermemesini vurgulamışlardır.

İşletme sorumluları ve öğrenciler üç farklı yörede de işletmelerin temrin malzemesini "orta" derecede sağladıklarını ifade etmişlerdir. Her üç yörede de hem işletme sorumlularının hem de öğrencilerin büyük çoğunluğu işletmeler tarafından iş, temrin, proje, deney bitiminde öğrencilerin değerlendirmelerinin yapıldığını belirtmişlerdir.

İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 52.8'inin, II. derecede KÖY'de yüzde 61.9'unun işletmede öğretilmeyen konuların öğretilmesi için okul yönetimi ile işbirliği yaptıkları, I. derecede KÖY'dekilerin ise yüzde 59'unun böyle bir işbirliği yapmadıkları, koordinatör öğretmenlerin ise her üç bölgede de yarından fazlasının okul yönetimi ile işbirliği yaptıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin oldukça büyük çoğunluğu (yüzde 98.6) işletmede görmedikleri konuları okulda tamamlayamadıkları hususunda birleşmişlerdir.

Her üç yörede de öğrenciler, birinci sırada sorumlu kişinin verdiği alanı ile ilgili işlerde çalıştıklarını (yüzde 42.2), ikinci sırada sorumlu kişinin verdiği alanı ile ilgili yardımcı işlerde çalıştıklarını (yüzde 27.7), üçüncü sırada işyerlerindeki araç-gereç ve makinelerin bakımını, temizliğini yaptıklarını (yüzde 20.1) belirtmişlerdir.

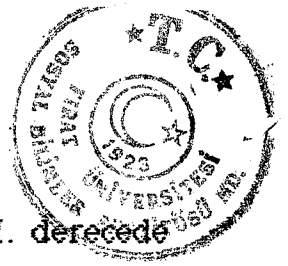

İşletme sorumlularının, gelişmiş yörede yüzde 8.9'u, II. derecede KÖY'de yüzde 11.9'u, I. derecede KÖY'de yüzde 5.1'i; koordinatör öğretmen-lerin gelişmiş yörede yüzde 21.8'i, II. derecede KÖY'de yüzde 17.6'sı, I. derecede KÖY'de yüzde 5.3'ü işletmelerde beceri eğitimi uygulaması sırasında öğrencilerin işletmelerde iş kazası geçirdiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ise gelişmiş yörede yüzde 15.7'si, II. derecede KÖY'de yüzde 15.1'i, I. derecede KÖY'de yüzde 7.0'si işletmelerde beceri eğitimi uygulaması sırasında arkadaşlarının ya da kendilerinin iş kazası geçirdiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin iş kazası geçirdiklerini söyleyen üç denek grubu her üç yörede de bunun, birinci sırada öğrenci hatasından, ikinci sırada iş güvenliği konusunda öğrencinin yeterince bilgilendirilmemesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir.

Her üç yörede de işletme tarafından öğrenci çıkarılma oranları oldukça düşüktür. İşletme tarafından öğrencilerin çıkışının verilmesi nedenleri gruplara göre değişiklik göstermiştir. Her üç yörede de işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenler devamsızlık ve disiplinsizlik, öğrenciler ise ailevi ve işletmelerdeki personele uyum sağlayamama nedenlerinde yoğunlaşmışlardır.

İşletme sorumlularından daha önceki dönemlerde işletmelerinde mesleki eğitim yapan mezunları istihdam oranları II. derecede KÖY'de yüzde 16.7 ve I. derecede KÖY'de yüzde 20.5 ile oldukça düşük çıkmasına rağmen, gelişmiş yörede yüzde 40.5 ile daha yüksek çıkmıştır. İşletmelerinde mezun öğrencileri çalıştırdıklarını söyleyen işletme sorumluları, her üç yörede de daha çok 1-5 mezun istihdam ettiklerini ifade etmişlerdir.

Gelişmiş yöredeki işletme sorumlularının çoğunluğu (yüzde 63.9) işletmelerinde beceri eğitimi yapan öğrencileri çalıştırmak isterken, II. derecede KÖY'de yüzde 71.4'ü ve I. derecede KÖY'de yüzde 74.4'ü çalıştırmak isteme-

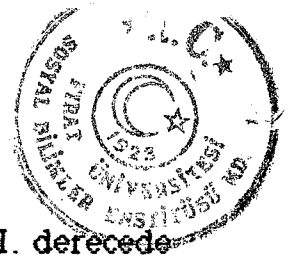
mektedirler. Öğrencilerin sadece gelişmiş yörede yüzde 22.0'si II. derecede KÖY'de yüzde 8.1'i, I. derecede KÖY'de yüzde 7.7'si işletmeleri tarafından sürekli istihdam için kendilerine teklifte bulduklarını belirtmişlerdir.

İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 81'i, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 83.3'ü, I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 92.3'ü işletmeleri tarafından Kanunda belirtilen şartlara uygun öğrencilere ücret ödendiğini, öğrencilerin ise gelişmiş yörede yüzde 84.3'ü, II. derecede KÖY'dekilerin yüzde 94.6'sı, I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 62.8'i işletmeler tarafından Kanunda belirtilen şartlara uygun ücret aldıklarını vurgulamışlardır.

İME uygulaması yapan öğrencilere işletme tarafından sağlanan sosyal yardımlarla ilgili olarak, işletme sorumlularının gelişmiş yörede ilk sırada yüzde 42.9'u öğle yemeği, ikinci sırada yüzde 22.5'i ulaşım olanaklarının, I. ve II. derecede KÖY'dekilerin ise ilk sırada ulaşım, ikinci sırada öğle yemeği gibi sosyal imkanların işletmeleri tarafından öğrencilere sağlandığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin de aynı şekilde gelişmiş yörede ilk sırada öğle yemeği (% 40.8), ikinci sırada ulaşım olanakları (% 29.4), I. ve II. derecede KÖY'dekiler ilk sırada ulaşım (%44.2 ve %40.6), ikinci sırada öğle yemeği (%33.7 ve %37.4) gibi sosyal imkanlardan yararlandıkları belirlenmiştir.

İME uygulamasının, öğrencilerin okuldaki başarısını artırmada koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede yüzde 51.2'si, II. derecede KÖY'de yüzde 44.1'i "orta", I. derecede KÖY'de yüzde 42.1'i "az" derecede yararlı olduğunu belirtmişlerdir.

Üç farklı yöredeki işletme sorumluları, öğrencilerin üretimlerine "orta" derecede katkıda bulduklarını ifade etmişlerdir. Bunların oranları gelişmiş

yörede yüzde 67.7 ile diğerlerine göre daha yüksektir. Özellikle I. derecede KÖY'deki işletme sorumlularının yüzde 25.6 ile diğer yörelere oranla daha az katkıda bulduklarını düşündükleri görülmektedir. Yasal bir zorunluluk olmaması durumunda üç farklı yöredeki işletme sorumlularının çoğunluğu İME uygulamasını "orta" derecede istemişlerdir.

D. İME uygulaması ile ilgili Görev ve Sorumlulukların Yerine Getirilmesine İlişkin Bulgular

1. İşletmelerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, işletme sorumlularının "Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği"nin 21. maddesinde yer alan görevleri yerine getirmelerine ilişkin bulgular özetlenmiştir.

İşletme sorumlularının, "öğrencilerin işletmede yapacakları meslek eğitimi ve bu eğitimin uygulanışı ile ilgili esasları düzenleyen sözleşmeyi okul müdürü ile birlikte hazırlama" görevini gelişmiş yörede ve II. derecede KÖY'de "az", I. derecede KÖY'de "orta" derecede yerine getirdikleri saptanmıştır. Bu görevin yerine getirilmesinde yöreler arasında anlamlı bir fark bulunmuştur.

İşletme sorumlularının; "beceri eğitimi uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanmasında koordinatör öğretmene yardım etme", "meslek eğitimi uygulamasını Bakanlıkça onaylanan çalışma takvimine uygun olarak yapma", "işletmeleri tarafından, beceri eğitimi yapılacak alanların her birimi için yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personeli görevlendirme", "işletmelerinde eğitici personelin hizmetçi eğitimden geçirilmesini sağlayabilmek amacıyla okul yönetimiyle işbirliğinde bulunma", "beceri eğitiminin ilgili

meslek alanı öğretim programına uygun yerde yapılmasını sağlama", "beceri eğitimi için gerekli olan temrin malzemelerini temin etme", "uygulamalı eğitimin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için koordinatör öğretmenle işbirliğinde bulunma", "işletme ve okul arasında imzalanan protokolün (program, uygulama çalışmaları vb.) uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları tesbit etme ve okul yönetimine bildirme" görevlerini "orta" derecede gerçekleştirdikleri belirlenmiş ve yapılan varyans analizi sonuçlarına göre bu görevlerin yerine getirilmesi açısından yöreler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

"Öğrencilerin işletmedeki beceri eğitimi süresince sağlık ve iş güvenliği ortamını hazırlama" görevi işletmeler tarafından gelişmiş yörede ve II. derecede KÖY'de "çok", I. derecede KÖY'de ise "orta" derecede yerine getirilmesine rağmen, yöreler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

İşletme sorumluları tarafından, "okul yönetimi ve koordinatör öğretmenle işbirliği yaparak işletmeye uyum sağlayamayan öğrencileri tesbit etme ve gerekli tedbirleri alma" görevi gelişmiş yörede "çok", I. ve II. derecede KÖY'de ise "orta" derecede yerine getirilmesine rağmen, yöreler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

İşletme sorumluları tarafından "öğrencilerin devam-devamsızlıklarını, izinlerini, uygulamada almış oldukları notları dönem sonundan önce okul yönetimine bildirme" görevi gelişmiş yörede ve I. derecede KÖY'de "çok" ve II. derecede KÖY'de "orta" derecede yerine getirilmesine rağmen, yöreler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

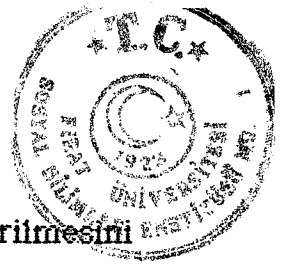
İşletmelerin 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda belirtilen tüm görev ve sorumlulukları "orta" derecede yerine getirdikleri görülmektedir.

2. Koordinatör Öğretmenlerin Görev ve Sorumluluklarını Yerine Getirmelerine İlişkin Bulgular

Bu başlık altında, koordinatör öğretmenlerin "Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği'nin 23. maddesinde yer alan görevleri yerine getirmelerine ilişkin bulgular özetlenmiştir.

"İME uygulamasının planlı bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla alınacak tedbirleri saptayarak okul yönetimine bildirme", "İME konusunda eğitim personeline rehberlikte bulunma", "öğrencilerin işletmelerdeki uygulamalı eğitimlerinin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için işletme sorumluları ile işbirliğinde bulunma", "program geliştirme çalışmalarında değerlendirilmek üzere işletmelerdeki eğitim sırasında ortaya çıkan öğretim programlarının eksikliklerini bir rapor halinde hazırlayarak okul yönetimine sunma" görevlerinin koordinatör öğretmenler tarafından "orta" derecede gerçekleştirildiği belirlenmiştir. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre, bu görevlerin yerine getirilmesi açısından yöreler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

"Beceri eğitimi uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanmasında işletme sorumluları ile işbirliğinde bulunma" görevini koordinatör öğretmenler tarafından gelişmiş yörede "az", I. ve II. derecede KÖY'de "orta", üç yöre toplamına bakıldığında ise "az" derecede yerine getirilmesine rağmen, yöreler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

"İşletmedeki eğitici personelin hizmetiçi eğitimden geçirilmesini sağlayabilmek amacıyla işletme sorumluları ve okul yönetimi ile işbirliğinde bulunma" görevini koordinatör öğretmenlerin gelişmiş yörede "orta" derecede, I. ve II. derecede KÖY'de "az" derecede yerine getirdiklerinin saptanmasına rağmen yöreler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. "İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun çalışmalarına katılma", görevini her üç yöredeki koordinatör öğretmenlerin "hiç" derecede yerine getirmedikleri belirlenmiştir.

"İşletme ve okul arasında imzalanan protokolün (program, uygulama çalışmaları vb.) uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları tesbit ederek okul yönetimine bildirme", "öğrencilerin devam ve disiplin durumunu kontrol ederek okul yönetimine iletilmesini sağlama" görevlerinin koordinatör öğretmenler tarafından "çok" derecede gerçekleştirildiği saptanmıştır. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre, bu görevlerin yerine getirilmesi açısından yöreler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

"Beceri eğitimi yaptırabilecek işletmelerin, eğitimi yapılacak meslek alanı ve öğretim programına uygunluğunu tesbit etmek amacıyla kurulan komisyon çalışmalarına katılma" görevini koordinatör öğretmenlerin "az" derecede yerine getirdikleri saptanmıştır.

Koordinatör öğretmenlerin, "okul yönetimi ve işletme yetkilileri ile işbirliği yaparak, işletmeye uyum sağlayamayan öğrencileri tesbit ederek gerekli tedbirleri alma" görevini gelişmiş yörede "çok", I. ve II. derecede KÖY'de "orta" derecede yerine getirdikleri ortaya konmuştur. Yapılan varyans analizi sonuçlarına göre bu görevlerin yerine getirilmesi açısından yöreler arasında anlamlı bir fark elde edilmiştir.

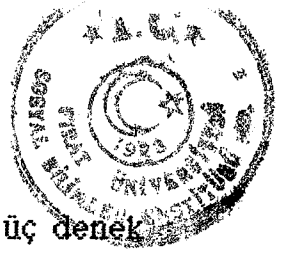

"Öğrencilerin işletmelerdeki uygulamalı eğitimlerinin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için işletme sorumluları ile işbirliğinde bulunma" görevi koordinatör öğretmenler tarafından üç farklı yörede de "orta" derecede yerine getirilmesine rağmen; öğrencilerin büyük çoğunluğunun (% 98.6) işletmelerde görmedikleri konuları okul atelye ve laboratuvarlarında tamamlayabilmek için telafi eğitiminden yararlanmadıklarını belirtmeleri, koordinatör öğretmenler ile öğrencilerin görüş birliği içinde bulunmadıklarını ve koordinatör öğretmenlerin belirtilen görevi hiç gerçekleştiremediklerini göstermektedir.

Kordinatör öğretmenlerin yukarıdaki bütün görev ve sorumlulukları yerine getirilmelerine ilişkin aritmetik ortalamalarının ortalaması, gelişmiş yörede $\bar{x}=3.05$, II. derecede KÖY'de $\bar{x}=3.16$ ve I. derecede KÖY'dekilerin ise $\bar{x}=3.01$ 'dir. Aritmetik ortalamaların ortalamasına bakıldığı zaman, üç farklı yöredeki koordinatör öğretmenlerin bütün bu görevleri "orta" derecede yerine getirdikleri görülmektedir.

E. İME Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Bulgular

İşletme sorumlularının gelişmiş yörede yüzde 58.4'ü işletmelerde Meslek Eğitimi uygulamasının tamamıyla gerçekleştiğini düşünmelerine karşın, I. derecede KÖY'dekilerin yüzde 71.8'i, II. derecede KÖY'dekilerin de yüzde 54.8'i tamamıyla gerçekleşmediğini; her üç yöredeki koordinatör öğretmenlerin büyük çoğunluğu tamamıyla gerçekleşmediğini vurgulamışlardır. Öğrenciler de koordinatör öğretmenler gibi gelişmiş yörede yüzde 62.5 oranında tamamıyla gerçekleştiğini, I. derecede KÖY'de yüzde 62.8 ve II. derecede KÖY'de yüzde 55.7 oranlarında bütünüyle gerçekleşmediğini belirtmişlerdir.

İME uygulamasının yeterince gerçekleşmediğini düşünen her üç denek grubunun, işletmelerin okul-sanayi işbirliğinin önemine inanmamasının, uygun işyeri seçimine özen gösterilmemesinin, öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin yetersiz olmasının, öğrencilerin beceri eğitimi öncesi oryantasyon eğitimine alınmamlarının, öğrencilerin İME uygulaması süresince işletmenin çalışma şartlarına uymamalarının, öğrencilerin gerçek üretim koşullarında yeterince izlenmemesinin, işletmeler tarafından beceri eğitimi sırasında az sayıda eğitim personelinin görevlendirilmesinin, üretim koşulları içinde İME uygulamasına yeterli zamanın ayrılmamasının, eğitim personelinin öğretim yöntemlerinde yetersiz olmalarının, İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun Kanunla kendilerine verilen görevleri gereğince yerine getirmemelerinin İME uygulamamasının tam anlamıyla gerçekleşmemesini "orta" derecede etkilediğini ifade etmişlerdir.

İME uygulamasının tamamıyla gerçekleşmesini, işletme sorumluları ve öğrenciler, işletmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli düzeyde olmaması sorununu "orta", koordinatör öğretmenler ($\bar{x}= 3.53$) ise "çok" derecede etkilediğini belirtmişlerdir.

İşletmeler tarafından öğrencilere ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olması sorununun İME uygulamasının tamamıyla gerçekleşmemesini, işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenler "az", öğrenciler ise "çok" derecede etkilediğini belirtmişlerdir.

İME uygulamasının işletmelerde tam anlamıyla gerçekleşmeme nedenlerini tüm grupların farklı değerlendirdikleri, grupların yöreler arası ve yöre içi grupların görüşleri arasında yapılan varyans analizi sonucunda saptanmıştır. İşletme sorumluları İME uygulamasının tam anlamıyla

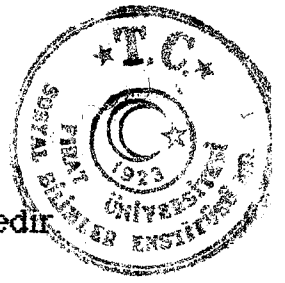
gerçekleşmeme nedenlerini birinci sırada öğrencilerin beceri eğitimi öncesi bir oryantasyon eğitim almamalarına, ikinci sırada İME uygulamasına yeterli zaman ayrılmamasına, üçüncü sırada ise öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin yetersiz olmasına; koordinatör öğretmenler, ilk sırada işletmelerdeki işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli düzeyde olmamasına, ikinci sırada öğrencilerin işletmedeki çalışma şartlarına uymak istememelerine, üçüncü sırada ise öğrencilerin beceri eğitimi öncesi bir oryantasyon eğitim almamalarına ve İME uygulamasına yeterli zaman ayrılmamasına; öğrenciler işletmeler tarafından kendilerine ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olmasına, kendilerinin beceri eğitimi öncesi bir oryantasyon eğitim almamalarına ve işletmedeki çalışma şartlarına uymak istememelerine bağlamışlardır.

Tartışma-Sonuç

Araştırmada gelişmişlik düzeyleri farklı üç yöredeki işletmelerde Meslek Eğitimi uygulamaları açısından elde edilen sonuçlar, benzerlik ve farklılıklarıyla kısaca tartışılmıştır:

İME uygulamasına katılan işletmelerin türü ve büyüklükleri arasında farklılık olması, gelişmiş yöredeki işletmelerin büyük çoğunluğunun özel, I. ve II. derecede KÖY'dekilerin kamu işletmeleri olmalarından kaynaklanan bir sonuçtur. Ancak her üç yöredeki işletmelerin çoğunluğu küçük ölçekli işletmelerdir.

Bir koordinatör öğretmene düşen öğrenci sayısının I. ve II. derecede KÖY'de daha fazla olması, her öğrenci ile yeterince ilgilenememe, alan dışı koordinatörlük görevi yapma gibi sorunları doğurmaktadır. Bir işletmeye düşen öğrenci sayısının I. ve II. derecede KÖY'de daha fazla olması beraberinde öğrencilerin yeterince izlenememesi, üretim sistemi içerisinde

yeterince çalışamaması gibi bazı sorunları da beraberinde getirmektedir.

Her üç yörede de işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenlerin büyük çoğunluğunun İME uygulaması konusunda herhangi bir kursa katılmamış olmaları, işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını bütünüyle gerçekleştirmelerini olumsuz yönde etkileyebilir.

Her üç yörede de koordinatör öğretmenlere çok düşük oranlarda araç tahsisi yapılması ve koordinatör öğretmenlerin koordinatörlük görevini yerine getirmek için toplu taşıma araçlarını kullanmaları, onların bu görevi isteyerek ve seyerek yapmalarını önleyici bir sorun olarak görülmektedir. Ayrıca bu durum, koordinatör öğretmenlerin sorumlu oldukları işletme ve öğrencilere yeterli zamanayıramamalarına yol açmaktadır.

Koordinatör öğretmenlerin işletmeye gitme sıklıkları açısından hem üç yöredeki grupların görüşleri arasında hem de yöre içi grupların görüşleri arasında farklılığın olması, öğrencilerin yeterince izlenmediği düşüncesini doğurmaktadır. Bu durum da, okul-sanayi ortaklaşa eğitim programlarının yürütülmesini olumsuz yönde etkilemektedir.

I. ve II. derecede KÖY'de daha fazla olmakla beraber, her üç yörede de okullardaki meslek alanlarına uygun işletme bulmakta güçlük çekilmesi, öğrencilerin alan dışı işletmelere gönderilmesine ve öğrencilerin yakınları tarafından işletmelerin bulunmasına neden olacaktır. Bu durum ise 3308 sayılı Kanun uygulamasına ters düşmektedir.

I. ve II. derecede KÖY'deki öğrencilerin işletmede mesleğin gerektirdiği çalışmaları gelişmiş yöreye oranla daha az yapabildiklerinin belirlenmesi, I.

ve II. derecede KÖY'de bir işletmeye gönderilen öğrenci sayısının fazla olması ve koordinatör öğretmenlerin öğrencilerle yeterince ilgilenmemesi gibi nedenlerden kaynaklanabilir.

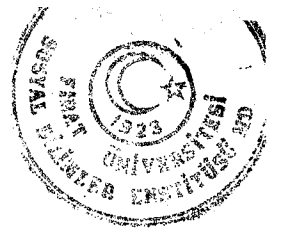
Her üç yöredeki denek gruplarının büyük çoğunluğunca öğrenciler işletmelerdeki iş makinelerinden "orta" derecede yararlanmaktadırlar. İME uygulamasının temel amaçlarından birisi, öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin gerçek üretim koşullarında uygulamaya geçirilmesi olmasına rağmen, iş makinelerinden yeterince yararlanmama nedenleri açısından da yöreler arası ve yöre içi gruplar arasında farklılık vardır.

Üç farklı yöredeki işletme sorumluları ve koordinatör öğretmenlerin çoğunluğu, işletmede öğretilemeyen konuların öğretilmesi için okul yönetimi ile işletmeler arasında işbirliği yapıldığını belirtmelerine rağmen, öğrencilerin oldukça büyük çoğunluğu telafi eğitimine alınmamaktadır.

Her üç yöredeki öğrencilerin, alanları ile ilgili işlerde çalışmanın yanında meslek alanı dışında işlerde de çalışmaları, İME uygulamalarının ilgili taraflarca yeterince anlaşılammış olmasıyla ilişkilendirilebilir.

İşletmelerinde beceri eğitimi yapan mezunları sürekli istihdam etme isteğinin diğer yörelere oranla gelişmiş yörede daha fazla olmasının nedeni, bu yörede özel sektöre daha fazla öğrenci gönderilmesine bağlanabilir. İşletmelerin beceri eğitimi yapan mezunları istihdam etmeleri; işverene, okula, öğrenciye ve topluma bazı avantajlar sağlayacaktır.

Her üç yöredeki öğrencilerin çoğunluğu işletmeleri tarafından Kanunda belirtilen şartlara uygun ücret almanın dışında, işletmenin ulaşım, öğle

yemeği, iş elbisesi vb. gibi sosyal imkanlarından da yararlanmaktadırlar. Ancak gelişmiş yöredeki öğrenciler diğerlerine oranla daha fazla sosyal imkanlardan yararlanmaktadır. Bu tür sosyal imkanlar öğrencilerin üretime katkıda bulduklarına inanmaları açısından önemlidir.

Üç farklı yöredeki işletmelerin büyük çoğunluğunun, yasal bir zorunluluk olmaması durumunda İME uygulamasına "orta" derecede katılmak istemeleri, daha ucuz insangücünden yararlanma avantajını düşünmelerinden kaynaklanabilir.

İşletmeler ve koordinatör öğretmenlerce, 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nda belirtilen tüm görev ve sorumlulukların üç farklı yörede de "orta" derecede yerine getirdikleri sonucunun elde edilmesi, İME uygulamasıyla ilgili görev ve sorumlulukların bütünüyle gerçekleştirildiğini söylemek güçtür.

Araştırma bulgularından da anlaşılacağı gibi İME uygulamalarının yürütülmesinde bir takım sorunlarla karşılaşmaktadır. Bu bulgularla, ülkemizde yapılan diğer araştırmalar arasında benzerlikler bulunmaktadır. Yani 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu'nun uygulanmasından günümüze kadar benzer sorunlar devam etmektedir. Bu sorunlar okul-sanayi işbirliğinin etkili bir şekilde yürütülmesini olumsuz yönde etkileyeceğinden mevcut sorunların giderilmesi için önlemler alınması gerekmektedir.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayalı olarak 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu gereğince endüstriyel mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında yürütülen işletmelerde Meslek Eğitimi uygulamasına ilişkin aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

- . İşletmelerde Meslek Eğitimi uygulamasının etkin bir şekilde yürütülmesi için **okul programları** çevredeki işgücü gereksinimlerine göre düzenlenmelidir.
- . Okul yönetimi, İME uygulaması konusunda işletmeleri bilinçlendirme ve programa katılmalarını özendirme yönünde toplantı ve seminerler düzenlenmelidir.
- . Hangi meslek alanında İME uygulaması yapılabileceği, işletmelerin kapasite, öğretim programlarına uygunluğu, araç-gereç durumu, eğitim personeli sayısı ve nitelikleri vb. özellikleri okul yönetimi tarafından çok iyi araştırılarak belirlenmelidir.
- . İşletmelerde beceri eğitimini yakından izlemek, okul-işveren arasındaki koordinasyonu sağlamak için koordinatör öğretmenlerin, okul yönetimi tarafından **seçimleri ciddi** yapılmalı ve bu öğretmenlerin mümkün olduğunca **alan dışı koordinatörlük** görevi yapmaları önlenmelidir.
- . Bir koordinatör öğretmene düşen işletme ve öğrenci sayısı, koordinatör öğretmenin İME uygulamasını **yeterince izleyebileceği büyüklükte** olmalıdır.
- . İME uygulamasının planlanması, uygulanması, denetlenmesi ve değerlendirilmesinde en önemli görev koordinatör öğretmenlere düşmektedir. Bu nedenle koordinatör öğretmenler, görev ve sorumluluklarını gerçekleştirebilmeleri için mutlaka **eğitimden geçirilmelidir**. Koordinatör öğretmenlerin yetiştirilmesinde kısa dönemde MEB-Mesleki ve Teknik Eğitim Fakültelerinin organize edeceği hizmet içi eğitim kursları düzenlenmeli, uzun dönemde ise fakültelerin programlarında konuyla ilgili dersler okutulmalıdır.
- . Öğrencilerin veya velilerinin, işverenlerin işletmelerde meslek eğitimi için işletme aramalarına izin verilmemelidir.

- . İşletmelerde beceri eğitiminden sorumlu eğitim personeline koordinatör öğretmenlere, bu görevlerine karşılık **ek ücret ödenerek** koordinatörlük ve usta öğreticiliği teşvik edici önlemler alınmalıdır.
- . İşletmeler tarafından öğrencilerin beceri eğitiminden sorumlu **yeterli sayıda ve nitelikte eğitim personeli** görevlendirmeli ve beceri eğitimi sırasında öğrencilerin yaptıkları iş ve temrin çalışmalarının değerlendirilmesi koordinatör öğretmenlerle birlikte yapılmalıdır.
- . Öğrenciler, **yeterli temel bilgi ve beceriyi okulda kazandıktan sonra İME** uygulamasına gönderilmelidir.
- . Öğrenciler, beceri eğitimine gönderilmeden önce okul yönetimi ve işveren temsilcilerinin ortaklaşa hazırlayacakları İşletmelerde Meslek Eğitimi konusunda **kısa süreli kurslara** katılmalıdırlar.
- . İşletmelerin bünyesinde oluşturulacak **eğitim birimlerinin kurulması** için yaptıkları yatırımlar teşvik edilmeli ve bu konuda gerekli kolaylıklar sağlayıcı yasal düzenlemeler yapılmalıdır.
- . 3308 sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu gereğince öğrencilere ödenmesi gereken **ücret** artırılmalıdır. Bu ücret öğrencilerin yaş gruplarına göre asgari ücretin yüzde 50'si olabilir.
- . 3308 sayılı Kanununun 18. maddesinde belirtilen yüzde 5-10 barajı her sektörde ve işletmede geçerli olmamalıdır. Her işletmenin kendine özgü, farklı yapısı olduğundan bu oranın işletme yetkilileri ile birlikte tespit edilmesi daha sağlıklı olacaktır.
- . Ülkemiz genelinde yürütülen İME uygulamaları MEB tarafından iller bazında değerlendirilmeli ve **uygun illerde** bu uygulamalar yürütülmelidir.
- . Mesleki ve teknik eğitimin sanayinin ihtiyaçlarına cevap verebilmesi için öğretim programlarının içeriği, uygulanabilirliği gibi konularda okul yönetimi ile işletmeler biraraya gelerek ihtiyaçlar gözden geçirmeli ve **okul-sanayi işbirliğini geliştirme çalışmalarında** bulunulmalıdır.
- . Bu konuda yapılacak **Araştırma-Geliştirme (AR-GE) çalışmaları** MEB tarafından desteklenmeli ve teşvik edici önlemler alınmalıdır.

Ülkemizde bu alanda **daha fazla araştırmanın** yapılmasına ihtiyaç vardır. Özellikle;

Okul-sanayi ortaklaşa eğitim programına katılımın, öğrencinin okul başarısına ve kişisel gelişimine etkisi,

Maliyet-Fayda Analizi,

Programa katılımın istihdam sektörüne etkisi,

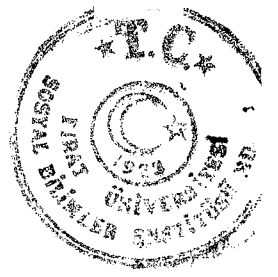
Programın işverene yararları,

İşletmelerde Meslek Eğitimi programlarını geliştirme,

İşletmelerde Meslek Eğitimi programlarını değerlendirme kriterleri geliştirme,

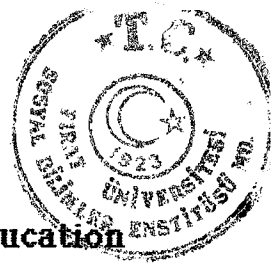
Koordinatör öğretmenlerin yetiştirilmesi vb.

gibi farklı konularda araştırmaların yapılması yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Adem, M. (1995). **Eğitim Politikası**. "Türk Eğitim Sisteminde Niteliğin Ekonomik Yönleri". Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Akhun, İ. (1983). "Orta Dereceli Mesleki ve Teknik Öğretim Okullarında Mesleki Rehberliğin Önemi". **A. Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi**. 16 (1), 489-492.
- Akhun, İ. ve Doğan, H. (1979): **Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi OSANOR Projesi (Sorun, Amaç, Yöntem)**. Ankara: MEB - A.Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi.
- Akhun, İ. ve Doğan, H. (1980): **Okul-Sanayi Ortaklaşa (OSANOR) Eğitimi (II. Dönem Raporu)**. Ankara: MEB-A.Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Araştırmaları Merkezi.
- Aktuğ, H. (1981). **Mesleki ve Teknik Öğretimin Bugünkü Durumu ve Sorunları**. Ankara: MEB, Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu.
- Aktuğ, H. (1983). **Mesleki ve Teknik Eğitimin Bugünkü Durumu, Ülkemizdeki Uygulama**. Ankara: MEB Çıraklık Eğitimi Genel Müdürlüğü, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.
- Akyüz, Y. (1993). **Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 1995'e)** (Kültür Koleji Yayınları: 2). İstanbul: Ofset Hazırlık Yayın Basım Eğitim Araç ve Gereçleri A.Ş.

Alkan, C. (1969). **A Proposed Cooperative Vocational Education Program for Trade and Industrial Occupation in Turkey.** Doctoral Dissertation. Columbus: Ohio State University (USA).

Alkan, C. (1976). **Kooperatif Eğitim Programları. Endüstriyel Mesleki ve Teknik Öğretim ile Sanayi İlişkileri Sempozyumu (19-20 Kasım 1975).** Ankara: FRTEM Matbaası.

Alkan, C. ve Diğerleri. (1991). **Mesleki ve Teknik Eğitimin Esasları (Kavramlar, Gelişmeler, Uygulamalar, Yönelmeler)** (G.Ü. Yayın No:170, G.Ü. Eğitim Fakültesi Yayın No: 21). Ankara: G.Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Matbaası.

Arseven, A. (1994). **Alan Araştırma Yöntemi: İlkeler, Teknikler, Örnekler.** Ankara: Tekışık Matbaası.

Büyükkaragöz, S. (1984). Okul-Sanayi İşbirliği Neden Geliştirilmelidir? **Eğitim ve Bilim.** 8 (84), 39-41.

Ceylan, M. (1992). **3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Uyarınca Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan Meslek Eğitimi Uygulamasının Değerlendirilmesi** (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: A. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Cooperative Education Undergraduate Program Directory. (1992). "Cooperative Education Experience the Advantage" (5th Edition) Boston: National Commission for Cooperative Education (USA).

Çağatay, N. (1990). **Ahilik Nedir** (Kültür Bakanlığı Halk Kültürünü Araştırma Dairesi Yayınları: 137, Gelenek-Görenek ve İnançlar Dizisi: 7). Ankara: Sevinç Matbaası.

Çelik, N. (1990). **İş Hukuku Dersleri**. İstanbul: Beta Basım-Yayın Dağıtım A.Ş.

Dinçer, Ö. ve Fidan, Y. (1995). **İşletme Yönetimine Giriş**. İstanbul: İz Yayıncılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

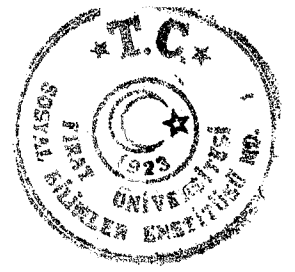
Dixon, K. A. (1988). **A Comparison of Cooperative and Non-Cooperative Work Students on Selected Self Perception Variables** (Doctoral Dissertation). Illinois: Colorado State University (USA).

Doğan, H. (1979). **Okul-Sanayi İlişkileri (Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi OSANOR Projesi)** (Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi Semineri 28 Mayıs-1 Haziran 1979). İzmir.

Doğan, H. (1981). **Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi Projesi İle Yapılan Çalışmalar ve Değerlendirilmesi**. Ankara: Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu.

Doğan, H. (1983). "Mesleki ve Teknik Eğitimin İlkeleri ve Gelişmesi" A. Ü. **Eğitim Bilimleri Dergisi**. 16 (1), 167-181.

Doğan, H. (1995₂). **Okul Sanayi İlişkileri**. Ankara: Bizim Büro Basımevi.

Doğan, H. (1995_b). "Mesleki ve Teknik Eğitimin Pek Çok Sorunu, Okul-Sanayi İşbirliği ile Çözömlenebilir" **İşveren** (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu). **XXXIV** (2), 22-23.

Doğan, M. (1984) **İşletme Ekonomisi ve Yönetimi**. İzmir: İstiklal Matbaası.

Dowburd, C. L. (1986). A Study of Practices of Selected Two-Year Post Secondary Cooperative Education Programs in Pennsylvania. **Dissertations Abstracts International**. 9 (46), March, 1490-A.

DPT (1989). **Altıncı Beş Yıllık Kalkınmada Planı 1990-1994** (Yayın No DPT: 2174). Ankara: Başbakanlık Basımevi.

DPT (1993_a). **Ekonomik ve Sosyal Göstergeler (1950-1992)**. Ankara: Yayın ve Temsil Dairesi Başkanlığı Yayın ve Basım Şube Müdürlüğü.

DPT (1993_b). **İller İtibariyle Çeşitli Göstergeler (Kalkınmada Öncelikli Yörelere ve Bölgesel Kalkınma Genel Müdürlüğü)**. Ankara: Yayın ve Temsil Dairesi Başkanlığı, Yayın ve Basım Şube Müdürlüğü.

DPT (1995_a). **VII. Beş Yıllık Kalkınma Planı Stratejisi Nihai Taslağı**. Ankara: Yayın ve Temsil Dairesi Başkanlığı, Yayın ve Basım Şube Müdürlüğü.

DPT (1995_b). **Kalkınmada Öncelikli Yöreler Raporu** (Bölgesel Gelişme ve Yapısal Uyum Genel Müdürlüğü No: 11). Ankara: Yayın ve Temsil Dairesi Başkanlığı Yayın ve Basım Şube Müdürlüğü.

Ekinci, Y. (1994). **Hükümet ve Siyasi Parti Programlarında Milli Eğitim (1920-1994)**. Ankara: Tekışık A.Ş. Web Ofset Tesisleri.

Ercan, F. (1979). **Meslek Danışma Kurulları (Çoğaltma)**. Ankara.

Fletcher, J. K. (1991). "Field Experience and Cooperative Education: Similarities and Differences". **Feature**. Winter 1991, Cooperative Education Association Inc., 46-53.

Gary, D.R. (1990). "Perceived Benefits of a Community College Cooperative Education Program" **Dissertations Abstracts International**. 8 (51), February, 2614-A.

Gömlüksiz, M. (1993). **Kubaşık Öğrenme Yöntemleri İle Geleneksel Yöntemin Demokratik Tutumlar ve Erişmeye Etkisi** (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Harosky, J. P. (1982). "Cooperative Vocational Education Experience: With and Without Related Skill Training" **Dissertations Abstracts International**. 4 (44), October, 1067-A.

Harris, B. (1989). **In-Service Education for Staff Development**. Illinois: Boston. Allyn and Bacon Inc.

Hays, J. M. (1991). "Coming to Term: Expectations And Reality In Cooperative Education at Northeastern University" **Dissertations Abstracts International**. 3 (52), September, 758-A.

Heinemann, H. N. (1982). "Cooperative Education in the United States of America: An Historical Perspective" **Journal of Cooperative Education** XI (1) 10-18.

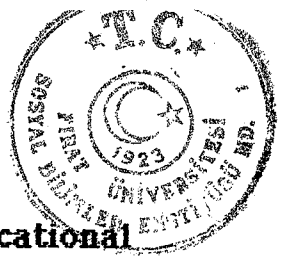
Higgins, H. B. (1990). "Development of a Model Cooperative Education Program for Business Management Students at a Maryland Community College" **Dissertations Abstracts International**. 4 (51), October, 1132-A.

Hoberman, S. (1994). "Cooperative Education in the 1990's" **Vocational Education Journal**. 69 (3) 30-33.

İpbüken ve diğerleri. (1976). "Endüstriyel Ortak Eğitim". **Endüstriyel Mesleki ve Teknik Öğretim ile Sanayi İlişkileri Sempozyumu** (19-20 Kasım 1975). Ankara: FRTEM Matbaası, 104-111.

İyigün M. (1987). "3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanununa Göre Çıraklık ve Endüstriyel Teknik Öğretim Kurumu Öğrencilerinin İşletmelerde Meslek Eğitimi" **Milli Eğitim Vakfı Dergisi**. 2 (5), 4-5.

İyigün M. ve diğerleri. (1986). **Türkiye'de Endüstriyel Teknik Öğretim**. Ankara: MEGSB Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü.

Kadamus, J. and Willard, R. D. (1986). **New Direction for Vocational Education at the Secondary Level**. Ohio: Columbus, s. VII.

Kavak, Y. (1990). **Kalkınmada Öncelikli Yörelerdeki Yükseköğretim Kurumlarının Çevreye Dönük Faaliyetleri** (TOBB, Yayın No: Genel 157; Ar-Ge 67). Ankara: Afşaroğlu Matbaası.

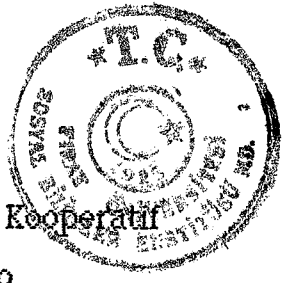
Kazu, İ. Y. (1993). **Mesleki ve Teknik Öğretimde Kooperatif Eğitim Programları**. (Yayınlanmamış Doktora Semineri), Elazığ: F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Kerka, S. (1989). "Cooperative Education: Characteristics and Effectiveness" **ERIC Digest No: 91** (Clearinghouse on Adult, Career and Vocational Education).

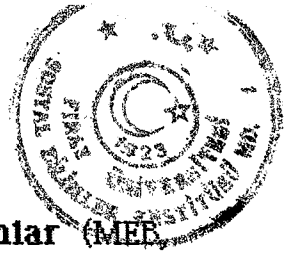
KOSGEB, (1993). **1994 Yılı Çalışma Programı** (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) Ankara: TÜBİTAK Matbaası.

Kulakoğlu, M. (1992). **İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulaması EGO Genel Müdürlüğü Örneği** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

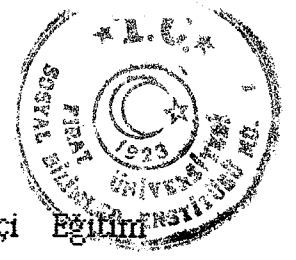
Kutbay, C. (1992). **Kalkınmada Öncelikli Yöreler Raporu** (DPT, Kalkınmada Öncelikli Yöreler ve Bölgesel Kalkınma Genel Müdürlüğü, No:10). Ankara: Yayın ve Temsil Dairesi Başkanlığı Yayın ve Basım Şube Müdürlüğü.

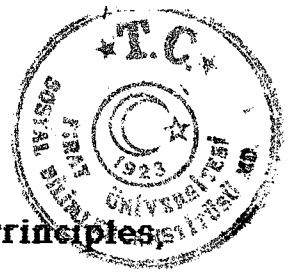
- Külahçı, M. (1984). "Yükseköğretim İçin Çağdaş Bir Model: Kooperatif Eğitim" **A. Ü. Eğitim Bilimleri Dergisi**. 17 (1-2), 419-429.
- Külahçı, M. (1988). "Üniversite-Sanayi İşbirliğinde Çağdaş Gelişmeler" **Türkiye İktisat**. 1 (13), 71-74.
- Külahçı, M. (1989). **Üniversite-Sanayi İşbirliği**. F. Ü. Teknik Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Lisans Üstü Ders Notları (Çoğaltma). Elazığ.
- Külahçı, M. (1992). "Üniversite-Sanayi İşbirliği" **Fırat Havzasında Yükseköğretim Sempozyumu (13-14 Nisan 1987)**. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Külahçı, M. (1992). "Üniversite-Sanayi-Devlet İşbirliği (Elazığ İli Örneği)" **Fırat Havzasında Yükseköğretim Sempozyumu (13-14 Nisan 1987)**. Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Külahçı, M. ve Kuzu, İ. Y. (1993). "Mesleki ve Teknik Öğretimde Kooperatif Eğitim Programları" **Verimlilik Dergisi** (Milli Prodüktivite Merkezi Yayını 1993/4), 113-138.
- Külahçı, M. (1996). **Yükseköğretim Kurulu Başkan Danışmanı İle Yapılan Söyleşi**. Bilkent, Ankara.
- Lanham, F. W. (1980). "Cooperative Programs" **Business Education: Cooperative Programs**. 172 (1) 547.

- MEB. (1981_a). **Okul-Endüstri İşbirliği Çalışmaları ve Sorunlar** (MEB Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu). Ankara:
- MEB. (1981_b). **Okul-Sanayi Ortaklaşa Eğitimi Projesi** (Yaz Semineri). Ankara: MEB Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü.
- MEB. (1988). **Endüstriyel Teknik Öğretimde Gelişmeler** (MEB Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü Yayınları). Ankara: Ders Aletleri Yapım Merkezi.
- MEB. (1990_a). **3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu ve İlgili Yönetmelikler (Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitim Konseyi 3-5 Mayıs 1990)**. Ankara: Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.
- MEB. (1990_b). **Çıraklık ve Mesleki-Teknik Eğitimi Konseyi Raporu (Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitim Konseyi: 3-5 Mayıs 1990)**. Ankara: Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.
- MEB. (1990_c). "Milli Eğitim Şuralarında Mesleki ve Teknik Eğitim". **(Çıraklık ve Mesleki ve Teknik Eğitim Konseyi: 3-5 Mayıs 1990)**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (1993). **Hükümet Programlarında Eğitim (Araştırma Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı)**. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

- MEB. (1994). **1994 Yılı Hizmetiçi Eğitim Planı** (Hizmetiçi Eğitim Dairesi Başkanlığı). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (1994). **TBMM 1995 Yılı Bütçe Raporu**. Ankara: Ders Aletleri Yapım Merkezi Matbaası.
- MEB. (1995). **Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğüne Bağlı Okullar 1994-1995 Öğretim Yılı** (MEB Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğü). Ankara: Atatürk Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi Matbaası.
- MEB. (1996_a). **TBMM 1996 Yılı Bütçe Raporu**. Ankara: Ders Aletleri Yapım Merkezi Matbaası.
- MEB. (1996_b). **Endüstri Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Beceri Eğitiminin Değerlendirilmesi** (MEB Mesleki ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi Yayın No: 10). Ankara: Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müd. Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.
- MEKSA; (1991). **Eğitici Usta El Kitabı** (MEKSA Vakfı Yayınları No: 1) Ankara: Türk-Alman Meslek Eğitimi Merkezleri.
- Meral, M. (1990). **3308 Sayılı Yasa Uygulamasının Hedeflerine Ulaşma Yönünden Öğretmenlerin Görüşleri** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul: Marmara Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi.
- MESS Eğitim Vakfı (1988). **3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Uygulamaları**. İstanbul: MESS.

Mitchell, E. F. (1977). **Cooperative Vocational Education (Principles, Methods and Problems)**. Boston: Allyn and Bacon Inc. (USA).

Mosbacher, W. B. (1989). "The Role of the Coordinator over the Past Twenty-Five Years" **Journal of Cooperative Education**. Feature, **XXV** (2) 14-15.

National Commission for Cooperative Education (1992). **The Advantages of Cooperative Education**. Boston: Massachusetts University (USA).

Özer, N. (1976). "Sümerbank'ın Endüstriyel Mesleki ve Teknik Öğretim İle İlişkileri" **MEB Endüstriyel Mesleki ve Teknik Öğretim ile Sanayi İlişkileri Sempozyumu (19-20 Kasım 1975)**. Ankara: MEB Film-Radyo-TV ile Eğitim Merkezi Matbaası.

Özkan, Z. (1993). "Çıraklık Eğitimindeki Gelişmeler ve Mesleki Teknik Eğitimdeki Yeri" **2000 Yılına Doğru Mesleki Teknik Eğitim Sempozyumu (6-8 Aralık 1993)**. Ankara: TEKSAY.

Pehlivan, İ. (1988). **Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu Gereğince Sümerbank Banka Şubelerinde Ticaret Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan Beceri Eğitimi, Görüşler Sorunlar, Öneriler** (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Savaşeri, O. (1981). **Mesleki ve Teknik Öğretim Okullarının Sanayi Uygulaması ve Sorunları** (MEB Mesleki ve Teknik Öğretim Yüksek Danışma Kurulu 20-21 Mart 1981). Ankara: MEB.

Seçkin, N. (1996). "Okul Müdürlerinin Kız Meslek ve Teknik Liselerde Okul-Çevre-Endüstri İlişkileri Konusundaki Görüşleri" (Bildiri). **III. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi (5-7 Eylül 1996)**. Bursa: Uludağ Üniversitesi.

Sezgin, İ. (1987). "İşgücünün Mesleki Eğitimi" **Çağdaş Eğitim**, 12 (125), 24-34.

Sezgin, İ. (1990). "Çıraklık Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi" **Çıraklık, Mesleki ve Teknik Eğitim Konseyi (3-5 Mayıs 1990)**. Ankara: Çıraklık ve Yaygın Eğitim Genel Müdürlüğü, Mesleki ve Teknik Açıköğretim Okulu Matbaası.

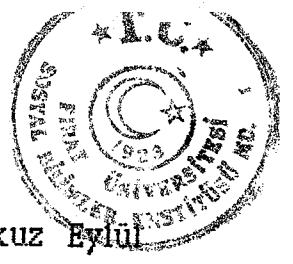
Smith, E.B. (1993). "A Study of the Influence of Cooperative Education on College Students' Development of Interpersonal Relationships" **Dissertations Abstracts International**. 9 (54), March, 3345-A.

Stadt, R. W. ve Gooch, B. G. (1977). **Cooperative Education (Vocational-Occupational-Career)**. Indiana: The Bobbs-Merill Company (USA).

Sümbüloğlu, K. ve Sümbüloğlu V. (1994). **Biyoistatistik** (5. Baskı). Ankara: Özdemir Yayıncılık.

Şadiye, G. K. (1996). "Kız Teknik Öğretim Kabuk mu Değiştiriyor?" **Çağdaş Eğitim**. 21 (222), 26-29.

Şahinkesen, A. (1991). "Eğitimde İkili Sistem (Okul-İşyeri İşbirliğine Dayalı Sistem)" **I. Eğitim Kongresi Bildirileri (25-26-27 Kasım 1991)**.

İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Dokuz Eylül Matbaası.

Şahinkesen ve diğerleri (1984). **Meslek Lisesi Mezunlarını İzleme Araştırması** (Mesleki ve Teknik Eğitim Projesi). Ankara: MEGSB-A.Ü. EBF Eğitim Araştırmaları Merkezi.

Taqi, A. H. (1983). Perceptions About Cooperative Education Programs In Post-Secondary Education Institutes In Kuwait" **Dissertations Abstracts International**. 9 (44), March, 1535-B.

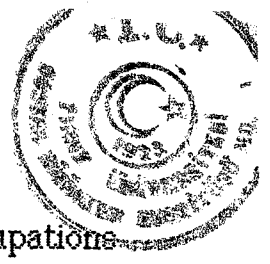
T.C. **Resmi Gazete**. (1986). Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği. (6 Kasım 1986). Sayı: 19273.

T.C. **Resmi Gazete** (1993). "Ders Geçme ve Kredi Sistemi Uygulayan Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Öğrencilerinin Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi Yönetmeliği" (27 Mart 1993). Sayı: 21534.

T.C. **Resmi Gazete** (1995). Yedinci Beş Yıllık Kalkınma Planı (1996-2000). Sayı: 22354. Ankara: Başbakanlık Basımevi.

TDK. (1988). **Türkçe Sözlük**. Ankara : Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Temel, M. (1995). "Eğitimin Yükünü Devletin Kıt Kaynaklarıyla Taşımak Mümkün Değil" **İşveren** (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu). XXXIV (2), 20-21.

Thompson, M. J. (1985). "Perceptions of Pennsylvania Divesified Occupations Teacher-Coordinators Concerning Good Worker Attributes and Instructional Topics" **Dissertions Abstracts International**. 10 (45), April, 3121-A.

Till, L. L. (1993). "Cooperative Edecation Program Quality: A Study of Student Perception at the Baccalaureate Level" **Dissertions Abstracts International**. 3 (54), September, 801-A.

TİSK. (1995_a). "1994 Yılında İstihdam % 10 Geriledi" **İşveren** (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu). **XXXIV** (2) 19-22.

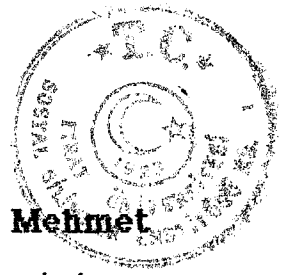
TİSK (1995_b). "TİSK'e Bağlı İşyerlerinde Eğitim Çalışmaları, Karşılaşılan Sorunlar ve Öneriler" **İşveren** (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu). **XXXIV** (2) 24-27.

TİSK (1996). "Asgari Ücret Tespit Edildi" **İşveren** (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu). **XXXIV** (10) 31-33.

TOBB (1994). **Kalkınmada Öncelikli Yörelere Kurulu Raporu (Temel Sorunlar ve Öneriler)** (TOBB Yayın No Genel 277; BÖM: 23). Ankara: İiksan Matbaası.

TOBB (1995). "Bölgesel Uçurum" **Ekonomik Forum**. 1 (4), 28-33.

Tuna, O. (1973). **Türkiye'de Mesleki ve Teknik Eğitim**. (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu Yayın No:19). Ankara: Ayyıldız Matbaası A.Ş.

Turan, K. (1992). **Mesleki ve Teknik Eğitimin Gelişmesi ve Mehmet Rüştü Uzel** (MEB Yayınları: 2483, Araştırma-İnceleme:39). Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

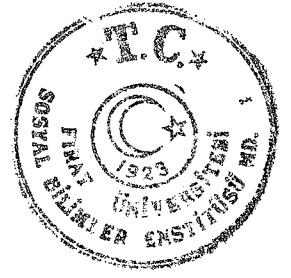
Turanlı, T. ve İşgüden, R. (1987). **Ansiklopedik Ekonomi Sözlüğü**. İstanbul: Doğan Ofset Matbaası.

UNESCO. (1981). **Higher Education in Europe: United Kingdom Present Scale of Operation and Future Trends of Sandwich Courses**. July-September 3 (IV), 16-17.

Wates J. C. (1990). An Examination of South Carolina's Employers' and Vocational Directors' Attitudes Toward Secondary Cooperative Education **Dissertations Abstracts International**. 7 (51), January, 2360-A.

Wilkins, J. E. (1987). Factor Influencing Student Participation in Cooperative Education Programs at Selected Post Secondary Institutions" **Dissertations Abstracts International**. 7 (49), January, 1625-A.

Wilson, J. W. (1988). "Research in Cooperative Education" **Journal of Cooperative Education**. XXIV (2-3), 77-89.

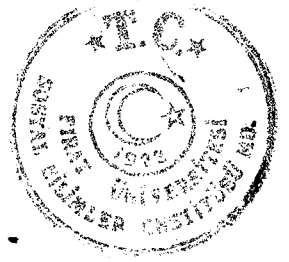

EKLER

EK	Sayfa
I. YAZIŞMALAR.....	243
II. İŞLETME SORUMLUSU, KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN ve ÖĞRENCİ ANKETİ ÖRNEKLERİ.....	245
III. ANKET UYGULANAN İŞLETMELERİN İSİMLERİ.....	268
IV. İME UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN GÖRÜŞLER.....	274

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
REKTÖRLÜĞÜ
ELAZIĞ

Sayı : B.30.2.FIR.0.70.00.00 /221/1340 -11450
Konu : Araştırma İzini

03.11.1994

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞINA
ANKARA

Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı doktora öğrencisi İbrahim Yaşar KAZU'nun danışmanı Doç.Dr. Mehmet KÜLAHÇI yönetiminde "Endüstriyel Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarındaki İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Bursa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya illeri Örneği) " konusunda bir doktora tezi hazırlanmaktadır.

Tezde kullanılacak olan anket formları ekte sunulmuş olup, formların Bursa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya illeri ortaöğretim kurumlarında uygulanabilmesi için gereğini müsaadelerinize arz ederim Saygılarımla.

Prof. Dr. Ümit ÖZEKİCİ
Rektör V.

EKİ :

- 1- Kurum rühdan örneği
- 2- Araştırmaya katılacak iller ve okullar listesi
- 3- Anket formları

T. C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
Kurulu Başkanlığı

SAYI : B.08.0.APK.0.03.01.00-311.2/3004

KONU : Anket Uygulaması

ANKARA

24/11/1994

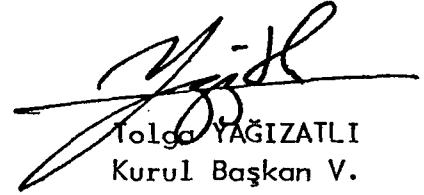
BAKANLIK MAKAMINA

- İLGİ: a) Fırat Üniversitesi Rektörlüğünün 3.11.1994 gün ve 11450 sayılı yazısı.
b) Erkek Teknik Öğretim Genel Müdürlüğünün 18.11.1994 gün ve 8648 sayılı yazısı.

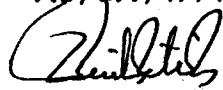
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Doktora öğrencisi olan İbrahim Yaşar KAZU "Okul ve İşletmelerde Meslek Eğitimi" amacına yönelik anketi Adıyaman, Bursa, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya illerindeki Endüstriyel Teknik Öğretim okullarında uygulamak istediğini belirtmiştir.

Araştırma sonucundan bir örneğinin Bakanlığımıza verilmesi kaydıyla anketin uygulanmasında sakınca bulunmamaktadır.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde sözkonusu anketin uygulanmasına müsaade edilmesini arz ederim.

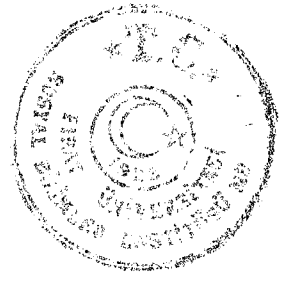

Tolga YAĞIZATLI
Kurul Başkan V.

EKLER :
Ek-1. Anket

OLUR
24/11/1994

Cemil ÇETİN

Bakan a.

Müsteşar Yardımcısı

İŞLETME SORUMLUSU ANKETİ

Sayın İşletme Sorumlusu:

Bu anket, 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu çerçevesinde Endüstri Meslek Liseleri'nde yürütülen işletmelerde mesleki eğitim uygulamalarını değerlendirmek üzere düzenlenmiştir. Bu amaçla ilgili taraf olarak sizlerin görüş ve önerilerinize ihtiyaç duyulmaktadır.

Anketlerden elde edilecek bilgiler "Endüstriyel Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarındaki İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Bursa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya İlleri Örneği)" adlı **Doktora Tez** çalışmasında bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Bu nedenle, adınızı belirtmenize gerek yoktur. Ankete vereceğiniz **samimi ve doğru cevaplar**, araştırma bulgularının gerçeğe uygunluk derecesini yükseltecektir. Dolayısıyla mümkün olduğu kadar her soruyu lütfen cevaplandırınız. Cevabınızı verirken, sizin için en uygun olan seçenekle ilgili karenin içine (x) işareti koymanız yeterli olacaktır.

Göstereceğiniz ilgiye şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

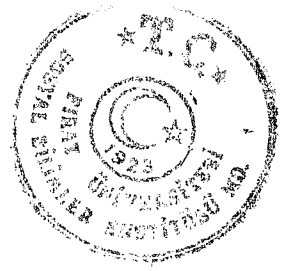
Saygılarımızla.

Fırat Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
23119 ELAZIĞ

Doç. Dr. Mehmet KÜLAHÇI
Arş. Gör. İbrahim Yaşar KAZU

Tel: (424) 212-85 00/3410; 3414
Fax: (424) 218-46 74

EK-II

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Açıklama: Aşağıda sizinle ve çalıştığınız işletme ile ilgili sorular yer almaktadır. Lütfen hepsini cevaplandırınız. Uygun yere (x) işareti koyunuz.

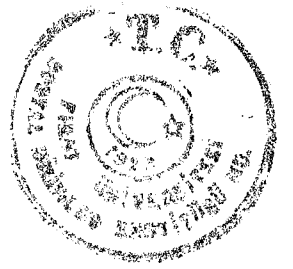
01. İşletmenizin Adı ve Adresi:.....
.....
02. Mezun olduğunuz en son eğitim kurumu :.....
03. Meslek alanınız (Branşınız):
04. İşletmedeki göreviniz?
 1. Eğitim Müdürü
 2. Eğitim Uzmanı
 3. Eğitim Şefi
 4. Mühendis
 5. Teknik Öğretmen
 6. Tekniker
 7. Usta Öğretici
 8. Başka
05. İşletmenin kuruluş şekli ?
 1. Özel İşletme
 2. Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT)
 3. Karma İşletme
06. İşletmedeki hizmet yılınız:
07. İşletmenin faaliyet alanı:.....

BÖLÜM II

İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİM UYGULAMASINA İLİŞKİN BİLGİLER

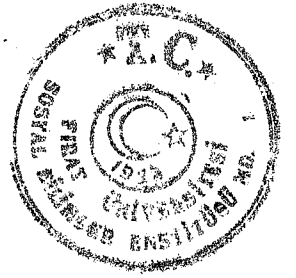
01. İşletmenizde kaç kişi çalışmaktadır (personel sayısı)?
..... personel
02. İşletmenizde mesleki eğitim uygulaması hangi öğretim yılında başladı?
..... öğretim yılında
03. İşletmenizde beceri eğitimi gören toplam öğrenci sayısı : öğrenci
04. İşletmelerde mesleki eğitim konusunda herhangi bir kursa katıldınız mı?
 1. Evet (Lütfen süresini belirtiniz):.....
 2. Hayır
05. Cevabınız "Hayır" ise böyle bir eğitime ihtiyaç duyuyor musunuz ?
 1. Evet
 2. Hayır

EK-II

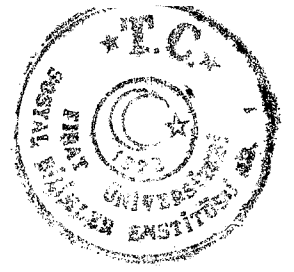

06. Öğrencilerin eğitimleriyle ilgilenmenizden dolayı **ek ücret** alıyor musunuz?
 1. Evet
 2. Hayır
07. İşletmeniz öğrencilerin okuduğu bölümle doğrudan ilgili mi?
 1. Evet
 2. Kısmen
 3. Hayır
08. Öğrencilere ne kadar ücret veriyorsunuz?TL./Aylık
09. Hastalık, mazeret izni veya okul tarafından verilen izinlerden dolayı işletmeye gelmediği için öğrencilerin ücretinden kesinti yapıyor musunuz?
 1. Evet
 2. Hayır
10. Meslek eğitimi uygulamasına katılan öğrencilere ne tür olanaklar sağlıyorsunuz?
 (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
 1. Ulaşım olanakları
 2. İş elbisesi
 3. Öğle yemeği
 4. Harçlık
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
11. Meslek eğitimi uygulaması için gerekli olan **temrin malzemesinin** işletmeniz tarafından sağlanma derecesi nedir?
 1. Hiç sağlanmıyor
 2. Az sağlanıyor
 3. Orta derecede sağlanıyor
 4. Tamamen sağlanıyor
12. Öğrencilerin işyerinde yaptıkları çalışmalarını izlemekle görevli olan öğretmenler işyerinize **kaç günde bir** gelmektedirler ?
 1. Haftada bir defa
 2. İki haftada bir defa
 3. Üç haftada bir defa
 4. Dört haftada bir defa
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
13. Öğrencilerin teorik eğitimi için işletmenizde "**Eğitim Merkezi**" var mı?
 1. Evet
 2. Kurulma aşamasında
 3. Hayır
14. İşletmenizde mesleki eğitim uygulamasında **teorik eğitim** yapıyor mu?
 1. Evet (Haftada kaç saat?.....)
 2. Hayır
15. İşletmenizde mesleki eğitim uygulamasını **kim/kimler** yapıyor?
 1. Mühendis
 2. Teknik Öğretmen
 3. Tekniker
 4. Usta Öğretici
 5. Başka (Belirtiniz):.....

EK-II

16. Öğrencilere, işletmede uyacakları kurallara ilişkin bir yönerge verdiniz mi?
 1. Evet 2. Hayır
17. Mesleki eğitim uygulamasına başlarken öğrencilere, işletmenin ve mesleğin aşağıda belirtilen özelliklerinden hangileri tanıtılmaktadır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. İşletmenin üretim sistemi ve özellikleri tanıtılmaktadır
 2. Çalışma koşulları ve iş ortamı tanıtılmaktadır
 3. İşletmede kullanılan alet, makine ve malzemeler tanıtılmaktadır
 4. Mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin neler olması gerektiği tanıtılmaktadır
 5. Meslekte iş bulma olanakları ve mesleğin geleceği tanıtılmaktadır
 6. Başka (Lütfen belirtiniz):
18. Öğrenciler beceri eğitimi süresince işletmenizdeki üretim birimlerinin her biriminde çalışabiliyorlar mı?
 1. Evet
 2. Kısmen
 3. Hayır
19. Öğrenciler işletmenizdeki iş makinelerinden ne derece yararlanıyorlar?
 1. Hiç yararlanmıyorlar
 2. Az yararlanıyorlar
 3. Orta derecede yararlanıyorlar
 4. Çok yararlanıyorlar
20. "Hiç" ya da "Az" yararlanıyorlar ise nedeni?
 1. Öğrencilerin istekli olmaması
 2. İşletmedeki araç, gereçlerin çok pahalı olması
 3. Öğrencinin yeterli beceriye sahip olmaması
 4. Öğrencinin gerçek üretim ortamına sokulmaması
 5. Okul programlarındaki konuları içermemesi
 6. Başka (Lütfen belirtiniz):
21. Meslek eğitimi uygulaması yapan her öğrencinin yaptığı temrin ve çalışmaların resimlerini, projelerini ve değerlendirme çizelgesini muhafaza etmek üzere her öğrenci için iş dosyası tutuluyor mu?
 1. Evet
 2. Hayır
22. İşletmenizce iş bitiminde her öğrenci için değerlendirme yapılıyor mu?
 1. Evet
 2. Hayır
23. İşletme şartlarınızdan dolayı öğretilmeyen konuların öğretimi için okul yönetimi ile işbirliği yapılıyor mu?
 1. Evet
 2. Hayır
24. İşletmeniz tarafından çıkışı verilen öğrenci oldu mu?
 1. Evet
 2. Hayır

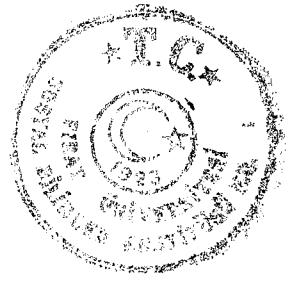
25. Cevabınız "Evet" ise hangi nedenlerden dolayı işletme değiştirdi?
1. Devamsızlıktan dolayı
 2. Disiplinsizlikten dolayı
 3. Ailevi nedenlerden dolayı
 4. İşletmelerdeki personele uyum sağlayamama
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
26. İşletmenizde mesleki eğitim uygulaması süresince iş kazası geçiren öğrenci oldu mu?
1. Evet
 2. Hayır
27. Cevabınız "Evet" ise kaza neden kaynaklandı?
1. Öğrenci hatasından
 2. Usta öğretici hatasından
 3. İş güvenliği konusunda öğrencinin yeterince bilgilendirilmemesinden
 4. Başka (Lütfen belirtiniz):
28. İşletmenizde önceki dönemlerde mesleki eğitim uygulaması yapan mezun öğrencilerden **çalışan** var mı?
1. Evet (Sayısını belirtiniz) öğrenci
 2. Hayır
29. Meslek eğitimi uygulaması yapan öğrenciler içinde mezuniyetten sonra işletmenizde çalışmasını **arzu ettiğiniz** öğrenci var mı?
1. Evet (Sayısını belirtiniz) öğrenci
 2. Hayır
30. Yasal bir zorunluluk olmasaydı işletmenizde mesleki eğitim uygulamasının yapılmasını ne derece isterdiniz?
1. Hiç
 2. Az
 3. Kısmen
 4. Çok
31. Öğrencilerin işletmenizde çalışmalarının, üretimimize **olumlu katkı** sağladıkları görüşüne ne derece katılıyorsunuz?
1. Hiç katkı sağlamıyor
 2. Az katkı sağlıyor
 3. Orta derecede katkı sağlıyor
 4. Çok katkı sağlıyor
32. İşletmelerde meslek eğitimi uygulamasına yönelik olarak okul yönetimi ile işletmeniz arasında **toplantı** düzenleniyor mu?
1. Evet
 2. Hayır

BÖLÜM III

33. Aşağıda belirtilen görevleri işletmenizce ne derecede yerine getirilebiliyorsunuz? (Açıklama: Lütfen her maddeyi ayrı ayrı işaretleyiniz)

	H	A	O	Ç
	İ	Z	R	O
	Ç	Z	A	K
A. İşletmelerde Meslek Eğitimi uygulaması ile ilgili esasları düzenleyen sözleşmeyi okul yönetimiyle birlikte hazırlama	☐	☐	☐	☐
B. Beceri eğitimi uygulamasına ilişkin yıllık planların hazırlanmasında koordinatör öğretmene yardım etme	☐	☐	☐	☐
C. Meslek eğitimi uygulamasını Bakanlıkça onaylanan çalışma takvimine uygun olarak yapma	☐	☐	☐	☐
D. İME yapılacak alanların her biri için yeterli sayıda eğitim personeli görevlendirme	☐	☐	☐	☐
E. İşletmemizdeki eğitici personelin hizmetiçi eğitimden geçirilmesini sağlayabilmek amacıyla okul yönetimiyle işbirliğinde bulunma	☐	☐	☐	☐
F. Beceri eğitimini ilgili meslek alanı öğretim programına uygun yerde yapılmasını sağlama	☐	☐	☐	☐
G. Beceri eğitimi için gerekli olan temrin malzemelerini temin etme	☐	☐	☐	☐
H. Öğrencilerin işletmedeki beceri eğitimi süresince sağlık ve iş güvenliği ortamını hazırlama	☐	☐	☐	☐
İ. Okul yönetimi ve koordinatör öğretmenle işbirliği yaparak işletmeye uyum sağlayamayan öğrencileri tesbit etme ve gerekli tedbirleri alma	☐	☐	☐	☐
J. Öğrencilerin devam-devamsızlıklarını, izinlerini, uygulamada almış oldukları notları dönem sonundan önce okul yönetimine bildirme	☐	☐	☐	☐
K. Uygulamalı eğitimin eksik kısmını okulda tamamlayabilmelerini sağlamak için koordinatör öğretmenle işbirliğinde bulunma	☐	☐	☐	☐
L. İşletme ve okul arasında imzalanan protokolün (program, uygulama çalışmaları vb.) uygulanması sırasında ortaya çıkan aksaklıkları tesbit etme ve okul yönetimine bildirme	☐	☐	☐	☐

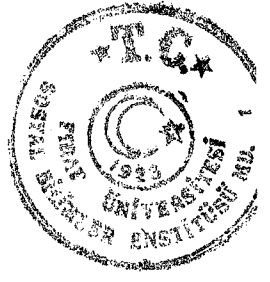

34. İşletmelerde mesleki eğitim uygulamasının **bütünüyle** gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?

1. Evet
2. Hayır

35. Cevabınız "**Hayır**" ise; bunda aşağıdaki sorunlar ne derece etkilidir? (Lütfen tüm soruları cevaplandırınız).

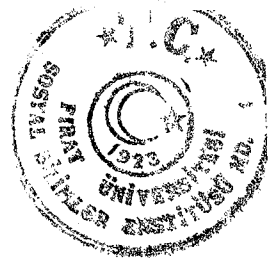
	H İ Ç	A Z	O R T A	Ç O K
A. İşletmelerin, okul-sanayi işbirliğinin önemine inanmaması	☐	☐	☐	☐
B. Uygun işyeri seçimine özen gösterilmemesi	☐	☐	☐	☐
C. Öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin yetersiz olması	☐	☐	☐	☐
D. Öğrencilerin beceri eğitimi öncesi oryantasyon eğitimine alınmaması	☐	☐	☐	☐
E. İşletmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli düzeyde olmaması	☐	☐	☐	☐
F. Öğrencilerin işletmedeki çalışma şartlarına uymak istememeleri	☐	☐	☐	☐
G. Öğrencilerin üretim koşullarında yeterince izlenmemesi	☐	☐	☐	☐
H. İşletmeler tarafından öğrencilere ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olması	☐	☐	☐	☐
I. İşletmeler tarafından öğrencilerin beceri eğitimi sırasında az sayıda eğitim personeli görevlendirmeleri	☐	☐	☐	☐
J. İşletmede beceri eğitimi uygulamasına yeterli zaman ayrılmaması	☐	☐	☐	☐
K. Usta öğreticilerin öğretim yöntemlerindeki yetersiz olmaları	☐	☐	☐	☐
L. İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun Kanun'la kendilerine verilen görevleri gereğince yerine getirmemesi	☐	☐	☐	☐

BÖLÜM IV**SORUN VE ÖNERİLERİNİZ**

3308 sayılı "Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu" çerçevesinde yürütülen "İşletmelerde Mesleki Eğitim" uygulamasıyla ilgili olarak karşılaştığınız en önemli sorunlar nelerdir? (Lütfen maddeler halinde belirtiniz).

02. İşletmelerde Mesleki Eğitim uygulamasına ilişkin önerilerinizi lütfen belirtiniz.

Tekrar teşekkür ederim.

KOORDİNATÖR ÖĞRETMEN ANKETİ

Sayın Koordinatör Öğretmen:

Bu anket, 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu çerçevesinde Endüstri Meslek Liseleri'nde yürütülen işletmelerde mesleki eğitim uygulamalarını değerlendirmek üzere düzenlenmiştir. Bu amaçla ilgili taraf olarak sizlerin görüş ve önerilerinize ihtiyaç duyulmaktadır.

Anketlerden elde edilecek bilgiler "Endüstriyel Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarındaki İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Bursa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya İlleri Örneği)" adlı **Doktora Tez** çalışmasında bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Bu nedenle, adınızı belirtmenize gerek yoktur. Ankete vereceğiniz **samimi ve doğru cevaplar**, araştırma bulgularının gerçeğe uygunluk derecesini yükseltecektir. Dolayısıyla mümkün olduğu kadar her soruyu lütfen cevaplandırınız. Cevabınızı verirken, sizin için en uygun olan seçenekle ilgili karenin içine (x) işareti koymanız yeterli olacaktır.

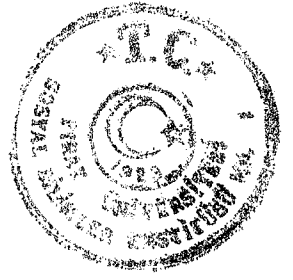
Göstereceğiniz ilgiye şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Saygılarımızla.

Fırat Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
23119 ELAZIĞ

Doç. Dr. Mehmet KÜLAHÇI
Arş. Gör. İbrahim Yaşar KAZU

Tel: (424) 212-85 00/3410; 3414
Fax: (424) 218-46 74

BÖLÜM I

KİŞİSEL BİLGİLER

Açıklama: Aşağıda sizinle ve çalıştığınız kurumla ilgili sorular yer almaktadır. Lütfen hepsini cevaplandırınız. Uygun yere (x) işareti koyunuz.

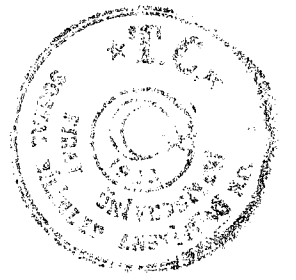
01. Cinsiyetiniz
1. Kadın
2. Erkek
02. Yaş grubunuz:
1. 20-24
2. 25-29
3. 30-34
4. 35-39
5. 40-44
6. 45 ve daha yukarısı (Belirtiniz:.....)
03. Mezun olduğunuz en son eğitim kurumu:
04. Meslek alanınız (Branşınız):
05. Kaç yıldır öğretmenlik yapıyorsunuz?

BÖLÜM II

İŞLETMELERDE MESLEKİ EĞİTİM UYGULAMASINA İLİŞKİN BİLGİLER

01. Koordinatör öğretmenlik görevini kaç yıldır yapıyorsunuz?
1. Bir yıldan az
2. 1-4 yıl
4. 5-8 yıl
5. 9-12 yıl
02. Haftada kaç saat koordinatör öğretmenlik göreviniz var?
..... saat
03. Koordinatör öğretmenlik görevinizi kendi isteğinizle mi aldınız?
1. Evet
2. Hayır
04. Koordinatörlüğünü yaptığınız işletme sayısı:.....işletme
05. Koordinatörlüğünü yaptığınız öğrenci sayısı:.....öğrenci
06. Kendi alanınızın dışında koordinatör öğretmenlik görevi yapıyor musunuz?
1. Evet
2. Hayır
07. Meslek eğitimi uygulamasına yönelik olarak hizmet içi eğitim gördünüz mü?
1. Evet
2. Hayır

EK-II

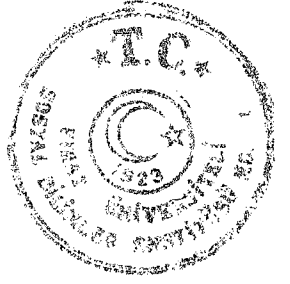
08. Cevabınız "Hayır" ise böyle bir eğitime ihtiyaç duyuyor musunuz?
1. Evet
 2. Hayır
09. İşyerindeki çalışmaları izlemek üzere hangi sıklıkta işyerlerini ziyarete gidiyorsunuz ?
1. Haftada bir defa
 2. İki haftada bir defa
 3. Üç haftada bir defa
 4. Dört haftada bir defa
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
10. İşletmelerdeki öğrencileri izlemek için okul yönetimince size araç tahsisi yapıyor mu ?
1. Evet
 2. Hayır
11. Cevabınız "Hayır" ise işletmeye nasıl gidip geliyorsunuz ?
1. İşletmelerin servis araçlarıyla
 2. Kendi özel aracımla
 3. Otobüs, dolmuş vb. ulaşım araçlarıyla
 4. Başka (Lütfen belirtiniz):.....
12. İşletmelerin seçiminde nelere dikkat edilmektedir? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. Öğretim programlarına uygun üretim ve hizmet yapılması
 2. Gerekli donatım ve tehzizatın bulunması
 3. Eğitim biriminin bulunması
 4. Görevli usta öğretici bulundurulması
 5. Bir önceki öğretim yılında bu işletmede mesleki eğitim uygulaması yapılmış ise; Bakanlıkça tesbit edilen esaslara uygun olarak yapılmış olması
 6. Başka (Lütfen belirtiniz):.....
13. Okulda verdiğiniz **teorik mesleki bilgiler**, işletmedeki meslek eğitimi uygulamaları için ne derece yararlı oluyor?
1. Hiç yararlı olmuyor
 2. Az yararlı oluyor
 3. Orta derecede yararlı oluyor
 4. Çok yararlı oluyor
14. Okulunuzdaki bölümlere uygun işletme bulmakta güçlük çekiyor musunuz?
1. Evet
 2. Kısmen
 3. Hayır
15. Cevabınız "**Evet**" ise; hangi meslek alanı/alanlarında işletme bulmakta güçlük çekiyorsunuz?
- (Belirtiniz).....

EK-II

16. İşletmelere gönderilecek öğrencilerin seçimi nasıl yapılmaktadır? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. Öğrencinin bir önceki sınıftaki başarısı dikkate alınır
 2. Ailesinin ekonomik durumu dikkate alınır
 3. Okulda ceza alıp almadığı dikkate alınır
 4. İşletmenin isteği dikkate alınır
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):.....
-
17. İşletmeler uygulamaya katılan öğrencilere **ne tür olanaklar sağlıyor?** (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. Ulaşım olanakları
 2. İş elbisesi
 3. Öğle yemeği
 4. Harçlık
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
-
18. Öğrencilere, işletmede uyacakları kurallara ilişkin bir **yönerge** verdiniz mi?
1. Evet
 2. Hayır
19. İşletmelerde mesleki eğitim uygulamasında **teorik eğitim** yapılıyor mu?
1. Evet
 2. Hayır
20. İşletmelerde mesleki eğitim uygulamasını **kim/kimler** yapıyor?
1. Mühendis
 2. Teknik Öğretmen
 3. Tekniker
 4. Usta Öğretici
 5. Başka (Belirtiniz):.....
-
21. İşletmedeki iş makineleri ile okulunuz atelyesindeki **tezgahlar arasında ne derece benzerlik** var?
1. Hiç benzerlik yok
 2. Az benzerlik var
 3. Orta derecede benzerlik var
 4. Çok benzerlik var
22. Öğrenciler işletmelerdeki **iş makinelerinden** ne derece yararlanıyorlar?
1. Hiç yararlanmıyorlar
 2. Az yararlanıyorlar
 3. Orta derecede yararlanıyorlar
 4. Çok yararlanıyorlar
23. **"Hiç yararlanmıyor"** ya da **"Az yararlanıyor"** iseniz **nedeni?** (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. Öğrencilerin istekli olmaması
 2. İşletmedeki araç, gereçlerin çok pahalı olması
 3. Öğrencinin yeterli beceriye sahip olmaması
 4. Öğrencinin gerçek iş ortamına sokulmaması
 5. Okul programlarındaki konuları içermemesi
 6. Başka (Lütfen belirtiniz):.....
-

EK-II

24. İşletmeler her öğrencinin yaptığı temrin ve çalışmaların resimlerini, projelerini ve değerlendirme çizelgesini muhafaza etmek üzere her öğrenci için **iş dosyası** tutuluyor mu?
1. Evet
 2. Hayır
25. İşletme tarafından iş bitiminde her öğrenci için değerlendirme yapılıyor mu?
1. Evet
 2. Hayır
26. İşletmelerde meslek eğitimi uygulaması öğrencilerin **okuldaki başarısını** ne derece artırıyor ?
1. Hiç artırmıyor
 2. Az artırıyor
 3. Orta derecede artırıyor
 4. Çok artırıyor
27. İşletme şartlarınızdan dolayı **öğretilemeyen konuların** öğretimi için işletme yönetimi ile işbirliği yapılıyor mu?
1. Evet
 2. Hayır
28. İşletme tarafından **çıkışı verilen öğrenci** oldu mu?
1. Evet
 2. Hayır
29. Cevabınız "**Evet**" ise hangi nedenlerden dolayı işletme değişirdi?
1. Devamsızlıktan dolayı
 2. Disiplinsizlikten dolayı
 3. Ailevi nedenlerden dolayı
 4. İşletmelerdeki personelle olan olumsuz ilişkilerinden dolayı
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
30. İşletmenizde mesleki eğitim uygulaması süresince iş kazası geçiren öğrenci oldu mu?
1. Evet
 2. Hayır
31. Cevabınız "**Evet**" ise kaza neden kaynaklandı?
1. Öğrenci hatasından
 2. Usta öğretici hatasından
 3. İş güvenliği konusunda öğrencinin yeterince bilgilendirilmemesinden
 4. Başka (Lütfen belirtiniz):
32. Meslek eğitimi uygulamasına yönelik olarak okul yönetimi ile işletmeler arasında **toplantı** düzenleniyor mu?
1. Evet
 2. Hayır

34. İşletmelerde mesleki eğitim uygulamasının **bütünüyle** gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?
 1. Evet
 2. Hayır
35. Cevabınız "**Hayır**" ise; bunda aşağıdaki **sorunlar** ne derece etkilidir?
(Lütfen tüm soruları cevaplandırınız).

	H İ Ç	A Z	O R T A	Ç O K
A. İşletmelerin, okul-sanayi işbirliğinin önemine inanmaması	☐	☐	☐	☐
B. Uygun işyeri seçimine özen gösterilmemesi	☐	☐	☐	☐
C. Öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin yetersiz olması	☐	☐	☐	☐
D. Öğrencilerin beceri eğitimi öncesi oryantasyon eğitimine alınmaması	☐	☐	☐	☐
E. İşletmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli düzeyde olmaması	☐	☐	☐	☐
F. Öğrencilerin işletmedeki çalışma şartlarına uymak istememeleri	☐	☐	☐	☐
G. Öğrencilerin üretim koşullarında yeterince izlenmemesi	☐	☐	☐	☐
H. İşletmeler tarafından öğrencilere ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olması	☐	☐	☐	☐
I. İşletmeler tarafından öğrencilerin beceri eğitimi sırasında az sayıda eğitim personeli görevlendirmeleri	☐	☐	☐	☐
J. İşletmede beceri eğitimi uygulamasına yeterli zaman ayrılmaması	☐	☐	☐	☐
K. Usta öğreticilerin öğretim yöntemlerindeki yetersiz olmaları	☐	☐	☐	☐
L. İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun Kanun'la kendilerine verilen görevleri gereğince yerine getirmemesi	☐	☐	☐	☐

ÖĞRENCİ ANKETİ

Değerli Öğrenci:

Bu anket, 3308 Sayılı Çıraklık ve Meslek Eğitimi Kanunu çerçevesinde Endüstri Meslek Liseleri'nde yürütülen işletmelerde mesleki eğitim uygulamalarını değerlendirmek üzere düzenlenmiştir. Bu amaçla ilgili taraf olarak sizlerin görüş ve önerilerinize ihtiyaç duyulmaktadır.

Anketlerden elde edilecek bilgiler "Endüstriyel Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarındaki İşletmelerde Mesleki Eğitim Uygulamalarının Değerlendirilmesi (Bursa, Adıyaman, Diyarbakır, Elazığ ve Malatya İlleri Örneği)" adlı **Doktora Tez** çalışmasında bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Bu nedenle, adınızı belirtmenize gerek yoktur. Ankete vereceğiniz **samimi ve doğru cevaplar**, araştırma bulgularının gerçeğe uygunluk derecesini yükseltecektir. Dolayısıyla mümkün olduğu kadar her soruyu lütfen cevaplandırınız. Cevabınızı verirken, sizin için en uygun olan seçenekle ilgili karenin içine (x) işareti koymanız yeterli olacaktır.

Göstereceğiniz ilgiye şimdiden teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Saygılarımızla.

Fırat Üniversitesi
Teknik Eğitim Fakültesi
Eğitim Bilimleri Bölümü
23119 ELAZIĞ

Doç. Dr. Mehmet KÜLAHÇI
Arş. Gör. İbrahim Yaşar KAZU

Tel: (424) 212-85 00/3410; 3414
Fax: (424) 218-46 74

EK-II

BÖLÜM I KİŞİSEL BİLGİLER

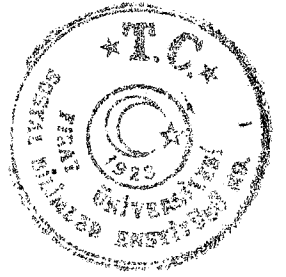
Açıklama: Aşağıda sizinle ilgili sorular yer almaktadır. Lütfen hepsini cevaplandırınız. Uygun yere (x) işareti koyunuz.

01. Cinsiyetiniz
1. Kız
2. Erkek
02. Bir önceki öğretim yılında beceri eğitimi için işletmelere gittiniz mi?
1. Evet
2. Hayır
03. Bölümünüz:.....
04. Meslek eğitimi uygulaması yaptığınız işletme yetkilileri veya işletmede çalışanlarla yakınlık dereceniz var mı?
1. Evet
2. Hayır
05. Meslek eğitimi uygulaması yaptığınız işletmeyi kim buldu?
1. Okul yönetimi
2. Ailem
3. Kendim
4. Başka(Belirtiniz):.....

BÖLÜM II

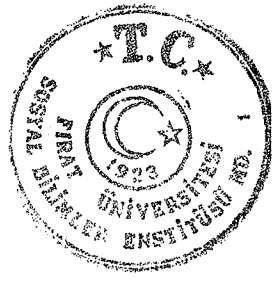
İŞLETMELERDE MESLEK EĞİTİMİ UYGULAMASINA İLİŞKİN BİLGİLER

01. Eğitim gördüğünüz işletme, okuduğunuz bölümle doğrudan ilgili mi?
1. Evet
2. Kısmen
3. Hayır
02. Ne kadar ücret alıyorsunuz? :.....TL./Aylık
03. Hastalık, mazeret izni veya okul tarafından verilen izinlerden dolayı işletmeye gidemediğiniz günler için ücretinizden kesinti yapılıyor mu?
1. Evet
2. Hayır
04. İşletme sizlere ne tür olanaklar sağlıyor? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. Ulaşım olanakları
2. İş elbisesi
3. Yemek
4. Harçlık
5. Başka(Lütfen belirtiniz):
05. İşletmeye neyle gidip geliyorsunuz?
1. İşletmenin servis aracıyla
2. Kendi olanaklarımla (otobüs, dolmuş vb.)
3. Başka (Lütfen belirtiniz):.....

06. Koordinatör öğretmenleri genel olarak nasıl değerlendiriyorsunuz?
1. Deneyimli, tutarlı ve demokrat
 2. İlgisiz, bilgisiz ve "adam sendeci"
 3. İşletmeye gelmez, bizi izlemez
 4. Başka (Lütfen belirtiniz):
07. İşyerindeki mesleki eğitiminizi izlemekle görevli olan koordinatör öğretmenler işyerine kaç günde bir gelmektedirler ?
1. Haftada bir defa
 2. İki haftada bir defa
 3. Üç haftada bir defa
 4. Dört haftada bir defa
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
08. İşletmede mesleki eğitim uygulamasında teorik eğitim yapılıyor mu?
1. Evet
 2. Hayır
09. Mesleki eğitim uygulaması yapılacak her bir alan için yeterli sayıda eğitim personeli görevlendiriliyor mu?
1. Evet
 2. Hayır
10. İşletmede mesleki eğitim uygulamasını size kim/kimler yaptırıyor?
1. Mühendis
 2. Teknik Öğretmen
 3. Tekniker
 4. Usta Öğretici
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
11. İşletmede uyacağınız kurallara ilişkin size bir yönerge verildi mi?
1. Verilmedi
 2. Okul yönetimi tarafından verildi
 3. İşletme yönetimi tarafından verildi
12. Mesleki eğitim uygulamasına başlamadan önce sizlere, işletme tarafından işletmenin ve mesleğin aşağıda belirtilen özelliklerinden hangileri tanıtıldı? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. İşletmenin üretim sistemi ve özellikleri tanıtıldı
 2. Çalışma koşulları ve iş ortamı tanıtıldı
 3. İşletmede kullanılan alet, makine ve malzemeler tanıtıldı
 4. Mesleğin gerektirdiği bilgi ve becerinin neler olması gerektiği tanıtıldı
 5. Meslekte iş bulma olanakları ve mesleğin geleceği tanıtıldı
 6. Hiçbiri tanıtılmadı
 7. Başka (Lütfen belirtiniz):
13. Okulda gördüğünüz teorik mesleki bilgiler, işletmedeki meslek eğitimi uygulaması için ne derece yararlı oluyor?
1. Hiç yararlı olmuyor
 2. Az yararlı oluyor
 3. Orta derecede yararlı oluyor
 4. Çok yararlı oluyor

EK-II

14. "Hiç yararlı olmuyor" ya da "az yararlı oluyor" ise; bu **neden** kaynaklanıyor?
1. Bilgilerin ezbere yönelik olması
 2. Bilgilerin yetersiz olması
 3. Bilgilerin yaptığımız işle doğrudan ilgili olmaması
 4. Sanayideki teknolojik gelişmelere uygun bilgilerin verilmemesi
 5. Başka(Lütfen belirtiniz):
15. Beceri eğitimi gördüğünüz işletmede, mesleğinizin gerektirdiği çalışmaları yeterince yapabiliyor musunuz?
1. Evet
 2. Kısmen
 3. Hayır
16. İşletmede beceri eğitimi süresince üretim birimlerinin her biriminde ayrı ayrı çalışabiliyor musunuz?
1. Evet
 2. Kısmen
 3. Hayır
17. İş ve işlemleri tam ve doğru olarak yapıp-yapmadığınız ne derece izleniyor?
1. Hiç izlenmiyor
 2. Az izleniyor
 3. Orta derecede izleniyor
 4. Çok izleniyor
18. "**Hiç**" ya da "**Az**" derecede izleniyor ise; **nedeni**? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
1. Usta öğreticinin bulunmaması
 2. Usta öğreticinin yeterli bilgiye sahip olmaması
 3. İşgücü kaybı olacağı düşüncesiyle
 4. Kordinatör öğretmenlerin yeterince ilgilenmemesi
 5. Başka (Lütfen belirtiniz):
19. İşletmedeki iş makineleri ile okulunuz atelyesindeki **tezgahlar arasında** ne derece benzerlik var?
1. Hiç benzerlik yok
 2. Az benzerlik var
 3. Orta derecede benzerlik var
 4. Çok benzerlik var
20. İşletmedeki **iş makinelerinden** ne derecede yararlanıyorsunuz?
1. Hiç yararlanmıyorum
 2. Az yararlanıyorum
 3. Orta derecede yararlanıyorum
 4. Çok yararlanıyorum
21. "Hiç yararlanmıyor" ya da "Az yararlanıyor" iseniz **nedeni**? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. Öğrencilerin istekli olmaması
 2. İşletmedeki araç, gereçlerin çok pahalı olması
 3. Öğrencinin yeterli beceriye sahip olmaması
 4. Öğrencinin gerçek iş ortamına sokulmaması
 5. Okul programlarındaki konuları içermemesi
 6. Başka (Lütfen belirtiniz):

EK-II

22. Meslek eğitimi uygulaması için gerekli olan **temrin malzemesinin** işletme tarafından sağlanma derecesi nedir?
1. Hiç sağlanmıyor 2. Az sağlanıyor
3. Orta derecede sağlanıyor 4. Tamamen sağlanıyor
23. İşletmede yaptığınız temrin ve çalışmaların resimlerini, projelerini ve değerlendirme çizelgelerini muhafaza etmek üzere **iş dosyası** tutuyor musunuz?
1. Evet 2. Hayır
24. Beceri eğitimi uygulaması sırasında her bir iş tamamlandıktan sonra sizden sorumlu kişi (usta, usta başı vb.) tarafından **değerlendirme** yapılıyor mu?
1. Evet 2. Hayır
25. İşletmede görmediğiniz konuları okulunuzdaki atelye veya laboratuvarlarda tamamlayabiliyor musunuz?
1. Evet 2. Hayır
26. İşletmede hangi **alanda/alanlarda** çalışıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)
1. Sorumlu kişinin verdiği alanıyla ilgili işlerde çalışıyorum
2. Sorumlu kişinin verdiği alanıyla ilgili yardımcı işlerde çalışıyorum
3. İşyerindeki araç-gereç ve makinelerin bakımını, temizliğini yapıyorum
4. Mesleki alanımın dışındaki işleri yapıyorum
5. Başka (Lütfen belirtiniz):
27. Şimdiye kadar çeşitli nedenlerden dolayı **işletme değiştirdiniz** mi?
1. Evet 2. Hayır
28. Cevabınız "**Evet**" ise hangi nedenlerden dolayı işletme değiştirdiniz? (Birden fazla seçeneği işaretleyebilirsiniz)
1. Devamsızlıktan dolayı
2. Disiplinsizlikten dolayı
3. Ailevi nedenlerden dolayı
4. İşletmelerdeki personele uyum sağlayamama
5. Başka (Lütfen belirtiniz):
29. İşletmede mesleki eğitim uygulaması süresince iş kazası geçiren arkadaşınız oldu mu?
1. Evet 2. Hayır
30. Cevabınız "**Evet**" ise kaza neden kaynaklandı?
1. Kendi hatasından
2. Usta öğretici hatasından
3. İş güvenliğinin yeterince sağlanamamasından
4. Başka (Lütfen belirtiniz):
31. Okul bittikten sonra meslek eğitimi uygulaması yaptığınız işletmede çalışmanız için size teklifte bulunuldu mu?
1. Evet 2. Hayır

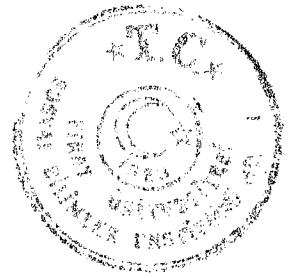
EK-II

32. İşletmelerde mesleki eğitim uygulamasının **bütünüyle** gerçekleştiğini düşünüyor musunuz?
 1. Evet
 2. Hayır
33. Cevabınız "Hayır" ise; bunda aşağıdaki sorular ne derece etkilidir?
(Lütfen tüm soruları cevaplandırınız).

	H İ Ç	A Z	O R T A	Ç O K
A. İşletmelerin, okul-sanayi işbirliğinin önemine inenmemesi	☐	☐	☐	☐
B. Uygun işyeri seçimine özen gösterilmemesi	☐	☐	☐	☐
C. Öğrencilerin teorik mesleki bilgilerinin yetersiz olması	☐	☐	☐	☐
D. Öğrencilerin beceri eğitimi öncesi oryantasyon eğitimine alınmaması	☐	☐	☐	☐
E. İşletmelerde işçi sağlığı ve iş güvenliğinin yeterli düzeyde olmaması	☐	☐	☐	☐
F. Öğrencilerin işletmedeki çalışma şartlarına uymak istememeleri	☐	☐	☐	☐
G. Öğrencilerin üretim koşullarında yeterince izlenmemesi	☐	☐	☐	☐
H. İşletmeler tarafından öğrencilere ödenmesi öngörülen aylık ücretin yetersiz olması	☐	☐	☐	☐
İ. İşletmeler tarafından öğrencilerin beceri eğitimi sırasında az sayıda eğitim personeli görevlendirmeleri	☐	☐	☐	☐
J. İşletmede beceri eğitimi uygulamasına yeterli zaman ayrılmaması	☐	☐	☐	☐
K. Usta öğreticilerin öğretim yöntemlerindeki yetersiz olmaları	☐	☐	☐	☐
L. İl Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kurulu'nun Kanun'la kendilerine verilen görevleri gereğince yerine getirmemesi	☐	☐	☐	☐

EK-III

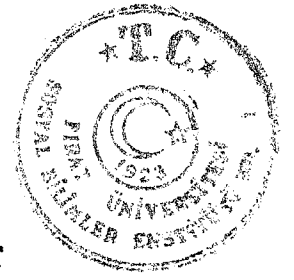
BECERİ EĞİTİMİ YAPILAN İŞLETMELERİN İSİMLERİ

I. DERECEDE KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖREDE (KÖY) ANKET UYGULANAN İŞLETMELERİN İSİMLERİ

ADITAHAN	DİYARBAKIR
BELEDİYE BAŞKANLIĞI	1207 AĞIR BAKIM FABRİKASI
ÇİMENTO SANAYİ	AGM MÜHENDİSLİK
GARİPOĞLU İPLİK FABRİKASI	AKAN A.Ş.
KARAYOLLARI 87. ŞUBE ŞEFLİĞİ	ALKAN MÜHENDİSLİK
KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜ	AS ÇELİK
P.T.T. BAŞ MÜDÜRLÜĞÜ	BARAN TEKNİK
SÜMER HOLDİNG A.Ş.	BELEDİYE BAŞKANLIĞI
TEDAŞ MÜESSESE MÜDÜRLÜĞÜ	BİRDAL BİLGİSAYAR REKLAMCILIK
TEKSKO GİYİM SANAYİ A.Ş.	BİTEN MÜHENDİSLİK
TEKEL YAPRAK TÜTÜN İŞLETME MÜD.	ÇOCUK HASTAHANESİ
T.P.A.O. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	ÇUKUROVA A.Ş.
	D.Ü. TIP FAK. DEKANLIĞI
	DAVUT GÜNDÜZ TV SERVİSİ
	DETAY MİM. MÜH. İNŞ. SAN. TİC. LTD.ŞTİ.
	DEVLET HASTAHANESİ
	DSİ 10. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
	EMLAK BANKASI
	GAP NET LTD. ŞTİ.
	GRUNDIG YETKİLİ SERVİSİ
	HASEL BİLGİSAYAR LTD. ŞTİ.
	İPEKEL ELEKTRONİK
	KÖY HİZMETLERİ 8. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
	LAZER BİLGİSAYAR LTD. ŞTİ.
	RENAULT MAİS A.Ş.
	METİŞ A.Ş.
	MTA BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
	PTT BAŞ MÜDÜRLÜĞÜ
	SEK İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ
	SSK HASTAHANESİ
	SÜMER HALI FABRİKASI
	SÜMER İPLİK FABRİKASI
	SÜPER 2 ELEKTRİK
	TCDD DEPO MÜDÜRLÜĞÜ
	TCK. 9. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
	TEK İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ
	TEDAŞ MÜESSESE MÜDÜRLÜĞÜ
	TEKEL İÇKİ FABRİKASI
	TEKEL İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ
	TEMSAN A.Ş.
	TEZGEL ELEKTRONİK
	UZMAN ELEKTROKOPY
	ÜÇLER ELEKTRONİK

EK-III

II. DERECEDE KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖREDE (KÖY) ANKET UYGULANAN İŞLETMELERİN İSİMLERİ

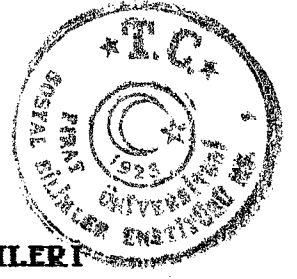
ELAZIĞ

MALATYA

1308 AĞIR BAKIM TAMİR FAB. MÜD.
 ALTINOVA ÇİMENTO FABRİKASI MÜD. T. A.Ş.
 BAYINDIRLIK ve İSKAN MÜDÜRLÜĞÜ
 BELEDİYE BAŞKANLIĞI
 DİMSA DOĞU İLLERİ MEŞRUBAT SANAYİ
 DSİ İK. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 ELAZIĞ GÜBRE SANAYİİ A.Ş. GENEL MÜD.
 ELBETON ELAZIĞ BETON SANAYİ
 ELTAŞ KAĞIT TORBA SANAYİ A.Ş.
 ET ve BALIK KURUMU ET KOMBİNASI MÜD.
 ETİBANK ERGEMİ BAKIR İŞLET. MÜES. MÜD.
 ETİBANK ŞARKKROM İŞLET. MÜES. MÜD.
 KARADENİZ BİRLİK
 KARAYOLLARI 8. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 KEBAN HOLDİNG ve ORT. PLASTİK SAN. A.Ş.
 KONEKTAŞ KONSANTRE TİCARET ve A.Ş.
 KÖY HİZMETLERİ 7. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜ
 KÖYTUR TA VUKCULUK
 P.T.T. BAŞ MÜDÜRLÜĞÜ
 SSK HASTAHANESİ
 ŞEKER FABRİKASI MÜDÜRLÜĞÜ
 TEDAŞ MÜESSESE MÜDÜRLÜĞÜ
 İNMAK İNŞ. MAK. TES. TAAH. TİC.
 EMTES MÜHENDİSLİK
 DERYA MÜHENDİSLİK
 ŞAFAK MÜH. İNŞ. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
 AÇS MÜH. İNŞ. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
 ALPEREN İNŞAAT
 ERDOĞANLAR MÜHENDİSLİK
 OBA MÜHENDİSLİK
 TAN ÇELİK DÖK. MAK. SAN. AŞ.

ANATEKS-İPAŞ İPLİK FABRİKASI
 BOĞAZIÇI İPLİK FABRİKASI
 D.D.Y. 5. İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ
 DİLEK BELEDİYE BAŞKANLIĞI
 D.S.İ. 92. TEKNİK ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
 ET ve BALIK KURUMU
 KARAYOLLARI 81. ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ
 KÖY HİZMETLERİ 6. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜ
 M.T.A. 4. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 MAKSAN MAKİNE SANAYİ
 MALATYA BELEDİYE BAŞKANLIĞI
 P.T.T. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 PETROLOFİSİ AMT. DAĞ. BÖL. MÜDÜRLÜĞÜ
 SÜMER HOLDİNG A.Ş.
 ŞEKER FABRİKASI
 TARIM İL MÜDÜRLÜĞÜ
 TEK İL MÜDÜRLÜĞÜ
 TEKEL SİGARA FABRİKASI

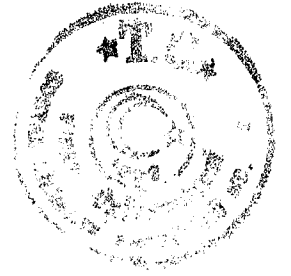
GELİŞMİŞ YÖRE İLDE ANKET UYGULANAN İŞLETMELERİN İSİMLERİ

BURSA

ACAR KAPORKA SAN. VE TİC. A.Ş.	ACARSOY TEKSTİL TİC. VE SAN. A.Ş.
ACS TEKSTİL	AEG. SERVİSİ
AKBAŞLAR TEKSTİL	AKELLER MÜHENDİSLİK
AKIN İNŞAAT TAAHHÜT TİCARET LTD. ŞTİ.	AKIŞLER TEKSTİL BOYA TİC VE SAN. A.Ş.
AKOR MATBAACILIK	AKSOYLAR TEKSTİL SAN. VE TİC.
AKSU TİCARET SİHHİ TESİSAT ve İNŞAAT MAL.	ARTEK ELEKTRİK
AKTEKS TEKSTİL SANAYİ	ALAR TESİSAT TAAHHÜT LTD. ŞTİ.
ALİ TUĞCU MİMARLIK	AN TEKSTİL TİC. VE SAN. LTD. A.Ş.
ANADOLU DÖKÜM	ANILSAN HAVLU SAN. VE TİC. LTD ŞTİ.
ANK KALFALAR MÜH.	ARÇELİK SERVİSİ
ARDA TEKNİK	ARGEM ELEKTRİK
ARI İNŞAAT A.Ş.	AROMA MEYVE SANAYİ
ASİL ÇELİK	ATALAY TEKNİK
ATATİM MİMARLIK MÜH. BÜROSU	AUENDE TEKNİK A.Ş.
AVDICI İNŞAAT TAAHHÜT - TİCARET	AVŞAR MOBİLYA
AY MÜHENDİSLİK	AYDEMİR MOBİLYA
AYDOĞDU PAZARLAMA	BAÇ-KA İNŞAAT
BAĞDAŞ TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.	BALTEPE MOBİLYA
BARTAŞ MATBAA CILIK	BAŞARIR KALIP
BATI DOKUMACILIK SAN. VE TİC. A.Ş.	BATUHAN KONFEKSİYON A.Ş.
BAYKAL MAKİNE SANAYİ VE TİC.	BAYRAK ELEKTRİK
BAYRAKTARLAR MOTORLU VASITALAR TİC.	BAYSAL MAKİNA SANAYİ ve TİC. A.Ş.
BAYSAN KARDEŞLER İNŞAAT	BEKOTEKNİK ELEKTRONİK YETKİLİ SERVİSİ
BELEDİYE OTOBÜS İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	BELTAN YEDEK PARÇA ve MAKİNA SAN. ve TİC.
BEMSA BURSA EMPRİME VE PLASTİK SAN.	BENTA MİMARLIK
BERBEROĞLU TEKSTİL	BEYÇELİK A.Ş.
BEYSOYLAR A.Ş.	BİEL ELEKTRİK
BİELMAK BİLGİSAYAR	BİESSECI
BİLLUR ELEKTRİK	BİMAT İNŞAAT LTD.
BİNGÖL BALLI MİMARLIK MÜH. BÜROSU	BİRADERLER TEKSTİL A.Ş.
BİRLEŞİK LASTİK SANAYİ ve TİC. A.Ş.	BİSAŞ BURSA İPLİK SANAYİ A.Ş.
BOTES TES. TAAH. TİC.	BOZBEY İNŞAAT SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
BOZTEKİN OTOMOTİV SANAYİ ve TİC. A.Ş.	BUDUMUĞLU İNŞ. TAAH. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
BULDAĞ TEKSTİL	BULUT MOBİLYA
BUR-MEŞ A.Ş. ULUDAĞ GAZOZ FAB.	BURBEST BOYA EMAYE SER. TOPRAK
BURBOYA	BURÇELİK BURSA ÇELİK DÖKÜM SAN. A.Ş.
BURMET	BURPRES METAL SAN. A.Ş.
BURSA BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BURSA ÇİMENTO FABRİKASI A.Ş.
BURSA EMAYE	BURSA MERKEZ ELEKTRONİK
BURSA MOBİLYA	BURSA MOTORLU ARAÇLAR TİC. ve SAN. A.Ş.
BURSA OTO A.Ş.	BÜKE MÜHENDİSLİK LTD.
BÜKOMAK LTD. ŞTİ.	BÜROSİT
CAN MOBİLYA	CANSU TEKSTİL TİC. A.Ş.
CEHRE HALICILIK SAN. VE TİC.	CEMTAŞ ÇELİK MAKİNA SAN.
CEYLAN ELEKTRONİK	CİHANGİR İNŞAAT
COATS (TÜRKİYE) İPLİK SANAYİ A.Ş.	ÇOŞKUNKAN MÜHENDİSLİK A.Ş.
ÇOŞKUNÖZ METAL FORM MAKİNA END. ve A.Ş.	ÇAĞDAŞ ELEKTRİK
ÇAĞIN YAPI MERKEZİ	ÇAKARLAR GİYİM A.Ş.
ÇALIŞKAN ELEKTRİK	ÇAVUŞOĞLU ELEKTRİK TESİSAT TAAHHÜT TİC.
ÇAYKARALI ELEKTRİK	ÇELİKBİLEK BOBİNAJ
ÇEMTAŞ	ÇEPELİOĞULLARI ELEKTRİK

EK-III

- ÇEVRE İNŞ. TAAH.
 DEKOMAŞ MOBİLYA
 DENİZ MOBİLYA
 DOĞAL GAZ TEKNİK TAAHHÜT LTD. ŞTİ.
 DOPERTEKS
 DÖKTAŞ
 DURAK TEKSTİL SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 DURMAZLAR MAKİNE SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 EKA GÜVENLİK
 EKSA ENDÜSTRİYEL EKİPMAN SAN. A.Ş.
 ELEKTRO COLD
 ELİF DÖKÜM
 ELMAS SUZİKİ SERVİSİ
 ELSAN ELEKTRİK
 ELTAF TEKSTİL A.Ş.
 EMES MÜHENDİSLİK
 EMSAN
 ENGIN MOBİLYA VE DEKORASYON
 ENOPEL LTD. ŞTİ.
 ERMETAL EŞYA SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 ERSİN ELEKTRİK A.Ş.
 ESAT MARANGOZ İNŞAAT
 ET VE BALIK KURUMU
 ETKİN ELEKTRİK
 EYÜPOĞLU İNŞAAT TİCARET -SANAYİ ve MÜH.
 FANİ TEKSTİL
 FER-AY MİMARLIK MÜHENDİSLİK BÜROSU
 FİDANLAR TEKSTİL SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 FIRAT ELEKTRİK
 FLOTEKS
 GENÇLER MOBİLYA VE DEKORASYON
 GİZEM İNŞAAT
 GÖKÇE MOBİLYA
 GÖKTEN MÜHENDİSLİK
 GÖZTEPE MAKİNA
 GRAMHER A.Ş.
 GÜLERYÜZ ELEKTRİK A.Ş.
 GÜMAN ELEKTRİK
 GÜNEŞ ELEKTRİK
 HAKSAN OTOMOTİV MAMÜLLERİ SAN.
 HAMİTOĞLU MOBİLYA
 HAS KALIP
 HATEKS HAVLU TEKSTİL SAN.
 HİLAL İNŞAAT
 HİTİT MOBİLYA SAN. VE TİC.
 HOCAOĞLU MOBİLYA
 İBİTAŞ MÜHENDİSLİK A.Ş.
 İDAŞ
 İĞREK MAKİNE
 İKİZLER TORNA
 İLERİ İNŞAAT
 İLKO TEKSTİL
 İNAK MEMSUCAT
 İNKİŞAF TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
 İNTER BİLGİSAYAR
 ÇİĞDEM TEKSTİL
 DEMİRTÜRK A.Ş.
 DENİZLER OTOMOTİV YED. PARÇA MAKİNA SAN.
 DOĞRU DÖKÜM
 DÖKSAN
 DÖRTELLER OTOMOTİV SAN. VE TİC.
 DURAKSAN KALIP-APARAT VE YED. PARÇA İMA.
 DÜLGER ELEKTRİK
 EKMASAN İSİ VE MAKİNA SAN. TİC. A.Ş.
 ELBA BASINÇLI DÖKÜM SANAYİ A.Ş.
 ELEKTROMEKANİK
 ELİPSAN ELYAF VE İPLİK SAN. VE TİC. A.Ş.
 ELMOSAN ELK. MOT. SAN.
 ELSİSON LTD. ŞTİ.
 ELTAN ELEKTRİK
 EMKO ELEKTRONİK
 ENDES TİCARET
 ENİPSAN A.Ş.
 ERMAKSAN MAKİNA İMALATI SAN.
 EROL TÜRKÜN TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
 ERTAN OFSET
 ESTET YAPI MÜHENDİSLİK
 ETİ MENSUCAT SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 ETM TELEKOM
 FANTEKS
 FEBE MÜHENDİSLİK
 FERKAN MAKİNE
 FİLÇAKSAN
 FİSTAŞ FANTAZİ İPLİK SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 FORMFLEKS YALITIM ÜRÜNLERİ SAN. ve TİC. A.Ş.
 GINTAŞ İNŞAAT TAAHHÜT ve TİC. A.Ş.
 GLADIATÖR KONFEKSİYON SANAYİ
 GÖKÇEN TEKS A.Ş.
 GÖKTUĞ ELEKTRONİK YAYINCILIK
 GRAFOS ETÜD -PROJE-DEKORASYON BÜROSU
 GÜLER AKÜ
 GÜLTEKİN MOBİLYA
 GÜNER MAKİNA SAN. A.Ş.
 GÜNŞOY MOBİLYA
 HALUK ELEKTRİK A.Ş.
 HANZAGİL TEKSTİL
 HATAS RESİM ÇİZİM VE ÖLÇÜ ALETLERİ SAN.
 KİBE TİC.
 HİLTEKS TEKSTİL SAN. VE A.Ş.
 HIZLIOĞLU İNŞAAT
 HOTEL ALMIRA
 İBRAHİM SÖNMEZ TEKSTİL A.Ş.
 İDEAL TEKSTİL
 İKİLER MOBİLYA
 İKLİM MÜHENDİSLİK
 İLETİM MÜHENDİSLİK
 İLSAN A.Ş.
 İNAKSON MUTFAK SAN. VE TİC.
 İNSEL MÜHENDİSLİK
 İPEKER TEKSTİL TİCARET ve SANAYİ A.Ş.

EK-III

İPEKİŞ MENSUCAT TÜRK A.Ş.
 İPTAŞ TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
 İTALTEKS TEKSTİL SANAYİ A.Ş.
 KALFALAR ELEKTRİK
 KARAYOLLARI 14. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 KARDEŞLER MOBİLYA
 KARSAN OTOMOTİV SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 KAV ORMAN SANAYİ
 KENT MİMARLIK BÜROSU
 KISMET MATBAA
 KOMI-KAR İNŞAAT
 KOPSER BÜRO MAKİNALARI
 KORTEKS MENSUCAT VE SAN. TİC. A.Ş.
 KÖSEOĞLU ELEKTRİK A.Ş.
 KÖY HİZMETLERİ İL MÜDÜRLÜĞÜ
 KURTARAN OTO YAN SANAYİ VE TİC. A.Ş.
 KUZALTI TEKSTİL SAN. TİC. A.Ş.
 KÜRÜMLER YAPI MAL. TİC.
 LOW PROFAİLE
 MAİER MACON A.Ş.
 MAKO ELEKTRİK SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 MALKO MODA MOBİLYA
 MARTUR A.Ş.
 MASTAŞ MAKİNA KALIP SAN.
 MATTAS
 MELİS YAPI TİCARET ve SANAYİ A.Ş.
 MERCEDES-BENZ BURSA MOTORLU TAŞITLAR TİC.
 MERVE KALIP
 METİN MOBİLYA
 METROSAN YAPI VE DEKORANSAN
 MİKROSAN
 MİSTAŞ MAKİNE İMA. SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.
 MODEL DÖKÜM
 MODİM MİM. MÜH. BÜROSU
 MOTORMAN TİCARET
 MU-BA MÜHENDİSLİK
 MUTLUSAN
 NEPA ELEKTRONİK
 NİLSAŞ İNŞAAT-TAAHHÜT TİC. A.Ş.
 NÜVE MİMARLIK DEKOR. ve İNŞAAT LTD.
 OYAK-RENAULT OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.
 OYSAN YEDEK PARÇA VE MAK. SAN.
 ÖRNEK MOBİLYA
 ÖZ ÇİMEN TEKSTİL
 ÖZDİLEK TEKSTİL PAZARLAMA
 ÖZGÖNÜL KIRMAZ MOBİLYA
 ÖZMETİN MOBİLYA
 PACKARD ELEKTRİK SİSTEMLERİ LTD. ŞTİ.
 PAKKENS YEDEK PARÇA VE MAK. SAN. TİC. A.Ş.
 PALMA TEKSTİL
 PARLA DEMİR SANAYİ
 PENGUEN
 PLANCO MOBİLYA
 PRES METAL
 PTT BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

İPSAN TEKSTİL SANAYİ A.Ş.
 İSMAİL KINDIR MİMARLIK MÜH. BÜROSU
 JAKAR İŞ MAKİNALARI İMALATI
 KARACA OĞULLARI MOBİLYA
 KARÇELİK TİC.
 KARE İNŞAAT ve MALZEME TİC. LTD. ŞTİ.
 KARTEKS
 KENT ELEKTRİK
 KERVANSARAY TERMAL TUR. SAN. ve TİC. A.Ş.
 KİT GİYİM A.Ş.
 KOPİMAK TİC.
 KORDOBA MOBİLYA
 KOYANCI MAKİNA SAN. VE TİC.
 KÖY HİZMETLERİ 17. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 KÖYLÜ MOTOR SAN.
 KURTTEKS
 KUZEYDOĞU MİMARLIK MÜH. ve İNŞAAT
 LİMSAN OTO YEDEK PARÇA İMALAT VE PAZ.
 M. BALCIOĞLU TEKSTİL
 MAKİSAN MAKİNE İMALAT SANAYİ
 MALCILAR HAVLU SANAYİ ve TİC. A.Ş.
 MAPA MATBAACILIK
 MASEL MOBİLYA
 MATAY
 MAYSAN MAK. ve YED. PARÇA SAN. ve TİC. A.Ş.
 MEMEViŞ ÇELİK DÖKÜM
 MERİNOS SÜMERBANK YÜNLÜ SAN.
 MESAN MAKİNE ELEKTRİK SANAYİ
 METROPOLL İNŞAAT
 MİDEKO MİMARLIK
 MİSİ TEKSTİL SAN. A.Ş.
 MOD-SAN
 MODERN TEKNİK MOTOR BOBİNAJ
 MOKKAŞ MOBİLYA
 MTA
 MURAT MATBAACILIK
 MUZAFFER İLÇEL MİMARLIK BÜROSU
 NERGİS TEKSTİL SAN. VE TİC.
 NURSOY MÜHENDİSLİK LTD. ŞTİ.
 OH-EL MÜHENDİSLİK EL. LTD.ŞTİ.
 OYPAR OTO YED. PARÇA İMA. SAN. ve TİC. A.Ş.
 ÖMER SEYMEN TEKSTİL TİC. VE LTD. ŞTİ.
 ÖZ AR MOBİLYA
 ÖZ TEKNİK ELEKTRİK
 ÖZERDOĞAN MATBAASI
 ÖZGÖRKEMLİ
 ÖZTÜRK ELEKTRİK
 PAK ELEKTRİK
 PALANCA LTD. ŞTİ.
 PARİZYEN DIŞ TİC. A.Ş.
 PARS KİREMIT TUĞLA TİC. VE SAN. A.Ş.
 PENTA A.Ş.
 POLYLEN SENTETİK İPLİK SANAYİ A.Ş.
 PRİMTEKS
 RAMESA BİLGİSAYAR

EK-III

- RANT BİLGİSAYAR
 REKSAN A.Ş.
 REVSAN OTOMAT SANAYİ
 S B A DÖKÜM
 S S K BURSA HASTAHANESİ
 SAGEM
 SANTIŞLAR İNŞAAT
 SATEKS TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
 SAYDAM TEKSTİL A.Ş.
 SEGER BAKIR EMAYE KABLO SAN. VE TİC. A.Ş.
 SEVGİN MİMARLIK BÜROSU
 SİFAŞ SENTETİK İPLİK FABRİKASI A.Ş.
 SİNHAN MİMARLIK BÜROSU
 SİSTEK MÜHENDİSLİK
 SÖNMEZ AMBALAJ SANAYİ VE TİC. A.Ş.
 SÖNMEZ İNTER OTO A.Ş.
 STİL MOBİLYA
 SUPER PARADİSE TEKSTİL EMPRİME SAN. VE TİC.
 ŞAFAK MATBAACILIK
 ŞALTSAN ELEKTRİK
 ŞEN MOD
 TABANLI MAKİNA SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
 TAŞHAN MATBAACILIK
 TEK BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ
 TEKİN TAŞLAMA
 TEKNİK 20 MAK. VE ELK. SAN. LTD. ŞTİ.
 TEKNİKEL ELEKTRİK
 TEKSER ELEKTRİK
 TELSAN TELEKOMÜNİKASYON SANAYİ
 TEMPER DÖKÜM
 TOROS TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
 TÜRK DEMİRDÖKÜM FABRİKASI A.Ş.
 TÜRKAY TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
 TÜRKKAN BOYA EMPRİME VE APRE SANAYİ
 TÜRMAK OTOMOTİV VE MAKİNA SAN. TİC. A.Ş.
 UĞUR MOBİLYA
 ULUDAĞ KERESTE
 UMUTKAN ELEKTRİK MÜHENDİSLİK LTD. ŞTİ.
 VALEO-TRANSTÜRK DEBRİYAJ END. A.Ş.
 VARDAR MOBİLYA
 VES ELEKTRONİK
 VETAŞ BİLGİSAYAR
 YAKATEKS TEKSTİL
 YASEMİN HAVLU
 YAZICILAR TEKSTİL SANAYİ
 YENİ AS METAL
 YESTAŞ İNŞAAT VE YAPI ELEMANLARI SANAYİ
 YİĞİTLER MOBİLYA
 YILDIZ TEKSTİL SANAYİ VE TİC. A.Ş.
 YPS LTD. ŞTİ.
 ZENGİNOĞULLARI DOĞRAMA VE MOBİLYA
 ZİNCİRLİTAŞ İNŞAAT KOLL. ŞTİ.
- REKOR DOKUMACILIK
 RENAULT MAİS
 ROBERT BOSCH MOTORLU ARAÇLAR
 S K T YEDEK PARÇA VE MAK. SAN. VE TİC. A.Ş.
 SAFİR TEKSTİL
 SALTUNA MÜHENDİSLİK
 SARITABAK MİM. İNŞ. TAAH. SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.
 SAVCAN TEKSTİL SAN. VE TİC. A.Ş.
 SEDANER A.Ş.
 SEL YAPI MÜHENDİSLİK
 SEVİNÇLER MAKİNE SANAYİ TİCARET
 SİNEM MOBİLYA VE DEKORASYON
 SİNTA SANAYİ İNŞAAT TAAHHÜT VE TİC. A.Ş.
 SÖNMEZ A. S. F. İPLİK DOK. VE BOYA SAN.
 SÖNMEZ BUSTAŞ SOĞUK DEPO İHR. VE TRANS.
 STAR MOBİLYA
 SUNTEKS DOKUMA BOYA-APRE SAN. A.Ş.
 SUPERTEKS TEKSTİL A.Ş.
 ŞAL İPEK TEKSTİL SAN. A.Ş.
 ŞANVER ELEKTRONİK
 ŞENOCAK MOBİLYA
 TAMEK
 TAYSAN KASET YAN SAN. VE TİC. A.Ş.
 TEKEL MÜDÜRLÜĞÜ
 TEKMEN İNŞAAT VE TİCARET LTD. ŞTİ.
 TEKNİK MALZEME SANAYİ VE TİC. A.Ş.
 TEKNOMAK OTO LTD. ŞTİ
 TEKSMAK TEKSTİL SANAYİ TİCARET A.Ş.
 TEMİZ İŞ MATBAASI
 TOFAŞ TÜRK OTOMOBİL FABRİKASI A.Ş.
 TRANSTÜRK FREN DON. END. SAN. VE TİC. A.Ş.
 TÜRK SIEMENS KABLO VE ELEKTRİK SAN. A.Ş.
 TÜRKER ELEKTRİK
 TÜRKKAR OTOMOTİV SANAYİ
 UĞUR ELEKTRİK
 UĞURSAN MOBİLYA
 UMUT TEKNİK
 ÜÇ-GE A.Ş.
 VANLIOĞLU MOBİLYA
 VELİ LTD. ŞTİ.
 VESA MÜHENDİSLİK
 YAĞCILAR TEKSTİL A.Ş.
 YARDEVİŞLER MÜH. TAAH. VE TİC. LTD. ŞTİ.
 YAŞAR MAKİNE
 YEDİKARDEŞLER TURİZM TEKSTİL SAN VE TİC.
 YENİ BAYRAKTAR İNŞAAT
 YEŞİM TEKSTİL SANAYİ VE TİC. A.Ş.
 YILDIZIM ELEKTRİK A.Ş.
 YÖNTEM MÜHENDİSLİK BÜROSU
 ZAFER ELEKTRİK
 ZİMAŞ ZİNCİR VE MAKİNE SAN. VE TİC. A.Ş.

EK-IV

SORUNLARA İLİŞKİN GRUPLARIN GÖRÜŞLERİ

TABLO 121: İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMELERİNİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	9	8.0	33	29.5	53	47.3	17	15.2	2.70	0.83
II. DERECEDE KÖY	3	11.5	8	30.8	10	38.5	5	19.2	2.48	0.85
I. DERECEDE KÖY	6	21.4	12	42.9	7	25.0	3	10.7	2.25	0.93
TOPLAM	18	10.8	53	31.9	70	42.2	25	15.1	2.59	0.86
Kaynak	KT		Sd		Kd		F-testi			
Gruplar Arası	4.792		2		2.396		3.34			
Gruplar İçi	114.668		160		0.717		p=0.0378			
TOPLAM	119.46		162							
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{x}-\bar{x}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre - II. Derecede KÖY					0.22		0.38			
Gelişmiş Yöre - I. Derecede KÖY					0.45		0.35*			
II. Derecede KÖY - I. Derecede KÖY					0.23		0.47			

* P<0.05 manidar

TABLO 122: İŞLETME SORUMLULARININ UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	21	18.8	25	22.3	28	25.0	38	33.9	2.74	1.12
II. DERECEDE KÖY	2	8.7	7	30.4	8	34.8	6	26.1	2.78	0.95
I. DERECEDE KÖY	2	7.2	6	21.4	7	25.0	13	46.4	3.11	0.19
TOPLAM	25	15.3	38	23.3	43	26.4	57	35.0	2.81	1.08
Kaynak	KT		Sd		Kd		F-testi			
Gruplar Arası	3.022		2		1.511		1.299			
Gruplar İçi	186.083		160		1.163		p=0.2757			
TOPLAM	189.104		162							

EK-IV

TABLO 123: İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	6	5.4	16	14.3	39	34.8	51	45.5	3.21	0.88
II. DERECEDE KÖY	3	13.0	6	26.1	3	13.0	11	47.8	2.96	1.15
I. DERECEDE KÖY	1	3.6	10	35.7	9	32.1	8	28.6	2.86	0.89
TOPLAM	10	6.1	32	19.6	51	31.3	70	42.9	3.11	0.93
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	3.350				2		1.675		1.961	
Gruplar İçi	136.662				160		0.854		p=0.144	
TOPLAM	140.012				162					

TABLO 124: İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	6	5.4	14	12.5	31	27.7	61	54.5	3.31	0.89
II. DERECEDE KÖY	1	4.4	3	13.0	7	30.4	12	52.2	3.30	0.88
I. DERECEDE KÖY	-	-	4	14.3	11	39.3	13	46.4	3.32	0.72
TOPLAM	7	4.3	21	12.9	49	30.1	86	52.8	3.31	0.86
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.004				2		0.002		0.003	
Gruplar İçi	119.039				160		0.744		p=0.9975	
TOPLAM	119.043				162					

EK-IV

TABLO 125: İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMELERİNDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	9	8.0	15	13.4	34	30.4	54	48.2	3.19	0.95
II. DERECEDE KÖY	8	34.8	6	26.1	3	13.0	6	26.1	2.30	1.22
I. DERECEDE KÖY	9	32.1	2	7.1	3	10.7	14	50.0	2.79	1.37
TOPLAM	26	16.0	23	14.1	40	24.5	74	45.4	2.99	1.11
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	16.348				2		8.174		7.08	
Gruplar İçi	184.646				160		1.154		p=0.0011	
TOPLAM	200.994				162					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede KÖY					0.88		0.49*			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede KÖY					0.40		0.45			
II. Derecede KÖY -I. Derecede KÖY					-0.48		0.60			

* P<0.05 manidar

TABLO 126: İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	7	6.3	20	17.9	48	42.9	37	33.0	3.03	0.87
II. DERECEDE KÖY	4	17.4	4	17.4	10	43.5	5	21.7	2.70	1.02
I. DERECEDE KÖY	3	10.7	3	10.7	9	32.1	13	46.4	3.14	1.09
TOPLAM	14	8.6	27	16.6	67	41.1	55	33.7	3.00	0.92
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	2.782				2		1.391		1.65	
Gruplar İçi	135.218				160		0.845		p=0.1961	
TOPLAM	138.000				162					

EK-IV

TABLO 127: İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	5	4.5	22	19.6	41	36.6	44	39.3	3.11	0.87
II. DERECEDE KÖY	2	8.7	5	21.7	8	34.8	8	34.8	2.96	0.98
I. DERECEDE KÖY	4	14.3	3	10.7	10	35.7	11	39.3	3.00	1.05
TOPLAM	11	6.8	30	18.4	59	36.2	63	38.7	3.07	0.92
Kaynak	KT				Sd		K0		F-testi	
Gruplar Arası	0.587				2		0.293		0.346	
Gruplar İçi	135.671				160		0.848		p=0.708	
TOPLAM	136.258				162					

TABLO 128: İŞLETME SORUMLULARININ, ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	30	26.8	32	28.6	40	35.7	10	8.9	2.27	0.96
II. DERECEDE KÖY	8	34.8	6	26.1	3	13.0	6	26.1	2.30	1.22
I. DERECEDE KÖY	6	21.4	13	46.4	5	17.9	4	14.3	2.25	0.97
TOPLAM	44	27.0	51	31.3	48	29.5	20	12.3	2.27	0.99
Kaynak	KT				Sd		K0		F-testi	
Gruplar Arası	0.039				2		0.019		0.019	
Gruplar İçi	160.084				160		1.001		p=0.9808	
TOPLAM	160.123				162					

EK-IV

TABLO 129: İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	19	17.0	18	16.1	35	31.3	40	35.7	2.86	1.09
II. DERECEDE KÖY	4	17.4	7	30.4	6	26.1	6	26.1	2.61	1.08
I. DERECEDE KÖY	10	35.7	5	17.9	5	17.9	8	28.6	2.39	1.26
TOPLAM	33	20.3	30	18.4	46	28.2	54	33.1	2.74	1.13
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	5.307				2		2.653		2.124	
Gruplar İçi	199.871				160		1.249		p=0.1229	
TOPLAM	205.178				162					

TABLO 130: İŞLETME SORUMLULARININ, İŞLETMELERİNDE BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	2	1.8	14	12.5	38	33.9	58	51.8	3.35	0.77
II. DERECEDE KÖY	2	8.7	3	13.0	12	52.2	6	26.1	2.96	0.88
I. DERECEDE KÖY	5	17.9	3	10.7	14	50.0	6	21.4	2.75	1.01
TOPLAM	9	5.5	20	12.3	64	39.3	70	42.9	3.20	0.86
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	9.797				2		4.898		7.13	
Gruplar İçi	109.921				160		0.687		p=0.0011	
TOPLAM	119.718				162					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede KÖY					0.88		0.49*			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede KÖY					0.40		0.45			
II. Derecede KÖY-I. Derecede KÖY					-0.48		0.60			

* P<0.05 manidar

EK-IV

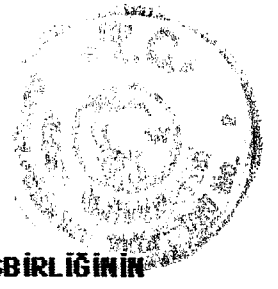
TABLO 131 : İŞLETME SORUMLULARININ, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	15	13.4	28	25.0	45	40.2	24	21.4	2.70	0.96
II. DERECEDE KÖY	4	17.4	7	30.4	8	34.8	4	17.4	2.52	0.99
I. DERECEDE KÖY	4	14.3	11	39.3	7	25.0	6	21.4	2.54	1.00
TOPLAM	23	14.1	46	28.2	60	36.8	34	20.9	2.64	0.97
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.98				2		0.490		0.521	
Gruplar İçi	150.382				160		0.940		p=0.5947	
TOPLAM	151.362				162					

TABLO 132: İŞLETME SORUMLULARININ, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREVLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	17	15.2	24	21.4	42	37.5	29	25.9	2.74	1.01
II. DERECEDE KÖY	3	13.0	3	13.0	11	47.8	6	26.1	2.87	0.97
I. DERECEDE KÖY	3	10.7	5	17.9	8	28.6	12	42.9	3.04	1.04
TOPLAM	23	14.1	32	19.6	61	37.4	47	28.8	2.81	1.01
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	2.040				2		1.020		1.001	
Gruplar İçi	163.064				160		1.019		p=0.3698	
TOPLAM	165.104				162					

EK-IV

TABLO 133: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELERİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	9	8.2	31	28.2	52	47.3	18	16.4	2.72	0.84
II. DERECEDE KÖY	2	6.9	11	37.9	13	44.8	3	10.3	2.59	0.78
I. DERECEDE KÖY	2	5.6	13	36.1	12	33.3	9	25.0	2.78	0.90
TOPLAM	13	7.4	55	31.4	77	44.0	30	17.1	2.71	0.84
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.617				2		0.308		0.437	
Gruplar İçi	121.520				172		0.707		p=0.647	
TOPLAM	122.137				174					

TABLO 134: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	25	22.7	34	30.9	32	29.1	19	17.3	2.41	1.03
II. DERECEDE KÖY	7	24.1	8	27.6	4	13.8	10	34.5	2.59	1.21
I. DERECEDE KÖY	4	11.1	7	19.4	8	22.2	17	47.2	3.06	1.07
TOPLAM	36	20.6	49	28.0	44	25.1	46	26.3	2.57	1.09
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	11.343				2		5.671		4.989	
Gruplar İçi	195.514				172		1.137		p=0.0078	
TOPLAM	206.857				174					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede Köy					-0.18		0.44			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede Köy					-0.65		0.40*			
II. Derecede Köy-I. Derecede Köy					-0.47		0.53			

* P<0.05 manidar

EK-IV

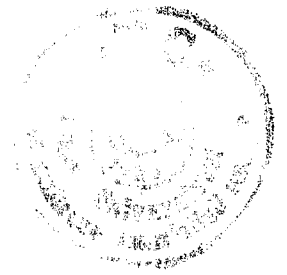
TABLO 135: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	8	7.3	26	23.6	61	55.5	15	13.6	2.76	0.78
II. DERECEDE KÖY	3	10.3	8	27.6	12	41.4	6	20.7	2.72	0.92
I. DERECEDE KÖY	3	8.3	14	38.9	15	41.7	4	11.1	2.56	0.81
TOPLAM	14	8.0	48	27.4	88	50.3	25	14.3	2.71	0.81
Kaynak	KT				Sd			KO	F-testi	
Gruplar Arası	1.082				2			0.541	0.823	
Gruplar İçi	113.055				172			0.657	p=0.4407	
TOPLAM	114.137				174					

TABLO 136: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	6	5.5	22	20.0	34	30.9	48	43.6	3.13	0.92
II. DERECEDE KÖY	3	10.3	3	10.3	11	37.9	12	41.4	3.10	0.98
I. DERECEDE KÖY	1	2.8	3	8.3	13	36.1	19	52.8	3.39	0.77
TOPLAM	10	5.8	28	16.0	58	33.1	79	45.1	3.18	0.90
Kaynak	KT				Sd			KO	F-testi	
Gruplar Arası	2.045				2			1.023	1.261	
Gruplar İçi	139.463				172			0.811	p=0.2859	
TOPLAM	114.509				174					

EK-IV

TABLO 137: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	1	0.9	1	0.9	20	18.2	88	80.0	3.77	0.50
II. DERECEDE KÖY	2	6.9	3	10.3	11	37.9	13	44.8	3.21	0.90
I. DERECEDE KÖY	6	16.7	3	8.3	10	27.8	17	47.2	3.06	1.12
TOPLAM	9	5.1	7	4.0	41	23.4	118	67.4	3.53	0.80
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	17.611				2		8.806		16.118	
Gruplar İçi	93.966				172		0.546		p=0.0001	
TOPLAM	111.577				174					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$				Fisher PLSD	
Gelişmiş Yöre - II. Derecede KÖY					0.57				0.31*	
Gelişmiş Yöre - I. Derecede KÖY					0.72				0.28*	
II. Derecede KÖY - I. Derecede KÖY					0.15				0.36	

* P<0.05 manidar

TABLO 138: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİNE İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	4	3.6	17	15.5	39	35.5	50	45.5	3.23	0.84
II. DERECEDE KÖY	-	-	3	10.3	11	37.9	15	51.7	3.41	0.68
I. DERECEDE KÖY	2	5.6	4	11.1	8	22.2	22	61.1	3.39	0.90
TOPLAM	6	3.4	24	13.7	58	33.1	87	49.7	3.29	0.83
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.229				2		0.614		0.889	
Gruplar İçi	118.908				172		0.691		p=0.413	
TOPLAM	120.137				174					

EK-IV

TABLO 139: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	7	6.4	25	22.7	52	47.3	26	23.6	2.88	0.84
II. DERECEDE KÖY	2	6.9	4	13.8	16	55.2	7	24.1	2.97	0.82
I. DERECEDE KÖY	1	2.8	9	25.0	15	41.7	11	30.6	3.00	0.83
TOPLAM	10	5.7	38	21.7	83	47.4	44	25.1	2.92	0.83
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.451				2		0.225		0.322	
Gruplar İçi	120.429				172		0.700		p=0.7252	
TOPLAM	120.880				174					

TABLO 140: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	24	21.8	32	29.1	38	34.6	16	14.6	2.42	0.99
II. DERECEDE KÖY	6	20.7	15	51.7	4	13.8	4	13.8	2.21	0.94
I. DERECEDE KÖY	9	25.0	9	25.0	14	38.9	4	11.1	2.36	0.99
TOPLAM	39	22.3	56	32.0	56	32.0	24	13.7	2.37	0.98
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.029				2		0.515		0.534	
Gruplar İçi	165.828				172		0.964		p=0.5873	
TOPLAM	166.857				174					

EK-IV

TABLO 141 : KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		— X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	12	10.9	21	19.1	38	34.6	39	35.5	2.95	0.99
II. DERECEDE KÖY	5	17.2	5	17.2	9	31.0	10	34.5	2.83	1.10
I. DERECEDE KÖY	5	13.9	7	19.4	6	16.7	18	50.0	3.03	1.13
TOPLAM	22	12.6	33	18.9	53	30.3	67	38.3	2.94	1.04
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.646				2		0.323		0.297	
Gruplar İçi	186.783				172		1.086		p=0.7432	
TOPLAM	187.429				174					

TABLO 142 : KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İŞLETMEDE BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		— X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	10	9.1	9	8.2	18	16.4	73	66.4	3.18	1.03
II. DERECEDE KÖY	1	3.5	5	17.2	9	31.0	14	48.3	3.24	0.87
I. DERECEDE KÖY	2	5.6	8	22.2	10	27.8	16	44.4	3.11	0.95
TOPLAM	13	7.4	22	12.6	37	21.1	103	58.9	3.18	0.99
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.279				2		0.140		0.142	
Gruplar İçi	169.230				172		0.984		p=0.8679	
TOPLAM	169.509				174					

EK-IV

TABLO 143: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		— X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	5	4.6	13	11.8	44	40.0	48	43.6	3.23	0.83
II. DERECEDE KÖY	2	6.9	5	17.2	10	34.5	12	41.4	3.10	0.94
I. DERECEDE KÖY	2	5.6	8	22.2	16	44.4	10	27.8	2.94	0.86
TOPLAM	9	5.1	26	14.9	70	40.0	70	40.0	3.15	0.86
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	2.240				2		1.120		1.53	
Gruplar İçi	125.897				172		0.732		p=0.2194	
TOPLAM	128.137				174					

TABLO 144: KOORDİNATÖR ÖĞRETMENLERİN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE YERİLEN GÖREVLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		— X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	13	11.8	31	28.2	40	36.4	26	23.6	2.72	0.96
II. DERECEDE KÖY	6	20.7	3	10.3	9	31.0	11	37.9	2.86	1.16
I. DERECEDE KÖY	3	8.3	3	8.3	13	36.1	17	47.2	3.22	0.93
TOPLAM	22	12.6	37	21.1	62	35.4	54	30.9	2.85	1.00
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	6.900				2		3.450		3.534	
Gruplar İçi	167.934				172		0.976		p=0.0313	
TOPLAM	174.834				174					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					X-X		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre - II. Derecede KÖY					-0.14		0.41			
Gelişmiş Yöre - I. Derecede KÖY					-0.50		0.38*			
II. Derecede KÖY - I. Derecede KÖY					-0.36		0.49			

* P<0.05 manidar

EK-IV

TABLO 145: ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELERİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

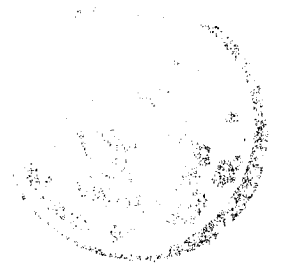
YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	61	25.3	52	21.6	88	36.5	40	16.6	2.44	1.04
II. DERECEDE KÖY	7	6.8	27	26.2	34	33.0	35	34.0	2.94	0.94
I. DERECEDE KÖY	17	21.0	22	27.2	21	25.9	21	25.6	2.57	1.10
TOPLAM	85	20.0	101	23.8	143	33.7	96	22.6	2.59	1.05
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	17.920				2		8.960		8.459	
Gruplar İçi	447.021				422		1.059		p=0.0003	
TOPLAM	464.941				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre - II. Derecede KÖY					-0.50		0.24*			
Gelişmiş Yöre - I. Derecede KÖY					-0.12		0.26			
II. Derecede KÖY - I. Derecede KÖY					0.37		0.30*			

* P<0.05 manidar

TABLO 146: ÖĞRENCİLERİN, UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	66	27.4	50	20.8	43	17.8	82	34.0	2.59	1.22
II. DERECEDE KÖY	25	24.3	21	20.4	14	13.6	43	41.8	2.73	1.24
I. DERECEDE KÖY	20	24.7	15	18.5	17	21.0	29	35.8	2.68	1.20
TOPLAM	111	26.1	86	20.2	74	17.4	154	36.2	2.64	1.22
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.649				2		0.824		0.56	
Gruplar İçi	626.549				422		1.485		p=0.5744	
TOPLAM	628.198				424					

EK-IV

TABLO 147: ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	26	10.8	61	25.3	106	44.0	48	19.9	2.73	0.90
II. DERECEDE KÖY	4	3.9	23	22.3	31	30.1	45	43.7	3.14	0.90
I. DERECEDE KÖY	9	11.1	14	17.3	22	27.2	36	44.4	3.05	1.04
TOPLAM	39	9.2	98	23.1	159	37.4	129	30.4	2.89	0.94
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	14.434				2		7.217		8.38	
Gruplar İçi	363.369				422		0.861		p=0.0003	
TOPLAM	377.802				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede KÖY					-0.41		0.22*			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede KÖY					-0.32		0.23*			
II. Derecede KÖY-I. Derecede KÖY					0.09		0.27			

* P<0.05 manidar

TABLO 148: ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	12	5.0	36	14.9	65	27.0	128	53.1	3.28	0.90
II. DERECEDE KÖY	2	1.9	13	12.6	29	28.2	59	57.3	3.41	0.79
I. DERECEDE KÖY	4	4.9	11	13.6	16	19.8	50	61.7	3.38	0.90
TOPLAM	18	4.2	60	14.1	110	25.9	237	55.8	3.33	0.87
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	1.398				2		0.699		0.92	
Gruplar İçi	320.823				422		0.760		p=0.3995	
TOPLAM	322.221				424					

EK-IV

TABLO 149: ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

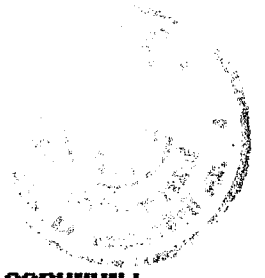
YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	29	12.0	22	9.1	32	13.3	158	65.6	3.32	1.06
II. DERECEDE KÖY	20	19.4	20	19.4	18	17.5	45	43.7	2.85	1.18
I. DERECEDE KÖY	32	39.2	17	21.0	9	11.1	23	28.4	2.28	1.26
TOPLAM	81	19.1	59	13.9	59	13.9	226	53.2	3.01	1.20
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	68.901				2		34.451		26.92	
Gruplar İçi	540.040				422		1.280		p=0.0001	
TOPLAM	608.941				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					X-X		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede KÖY					0.47		0.26*			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede KÖY					1.04		0.29*			
II. Derecede KÖY-I. Derecede KÖY					0.57		0.33*			

* P<0.05 manidar

TABLO 150: ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		- X	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	17	7.1	38	15.8	82	34.0	104	43.2	3.13	0.93
II. DERECEDE KÖY	2	1.9	27	26.2	30	29.1	44	42.7	3.13	0.87
I. DERECEDE KÖY	10	12.4	12	14.8	20	24.7	39	48.2	3.09	1.06
TOPLAM	29	6.8	77	18.1	132	31.1	187	44.0	3.12	0.94
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	0.132				2		0.660		0.08	
Gruplar İçi	373.505				422		0.885		p=0.928	
TOPLAM	373.638				424					

EK-IV

TABLO 151 : ÖĞRENCİLERİN, ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	38	15.8	50	20.8	97	40.3	56	23.2	2.71	1.00
II. DERECEDE KÖY	6	5.8	29	28.2	26	25.2	42	40.8	3.01	0.97
I. DERECEDE KÖY	11	13.6	17	21.0	26	32.1	27	33.3	2.85	1.04
TOPLAM	55	12.9	96	22.6	149	35.1	125	29.4	2.81	1.00
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	6.682				2		3.341		3.37	
Gruplar İçi	418.891				422		0.993		p=0.0355	
TOPLAM	425.562				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede KÖY					-0.30		0.23*			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede KÖY					-0.14		0.25			
II. Derecede KÖY -I. Derecede KÖY					0.16		0.29			

* P<0.05 manidar

TABLO 152 : ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELER TARAFINDAN KENDİLERİNE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	21	8.7	35	14.5	39	16.2	146	60.6	3.39	1.01
II. DERECEDE KÖY	-	-	4	3.9	8	7.8	91	88.4	3.85	0.46
I. DERECEDE KÖY	3	3.7	10	12.4	8	9.9	60	74.1	3.54	0.85
TOPLAM	24	5.7	49	11.5	55	12.9	297	69.9	3.57	0.91
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	23.024				2		11.512		3.579	
Gruplar İçi	324.858				422		0.770		p=0.8967	
TOPLAM	347.882				424					

EK-IV

TABLO 153: ÖĞRENCİLERİN, İŞLETMELER TARAFINDAN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	96	39.8	59	24.5	46	19.1	40	16.6	2.12	1.12
II. DERECEDE KÖY	18	17.5	28	27.2	22	21.4	35	34.0	2.72	1.12
I. DERECEDE KÖY	24	29.6	22	27.2	16	19.8	19	23.5	2.37	1.15
TOPLAM	138	32.5	109	25.7	84	19.8	94	22.1	2.32	1.15
Kaynak	KT				Sd		K0		F-testi	
Gruplar Arası	25.761				2		12.881		10.26	
Gruplar İçi	529.989				422		1.256		p=0.0001	
TOPLAM	555.751				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede KÖY					-0.59		0.26*			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede KÖY					-0.25		0.28			
II. Derecede KÖY-I. Derecede KÖY					0.35		0.33*			

* P<0.05 manidar

TABLO 154: ÖĞRENCİLERİN, İME UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HIÇ		AZ		ORTA		ÇOK		-	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	38	15.8	79	32.8	57	23.7	67	27.8	2.64	1.05
II. DERECEDE KÖY	4	3.9	28	27.2	31	30.1	40	38.8	3.07	0.95
I. DERECEDE KÖY	17	21.0	18	22.2	26	32.1	20	24.7	2.61	1.08
TOPLAM	59	13.9	125	29.4	114	26.8	127	29.9	2.73	1.05
Kaynak	KT				Sd		K0		F-testi	
Gruplar Arası	15.206				2		7.603		7.10	
Gruplar İçi	451.750				422		1.070		p=0.0009	
TOPLAM	466.955				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre -II. Derecede KÖY					-0.43		0.24*			
Gelişmiş Yöre -I. Derecede KÖY					0.03		0.26			
II. Derecede KÖY-I. Derecede KÖY					0.46		0.30			

* P<0.05 manidar

EK-IV

TABLO 155: ÖĞRENCİLERİN, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	58	24.1	72	29.9	50	20.8	61	25.3	2.47	1.11
II. DERECEDE KÖY	13	12.6	25	24.3	23	22.3	42	40.8	2.90	1.10
I. DERECEDE KÖY	19	23.5	23	28.4	15	18.5	24	29.6	2.54	1.15
TOPLAM	90	21.2	120	28.2	88	20.7	127	29.9	2.59	1.13
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	13.560				2		6.780		5.43	
Gruplar İçi	527.203				422		1.249		p=0.0047	
TOPLAM	540.762				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre - II. Derecede KÖY					-0.43		0.26*			
Gelişmiş Yöre - I. Derecede KÖY					-0.07		0.28			
II. Derecede KÖY - I. Derecede KÖY					0.36		0.33*			

* P<0.05 manidar

TABLO 156: ÖĞRENCİLERİN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREYLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

YERLEŞİM BİRİMİ	HİÇ		AZ		ORTA		ÇOK		\bar{X}	SS
	f	%	f	%	f	%	f	%		
GELİŞMİŞ YÖRE	49	20.3	73	30.3	82	34.0	37	15.4	2.44	0.98
II. DERECEDE KÖY	4	3.9	41	39.8	32	31.1	26	25.2	2.78	0.87
I. DERECEDE KÖY	14	17.3	24	29.6	10	12.4	33	40.7	2.77	1.17
TOPLAM	67	15.8	138	32.5	124	29.2	96	22.6	2.59	1.01
Kaynak	KT				Sd		KO		F-testi	
Gruplar Arası	11.214				2		5.607		5.66	
Gruplar İçi	417.901				422		0.990		p=0.0037	
TOPLAM	429.115				424					
Yörelere Arası İkili Karşılaştırma					$\bar{X}-\bar{X}$		Fisher PLSD			
Gelişmiş Yöre - II. Derecede KÖY					-0.33		0.23*			
Gelişmiş Yöre - I. Derecede KÖY					-0.32		0.25*			
II. Derecede KÖY - I. Derecede KÖY					0.01		0.29			

* P<0.05 manidar

EK-IV

TABLO 157: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELERİN OKUL-SANAYİ İŞBİRLİĞİNİN ÖNEMİNE İNANMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY			I. Derecede KÖY		
		\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	2.70	0.83	23	2.48	0.85	28	2.25	0.93
Koordinatör Öğretmen	110	2.72	0.84	29	2.59	0.78	36	2.78	0.90
Öğrenci	241	2.44	1.04	103	2.94	0.94	81	2.57	1.10
F-testi	4.469	P<0.05 mani.		3.582	P<0.05mani.		2.120	P>0.05	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	
İşlet. Sor.-Koor.öğret.	0.22	0.25	-0.11	0.50
İşlet. Sor.-Öğrenci	0.25	0.21*	-0.46	0.41*
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.27	0.21*	0.36	0.37

* P<0.05 manidar

TABLO 158: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, UYGUN İŞYERİ SEÇİMİNE ÖZEN GÖSTERİLMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY			I. Derecede KÖY		
		\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	2.74	1.12	23	2.78	0.95	28	3.11	0.95
Koordinatör Öğretmen	110	2.41	1.03	29	2.58	1.21	36	3.06	1.21
Öğrenci	241	2.59	1.22	103	2.73	1.24	81	2.68	1.24
F-testi	2.315	P>0.05		0.210	P>0.05		2.24	P>0.05	

EK-IV

TABLO 159: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN TEORİK MESLEKİ BİLGİLERİNİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		f	II. Derecede KÖY		f	I. Derecede KÖY	
		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	3.21	0.88	23	2.96	1.15	28	2.86	1.17
Koordinatör Öğretmen	110	2.76	0.78	29	2.72	0.92	36	2.56	1.15
Öğrenci	241	2.73	0.90	103	3.14	0.90	81	3.05	1.27
F-testi	12.288	P<0.05 mani.		2.25	P>0.05		3.336	P>0.05mani	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	0.45	0.23*			0.30	0.48
İşlet. Sor.-Öğrenci	0.48	0.20*			-0.19	0.42
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.24	0.20			-0.49	0.38

* P<0.05 manidar

TABLO 160: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ ÖNCESİ ORYANTASYON EĞİTİMİNE ALINMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		f	II. Derecede KÖY		f	I. Derecede KÖY	
		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	3.31	0.89	23	3.30	0.88	28	3.32	0.72
Koordinatör Öğretmen	110	3.13	0.92	29	3.10	0.98	36	3.39	0.77
Öğrenci	241	3.28	0.90	103	3.41	0.79	81	3.38	0.90
F-testi	1.443	P>0.05		1.515	P>0.05		0.65	P>0.05	

EK-IV

TABLO 161 : YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELERDE İŞÇİ SAĞLIĞI ve İŞ GÜVENLİĞİNİN YETERLİ DÜZEYDE OLMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		f	II. Derecede KÖY		f	I. Derecede KÖY	
		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	3.19	0.95	23	2.30	1.22	28	2.79	1.37
Koordinatör Öğretmen	110	3.77	1.50	29	3.20	0.90	36	3.06	1.12
Öğrenci	241	3.32	1.06	103	2.85	1.18	81	2.28	1.26
F-testi	12.528	P<0.05 mani.		4.03	P<0.05mani.		5.273	P<0.05mani.	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	\bar{x} - \bar{x}	Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x}	Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x}	Fisher PLSD
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	-0.59	0.29*	-0.90	0.63*	-0.27	0.62
İşlet. Sor.-Öğrenci	-0.14	0.25	-0.55	0.52*	0.50	0.54
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.45	0.25*	0.35	0.48	0.77	0.49*

* P<0.05 manidar

TABLO 162 : YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN İŞLETMEDEKİ ÇALIŞMA ŞARTLARINA UYMAK İSTEMEMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		f	II. Derecede KÖY		f	I. Derecede KÖY	
		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	3.03	0.88	23	2.70	1.02	28	3.14	1.01
Koordinatör Öğretmen	110	3.23	0.84	29	3.41	0.68	36	3.39	0.90
Öğrenci	241	3.13	0.93	103	3.13	0.87	81	3.09	1.06
F-testi	1.397	P>0.05		4.460	P<0.05mani.		1.121	P>0.05	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	\bar{x} - \bar{x}	Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x}	Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x}	Fisher PLSD
İşlet. Sor.-Koor. öğret.			-0.72	0.48*		
İşlet. Sor.-Öğrenci			-0.43	0.39*		
Koor. Öğret.-Öğrenci			0.29	0.36		

* P<0.05 manidar

EK-IV

TABLO 163: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, ÖĞRENCİLERİN ÜRETİM KOŞULLARINDA YETERİNCE İZLENMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		f	II. Derecede KÖY		f	I. Derecede KÖY	
		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	3.10	0.87	23	2.96	0.98	28	3.00	1.05
Koordinatör Öğretmen	110	2.88	0.84	29	2.97	0.82	36	3.00	0.83
Öğrenci	241	2.71	1.00	103	3.01	0.97	81	2.85	1.04
F-testi	7.060	P<0.05 mani.		0.046	P>0.05		0.397	P>0.05	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	\bar{x} - \bar{x} Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x} Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x} Fisher PLSD
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	0.23	0.25	
İşlet. Sor.-Öğrenci	0.40	0.21*	
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.17	0.21	

* P<0.05 manidar

TABLO 164: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERE ÖDENMESİ ÖNGÖRÜLEN AYLIK ÜCRETİN YETERSİZ OLMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		f	II. Derecede KÖY		f	I. Derecede KÖY	
		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS		\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	2.27	0.96	23	2.30	1.22	28	2.25	0.97
Koordinatör Öğretmen	110	2.42	0.99	29	2.21	0.94	36	2.36	0.99
Öğrenci	241	3.49	1.01	103	3.85	0.46	81	3.54	0.85
F-testi	52.803	P<0.05 mani.		84.499	P<0.05 mani.		32.796	P<0.05 mani.	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	\bar{x} - \bar{x} Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x} Fisher PLSD	\bar{x} - \bar{x} Fisher PLSD
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	-0.15	0.29	0.10
İşlet. Sor.-Öğrenci	-1.22	0.25*	-1.55
Koor. Öğret.-Öğrenci	-1.07	0.23*	-1.64

* P<0.05 manidar

EK-IV

TABLO 165: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMELER TARAFINDAN ÖĞRENCİLERİN BECERİ EĞİTİMİ SIRASINDA AZ SAYIDA EĞİTİM PERSONELİ GÖREVLENDİRMELERİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	Gelişmiş Yöre			II. Derecede KÖY			I. Derecede KÖY		
	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	2.86	1.09	23	2.61	1.08	28	2.39	1.26
Koordinatör Öğretmen	110	2.95	0.99	29	2.83	1.10	36	3.03	1.13
Öğrenci	241	2.12	1.12	103	2.72	1.12	81	2.37	1.15
F-testi	29.895	P<0.05 mani.		0.253	P>0.05		4.241	P<0.05 mani.	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	-0.88	0.29	-0.64	0.58*
İşlet. Sor.-Öğrenci	0.73	0.24*	0.02	0.51
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.82	0.24*	0.66	0.46*

* P<0.05 manidar

TABLO 166: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İŞLETMEDE BECERİ EĞİTİMİ UYGULAMASINA YETERLİ ZAMAN AYRILMAMASI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	Gelişmiş Yöre			II. Derecede KÖY			I. Derecede KÖY		
	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	3.36	0.77	23	2.96	0.88	28	2.75	1.01
Koordinatör Öğretmen	110	3.18	1.03	29	3.24	0.87	36	3.11	0.95
Öğrenci	241	2.64	1.05	103	3.07	0.95	81	2.61	1.08
F-testi	24.892	P<0.05 mani.		0.650	P>0.05		2.981	P>0.05	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$ Fisher PLSD	
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	0.18	0.26		
İşlet. Sor.-Öğrenci	0.72	0.22*		
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.55	0.22*		

* P<0.05 manidar

EK-IV

TABLO 167: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, EĞİTİM PERSONELİNİN ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNDE YETERSİZ OLMALARI SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY			I. Derecede KÖY		
		\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	2.70	0.96	23	2.52	0.99	28	2.54	1.00
Koordinatör Öğretmen	110	3.23	0.83	29	3.10	0.94	36	2.94	0.86
Öğrenci	241	2.47	1.11	103	2.90	1.10	81	2.54	1.15
F-testi	20.808	P<0.05 manî.		1.997	P>0.05		1.965	P>0.05	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	-0.53	0.27*				
İşlet. Sor.-Öğrenci	0.22	0.23				
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.75	0.23*				

* P<0.05 manidar

TABLO 168: YÖRE İÇİ GRUPLARIN, İL ÇIRAKLIK ve MESLEKİ EĞİTİM KURULU'NUN KANUNLA KENDİLERİNE VERİLEN GÖREYLERİ GEREĞİNCE YERİNE GETİRMEMESİ SORUNUNA İLİŞKİN VARYANS ANALİZİ SONUÇLARI

GRUPLAR	f	Gelişmiş Yöre		II. Derecede KÖY			I. Derecede KÖY		
		\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS	f	\bar{x}	SS
İşletme Sorumlusu	112	2.74	1.01	23	2.87	0.97	28	3.04	1.04
Koordinatör Öğretmen	110	2.72	0.96	29	2.86	1.16	36	3.22	0.93
Öğrenci	241	2.44	0.98	103	2.77	0.87	81	2.77	1.17
F-testi	4.889	P<0.05 manî.		0.152	P>0.05		2.362	P>0.05	

Yöre İçi Gruplar Arasında İkili Karşılaştırma

	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD	$\bar{x}-\bar{x}$	Fisher PLSD
İşlet. Sor.-Koor. öğret.	0.02	0.26				
İşlet. Sor.-Öğrenci	0.30	0.22*				
Koor. Öğret.-Öğrenci	0.27	0.22*				

* P<0.05 manidar